Émile Zola

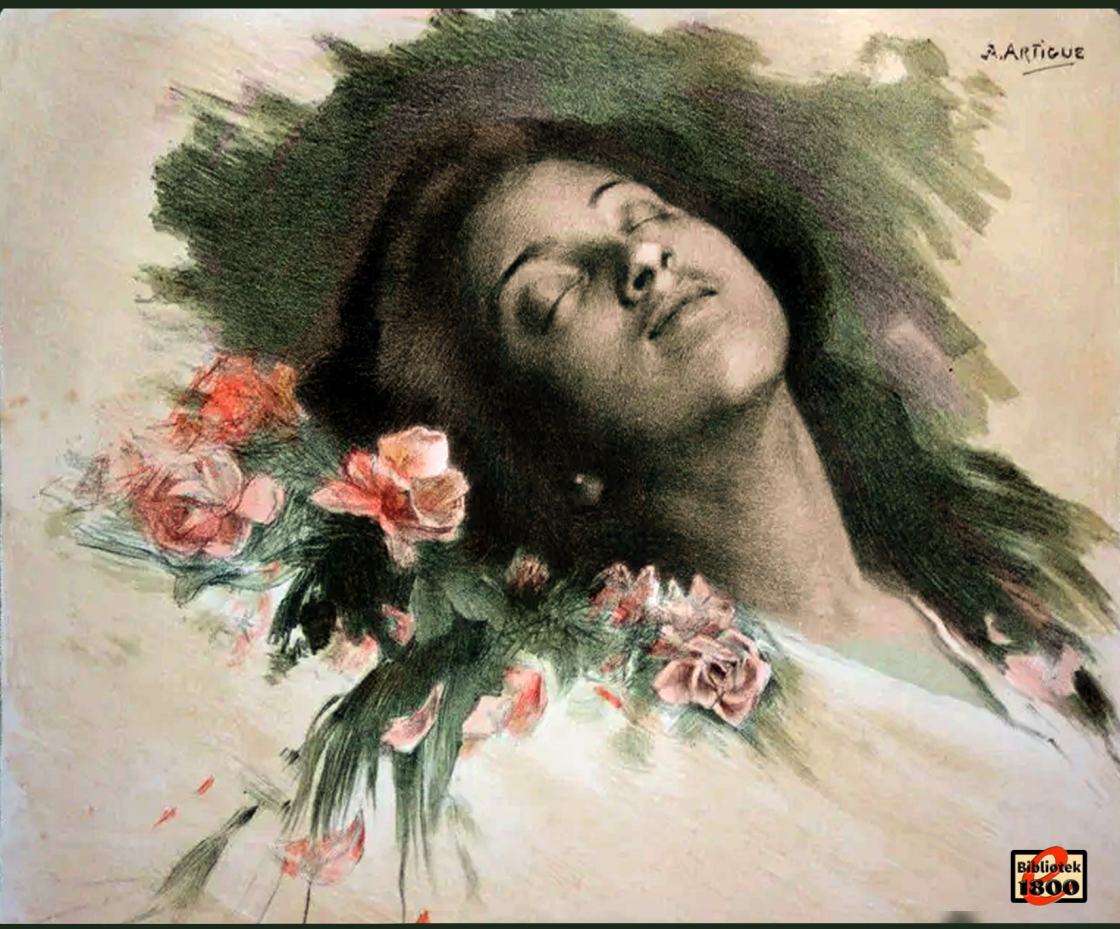

Fader Mourets synd

Rougon-Macquart #9

Émile Zola

Fader Mourets synd

Rougon-Macquart #9

eBibliotek 1800

2025

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Émile Zola: *Fader Mourets synd* er baseret på en fransk original, som er public domain i hele verden.

Oversætteren af nærværende danske udgave udgave har givet tilladelse til distribution af hans vær under under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Émile Zola: *Fader Mourets synd* is based upon a french source in the public domain worldwide.

The translator of this danish edition has consented to the distribution of his work under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

Første bog

1

Da La Teuse kom ind, stillede hun kosten og støvekosten fra sig ved alteret. Hun havde været for længe om at gå i gang med den halvårlige rengøring. Hun ilede gennem kirken for at ringe *Angelus*; i farten haltede hun mere end hun plejede, og stødte mod bænkene. Ved skriftestolen hang klokkerebet ned fra loftet, slidt og blankt, med en stor knude i enden, som mange hænder med årene havde gjort fedtet; og hun hang sig i tovet med hele sin kropsvægt, tag efter tag, med regelmæssige mellemrum, efterhånden lod hun sig føre af svingningerne, med flagrende skørter, huen på sned og det tykke, ildrøde ansigt nær ved at sprænges.

Da hun havde givet huen et lille skub, så den vendte tilbage til sin rette plads, gik La Teuse, stadig stakåndet efter anstrengelsen, tilbage for hurtigt at feje lidt foran alteret. Støvet vedblev stædigt at lægge sig i revnerne mellem forhøjningens dårligt samlede planker. Kosten gravede i hjørnerne med en vrissen, knirkende lyd. Så tog hun alterdugen af alterbordet og opdagede til sin ærgrelse, at den store overdug, som allerede var stoppet de første tyve steder, ved slid havde fået et nyt hul lige i midten; gennem hullet så man den anden, foldede dug, som også var blevet så tynd og gennemsigtig, at den indviede stenplade, der var indlagt i det malede træalter, kunne ses igennem. Hun støvede dette af alder gulnede linned af, tog et par kraftige tag med støvekosten over alterskabet og rettede de liturgiske huskelister af pap op. Så steg hun op på en stol og befriede korset og to af lysestagerne

fra deres overtræk af gult calico. Stagernes bronze havde mørke pletter hist og her.

"Men dog," mumlede La Teuse halvhøjt, "de trænger virkelig til en grundig rengøring. Jeg vil skure dem med trippelse."

Haltende og vuggende i kroppen, tungt traskende, så hun var ved at lave huller i gulvbrædderne, fo'r hun ind i sakristiet for at hente messebogen, som hun stillede på prædikestolen i epistelsiden uden at åbne den, med snittet vendt mod alterets midte. Bagefter tændte hun de to vokslys. Idet hun gik sin vej med kosten, så hun sig hurtigt om for at overbevise sig om, at der var gjort ordentligt rent hos Vorherre. Kirken sov; kun klokkerebet ved skriftestolen hoppede endnu op og ned mellem loftshvælvingen og stengulvet med lange, bløde bevægelser.

Fader Mouret var netop kommet ned i sakristiet, et lille, koldt rum, som kun var adskilt fra spisestuen ved en korridor.

"God morgen, hr. pastor," sagde La Teuse og stillede kosten fra sig. "I dag har De rigtig dovnet. Ved De, at klokken er kvart over seks?"

Den unge præst smilede, og uden at give ham tid til at svare fortsatte hun:

"Jeg er nødt til at skænde på Dem. Nu er der et hul i alterdugen igen. Det er alt for galt. Vi har kun én at skifte med, og den har jeg stoppet på i tre dage, så jeg gerne kunne have ødelagt mine øjne. Fortsætter det på den måde, er den stakkels Herre Jesus jo snart splitternøgen."

Fader Mouret smilede stadig og sagde muntert: "Jesus har ikke brug for så meget linned, min kære Teuse. Han er altid varm, han bliver altid kongeligt modtaget, hvor man elsker ham rigtigt."

Så gik han hen til en lille håndvask og spurgte: "Er min søster stået op? Jeg har ikke set hende."

"Det er længe siden, mademoiselle Desirée kom ned," svarede tjenestepigen og knælede ned foran et gammelt køkkenskab, hvor man opbevarede messeudstyret. "Hun er allerede ude hos sine høns og kaniner. I går ventede hun kyllinger, som ikke er kommet endnu. De kan vel forestille Dem, hvilken spænding!"

Hun holdt inde og sagde så: "Guldmessehagelen, ikke sandt?"

Præsten, som havde vasket hænderne, bøjede bekræftende hovedet, mens hans læber bevægede sig i andægtig bøn. Kirken havde kun tre messehageler, et violet, et sort, og et af guldbrokade. Den sidstnævnte, som blev brugt de dage, hvor hvidt, rødt eller grønt var foreskrevet, spillede af samme årsag en yderst vigtig rolle. La Teuse løftede den andægtigt op fra den med blåt papir beklædte hylde, hvor hun gemte den bort efter hver afsluttet ceremoni; hun lagde den på bordet og fjernede forsigtigt de fine linnedstykker, som beskyttede dens broderier. De forestillede et sovende guldlam på et gyldent kors, omgivet af brede, gyldne stråler. I vævningen, som var luvslidt i folderne, stak små totter op hist og her, de ophøjede ornamenter begyndte at blive afslidte og blege. Messehagelen var genstand for en stadig uro, med den ømmeste bekymring så man den blive tæret bort, guldtråd for guldtråd. Præsten må tage den på næsten hver eneste dag. Og hvordan skulle man kunne få en anden i stedet, hvordan skulle man kunne købe de tre messehageler, den repræsenterede, når de sidste guldtråde var slidt bort?

Oven på messehagelen udbredte La Teuse stolaen, maniplen, bæltet, messeskjorten og messekåben. Hun fortsatte med at

snakke, alt imens hun gjorde sig umage for at lægge maniplen, så den dannede et kors med stolaen, og arrangere bæltet i en guirlande, der dannede initialet i jomfru Marias ærede navn.

"Dette bælte snart ikke meget bevendt," mumlede hun. "De må snart beslutte Dem til at købe et nyt, hr. pastor. Nå, det er jo ikke nogen større bekymring, jeg lavede Dem gerne et selv, hvis jeg havde en smule hamp."

Fader Mouret svarede ikke. Han stillede kalken på et lille bord, en stor gammel kalk af forgyldt sølv på en bronzefod, som han havde taget ud af et ormædt træskab, hvor man opbevarede de hellige nadverkar og alterdugene, de hellige olier, messebøgerne, lysestagerne og krucifikserne. Over kalken lagde han et rent stykke stof, og oven på dette satte han den forgyldte sølvdisk med en hostie, som han dækkede med et lille låg af linned. Da han dækkede kalken, idet han lukkede folderne sammen i linnedet, der var af brokade ligesom messehagelen, udbrød La Teuse:

"Vent, der er ikke nogen messedug i etuiet. Jeg fjernede alt det beskidte linned og messedugene for at vaske dem, for sig naturligvis, ikke sammen med det almindelige vasketøj. Det er for resten sandt, jeg har ikke fortalte hr. pastoren, at jeg har sat vasken i gang. Luden er meget stærk. Vasken bliver bedre denne gang."

Og mens præsten lagde en messedug i etuiet, som var prydet med et guldkors på gylden bund, og lagde dette ved siden af den tildækkede kalk, vedblev hun:

"Det er rigtigt, jeg glemte rent … den slyngel til Vincent er ikke kommet. Ønsker hr. pastoren, at jeg skal bistå Dem ved messen?"

Den unge præst så strengt på hende.

"Å, det er vel ingen synd," vedblev hun med sit godmodige smil. "Jeg har gjort tjeneste som kordreng en gang, i pastor Caffins tid. Jeg passer sagerne bedre end de lømler, der ler som gale, bare der flyver en flue gennem kirken. Selv om jeg går med hue og er tres år gammel og tyk som en tønde, har jeg mere respekt for Vorherre end de rædsomme unger, som jeg tog den anden dag i at springe buk bag ved alteret."

Præsten vedblev at se på hende og rystede på hovedet.

"Det er virkelig et rigtigt hul, denne by," brummede hun. "Her er ikke engang halvandet hundrede mennesker. Der er dage, som for eksempel i dag, hvor man ikke kan finde en levende sjæl i Artaud. Selv svøbelsesbørnene er ude i vinmarkerne. Og guderne må vide, hvad de skal der – vinstokkene vokser jo midt i stenbunkerne og er tørre som tidsler! En ødemark, milevidt fra alle ordentlige veje! Hvis ikke en engel stiger ned fra Himlen for at betjene Dem ved messen, hr. pastor, har De virkelig ikke andre end mig eller en af mademoiselle Desirées kaniner, med respekt at melde!"

Men netop i dette øjeblik skubbede Vincent, ægteparret Brichets yngste søn, stille døren til sakristiet op. Hans lodne røde hår og tindrende grå griseøjne irriterede La Teuse.

"Å, den gudløse knægt!" udbrød hun, "Jeg vil vædde på, at han har været ude og lave en eller anden skarnsstreg igen. Kom så ind, din slyngel, siden hr. pastoren er bange for, at jeg skal vanhellige Kristi legeme!"

Da fader Mouret så drengen, tog han messeudstyret op. Han kyssede det på midten broderede kors, lagde hagelen et øjeblik på sit hoved, slog det så ned over kraven på sin præstekjole,

lagde enderne over kors og gjorde dem fast, den højre over den venstre. Så tog han messeskjorten på, renhedens symbol, idet han begyndte med det højre ærme. Vincent, som havde bøjet sig ned, bevægede sig frem og tilbage rundt om ham, ordnede messeskjorten og sørgede for, at den overalt faldt lige langt ned, et par fingerbredder over gulvet. Så rakte han bæltet til præsten, som knyttede det stramt om livet, til ihukommelse af de bånd, som Frelseren blev belagt med under sine sidste lidelser.

La Teuse stod misundelig og søgte at tie, men hun havde sådan en kløe i tungen, at hun snart ikke kunne holde sig:

"Broder Archangias er kommet … Han får ikke et barn i skole i dag. Han fo'r af sted igen som en stormvind for at trække ungerne ved øret hjem fra vinmarkerne. Det er nok bedst, De går ind til ham. Jeg tror, han har noget at sige Dem."

Fader Mouret gjorde en håndbevægelse for at få hende til at tie. Han havde ikke sagt et ord mere. Han læste de sædvanlige bønner, idet han tog maniplen, som han kyssede, inden han satte den over venstre arm, neden for albuen, som et symbol på de gode gerninger; derpå lagde han, efter også at have kysset den, stolaen over kors på brystet, som et tegn på hans værdighed og magt. La Teuse måtte hjælpe Vincent med at fæstne messehagelen ved hjælp af tynde tråde, for at den ikke skulle stritte ud bagtil.

"Hellige jomfru, jeg har glemt kanderne!" udbrød hun og ilede hen til skabet. "Så, få fart på, dreng!"

Vincent fyldte kanderne, som blot var flasker af groft glas, imens hun skyndte sig at tage et rent håndklæde op fra en skuffe. Idet han holdt kalken i den venstre hånd og med højre

hånds fingre lagde messedugsklædet over, bøjede fader Mouret sig dybt, dog uden at tage sin *biretta* af, for et sort Kristusbillede af træ, der hang over skabet. Drengen bøjede sig ligeledes, derpå gik han foran med de af håndklædet dækkede kander og forlod sakristiet, fulgt af præsten, som gik med nedslåede øjne, hensunken i dyb andagt.

2

Den tomme kirke var fuldstændig hvid i denne majmorgens lys. Klokkerebet ved skriftestolen hang atter ubevægeligt. Ved væggen til højre for sakramentshuset brændte den farvede glaslampe som en rød plet. Efter at Vincent havde stillet kanderne på kredensbordet kom han tilbage og knælede til venstre nedenfor alteret, mens præsten, efter at han havde bøjet sig for den hellige nadver, gik op til alteret, bredte messedugen ud og stillede kalken midt på den. Så slog han op i messebogen og gik ned igen. Han gjorde en ny knæbøjning, gjorde korsets tegn, udtalte med høj røst ordene: "*In nomine Patris, Filii et Spiritus Sancti! Amen!*", foldede hænderne over brystet, og påbegyndte det store guddommelige drama, ganske bleg af tro og kærlighed.

"*Introibo ad altare Dei*."

"*Ad Deum qui laetificat juventutem meam*," snøvlede Vincent, mumlende forsangens og salmens responsorier, mens han sad på hug og var optaget af at se efter den gamle La Teuse, som drev rundt i kirken.

Den gamle tjenestepige så med et uroligt udtryk på et af vokslysene. Hendes uro syntes at vokse, mens præsten, knælende og atter med hænderne foldede, læste *Confiteor*. Hun standsede, korsede sig med bøjet hoved, men vedblev at holde øje med vokslyset. Præstens alvorlige stemme og kordrengens snøvlen afløste hinanden endnu en stund.

"*Dominus vobiscum*."

"*Et cum spiritu tuo*."

Præsten bredte hænderne ud, førte dem sammen igen og sagde med rørt salvelse:

"Oremus ..."

La Teuse kunne ikke holde det ud længere. Hun gik bag om alteret, rakte sig op til lyset og pudsede det med sin saks. Lyset løb. To store vokstårer var allerede gået til spilde. Da hun kom tilbage, idet hun undervejs stillede bænkene i orden og overbeviste sig om, at vievandskarrene ikke var tomme, var præsten gået op til alteret, støttede hænderne mod kanten af alterdugen og bad med dæmpet stemme. Han kyssede alteret.

Bag ham var den lille kirke stadig lidt skummel i det blege morgenlys. Solens stråler faldt endnu kun på taget teglsten. *Kyrie Eleison* svævede som en skælven gennem dette tempel, som egentlig nærmest var en slags udhus, kalket og med et fladt loft, hvis hvidmalede bjælker var synlige. I hver side sad tre høje vinduer, med klare, revnede og for en dels vedkommende udslåede ruder, som slap en kridhvid dagning ind.

Den friske luft strømmede brutalt ind udefra og lagde hele armoden i denne fjerntliggende bys gudshus blot. I baggrunden over den store indgangsport, som aldrig blev åbnet, og hvor tærsklen var blokeret af ukrudt, var der et galleri af træ, hvortil man kom op ad en vindeltrappe; det gik fra den ene side af kirkerummet til den anden, og på de store helligdage knagede det under træskoenes vægt. Ved trappen stod den i citrongult malede skriftestol af ujævne planker. Overfor, ved siden af den lille dør, stod døbefonten, et tidligere vievandskar, på et muret fodstykke. Midt på væggene i begge sider var der to små altre, hver omgivet af en skranke af træ. Det til venstre, som var indviet til den hellige jomfru, havde en

stor Madonna af forgyldt gips, der majestætisk bar en guldkrone på sit brune hår; hun holdt på sin venstre arm et nøgent og leende Jesusbarn, hvis lille hånd holdt en stjernebesat jordklode oppe. Hun vandrede blandt skyerne, med bevingede englehoveder under sine fødder. Over det høje alter, hvor dødsmesserne blev læst, sad en Kristus af mølædt papmaché, som et modstykke til billedet af den hellige jomfru. Ikke større end et ti-års barn kæmpede han med døden på en uhyggelig måde med hovedet kastet tilbage, fremstående hofteben, indsunken mave, forvredne lemmer og overstænket med blod. Prædikestolen, en firkantet kasse, hvortil en trappe med fem trin førte op, hævede sig lige over for et lod-ur i et valnøddetræshylster, hvis dumpe slag fik hele kirken til at ryste; det var ligesom slagene af et vældigt hjerte, der gemte sig et sted under gulvbrædderne. De fjorten stationer på korsets vej, fjorten primitivt malede billeder i smalle sorte rammer, som var hængt op i hele skibets længde, satte Passionsfortællingens gule, blå og røde pletter på væggenes skarpe hvidhed.

"*Deo gratias*," mumlede Vincent, da dagens epistel var læst op.

Kærlighedsmysteriet, den hellige offerhandling, blev forberedt. Kordrengen tog messebogen og bar den mod venstre, til evangeliesiden, idet han tog sig vel i agt for at berøre bogens sider. Hver gang han gik forbi sakramentshuset gjorde han en skrå knæbøjning, så hans overkrop blev vredet til siden. Derefter gik han tilbage til højre side, og blev stående der med korslagte arme, mens evangeliet blev læst op. Præsten gjorde korsets tegn over messebogen og korsede sig derpå for panden – som tegn på at han aldrig ville være flov over det guddommelige ord, for munden – for at vise, at han altid var

parat til at bekende sin tro, for hjertet – for at vise, at hans hjerte kun tilhørte Herren.

"*Dominus vobiscum*," sagde han og vendte sig om med et drømmende blik ud mod kirkens kolde hvidhed.

"*Et cum spiritu tuo*," sagde Vincent, som atter var faldet på knæ.

Efter at have læst Offertoriet afdækkede præsten kalken. Han holdt et øjeblik disken med hostien i højde med brystet, idet han ofrede til Gud for sig selv, for de tilstedeværende, for alle troende kristne, levende eller døde. Efter derpå at have ladet hostien glide ud til kanten af messedugen uden at røre den med fingrene, tog han kalken, som han omhyggeligt tørrede af. Vincent havde imens taget kanderne på kredensbordet, som han rakte frem en ad gangen, først vindkanden, så vandkanden. Præsten frembar nu på alverdens vegne den halvfyldte kalk, som han derpå stillede tilbage midt på messedugen og atter dækkede til. Og efter at han havde bedt endnu engang, kom han tilbage og lod sig hælde tynde vandstråler over tommel- og pegefinger på begge hænder, for således at blive renset for selv den mindste plet af synd. Da han havde tørret hænderne, tømte La Teuse, som stod og ventede, vandet ned i en zinkbalje nedenfor alteret.

"*Orate, fratres*," råbte præsten nu med høj røst, vendt mod de tomme bænke, idet han udbredte og atter lukkede armene med en appellerende gestus til menneskenes gode vilje.

Han vendte sig om mod alteret og fortsatte med dæmpet stemme, imens Vincent mumlede en lang, latinsk remse, som han fo'r vild i.

Nu trængte gule flammer ind gennem vinduerne, som om Solen kom til messe på præstens opfordring. Den skinnede med brede guldstriber på den venstre væg, på skriftestolen, den hellige jomfrus alter, og den store klokke.

Det knirkede i skriftestolen; Madonnaen med sin glorie, sin krone og sin guldkjortels blændende pragt smilede ømt med sine malede læber til Jesusbarnet, det opvarmede ur tikkede tiden af sted med hastigere slag. Det var, som om Solen gav liv til de tomme bænke ved støvet, som dansede i dens stråler. Den lille kirke – denne kalkede stald – blev ligesom fuld af en varm tilhørerskare. Udenfor hørtes alle de små lyde fra naturens opvågnen, græsset sukkede af velbehag, løvet tørrede i varmen, fuglene pudsede deres fjerdragt og tog dagens første vingeslag. Hele naturen trængte ind med solen: ved et af vinduerne stod en stor røn, den stak sine kviste ind gennem de knuste ruder, strakte sin blade, ligesom den ville kigge ind; og gennem den store hoveddørs sprækker så man ukrudtet på trappen, som truede med at trænge ind i kirken. Midt blandt alt dette svulmende liv var kun det store Kristusbillede i den skygge, der fortalte om døden med sit sønderrevne legeme, plettet med rød farve og stænk af lak. En spurv kom og satte sig i en vinduesåbning; den kiggede, fløj så bort, men kom næsten straks tilbage, svævede med tyste vingeslag ned mellem bænkene foran den hellige jomfrus alter. En anden spurv fulgte dens eksempel. Snart kom en hel sværm af spurve fra rønnens grene og hoppede ganske roligt rundt på kirkens gulv.

"*Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus, Deus, Sabaoth*," sagde præsten dæmpet med let bøjet ryg.

Vincent ringede tre gange med en lille klokke. Spurvene blev skræmte af denne pludselige lyd og fløj op med et sådant sus af vingeslag, at La Teuse, som for et øjeblik siden var gået ind i sakristiet, kom ud igen, mens hun brummede:

"De slyngler! Nu sviner de alting til … Jeg er sikker på, at mademoiselle Desiree har været der igen og strøet brødkrummer til dem."

Det frygtelige øjeblik nærmede sig. En Guds legeme og blod skulle sænke sig ned på alteret. Præsten kyssede alterdugen, foldede hænderne og gjorde uophørligt korsets tegn over hostien og kalken. Ritualets bønner flød over hans læber i en ekstase af ydmyghed og taknemmelighed. Hans holdning, hans bevægelser, hans tonefald bevidnede alt sammen, hvor ringe han følte sig selv, hvor rørt han var over at være blevet udvalgt til en så stor opgave. Vincent kom og knælede bag ham; han tog messehagelen med sin venstre hånd og løftede den lidt op, mens han holdt klokken rede; og med albuerne støttet mod kanten af alteret holdt præsten hostien mellem begge hænders tommel- og pegefinger og udtalte indvielsens ord over den: "*Hoc est enim corpus meum*." Derefter gjorde han en knæbøjning, løftede den langsomt op, så højt han kunne, idet han fulgte den med øjnene, mens kordrengen lå knælende og ringede tre gange med klokken. Derpå indviede han vinen: "*Hic est enim calix*", samtidig med at han atter støttede albuerne mod bordet, bukkede, løftede kalken og fulgte den med øjnene, idet han holdt den højre hånd om den tykke del af kalkens fod og den venstre under foden. Kordrengen ringede nu for sidste gang tre gange med klokken. Genløsningens store mysterium var fornyet, det tilbedelsesværdige blod randt endnu en gang.

"Vent I bare!" brummede La Teuse og forsøgte at skræmme spurvene med sin udstrakte hånd.

Men spurvene var nu ikke længere bange. De var frækt kommet tilbage midt under ringningen, og flaksede ugenert rundt over bænkene. Den gentagne ringlen havde ligefrem livet dem op. De svarede præsten med små skrig, som ligesom blandede de latinske ord med den klingrende latter fra løsslupne skoledrenge. Solen varmede deres fjer, kirkens lune armod gjorde dem glade. De følte sig hjemme, ligesom i en lade, hvor man har ladet en luge stå åben, de kvidrede, sloges, skændtes om brødkrummerne, som de fandt på gulvet. En af dem fløj op og satte sig på den smilende Madonnas guldslør, en anden hoppede behændigt frem for at besigtige den gamle La Teuses skørter, en frækhed som gjorde hende ganske rasende. Præsten ved alteret var hensunket i ekstase, med øjnene fæstet på den hellige hostie og tommel- og pegefinger pressede sammen; han hørte ikke denne lune majmorgens invasion i kirken, den stigende flod af solskin, frodighed og fuglekvidder, som gik hele vejen til Golgata, hvor den dømte natur kæmpede med døden.

"*Per omnia saecula saeculorum*," sagde han.

"*Amen*," svarede Vincent.

Efter at præsten havde læst *Pater Noster*, holdt han hostien over kalken og brød den midt over. Fra den ene halvdel løsnede han så et par krummer, som han lod falde i det dyrebare blod, for at antyde den inderlige forening, han skulle indgå med Gud gennem nadveren. Han læste med høj stemme *Agnus Dei*, reciterede stille de tre foreskrevne bønner, bekendte sin uværdighed, og med albuerne mod alteret og disken under

hagen spiste han begge halvdele af hostien på en gang. Efter at han havde foldet hænderne foran ansigtet i andægtig refleksion, tog han ved hjælp af disken de hellige krummer, som havde løsnet sig fra hostien, op fra messedugen og lagde dem i kalken. En krumme havde sat sig på hans tommelfinger, og han strøg den af med pegefingeren. Så gjorde han korsets tegn med kalken, førte atter disken op til hagen og drak alt det dyrebare blod i tre drag, uden at fjerne læberne fra kalkens rand, idet han således fuldbyrdede det hellige offer til sidste dråbe.

Vincent havde rejst sig for at hente kanderne på kredensbordet. Men i samme øjeblik blev døren til korridoren, der førte til præstens hus, slået op på vid gab, og ind trådte en smuk ung pige på toogtyve år, med et barnligt udseende. Hun skjulte noget i forklædet.

"Der er tretten!" råbte hun. "Alle æggene var gode nok!"

Hun åbnede forklædet og fremviste et kuld kyllinger, som kravlede rundt mellem hinanden med deres fine dun og sorte prikker af øjne.

"Men se dog, hvor er de søde, de kære små! Åh, se den hvide, som klatrer op på ryggen af de andre! Og den plettede, som allerede basker med de små vinger! Æggene var glimrende, ikke et eneste dårligt!"

La Teuse, som hjalp til ved messen trods alle forbud, og rakte Vincent kanderne til skylning, vendte sig om og sagde med høj stemme:

"Så ti da stille, mademoiselle Desirée! De ser jo, at vi ikke er færdige."

En stærk lugt af baggård trængte ind gennem den åbne dør, trak som en brise af befrugtende gæring ind i kirken med det

varme solskin, som nu havde nået alteret. Desirée stod stille et øjeblik, henrykt over de små væsener hun bar på, så hvordan Vincent skænkede renselsesvinen og hvordan hendes broder drak denne vin, så at intet af det hellige brød og vin skulle være tilbage i hans mund. Og hun stod der stadig, da han kom tilbage, holdende kalken med begge hænder for på tommel- og pegefinger at modtage renselsens vin og vand, som han også drak. Men nu kom hønen, der ledte efter sine kyllinger, vraltende, og truede med at trænge ind i kirken. Så gik Desirée sin vej under moderlig sludren med kyllingerne, netop som præsten, efter have trykket viskestykket mod sine læber, førte det over kalkens rand og derpå tørrede den indvendig.

Messen afsluttedes med taksigelser til Gud. Kordrengen gik for sidste gang efter messebogen og lagde den tilbage på højre side. Præsten lagde atter viskestykket og disken fra sig og dækkede kalken til. Så lagde han de to store folder i den dug, der dækkede kalken, sammen igen, og lagde derpå etuiet, hvori han havde lagt den sammenfoldede messedug. Hans hele væsen var en glødende taksigelse. Han bad Himlen om tilgivelse for sine synder, om den nåde at kunne føre et helligt liv og fortjene den evige salighed. Han stod hensunken i dette kærlighedsmirakel, dette stadige offer, som hver dag nærede ham med Frelserens legeme og blod.

Da han havde læst slutningsbønnerne, vendte han sig om og sagde:

"*Ite, missa est*."

"*Deo gratias*," svarede Vincent.

Efter at præsten havde vendt sig om for at kysse alteret, kom han tilbage, med venstre hånd under brystet og højre hånd

fremstrakt, idet han velsignede kirken, som var fuld af solskinnets glæde og spurvenes støj.

"*Benedicat vos omnipotens Deus, Pater, et Filius, et Spiritus Sanctus*."

"*Amen*," sagde kordrengen og slog kors for sig.

Solen var blevet stærkere og spurvene mere modige. Mens præsten læste Johannes' evangelium om ordet, der er evigt, satte solen alteret i lys lue, lyste hvidt på de imiterede marmorpaneler, fortærede skinnet fra de to vokslys, hvis korte væger nu kun var to mørke pletter mod dagens triumferende stjerne, svøbte alting i sin glorie, korset, lysestagerne, messehagelen, og alt dette guld blegnede dens stråler. Og da præsten tog kalken, gjorde en knæbøjning og forlod alteret for at vende tilbage til sakristiet med tildækket hoved, og kordrengen foran sig, som bar på kanderne og viskestykket, blev Solen eneherre i kirken. Den havde nu lagt sig på alterdugen, strålede i herlig glans på sakramentshuset, lovsang majmånedens frugtbarhed. Selve stengulvet åndede varme. De kalkede vægge, den store Madonna, ja selv det store Kristusbillede skælvede af livets saft, som om døden var blevet besejret af den avlende jords evige ungdom.

3

La Teuse skyndte sig at slukke lysene, men blev forsinket, fordi hun først ville jage spurvene ud. Da hun bar messebogen ind i sakristiet, fandt hun derfor ikke fader Mouret derinde længere. Han havde vasket hænder og ordnet de hellige messeredskaber, og stod allerede inde i spisestuen, hvor han stående indtog sit morgenmåltid, en kop mælk.

"De burde virkelig forbyde Deres søster at kaste brødkrummer i kirken," sagde La Teuse, idet hun kom ind. "Det var sidste vinter, hun fandt på den dumme spøg. Hun sagde, at spurvene frøs, og at Vorherre kunne give dem mad. De skal se, til sidst lader hun os ligge sammen med sine høns og kaniner."

"Det ville jo være så meget desto varmere for os," svarede den unge præst muntert. "De beklager Dem altid, La Teuse. Lad vor stakkels Desirée holde af sine dyr. Hun har ikke andre fornøjelser, den kære lille tosse."

Tjenestepigen stillede sig op midt i rummet med armene i siden.

"Ja, De ville vel være tilfreds, om så skaderne byggede deres reder i kirken!" sagde hun. "De ser ingen ting, De synes, alting er godt. Det er minsandten heldigt for Deres søster, at De tog hende til Dem, da De forlod seminariet. Hverken fader eller moder i live. Jeg gad nok vide, hvem der ellers ville lade hende at gå og vade rundt i mudderet ved udhuset."

Så skiftede hun tonefald og sagde næsten rørt:

"Nå ja, det ville vel være synd at hindre hende i det. Der er ikke ondt skabt i hende. Hun er som et ti-års barn, skønt hun er en af de mest velvoksne piger heromkring. De ved jo nok. at jeg

stadig hjælper hende med at klæde sig af om aftenen, og at jeg må fortælle hende eventyr som for et lille barn for at få hende til at sove."

Fader Mouret, som stadig stod op, tømte sin mælkekop; hans hænder var lidt røde på grund af kulden i spisestuen, et stor firkantet rum malet i gråt, uden andre møbler end et bord og nogle stole. La Teuse fjernede en serviet, som hun havde bredt ud på et hjørne af bordet som dug til morgenmaden.

"De bruger ikke meget linned," mumlede hun. "Det er ligesom om, at De ikke kan sætte Dem, men altid er rede til at tage af sted. Ak, De skulle have kendt monsieur Caffin, salig pastoren, som var Deres forgænger. Det var en mand, som passede på sig selv! Han ville ikke have kunnet fordøje sin mad, hvis han spiste stående. Han var fra Normandiet, fra Canteleu, ligesom mig. Å, jeg takker ham ikke for, at han narrede mig her til denne ødemark! Min Gud, hvor vi kedede os i begyndelsen! Den stakkels pastor havde været ude for nogle kedelige historier derhjemme … Jaså, monsieur Mouret, De har ikke taget sukker i Deres mælk? Her ligger jo begge stykker."

Præsten stillede koppen fra sig.

"Jeg tror, jeg glemte det," sagde han.

La Teuse stirrede på ham og trak på skuldrene. En rugbrødsskive, som også lå tilbage på bordet, pakkede hun ind i servietten. Da præsten skulle til at gå, ilede hun hen til ham, faldt på knæ og udbrød:

"Vent, De har jo ikke engang bundet Deres snørebånd. Jeg fatter ikke, hvordan De kan holde ud at gå med de bondesko. De, som er så fin og net og ser ud til at have været en rigtig morsdreng! Biskoppen må sandelig have kendt til nogle kønne

sager om Dem, siden han gav Dem det fattigste sogn i hele stiftet."

"Det var mig selv, som valgte Artaud," sagde præsten og smilede igen. "Hvor De er i dårligt humør i dag, La Teuse. Har vi det ikke godt her? Vi har alt, hvad vi trænger til, vi lever i en paradisisk fred og ro."

Hun faldt til ro og svarede leende:

"De er en from mand, hr. pastor … Men kom nu og se på mit prægtige linned, det er bedre end at vi står her og skændes."

Han måtte følge med hende, for hun ville ikke have ladet ham gå, før han havde sagt hende en kompliment om hendes vasketøj. Han gik ud af spisestuen. Ude i korridoren stødte han mod en bunke murbrokker.

"Hvad er det her?" spurgte han.

"Å, det er ikke noget," svarede La Teuse med sin mest grumme mine. "Der er bare præstegården, som er ved at falde sammen. Men De mener jo, at alt er godt, De har alt, hvad De har brug for. Jo bevares, revner er her ingen mangel på! Se op på loftet! Der er revner nok, skulle jeg mene! Bliver vi ikke slået ihjel her en af dagene, har vi kun at takke vor himmelske skaber. Men siden De vil have det på den måde, så … Og så kirken! Man burde allerede for to år siden have skiftet de knuste vinduer. Om vinteren kan Vorherre få lov at fryse. Og så kunne de fordømte spurve ikke komme ind. Jeg klistrer snart papir på ruderne, det vil jeg bare sige Dem."

"Det var da en god idé," mumlede præsten, "så kunne man jo male dem over. Hvad væggene angår, så er de mere solide, end man skulle tro. I mit værelse har gulvet kun sat sig lidt foran vinduet. Det her hus vil overleve os alle sammen."

Da han kom ind i det lille åbne skur ved siden af køkkenet, udtalte han sin begejstring over hendes prægtige vasketøj for at gøre hende en glæde; han måtte ligefrem snuse til det, stikke fingrene i luden. Det gjorde den gamle vældig fornøjet, og hun blev rigtig moderlig. Hun skændte ikke længere, men løb ud efter en børste og sagde:

"De vil da virkelig ikke gå ud med skidt fra i går på præstekjolen! Hvis De havde hængt den uden for døren, så havde den været pæn nu. Den er såmænd ganske god endnu. Men løft dog op i den, når De går rundt ude i skoven og markerne. Tidslerne river alting i stykker."

Hun snurrede ham rundt som et barn, og børstede ham oppefra og ned, så voldsomt, at han næppe kunne stå på benene.

"Så, så, nu er det nok," sagde han og tog flugten. "De ser vel efter Desirée? Jeg vil fortælle hende, at jeg går ud."

Men i samme øjeblik råbte en klar stemme:

"Serge! Serge!"

Desirée kom løbende, blussende rød af glæde, barhovedet, med det tykke sorte hår sat op i nakken, og arme, der var beskidte helt op til albuerne. Hun var ved at gøre rent hos hønsene. Da hun så broderen rede til at gå ud med breviariet under armen, lo hun endnu højere og kyssede ham midt på munden, med de beskidte hænder på ryggen for ikke at komme til at røre ved ham.

"Nej, nej, jeg kommer bare til at smudse dig til," sagde hun. "Å, hvor har jeg det morsomt! Du skal se kyllingerne, når du kommer hjem."

Dermed forsvandt hun igen. Fader Mouret sagde, at han ville komme hjem ved ellevetiden og spise frokost. Da han gik, fulgte La Teuse ham til døren og råbte sin sidste formaninger efter ham.

"Glem ikke at gå hen til broder Archangias. Og kik også ind til Brichets; konen var her i går, det er stadig angående det giftermål. Hører De, hvad jeg siger, hr. pastor? Jeg har mødt Rosalie. Hun ønsker ikke noget bedre end at blive gift med den lange Fortune. Tal med gamle Bambousse, måske tager han mod fornuft nu … Men kom ikke hjem klokken tolv som forleden. Klokken elleve var det, klokken elleve, ikke sandt?"

Men præsten vendte sig ikke om. Hun gik ind igen, mumlende for sig selv:

"Han hører ikke efter mig, synes jeg. Ikke seksogtyve år endnu, men han følger kun sit eget hoved. Selv en gammel mand på tres kunne ikke kunne være en sådan helgen som ham, men han har aldrig levet, han ved ingenting, det er ingen kunst for sådan en lille dreng at være from som en engel."

4

Da fader Mouret ikke længere kunne høre La Teuse bag sig, standsede han, henrykt over endelig at være alene. Kirken var bygget på en ikke særlig høj bakke, som skrånede blidt ned mod byen; den lå der som en forladt fårestald, med store, gabende vinduer og et lysende rødt tegltag. Præsten vendte sig om og kastede et blik tilbage på præstegården, en grå rønne, der var bygget sammen med selve kirken. Som om han var bange for atter at møde den uudtømmelige tungefærdighed, der havde summet i ørerne på ham siden i morges, gik han videre op mod højre, men følte sig ikke i sikkerhed før han nåede den store portal, hvor man ikke mere kunne se ham fra præstegården. Kirkens fuldstændig nøgne, af sol og regn nedslidte facade kronedes af et smalt stykke murstensmurværk, i hvis midte en lille klokke aftegnede sin sorte profil; klokkerebet forsvandt ned mellem bygningens tagsten. Seks knækkede trappetrin, som i den ene ende var halvt begravede i jorden, førte op til den høje rundbuede port, som var revnet, dækket af støv, rust og spindelvæv og hang så løst på sine rustne gangjern, at det så ud som om vinden ville stå lige igennem ved først givne lejlighed. Fader Mouret, som elskede denne ruin, gik op på trappen og satte sig med ryggen støttet mod den ene dørfløj. Derfra havde han udsigt over hele omegnen. Han skyggede for øjnene med hånden og spejdede ud mod horisonten.

I maj måned var denne jord ved at sprænges af en utrolig frodighed. Kolossale lavendler, enebærbuske og yppige tuer af ukrudt klatrede op ad kirketrappen og afsatte buketter af mørkegrøn frodighed helt op til tagskægget. Når safterne først

begyndte at stige om foråret, truede det barske vildnis af sammenfiltrede planter med at kvæle kirken. Her om morgenen, hvor væksten var størst, var der en brummen af livgivende varme, og selve stengrunden syntes skælvende at arbejde med en lang, tavs anstrengelse. Men fader Mouret havde ingen fornemmelse for denne naturens heftige fødselssmerte; han syntes blot, at trappetrinnet vippede; han skiftede derfor plads og lænede sig mod den anden dørkarm.

Egnen udbredte sig over en strækning af to mil, hvor den blev afgrænset af en mur af gule høje, hvorpå små nåleskove satte sorte pletter; et uhyggeligt landskab med tørre heder og klippeåse, der stak frem af jorden overalt. De få strækninger, der var egnede til opdyrkning, lå som spredte blodpletter, rødlige felter med lange rækker af magre mandeltræer, grå oliventræer eller vinstokke, som indhegnede markerne med deres mørkerøde stammer. Det så ud, som om en vældig ildsvåde var gået over hele egnen, havde udstrøet skovenes aske på højdedragene, afsvedet engene og efterladt sin mørke glød og smeltende varme i dalsænkningerne. Kun her og der med lange mellemrum dannede en lille bleggrøn kornmark en lysere plet. Landskabet var vildt, så langt øjet kunne nå, uden et eneste nok så lille vandløb, det vansmægtede af tørst og fløj bort som store støvskyer ved den mindste brise. Allerlængst borte, gennem en åbning mellem højene i det fjerne, anede man dog vidder af en saftig, grøn frodighed, der udbredte sig i en nabodal, som blev gødet af Viorne, en flod, der havde sine kilder i Seilles bjergpas.

Præstens øjne blændedes, og han sænkede blikket ned mod byen, hvis få huse lå strøet hulter til bulter nedenfor kirken.

Elendige rønner, bygget af sten uden mørtel og pudsede brædder, lå henslængte ved en smal vej, uden nogen ordentlige gader. Der var vel omkring tredive af dem, nogle af dem små og lave, sammenvoksede med deres møddinger og sorte af armod, andre mere rummelige og venligt udseende med lyserøde tegltage. Små haver, som var aftvunget klippen, fremviste grøntsagsbede, indhegnede af hække. På denne tid af dagen var Artaud øde; ikke en kvinde ved vinduerne, ikke et barn, der boltrede sig i vejstøvet, kun nogle flokke af høns flakkede rundt, rodede i halmen og søgte føde helt op til tærsklen i husene, hvis vidåbne døre begærligt gabte mod solskinnet. En stor sort hund, der sad ved indgangen til landsbyen, syntes at bevogte den.

Fader Mouret blev efterhånden grebet af en behagelig slaphed. Solen, som steg stadig højere, omsluttede ham med en sådan varme, at han lænede sig velbehageligt mod kirkedøren og hensank i en følelse af lykkelig fred. Han tænkte på byen Artaud, som var skudt op der blandt stenene ligesom et af dalens sammenfiltrede buskadser. Alle dens beboere var i familie, alle bar det samme navn, så at de måtte have tilnavne allerede i vuggen for at kunne skelnes fra hinanden. Stamfaderen, en Artaud, var kommet hertil og havde slået sig ned på denne hede som en paria; siden var hans familie vokset, livskraftig som ukrudtet, der suger sin næring ud af klipperne; hans familie var til sidst blevet en stamme, et samfund med de mest indviklede slægtskabsbånd, der fortabte sig i århundredernes tåger. De giftede sig indbyrdes uden blusel; der fandtes ikke ét eksempel på, at en Artaud havde taget sig en hustru fra en af nabobyerne; kun pigerne drog en sjælden gang

andetsteds hen. De fødtes og de døde, bundet til dette hjørne af Jorden, de voksede og trivedes på deres mødding, med samme eftertænksomhed som et træ, uden nogen tydelig forestilling om den vide verden på den anden side af de gule klipper, bag hvilke de vegeterede. Og alligevel var der allerede rige og fattige blandt dem; kyllinger var fra tid til anden forsvundet, hønsehusene blev lukket om natten med store hængelåse; en Artaud havde en aften slået en Artaud ihjel bag møllen. Det var et folk for sig, der i sænkningen indenfor de øde bakkers bælte, en race, som var skudt op af jorden, en miniaturemenneskerace på tre hundrede sjæle, som begyndte tidsaldrene forfra.

Over ham, den unge præst, lå endnu seminariets døde skygge. I årevis havde han ikke kendt til solen. Han opfattede den stadig ikke, han levede med lukkede øjne, rettede mod sjælen, uden følelser for den dødelige natur andet end foragt. I de lange timer, hvor han lå på knæ i støvet, hensunken i andagt, havde han drømt om en eremitørken, hvor intet af livet, hverken levende væsener eller planter eller vand, ville kunne forstyrre ham i samlivet med Gud. Det var en glødende henrykkelse, der udsprang af den reneste kærlighed, af en afsky for alle fysiske fornemmelser. Døende fra sig eget jeg, med ryggen vendt mod lyset, ville han dér have afventet det øjeblik, da han ophørte at være til, hvor han opgik i sjælenes suveræne hvidhed. Himmelen forekom ham fuldstændig hvid, hvid som lyset, som om det havde sneet liljer, som om al renhed og uskyld, al kyskhed strålede der. Men hans skriftefader skældte ham ud, da han fortalte om sin længsel efter ensomhed, sin higen efter himmelsk renhed; han mindede ham om kirkens kamp, om præstekaldets krav. Senere, da han var blevet

præsteviet, var han kommet til Artaud efter eget ønske, i håbet om, at han der kunne realisere sine drømme om menneskelig udslettelse. Mellem al denne armod, på denne ufrugtbare jord, ville han kunne lukke ørene for verdens larm og leve i en helgenagtig halvdrøm. Og i flere måneder havde han virkelig følt sig lykkelig, næppe en brise af landsbyens live generede ham, solen stak ham kun en gang eller to lidt varmere i nakken, når han strejfede rundt på stierne, fuldstændig fordybet i det himmelske, uden at ofre nogen opmærksom på naturens evige fornyelse, der omgav ham overalt, hvor han gik.

Den store sorte hund, der bevogtede Artaud, havde besluttet sig til at komme op til fader Mouret. Den satte sig ved hans fødder, men præsten tænkte kun på alt det smukke, han havde oplevet denne morgen. I går var han begyndt på sine psalteriumøvelser på jomfru Marias store rosenkrans; den store glæde, der rådede i ham, tilskrev han den hellige jomfrus mellemkomst hos hendes guddommelige søn. Hvor alle jordiske ejendele forekom ham foragtelige! Med hvilken taknemmelighed følte han sig ikke fattig! Da han indtrådte i den gejstlige stand, efter at have mistet både sin fader og moder på samme dag som følge af et drama, hvis rædsler han den dag i dag ikke vidste noget om, havde han afstået hele sin del af formuen til en ældre broder. Hans søster var nu det eneste bånd, der bandt ham til verden. Han havde taget sig af hende, for han følte en slags from hengivenhed for hende på grund af hendes spinkle forstandsevner. Den stakkels enfoldige pige var så barnlig, at hun syntes ham så ren som den fattige udi ånden, som ifølge evangeliet skal arve Guds rige. Han havde imidlertid været urolig for hende i den senere tid; hun blev for

stærk, for sund, hun åndede alt for meget liv. Men det kunne næppe kaldes en bekymring. Han henlevede sine dage i den indre tilværelse, han havde skabt sig, han havde afstået fra alt for at kunne hengive sig selv helt. Han lukkede sine sansers døre, søgte at frigøre sig fra legemets krav, var nu kun en sjæl, som svævede højt oppe i kontemplationens uendelige rum. Naturen var for ham kun fælder og snavs, han satte en ære i at gøre vold på den, foragte den, frigøre sig fra sin egen menneskelige urenhed. Den retfærdige må være en nar i verdens øjne. Han betragtede derfor sig selv som en fredløs på Jorden, han stræbte kun efter det himmelske og kunne ikke fatte, at man lod en evighed af lyksalighed opvejes af nogle timers flygtig glæde. Hans forstand bedrog ham, hans sanser løj; og hvis han gjorde fremskridt på dydens smalle sti, var det først og fremmest på grund af hans ydmyghed og lydighed. Han ville være den ringeste af alle, underordnet alle, for at den himmelske dug skulle falde på hans hjerte som på en tør sandørken; han mente, at han var dækket af skam og uværdig til nogensinde at blive frelst fra synden. At være ydmyg er at tro, at elske. Han tilhørte ikke engang mere sig selv. Han var blind, døv, hans kød var dødt. Han var et legetøj i Guds hænder. Fra denne ydmygelse, hvori han fordybede sig, løftede et Hosianna ham pludselig op over hele Jordens lykkelige og mægtige, i en strålende lyksalighed uden grænser.

I Artaud havde fader Mouret altså fundet den klosterekstase, som han før så ivrigt havde tragtet efter, hver han læste i Kristi Efterfølgelse. Intet i ham havde endnu rejst sig til kamp. Han var fuldkommen allerede fra den første gang, han knælede, uden kamp, uden rystelse, ligesom ramt af nådens løbeild, i en

fuldstændig glemsel af sit kød. Det var den ekstase ved Herrens komme, som en og anden ung præst mærker, en salig time, hvor alting tier, hvor begæret kun er en uendelig længsel efter renhed. Han havde ikke sat sin lid til noget levende væsen. Når man tror at noget ganske bestemt er alt, kan man ikke vakle, og han troede, at Gud var alt, at hans ydmyghed, hans lydighed, hans kyskhed var alt. Han huskede at have hørt om fristelsen som en frygtelig plage, der angriber selv de mest hellige. Han smilede ad dette: Gud havde aldrig forladt ham. Hans tro var som et harnisk, der beskyttede ham mod det mindste vindstød af det onde. Hen erindrede sig, at han i otte-års-alderen havde siddet i en krog og ligefrem grædt af kærlighed; han vidste ikke, hvem han elskede, men han græd, fordi han elskede *nogen*, langt, langt borte. Han havde altid været veg og følsom. Senere havde han villet være præst for at tilfredsstille dette behov for overmenneskelig ømhed, som var hans eneste plage. Han kunne ikke finde nogen anden genstand for sin kærlighed, der var lige så stor. Han tilfredsstillede således hele sit væsen, sine nedarvede anlæg, sine ynglingedrømme, sit første mandlige begær. Hvis fristelsen skulle komme, ventede han den med den uvidende præstestuderendes uskyldige ro. Man havde dræbt manden i ham: han var lykkelig i bevidstheden om at være et væsen for sig, et følelsesløst, abnormt væsen, mærket med tonsuren som et af den gode hyrdes får.

5

Solen stegte imidlertid på den store kirkeport. Spyfluer surrede rundt om en stor blomst, som skød op mellem to af trappens trin. Fader Mouret, som følte sig en smule svimmel, skulle netop til at gå sin vej, da den store sorte hund med en heftig gøen ilede hen mod lågen til den lille kirkegård, som lå til venstre for kirken. Samtidig hørte man barsk stemme råbe:

"Jaså, din slubbert, du skulker fra skolen, og det er på kirkegården, man skal finde dig! Nægt det ikke! Jeg har holdt øje med dig det sidste kvarter!"

Præsten trådte frem. Han genkendte Vincent, som en munk af de kristne skolers ordenssamfund holdt fast i øret. Drengen hang næsten ud over en dyb kløft, som strakte sig langs kirkegården og i hvis dyb Mascle flød, en bjergstrøm, hvis hvide vand flød ud i Viorne to mil borte.

"Broder Archangias!" sagde præsten i en sagtmodig tone, for at mane den frygtelige mand til overbærenhed.

Men munken slap ikke øret.

"Nå, er det Dem, hr. pastor," brummede han. "Vil De tænke Dem, denne slyngel går ustandselig og driver rundt her på kirkegården. Jeg ved ikke, hvad det er for narrestreger, han har for. Jeg burde slippe ham og lade knække nakken dernede, det ville ikke være andet end ret og rimeligt."

Drengen sagde ikke et ord, han klamrede sig fast til buskene med tæt lukkede øjne.

"Pas på, broder Archangias," sagde præsten, "han kunne glide."

Og han hjalp selv Vincent op.

"Nå, min lille ven, hvad laver du her?" spurgte han. "Man leger ikke på kirkegården."

Drengen åbnede øjnene, trak sig forskrækket tilbage fra munken for at stille sig under fader Mourets beskyttelse.

"Hvad jeg laver her – det skal jeg sige Dem," sagde han og vendte sit underfundige ansigt mod ham. "Der er en løvsangerrede i tornebusken nedenfor klippen her. Jeg har holdt øje med den i næsten fjorten dage. Nu er ungerne udklækkede, og derfor gik jeg herhen efter messen …"

"En løvsangerrede!" sagde broder Archangias. "Lige et øjeblik!"

Han gik lidt til siden, tog en klump jord fra et gravsted og smed den ned efter tornebusken. Men han ramte ikke fuglereden. En ny jordklump havde bedre sigte, den lille, skrøbelige rede vippede over ende og fugleungerne faldt ned i strømmen.

"Sådan, ja," sagde han og slog hænderne mod hinanden for at fjerne jorden, "så kan du måske holde op med at drive omkring her som en anden hedning. De døde kommer og kniber dig i benene om nætterne, hvis du igen kommer og tramper rundt på deres grave."

Vincent, som havde leet, da han så fugleungerne falde i åen, så sig omkring og trak på skuldrene som en virkelig fritænker.

"Oh, jeg er ikke bange," sagde han. "De døde ligger nok roligt."

Kirkegården havde virkelig intet skrækindjagende ved sig. Det var en grøn flade, hvor de smalle gange næppe kunne skelnes for ukrudt. Her og der hævede jorden sig til en lille høj. En enkelt helt ny sten stod midt på kirkegården og lyst hvidt,

det var fader Caffins grav. For resten var der kun løsrevne korsarme, tørre buksbomkviste, gamle, revnede stentavler, overgroede med mos. Der var ikke to begravelser om året. Døden syntes ikke at bo på denne ubestemmelige jord, hvor La Teuse gik hen hver aften og hentede græs til Desirées kaniner. Kun en enkelt kæmpecypres ved indgangen lod sin skygge glide over den øde gravplads. Denne cypres, som kunne ses i tre mils omkreds, var på hele egnen kendt under navnet "Eremitten".

"Her vrimler med firben," vedblev Vincent og så på den revnede kirkemur. "Her kunne man have det vældig morsomt ..."

Men han tog flugten, da han så, at munken hævede foden til et spark. Denne påpegede gitterportens usle forfatning overfor pastoren. Den var ganske tæret af rust, et af gangjernene hang løst, og låsen var itu.

"Man burde sætte den i stand," sagde han.

Fader Mouret smilede uden at svare. Han vendte sig mod Vincent, som morede sig med at drille hunden, og spurgte:

"Sig mig, min dreng, ved du, hvor gamle Bambousse arbejder i dag?"

Drengen kastede et blik ud mod horisonten.

"Han er vel i sin vingård i Olivettes," svarede han og pegede ud til venstre. "For resten kan Voriau vise Dem vejen, hr. pastor. Han ved nok, hvor han har sin herre."

Han klappede i hænderne og råbte:

"Voriau! Hej! "

Den store sorte hund tøvede et øjeblik, logrede med halen og forsøgte at læse i drengens øjne. Så løb han gøende af glæde ned mod byen. Fader Mouret og broder Archangias fulgte efter, mens de talte sammen. Lidt længere væk sneg Vincent sig fra

dem og løb op til kirken igen, idet han stadig blev ved at se efter dem og var rede til at kaste sig ned bag en busk, hvis de vendte sig om. Smidig som en slange gled han atter ind på kirkegården, dette paradis, hvor der fandtes fuglereder, firben og blomster.

Mens Voriau løb foran dem på den støvede vej, sagde broder Archangias i en ærgerlig tone til præsten:

"Ja, her pastor, de skiftinger er virkelig nogle værre djævleunger. Man burde mørbanke dem for at gøre dem Gud velbehagelige. De vokser op i ugudelighed, som deres fædre før dem. Jeg har været her i femten år, men jeg har ikke kunnet få en eneste sand kristen ud af en eneste af dem. Så snart jeg slipper dem ud af mine hænder, så – farvel! De tænker kun på deres jord, deres vinstokke, deres oliventræer. Ikke én eneste af dem sætter nogensinde en fod i kirken. De er nærmest kvæg og laver ikke andet end at kæmpe med deres stenede marker. De skulle have lov at danse efter stokken, hr. pastor, ja netop det!"

Han trak vejret og fortsatte med en frygtelig gestus:

"Ser De, det er med disse Artauds som med tornebuskene, der vokser overalt heromkring. Det kræver bare en enkelt aflægger, så er hele egnen ødelagt. De hager sig fast, de formerer sig, de lever på trods af alting. Der kræves en svovlregn som i Gomorra for at få renset rigtigt ud."

"Man skal aldrig fortvivle for synderne," sagde fader Mouret, som gik langsomt, opfyldt af en indre fred.

"Nej, men disse hører Djævelen til," sagde munken endnu heftigere. "Jeg har været bonde ligesom dem; lige til jeg blev atten år, brød jeg klipperne. Og senere hen, i klosteret, har jeg fejet, renset grøntsager, udført de groveste gøremål. Det er ikke

deres hårde arbejde, jeg giver skylden. Tværtimod, Gud holder mest af den, som nedværdiger sig. Men Artaud-bønder, de opfører sig som dyr! De er som hundene, der ikke går til messe, og som ikke spørger efter Guds og kirkens bud. De bedrev gerne hor med deres jordstykker, så højt elsker de dem!"

Voriau standsede med halen i vejret, men genoptog så sit trav, da han havde overbevist sig om, at begge mændene fulgte med.

"Her forekommer da virkelig en vis beklagelig usædelighed," sagde fader Mouret. "Min forgænger, fader Caffin ..."

"En stakkel af en mand," afbrød munken. "Han blev forflyttet hertil fra Normandiet på grund af en eller anden grim historie. Her tænkte han kun på at leve godt, han lod det hele sejle."

"Nej, fader Caffin gjorde sikkert, hvad han kunne, men man må erkende, at hans indsats på det nærmeste var forgæves. Også de ting, jeg gør, har som regel ingen virkning."

Broder Archangias trak på skuldrene. Han gik tavs et øjeblik, vuggende i hele sit lange, magre, klodsede legeme. Solen stak i hans brunbarkede nakke og lod hans barske, hvasse bondeansigt i skygge.

"Hør, hr. pastor," vedblev han endelig, "jeg for ringe til at kritisere Dem, men jeg er næsten dobbelt så gammel som De, jeg kender egnen her, og derfor tager jeg mig den frihed at sige til Dem, at De ikke kommer nogen vegne med mildhed. Man behøver ikke at gå længere end til katekismussen for at få dette bekræftet. Gud har ingen miskundhed med de ugudelige. Dem brænder han. Tænk på det."

Fader Mouret gik med bøjet hoved uden at svare, og han fortsatte:

"Religionen forsvinder fra landsbyen, fordi man har gjort den alt for skikkelig. Den blev respekteret, så længe den talte som en skånselsløs herskerinde. Jeg ved ikke, hvad det er man lærer i præsteseminarierne nu om stunder. De nye præster græder som børn sammen med deres tilhørere. Vorherre synes at være ganske forandret. Jeg er sikker på, at hr. pastoren ikke engang kan sin katekismus udenad."

Såret over at denne mand så groft søgte at beherske ham, så præsten op og sagde lidt spidst:

"Det er godt; din nidkærhed er rosværdig … Men har De ikke noget at fortælle mig? Var De ikke i præstegården her til morgen?"

Broder Archangias svarede brutalt:

"Mit ærinde var at sige Dem, hvad jeg netop har sagt. Indbyggerne i Artaud lever som svin. Så sent som i går fik jeg at vide, at Rosalie, Bambousses ældste datter, er med barn. Ingen gifter sig, før det er kommet dertil. I femten år har jeg ikke kendt eneste, som ikke har været på høloftet, før hun gik i kirken. Og de ler blot ad det og påstår, at det er skik og brug her på egnen!"

"Ja," mumlede Fader Mouret, "det er en stor skandale. Jeg søger netop i dag gamle Bambousse for at tale med ham om denne sag. Det ville være ønskeligt, om giftermålet kom i stand så snart som muligt. Barnets far siges at være Fortune, Brichets ældste søn. Ægteparret Brichet er uheldigvis fattige."

"Den Rosalie!" vedblev munken. "Hun er lige fyldt atten år. De tøser er allerede fordærvede, når de sætter sig på skolebænken. For fire år siden læste hun med mig. Allerede dengang var hun lastefuld. Nu læser jeg med hendes søster Catherine, en tøs på

elleve år, som tegner til at blive endnu frækkere end den ældre. Man finder hende alle vegne sammen med den lille landstryger Vincent. Det hjælper ikke, at man kniber dem i øret, så blodet springer, kvinden sidder allerede i dem. De har syndefaldet i skørterne. De er ikke bedre værd end at smide på møddingen, de gemene skadedyr! Det ville være en herlig renselse, hvis man kvalte alle pigerne ved fødslen!"

Han bandede som en sømand af bare had og afsky for kvinderne. Fader Mouret hørte på ham med en rolig mine og måtte til sidst le ad hans heftighed. Han kaldte på Voriau, der var løbet ind på en mark.

"Og se nu der," skreg broder Archangias og pegede på en flok børn, der legede i en slugt, "Der er mine rakkerunger, som skulker fra skolen og påstår, at de er nødt til at hjælpe deres forældre i vingården! De kan være sikker på, at den tøs til Catherine er mellem dem. Hun morer sig gerne med at kure ned ad skrænten. Lige straks kan De se hende med skørterne over hovedet ... Se blot, hvad var det jeg sagde! Vi ses i aften, hr. pastor ... Vent, vent, I møgunger!"

Han satte af sted i fuldt firspring, hans smudsige krave dansede på skuldrene, den lange, fedtede kaftan trak tidslerne op af jorden, mens han løb. Fader Mouret så ham styrte ind midt i flokken af børn, der flygtede som en sværm af forskrækkede spurve. Men Catherine og en dreng lykkedes det ham at få fingre i, og han førte dem ved ørerne hen mod byen, holdt dem fast med sine grove, behårede fingre og overøste dem med skældsord.

Præsten fortsatte sin vandring.

Archangias voldte ham fra tid til anden sælsomme skrupler; med al sin simpelhed og råhed forekom han ham at være den rette Guds mand, uden jordiske bånd, ganske underlagt Himlens vilje, ydmyg, streng, med munden fuld af grove ord mod synden. Og han blev fortvivlet over ikke at kunne frigøre sig endnu mere fra sit legeme, over ikke at være grim, beskidt, fuld af utøj som helgenerne. Når munken vækkede hans uvilje ved rå ord, ved en alt for hidsig brutalitet, bebrejdede han sig selv sin medfødte følsomhed og ømfindtlighed, som om de havde været egentlige fejl. Skulle han ikke være død for enhver verdslig svaghed? Selv i dag smilede han vemodigt, når han tænkte på, at han havde været nær ved at blive stødt over munkens heftige belæring. Det var hovmodet, tænkte han, som ville styrte ham ved at indgive ham foragt for de ringere. Men mod sin vilje følte han det som en lettelse at være alene, at få lov at fortsætte sin vandring, langsomt, læsende i sit breviarium, befriet fra denne hårde røst, som forstyrrede hans smukke, rene drøm om himmelsk kærlighed.

6

Vejen snoede sig frem mellem klippeblokke og stengærder, blandt hvilke bønderne hist og her havde tilkæmpet sig en fire-fem meter kalkholdig jord, som var tilplantet med gamle oliventræer. Støvet i de dybe hjulspor knagede let, næsten ligesom sne under præstens fødder. Af og til, når en varmere brise traf hans ansigt, så han op fra bogen som for at se efter, hvorfra dette kærtegn kom; men hans blik fandt ingenting, det hvilede, uden at se noget, på den flammende horisont, på de forvredne linjer i dette vemodige, udtørrede landskab, der lå døsigt i solheden som en glødende, men ufrugtbar kvinde. Han trak hatten ned over panden for at slippe for denne varme brise, og genoptog roligt sin læsning, idet hans præstekjole rejste en lille støvsky bagved ham, som bølgede langs vejen.

"Goddag, hr. pastor," sagde en bonde, han passerede.

Han blev vækket af sin andagt ved lyden af graven fra agrene. Han vendte hovedet og så inde i vingården nogle lange, krogede gamle mænd, som hilste på ham. Artaud-bønderne stod der i solen og "bedrev hor med jorden," som broder Archangias udtrykte det. Svedige pander stak op over buskene, gispende brystkasser rejste sig langsomt, det var et langsomt befrugtningsarbejde, gennem hvilket han trådte frem, helt rolig i sin uvidenhed. Intet foruroligende trængte ind i hans sind fra det naturens store kærlighedsarbejde, som opfyldte denne herlige morgen.

"Så, Voriau, du skal ikke æde folk!" råbte en stærk stemme muntert, og fik den voldsomt gøende hund bragt til tavshed.

Fader Mouret så op.

"Er det dig, Fortune?" sagde han og gik hen til kanten af den mark, hvor den unge bonde arbejdede. "Jeg ville netop tale med dig."

Fortune var på alder med præsten. Det var en høj, ung mand med et kækt udtryk og en allerede barket hud. Han var ved at grave en bid stenet hedejord.

"Om hvad dog, hr. pastor?" spurgte han.

"Om det, der er sket mellem Rosalie og dig," svarede præsten.

Fortune lo. Han fandt det sikkert morsomt, at en præst befattede sig med den slags.

"For pokker," sagde han, "hun var virkelig selv så opsat på det, jeg har ikke tvunget hende. Jeg kan ikke gøre ved, at Bambousse ikke vil lade mig få hende. De så jo selv, at hans hund ville bide mig lige før. Han pudser ham på mig."

Fader Mouret skulle til at svare, da i det samme gamle Brichet, som han først ikke havde set, kom frem fra en busk, han havde siddet bag ved sammen med sin hustru. Han var lille og indtørret, med et krybende udtryk.

"Folk har løjet for Dem, hr. pastor," udbrød han. "Drengen vil gifte sig med hende når som helst. De unge mennesker har leget ægtefolk, det kan man ikke gøre ved. Der er andre, som har gjort det samme, men som lever udmærket alligevel. Det kommer ikke an på os. De må tale med Bambousse. Det er ham, som foragter os for sine penges skyld."

"Ja, vi er fattige," jamrede mor Brichet sig, en høj, sørgmodigt udseende kvinde, som nu rejste sig. "Vi har kun den her stump jord, hvor den Onde selv lader det regne med småsten. Den giver os ikke brødet. Hvis ikke det var for Dem, hr. pastor, ville vi ikke overleve."

Mor Brichet var den eneste faste kirkegænger blandt byens beboere. Når hun havde været til nadver, slog hun altid et slag rundt om præstegården, for hun vidste, at La Teuse altid gemte et par boller til hende fra den sidste bagning. Af og til gav Desirée hende oven i købet en kanin eller en høne.

"Der er altid skandaler," sagde præsten. "Dette ægteskab må finde sted så hurtigt som muligt."

"Ja, gerne, straks, så snart de andre går ind på det," sagde den gamle, som var bekymret for, om gaverne ville ophøre, hvis hun ikke gjorde præsten tilpas. "Ikke sandt, Brichet, vi er ikke sådanne ugudelige mennesker, at vi vil gøre hr. pastoren imod?"

Fortune grinede.

"Jeg er klar når som helst," erklærede han, "og det er Rosalie også. Jeg mødte hende i går bag møllen. Vi er ikke uvenner, tværtimod. Vi havde det rigtig muntert sammen ..."

Fader Mouret afbrød ham.

"Det er godt, vil jeg tale med Bambousse. Han er vist i Olivettes, mener jeg."

Præsten skulle til at gå, da konen spurgte ham, hvor hendes yngste søn Vincent var henne; han var gået ud om morgenen for at hjælpe til ved messen. Han var en slyngel, som havde god brug for hr. pastorens vejledning. Hun gik med præsten et stykke af vejen, beklagede sig over sin fattigdom, over kartoffelhøsten, som var slået fejl, over kulden, som havde været så voldsom, at oliventræerne allerede var blevet skadet af frosten, over varmen, som truede med at brænde den magre høst af. Idet hun skiltes fra ham, forsikrede hun ham, at hendes søn Fortune skam sagde deres bønner både morgen og aften.

Voriau løb nu foran fader Mouret. Ved en bøjning af vejen satte den pludselig ind over en mark. Præsten fulgte en gangsti, som førte op over en bakke. Det var Olivettes, den mest frugtbare jord på hele egnen, hvor Artauds maire, Bambousse, ejede flere kornmarker, olivenplantager og vingårde. Hunden var imidlertid sprunget op ad en høj, mørklødet pige, som lo vældigt, da hun så præsten.

"Er din far her, Rosalie?" spurgte han.

"Ja, lige derhenne," sagde hun og pegede, stadig leende.

Hun forlod marken, som hun var ved at rense for ukrudt, og gik foran ham. Hendes lidet fremskredne graviditet anedes kun ved, at hun var blevet lidt bredere over hofterne. Hun havde en kraftig arbejderskes stærke vuggen i gangen, gik barhovedet i solen og fremviste en brunstegt nakke under det sorte, tjavsede hår. Hendes hænder havde grønne pletter og lugtede af ukrudtet, hun havde trukket op.

"Far," råbte hun, "hr. pastoren vil tale med dig."

Hun vendte ikke om, men blev stående der, kæk og uden at rødme, med et lumsk smil. Den tykke Bambousse, med sit svedige, runde ansigt forlod sit arbejde og kom hen mod fader Mouret med en munter mine.

"Jeg er sikker på, at De vil tale med mig om reparationer i kirken," sagde han og slog sine jordede hænder mod hinanden. "Men det går ikke, hr. pastor. Kommunen har ikke en sou. Hvis Vorherre lægger mørtel og mursten til, kommer vi med murerne."

Han brølede selv af latter over denne ugudelige bondespøg; slog sig på lårene, fik hoste og var ved at tabe vejret.

"Mit ærinde gælder ikke kirken," svarede fader Mouret, "jeg er kommet for at tale med Dem om Deres datter Rosalie."

"Rosalie? Hvad har hun da gjort Dem?" spurgte Bambousse og plirrede med øjnene.

Pigen stod og så dristigt på den unge præst, så på hans hvide hænder, hans slanke pigehals; hun nød det og forsøgte at få ham til at rødme. Men han sagde ganske ubesværet og med rolig mine, som om han talte om noget, der ikke berørte ham det mindste:

"De ved hvad jeg mener, Bambousse. Hun er med barn. Hun må gifte sig."

"Nå, det er det, det handler om," mumlede den gamle med hånlig mine. "Tak for oplysningen, hr. pastor. Det er Brichets, der har sendt Dem, ikke sandt? Brichets kone går i kirke, og De giver en håndsrækning, så hun kan få sin søn forsørget, det er jo klart nok. Men jeg vil ikke være med til det. Det behager mig ikke, det er det hele."

Præsten, som blev forbløffet over svaret, forklarede ham, at man måtte standse folks snakken, at han burde tilgive Fortune, eftersom denne ville gøre sit fejltrin godt igen; med et ord, hans datters ære krævede, at hun snart blev gift.

"Men dog, men dog, men dog," sagde Bambousse og rystede på hovedet. "Så mange ord! Jeg beholder min datter, forstår De. Alt det der er jeg ligeglad med. Fortune, det fattiglem, han har ikke andet, end hvad han står og går i. Det ville være vældig bekvemt, hvis man bare behøvede at rotte sig sammen med en pige for at blive gift med hende. Jeg skal love for, at der ville blive liv og lyst blandt ungdommen heromkring både dag og nat. Jeg behøver gudskelov ikke at gøre mig nogle bekymringer

for Rosalie; folk ved, hvad der er sket med hende, men det gør hende hverken til halt eller pukkelryg, og hun kan gifte sig med hvem hun vil her i byen ..."

"Men hendes barn?" afbrød præsten ham.

"Barnet? Det er jo ikke født endnu. Måske kommer det aldrig. Hvis hun føder et barn, så ... ja, så må vi jo se."

Da Rosalie så, hvilken vending præstens mægling tog, fandt hun det bedst at sætte hænderne for øjnene og begynde at flæbe. Hun kastede sig ligefrem ned på jorden, så man kunne se hendes blå strømper helt op over knæene.

"Vil du tie, din tæve!" skreg faderen, ude af sig selv.

Han overdængede hende med grove vendinger, som fik hende til at le i smug bag hænderne, hun holdt for ansigtet.

"Hvis jeg træffer på dig sammen med din horekarl, så binder jeg jer sammen og slæber jer gennem byen til spot for alle og enhver! Jaså, du vil ikke tie? Vent bare, din møgtøs!"

Han samlede en klump jord op og kastede den mod hende på fire skridts afstand. Den blev slået i stykker mod hendes hårknold og faldt ned på halsen. Hun sprang forskrækket op og tog flugten, mens hun holdt hænderne for ansigtet for at beskytte sig. Men Bambousse nåede at kaste endnu to klumper jord efter hende; den ene snittede kun hendes skulder, men den anden ramte hende midt på ryggen, så hårdt at hun faldt ned på knæ.

"Bambousse!" råbte præsten og flåede en håndfuld småsten, han havde samlet op, ud af hånden på ham.

"Tag det roligt, hr. pastor," sagde bonden, "det er bare løs jord. Jeg skulle hellere have smidt det her efter hende. Man kan godt mærke, at De ikke kender til fruentimmerne. De er meget

stædige; selv om jeg dyppede den tøs i brønden og knuste knæene på hende med en knortekæp, så ville hun alligevel fortsætte med sine svinerier. Men jeg holder øje med hende, og hvis jeg finder hende ...! Nå ja, sådan er de alle sammen."

Han faldt til ro. Han tog en slurk vin fra en stor, flad, halmomspundet flaske, som lå og stegte på den brændende jord. Så lo han atter på sin støjende måde og sagde:

"Hvis jeg havde et glas, hr. pastor, bød jeg Dem gerne ..."

"Altså dette giftermål?" spurgte præsten igen.

"Nej, det kan ikke blive til noget, folk ville le ad mig. Rosalie er en god pige. Hun er lige så god som en mand, skal jeg sige Dem. Hvis hun forlader mig, bliver jeg tvunget til at få en karl. Men vi kan jo tale videre om det efter høsten. Og for resten vil jeg ikke udplyndres. Noget for noget, hedder det jo."

Præsten blev stående en god halv time og prædike for Bambousse, talte om Gud, fremførte alle de grunde, der var i sagen. Den gamle havde taget fat på sit arbejde igen; han trak på skuldrene, spøgte, blev mere og mere stædig. Til sidst udbrød han:

"Hvis De ville have en sæk hvede af mig, skulle De jo betale for den. Hvorfor vil De da, at jeg skal give min datter væk for ingenting?"

Fader Mouret fjernede sig modløs. Mens han gik ned ad stien, fik han øje på Rosalie, der rullede rundt under et oliventræ med Voriau, der slikkede hende i ansigtet, så hun brølede af latter. Med flagrende skørter og fægtende med armene råbte hun til hunden:

"Du kilder mig, dit dumme dyr! Hold dog op!"

Da hun fik øje på præsten, lod hun som om hun rødmede, trak ned i skørterne og satte igen hænderne for øjnene. Han prøvede at trøste hende og lovede at tale med hendes fader igen. I mellemtiden, tilføjede han, skulle hun være lydig, afbryde enhver omgang med Fortune og ikke gøre sin synd værre.

"Å," sagde hun og smilede på sin frække facon, "nu er der jo ingen risiko ved det, siden det jo allerede er sådan ..."

Han forstod det ikke, han udmalede hende Helvede, hvor de letfærdige kvinder brænder. Derpå forlod han hende, efter at han således havde gjort sin pligt, og han følte atter den indre fred, som gjorde, at han kunne gå ud blandt kødets vederstyggeligheder uden at blive berørt af det.

7

Det blev en varm formiddag. Så snart det blev varmt i vejret, fremkaldte solen en glødende varme som i en bageovn indenfor den store ringmur af klipper. Af solens højde så Fader Mouret, at han måtte til at begive sig hjem til præstegården, hvis han skulle nå at være der klokken elleve og slippe for at blive skældt ud af La Teuse. Da han nu havde læst i sit breviarium og udrettet sit ærinde hos Bambousse, vendte han altså om og gik hjemad med raske skridt og blikket rettet mod den grå plet i det fjerne, der var kirken og den høje, sorte streg, som cypressen, *Eremitten*, tegnede mod den blå horisont. Selv i den døvende varme tænkte han på, hvordan han på den bedste måde skulle pynte kapellet i aften til Mariamånedens andagtsøvelser. Foran ham strakte vejen sig som et tæppe af blændende hvidt og blødt støv.

Da præsten ved Croix-Verte skulle over landevejen, som fører fra Plassans til La Palud, kom en cabriolet kørende ned ad bakken og tvang ham til at trække sig til side bag et stengærde. Han krydsede netop vejen, da en stemme råbte efter ham:

"Serge! Hallo, Serge, min dreng!"

Cabrioleten var standset, og en mand lænede sig ud af den. Den unge præst genkendte en af sine morbrødre, doktor Pascal Rougon, som af folkene i Plassans, hvor han gav de fattige gratis lægehjælp, slet og ret kaldtes "monsieur Pascal". Selv om han kun lige var fyldt de halvtreds år, var han allerede snehvid; hans kønne, regelmæssige, af en frodig hårvækst og et langt skæg indfattede ansigt havde et i høj grad intelligent og samtidig hjertensgodt udtryk.

"Jaså, du er nok ude og trave i støvet på denne tid?" sagde han muntert, idet han lænede sig endnu mere ud og trykkede begge præstens hænder. "Er du ikke bange for at få solstik?"

"Ikke mere end du, onkel," svarede præsten leende.

"Åh, jeg har jo min vogn. Og de syge venter jo ikke. Folk dør på alle tider af døgnet, min dreng."

Og han fortalte, at han var på vej ud til gamle Jeanbernat, forvalteren på Paradiset, som havde fået et slagtilfælde om natten. En af hans naboer, en bonde, som skulle til torvedag i Plassans, havde bragt ham bud.

"Han er jo sikkert død nu," vedblev han. "Men man bør jo altid se efter … den slags gamle krabater kan være sejlivede."

Han hævede allerede pisken, men fader Mouret standsede ham.

"Vent … hvad er klokken, onkel?"

"Kvart i elleve."

Præsten tøvede. Det forekom ham, at han hørte La Teuse råbe med sin forfærdelige stemme, at frokosten stod og blev kold. Men han tog mod til sig og sagde straks:

"Jeg kommer med dig, onkel. Den stakkels mand vil måske forsone sig med Gud i sin sidste stund."

Doktor Pascal kunne ikke holde en skoggerlatter tilbage.

"Han, Jeanbernat! Ja, det tror jeg … Hvis du kan omvende ham, så … Men lige meget, kom bare med. Måske bliver han rask bare ved at se dig."

Præsten steg op i vognen. Doktoren, som lod til at fortryde sin spøg, blev meget hjertelig. Af og til svirpede han med pisken over hesten og skævede nysgerrigt til sin søstersøn med videnskabsmandens forskende udtryk. Han stillede ham

godmodigt et par spørgsmål om hans liv, hans vaner, den rolige lykke, han nød i Artaud. Og for hvert tilfredsstillende svar mumlede han i en fornøjet tone, som om han talte med sig selv:

"Nå, så meget des bedre, det er jo prægtigt."

Især spurgte han til den unge præsts helbred. Denne svarede overrasket, at han havde det glimrende, at han hverken havde svimmelhedsanfald, kvælningsanfald eller hovedpine.

"Glimrende, glimrende," sagde onkel Pascal. "Om foråret er blodet i gæring, som du nok ved. Men du er stærk, er du … Apropos, så mødte jeg din broder Octave i Marseille sidste måned. Han har tænkt sig at flytte til Paris og starte en eller anden større forretning. Den knægt fører da et værre liv …!"

"Hvilket liv?" spurgte præsten naivt.

Doktoren slog et svirp med pisken for at undgå at svare. Så fortsatte han:

"Ja, de har det godt alle sammen, din tante Félicité, din onkel Rougon og alle de andre. Det betyder imidlertid ikke, at vi ikke har god brug for dine bønner. Du er familiens helgen, min dreng, jeg stoler på, at du skaffer hele flokken den evige salighed."

Han lo, men så godmodigt, at Serge måtte stemme i med.

"Ja, ser du," fortsatte han, "der er et par af dem, som ikke er får så let ved at komme i Paradis. Du ville få nogle kønne skriftemål at høre, hvis de kom til dig i rad og række … Jeg for mit vedkommende behøver ikke at skrifte dem, jeg følger dem på afstand, jeg har deres aktstykker hjemme hos mig selv ved siden af mit herbarium og mine lægejournaler. En skønne dag kan jeg nedskrive en højst interessant slægtshistorie … Ja, det må vi jo se på."

Han forglemte sig i sin entusiasme for videnskaben. Men han holdt brat inde ved et blik på sin nevøs præstekjole.

"Du er jo præst," mumlede han, "og det gjorde du ret i, det er en lykkelig ting at være præst. Dit kald har lagt helt og holdent beslag på dig, ikke sandt, så at du nu udelukkende er indstillet på det gode. Ja, du var aldrig blevet tilfreds i nogen anden livsbane. Dine slægtninge, som jo er af samme race, har vitterlig lavet nogle grimme streger, men de er ikke blevet gladere af den grund. Det er alt sammen logisk, min dreng. Det var nødvendigt med en præst for at gøre familien fuldstændig. Det var skæbnebestemt, det lå i blodet. Og du kan være glad, for du har været den heldigste."

Men så rettede han sig selv og sagde med et ejendommeligt smil:

"Nej, det din søster Desirée, der har været den heldigste."

Han fløjtede, knaldede med pisken og skiftede emne. Efter at cabrioleten var kravlet op af en temmelig stejl bakke, rullede den videre frem gennem en øde bjergegn, så kom den ud på en højslette og ind i en hulvej, omkranset af en endeløs mur. Artaud var forsvundet, de var midt i en ødemark.

"Nu har vi vel ikke så langt endnu?" spurgte præsten.

"Der er Paradiset," svarede doktoren og pegede på muren. "Har du aldrig været her ude før? Det er jo næsten en mil fra Artaud. Det må have været en stor ejendom, dette Paradis. Muren på denne side er mindst to kilometer lang. Men alt har fået lov at vokse vildt derinde i over hundrede år."

"Der er smukke træer," bemærkede præsten og så op, overrasket over den mængde af frodigt grønt, som ragede ud.

"Ja, det er meget frugtbar jord her omkring. Men så er parken også en rigtig urskov midt blandt alle de nøgne klipper, som omgiver den. Det er for øvrigt dér, Mascle kommer fra. Jeg har hørt om tre eller fire kilder."

Og i afbrudte sætninger, af og til med indskudte emner, som ikke havde med det egentlige at gøre, fortalte han Paradisets historie, en slags legende, der var almindelig der på egnen. På Louis XV's tid havde en fornem herre bygget et prægtigt palads med vældige haver, springvand, vandfald og statuer, et helt lille Versailles der langt ude mellem klipperne, badet i sydens varme sol. Men han havde kun tilbragt en sommer der sammen med en underskøn kvinde, som formodentlig var død derinde, for ingen havde set hende komme ud derfra. Året efter brændte slottet, parkens porte blev naglet til, selv skydehullerne i murene blev fyldt med jord, så ingen siden denne fjerne tid havde fået lov til at kaste et blik ind i denne vidstrakte indhegning, som fyldte et af Garriguehøjenes plateauer.

"Der er vist ingen mangel på nælder," sagde fader Mouret leende. "Der lugter fugtigt langs hele denne mur, syntes du ikke, onkel? "

Efter en kort tavshed spurgte han:

"Hvem tilhører Paradiset nu?"

"Det ved jeg virkelig ikke," svarede doktoren. "Ejeren var her engang for tyve år siden. Men han blev så bange for denne gamle slangerede, at han aldrig lod sig se igen. Den virkelige herre er stedets forvalter, den gamle original Jeanbernat; han har indkvarteret sig så godt det nu lod sig gøre i en stor pavillon, hvis mure endnu kan holde sammen … ja, du kan se

den nu, den grå ruin derhenne med de store vinduer med vedbend omkring."

Cabrioleten rullede forbi en herregårdsport, blodrød af rust, på indersiden dækket af kalkede brædder. Grøfterne var sorte af tornekrat og rådne træstumper. Hundrede meter derfra lå den pavillon, hvor Jeanbernat boede, hvis eneste facade vendte ud mod parken. Men forvalteren syntes at have barrikaderet sin bolig til den side; han havde opdyrket en græsplæne på den anden side; der boede han, mod syd, med ryggen vendt mod Paradiset, som om han ikke havde nogen anelse om de uhyre mængder af frodigt grønt, som vældede frem bag ham.

Den unge præst sprang ud af vognen, så sig nysgerrigt omkring, og kastede et spørgende blik på doktoren, som hurtigt bandt hesten til en ring i muren.

"Bor den gamle alene i denne afkrog?" spurgte han.

"Ja, ganske alene," svarede onkel Pascal, men tilføjede så: "Nej forresten, han har en broderdatter hos sig, en mærkelig pige, som han har fået på halsen, nærmest en lille vild. Lad os nu skynde os. Huset ser ganske uddødt ud."

8

Huset sov i den varme sol, med tillukkede skodder og omgivet af en surren af store fluer, som holdt til i vedbenden, helt oppe under taget. Den solbelyste ruin badede i stille fred. Doktoren skubbede lågen op til den lille have, der var omgivet af en meget høj hæk. Der sad Jeanbernat i skyggen af en mur, rank i ryggen, og røg ganske roligt sin pibe i den dybe stilhed, mens han så på, hvordan grøntsagerne voksede.

"Hvad ser jeg, er De oppe, De gamle spøgefugl?" udbrød lægen forbløffet.

"Så De kom for at begrave mig, hvad?" brummede den gamle barsk. "Jeg har ikke brug for nogen, jeg har åreladt mig selv ..."

Han tav brat, da han så præsten, og gjorde en så truende gestus, at lægen skyndte sig at gå imellem.

"Det er min nevø," sagde han, "den nye præst i Artaud, en prægtig ung mand. For pokker, vi har ikke rakket rundt på landevejene midt i den værste solhede for at æde Dem, Jeanbernat."

Den gamle faldt lidt til ro.

"Jeg vil ikke have nogen sortkjole her hos mig," mumlede han, "det er jo nok til at slå en ihjel. Hører De doktor, ingen medikamenter og ingen præster, når jeg skal til at dø, ellers bliver vi uvenner. Nå, ham der kan få lov at komme ind, siden han er Deres nevø."

Fader Mouret blev forlegen og kunne ikke få et ord frem. Han blev stående midt i havegangen og så på den sære skikkelse, denne rynkede særling med teglrødt ansigt og magre, forvredne lemmer, som lignede bundter af reb, denne firsårige,

som lod til at bære årenes byrde med ironisk foragt. Da lægen prøvede at føle hans puls, blev han vred igen.

"Lad mig være! Jeg har åreladt mig med min kniv, siger jeg Dem. Det er ovre nu. Hvad er det for en dum bondeknold, der har narret Dem herud? Læge, præst, hvorfor ikke også kirkegårdsgraveren? Ja, folk er så dumme. Men det forhindrer os ikke i at drikke et glas?"

Han bar et gammelt bord ind i skyggen og satte en flaske og tre glas frem. Da han havde fyldt glassene til randen, ville han klinke. Hans vrede opløste sig i en spottende munterhed.

"Det her bliver vi ikke forgiftet af, pastor," sagde han. "Et godt glas vin er ingen synd. Det er helt sikkert første gang, jeg klinker med sortkjole, med forlov at melde. Den stakkels fader Caffin, Deres forgænger, ville aldrig diskutere med mig … han var bange."

Han lo højt og vedblev:

"Kan De tænke Dem, han havde sat sig for at bevise for mig, at Gud eksisterer. Sidenhen kunne jeg aldrig møde ham uden at skændes med ham om det, og hver gang luskede han af med halen mellem benene, kan De tro."

"Hvad siger De, findes Gud ikke?" udbrød fader Mouret, som hidtil havde været tavs.

"Javel ja, hvis det morer Dem, så kan vi jo begynde der," sagde Jeanbernat spottende. "Men jeg vil forberede Dem på, at jeg er durkdreven. Der findes oppe i et af værelserne nogle tusinde bøger, som blev reddet, dengang Paradiset brændte, alle filosofferne fra syttenhundredtallet, en hel bunke gamle bøger om religion. Der har jeg lært en del rare ting. Jeg har læst dem

alle sammen her de sidste tyve år. Ja, fanden tage mig, her finder De en, som kan give Dem svar på tiltale, hr. pastor."

Han havde rejst sig. Han gjorde en langtrukken bevægelse med armen, som omsluttede han hele horisonten, både jord og himmel, og sagde højtideligt:

"Der er intet, intet … ikke en tøddel. Hvis man puster solen ud, er det slut."

Doktor Pascal gav fader Mouret et let puf med albuen. Han blinkede, så nysgerrigt på den gamle og nikkede samstemmende for at få ham til at tale.

"Jaså, Jeanbernat, De er altså materialist?" spurgte han.

"Å jeg er bare en stakkels enfoldig gammel mand," svarede den gamle og tændte atter sin pibe. "Dengang grev Corbière, hvis diebroder jeg var, døde efter at være faldet af hesten, sendte hans børn mig herhen for at passe på denne her sovende eventyrpark, for at blive af med mig. Dengang var jeg tres år, og jeg troede, at det var ude med mig. Men døden har glemt mig, og jeg har været nødt til at indrette mig en hule. Ser De, når man lever ganske alene, får man til sidst en ejendommelig måde at anskue ting og sager på. Træerne er ikke længere træer, jorden syntes at være et levende væsen, stenene fortæller én historier. Dumheder, med andre ord. Jeg kender til hemmeligheder, som ville forbløffe Dem. Hvad skal man ellers tage sig til i den her fordømte ødemark? Jeg har læst bøger, det morede mig mere end at jage. Greven, der bandede som en hedning, sagde altid til mig: Jeanbernat, min dreng, jeg håber du møder mig i Helvede og betjener mig lige så godt der nede, som du har gjort her."

Så gjorde han igen sin store gestus horisonten rundt og fortsatte:

"Der er intet, siger jeg … Det er alt sammen bare dum snak."

Doktor Pascal brast i latter.

"Men i hvert tilfælde smuk, dum snak," sagde han. "De er en hemmelighedsmager, Jeanbernat. Trods Deres blaserte mine har jeg Dem mistænkt for at være en entusiast. De talte før så ømt om træerne og stenene."

"Nej, jeg forsikrer Dem, alt det der er jo forbi for længe siden," sagde den gamle. "Det kan nok være, at dengang jeg lærte Dem at kende, og vi gik og botaniserede sammen, var jeg dum nok til at elske alting ude i naturen, den store løgnerske. Men alt det har bøgerne heldigvis slået ihjel. Jeg ville ønske, at min have var mindre; jeg kommer ikke ud på vejen mere end to gange om året. De ser denne bænk? Her tilbringer jeg mine dage med at se på, hvordan mine grøntsager vokser …"

"Og Deres vandringer i parken?" afbrød lægen ham.

"I parken!" sagde Jeanbernat med et udtryk af dyb overraskelse, "jeg har ikke sat foden der i over tolv år! Hvad skulle jeg dog på den kirkegård? Den er for stor. Det er dumt med alle de træer, som aldrig har ende, med mos overalt, ituslåede statuer, huller, hvor man er nær ved at brække nakken for hvert skridt. Sidste gang, jeg var der, var der så mørkt under træerne, de vilde blomster havde sådan en grim lugt, og det blæste så underligt i alleerne, at jeg ligesom blev bange. Og nu har jeg barrikaderet mig, for at parken ikke skal trænge herind. Et hjørne med sol, et lille salatbed foran mig, en høj hæk, som holder enhver udsigt ude, det er alt sammen mere, end der forlanges for at være lykkelig. Ingenting, det er, hvad jeg gerne

vil, slet ingen ting; noget så trangt, at den ydre verden ikke kan komme og forstyrre mig der. To meter jord, kunne man sige, lige nok til at kunne ligge på ryggen og opgive ånden."

Han hamrede knytnæven i bordet, hævede pludselig stemmen og råbte til fader Mouret:

"Kom nu, en tår til, hr. præst. Der er ingen ond ånd på bunden af flasken, stol på det."

Præsten var ilde til mode. Han følte, at han ikke havde kraft til at omvende denne besynderlige gamle mand, som forekom ham nærmest gal. Nu erindrede han, hvad La Teuse havde sagt om Filosoffen, et øgenavn, som bønderne i Artaud havde givet Jeanbernat. Stumper af skandaløse historier dukkede forvirret op i hans hukommelse. Han rejste sig, gav lægen et vink og ville til at forlade dette hus, hvor han syntes, han indåndede luften fra syndefaldet. Men i sin tavse rædsel blev han på samme tid holdt tilbage af en ejendommelig nyfigenhed. Han blev, gik hen til enden af den lille have, kastede et forskende blik ind i husets forstue, ville gerne se længere ind, gennem væggene. Gennem den vidåbne dør så han kun den mørke trappe. Og han vendte sig om, søgte efter en åbning, en udsigt i dette hav af grønt, hvis nærhed han syntes at fornemme fra det mægtige brus, som omgav huset ligesom lyden af bølgegang.

"Og pigebarnet har det godt?" spurgte lægen og tog sin hat.

"Jo tak," svarede Jeanbernat. "Hun er aldrig hjemme. Hun er gerne væk hele formiddagen … Men måske er hun alligevel i værelserne ovenpå."

Han løftede hovedet og råbte:

"Albine! Albine!"

Han trak på skuldrene.

"Ja, jeg skal love for … Hun er en køn tøs. Farvel, hr. præst. Kom bare og lad os diskutere, når som helst De har lyst."

Men fader Mouret nåede aldrig at samle den af Filosoffen kastede stridshandske op. En dør åbnedes pludselig bagerst i forstuen, en blændende åbning i den mørke væg. Det var som en åbenbaring af en urskov, et dyb af vældige træer i en regn af sollys. I dette glimt skelnede præsten tydeligt nogle enkeltheder på afstand: en stor gul blomst midt på en græsplæne, et vandfald, som styrtede ned fra en høj klippe, et kæmpemæssigt træ fuldt af myldrende fugle, alt dette druknet, forsvindende, flammende i et sådant virvar af frodighed, en sådan vældig udskejelse af yppig vegetation, at det hele tilsammen kun var som et stort naturens strålende smil. Døren blev lukket, og det hele forsvandt.

"Den skarnstøs!" udbrød Jeanbernat. "Nu har hun været i Paradiset igen!"

Albine stod i døren til forstuen og lo. Hun var iført en orangegul lærredskjole med en stor, rød klud bundet på ryggen om livet, så hun lignede en sigøjnerske i søndagsklæder. Hun vedblev at le, med hovedet kastet tilbage og barmen viltert svulmende, lykkelig over sine blomster, vilde blomster, der var flettet ind i hendes blonde hår, hang om halsen, om livet, om de spinkle, nøgne, gyldne arme. Hun var som en stor buket med en stærk duft.

"Ja, nu er du fin," brummede den gamle. "Du lugter af grønt, så man er ved at kvæles! Kan man tro, at den lille dukke er hele seksten år!"

Albine lo endnu højere i sin trodsige løssluppenhed. Doktor Pascal, som var hendes meget gode ven, lod hende kysse sig.

"Nå, du er ikke bange for Paradiset?" spurgte han.

"Bange? For hvad da?" sagde hun med overraskelsen malet i øjnene. "Murene er for høje, ingen kan komme derind. Der er kun mig. Det er min have, min egen have. Den er vældig stor. Jeg har endnu ikke set enden på den ..."

"Og dyrene?" afbrød lægen.

"Dyrene? De gør mig ikke noget, de kender mig udmærket."

"Men er der ikke mørkt under træerne?"

"Naturligvis er der skygge, ellers ville solen brænde mit ansigt. Der er dejligt i skyggen i løvgangene."

Hun fløj frem og tilbage, fyldte den lille have med sin flagrende kjole, og spredte en skarp duft af grønt omkring sig. Hun havde smilet til fader Mouret, uden nogen form for generthed, uden at spørge om de overraskede blikke, hvormed han fulgte hende. Præsten havde trukket sig tilbage. Den lyse pige med det lange, livlige ansigt forekom ham som en hemmelighedsfuld, forførerisk datter af denne skov, han havde set et solbelyst glimt af.

"Hør, jeg har en stærerede, vil De have den?" spurgte Albine lægen.

"Nej tak," svarede denne leende. "Den skal du hellere give til præstens søster, som holder meget af dyr. Farvel, Jeanbernat, vi ses en anden gang."

Men nu vendte Albine sig mod præsten.

"De er præsten i Artaud? Har De en søster? Jeg vil komme og hilse på hende. Men De må ikke tale til mig om Gud. Det vil onkel ikke have."

"Du keder os, gå din vej," sagde Jeanbernat og trak på skuldrene.

Hun forsvandt med et hop som en ged, og efterlod sig en hel regn af blomster. Man hørte en dør smække, derpå en latter omme bag huset, en klingende latter, som fjernede sig; det var som om et vildt dyr var blevet sluppet løs p grønsværen.

"I skal se, hun ender nok med at sove om natten derude i Paradiset," mumlede den gamle med en ligegyldig mine.

Idet han fulgte sine gæster ud, sagde han:

"Doktor, hvis De en dag finder mig død, så gør mig den tjeneste at kaste mig på møddingen derhenne bag ved mit salatbed. Farvel, mine herrer."

Han satte bommen, som gjorde det ud for havelåge, på plads. Huset sank tilbage i sin stille fred i solen, i en surren af de store fluer, som holdt til i vedbenden, der gik helt op under tegltaget.

9

Cabrioleten rullede atter af sted på hulvejen lange Paradisets endeløse mur. Fader Mouret sad tavs og betragtede de tykke grene, som strakte sig ud over denne mur som skjulte kæmpers arme. Inde fra parken kunne man høre mange lyde, vingeslag, raslen af løv, snigende spring, tørre kviste, der knækkede, dybe suk, der bøjede de unge skud, en ligefrem livsånde, der trak frem over træernes toppe. Ind imellem, når han hørte en fuglekvidren, der forekom ham at ligne et menneskes latter, vendte præsten hovedet væk, som om han følte en slags uro.

"En sjov pige," sagde doktor Pascal og slappede tømmerne lidt. "Hun var ni år, da hun kom ud til den gamle hedning. Det var en af hans brødre, som havde ruineret sig, jeg husker ikke mere ved hvad. Den lille var i pleje et eller andet sted, da faderen tog livet af sig. Hun var ligefrem en rigtig lille frøken, havde allerede mange kundskaber, hun læste, broderede, talte og klimprede på klaver. Og koket var hun også! Jeg så hende, da hun kom, med gennembrudte strømper, broderede kjoler, flæser, manchetter, masser af garneringer … Ja, ja, men de garneringer holdt sandelig ikke længe!"

Han lo. Cabrioleten var lige ved at vælte over en stor sten.

"Nu må jeg vist passe på, at jeg ikke kører hjulene af denne fordømte vogn!" mumlede han. "Sid roligt, min dreng!"

Muren fortsatte. Præsten lyttede.

"Du kan vel tænke dig," fortsatte lægen, "at Paradiset med sit solskin, sine småsten og sine tidsler kunne ødelægge en kjole om dagen. Det opslugte pigebarnets fine kjoler i tre-fire mundfulde. Hun kom halvnøgen hjem. Nu klæder hun sig som

en vild. I dag var hun ligefrem anstændig, men nogle dage har hun ikke stort andet end sko og undertøj på sig. Du hørte, hvad hun sagde, Paradiset er hendes. Dagen efter at hun kom, tog hun det i besiddelse. Hun bor der, hopper ud ad vinduet, når Jeanbernat lukker døren, gemmer sig, ingen ved hvor, i fjerntliggende huller og kroge, som hun alene kender til. Hun har det vist rigtig godt i den ødemark ..."

"Hør, onkel!" afbrød Fader Mouret. "Lyder det ikke som om, et dyr løber bag muren derhenne?"

Lægen lyttede.

"Nej," sagde han endelig, "det er bare et ekko af vognen fra væggen ... Nå, men nu klimprer tøsen så sandelig ikke længere på klaver. Jeg tror ligefrem, at hun har glemt at læse. Tænk dig sådan en fin lille frøken, der er vendt tilbage til den vilde naturtilstand, sluppet fri på en øde ø. Det eneste hun har tilbage er det kokette lille smil af og til, når hun vil ... Nej, du, hvis du nogensinde skulle høre om en pige, der trænger til at opdragelse, så råder jeg dig til ikke at betro hende til Jeanbernat. Han har sin egen facon med at lade den oprindelige natur helt og holdent passe sig selv. Da jeg vovede at tale med ham om Albine, svarede han, at man ikke måtte hindre træerne i at vokse som de havde lyst. Han hylder, siger han, menneskets naturlige udvikling. I alle tilfælde er de meget interessante begge to. Jeg besøger dem, hver gang jeg kommer her til egnen."

Cabrioleten forlod endelig hulvejen. Der slog Paradisets mur en bue og løb videre op over højenes toppe, så langt man kunne se. Netop som fader Mouret vendte sig for at kaste et sidste blik på den grå indhegning, hvis strenge uigennemtrængelighed til sidst var begyndt at irritere ham, hørte han en lyd af grene, der

blev rystet kraftigt, og en klynge unge birketræer så ud, som om de vinkede til de forbipasserende oppe fra muren.

"Jeg vidste, at der løb et dyr der bag muren," sagde præsten.

Men uden at man kunne se noget, uden at man kunne opdage andet i luften end birkene, der svajede mere og mere voldsomt, hørte man en klar stemme, der afbrudt af latter råbte:

"Farvel, doktor! Farvel, Hr. pastor! Jeg kysser træet, træet sender jer mine kys."

"Det er jo Albine," sagde doktor Pascal. "Hun har løbet om kap med vores vogn. Hun er ikke bange for at springe over buskene, den lille ræv!"

Så råbte han tilbage:

"Farvel, lille ven! Du er allerede blevet temmelig høj, når du kan hilse os på den måde."

Latteren fordobledes, birkene bøjede sig endnu dybere og kastede sit løv langt væk, helt ud til cabrioleten.

"Jeg er lige så høj som træerne, og alle bladene, der falder, er kys," vedblev stemmen, ved afstanden forvandlet og så melodisk, ligesom sammensmeltende med parkens milde hvisken, at den unge præst begyndte at skælve.

Vejen blev nu bedre; over bakken kunne man nu atter se Artaud på den anden side af den afsvedne slette. Da cabrioleten nåede landsbygaden, ville fader Mouret ikke have, at onklen skulle køre ham helt op til præstegården. Han sprang ned og sagde:

"Nej tak, jeg vil hellere gå, vil det gøre mig godt."

"Ja, ja da, som du vil," svarede lægen endelig.

Han gav ham hånden og tilføjede:

"Ja, havde du kun den slags sognebørn som Jeanbernat, det kreatur, behøvede du ikke ofte at gøre dig ulejlighed. Men det var dig selv, der ønskede det. Hav det nu godt. Og hvis du føler det mindste onde, nat eller dag, så send endelig bud efter mig. Jeg tager mig af hele familien gratis, ved du nok. Farvel, min dreng."

10

Da fader Mouret var blevet alene på den støvede vej, følte han sig mere rolig. De stenede marker gav ham hans drøm tilbage om et hårdt og strengt liv, et liv i indre betragtninger, et liv i ødemarken. I hulvejen derude havde træerne nedsænket foruroligende svale briser over hans hoved, som den brændende sol nu tørrede ud. De magre mandeltræer, det fattige korn, de sygelige vinstokke på begge sider af vejen beroligede ham, trak ham op fra den uro, hvori Paradisets alt for yppige vinde havde hensat ham. I det blændende skarpe lys, som strømmede ned fra himlen over denne golde jord, kastede ikke engang Jeanbernats bespottelser nogen skygge. Han følte sig inderlig glad, da han hævede hovedet og så Eremittens ubevægelige streg i horisonten og kirkens tegltag som en rød plet.

Men idet præsten fortsatte sin vandring, blev han grebet af en anden bekymring. La Teuse ville give ham en køn velkomsthilsen med sin kolde frokost, som havde stået og ventet i næsten to timer! Han forestillede sig det rædsomme fjæs, hun ville stille op, den ordstrøm, hvormed hun ville modtage ham, og den vrede klirren med porcelænet, han ville komme til at høre på hele eftermiddagen. Da han var kommet gennem Artaud, blev hans frygt så voldsom, at han tøvede, og stillede sig selv det spørgsmål, om det mon ikke ville være klogest at tage en omvej og gå ind gennem kirken. Men mens han gik og overvejede det, kom La Teuse i egen høje person til syne i indgangen til præstegården, med huen på sned og hænderne i siden. Han dukkede sig og måtte gå op over bakken

under dette uvejrssvangre blik, som han følte tynge på sit hoved.

"Jeg tror, jeg er kommet til at blive lidt forsinket, min bedste Teuse," sagde han, allerede da han drejede om det sidste hjørne af vejen.

La Teuse ventede, til han stod lige for hende, helt tæt på. Så sendte hun ham et rasende blik lige i ansigtet, hvorpå hun, uden at sige et ord, vendte sig om, og gik før ham ind i spisestuen, idet hun trampede med sine grove sko og blev stå stiv af bare vrede, at hun knapt haltede mere.

"Jeg har haft så meget at gøre," begyndte præsten, som blev ganske forfærdet over denne stumme modtagelse. "Jeg har været i idelig bevægelse siden i morges ..."

Men hun fik ordene til at stikke ham i halsen ved et blik så gennemborende, så vredt, at han blev ganske svag i knæene. Han satte sig og begyndte at spise. Hun serverede maden så stiv som en automatisk dukke, og det var nærved, at hun slog tallerkenerne itu, så voldsomt smækkede hun dem i bordet. Tavsheden blev ganske forfærdelig; han kunne ikke få mere end et par bidder ned af bare sindsbevægelse.

"Min søster har vel spist frokost?" spurgte han. "Det gjorde hun ret i. Hun skal altid spise, selv om jeg bliver opholdt derude."

Intet svar. La Teuse stod og ventede på, at han skulle spise op, så hun kunne fjerne tallerkenen. Men han følte, at han ikke kunne spise under dette nådesløse blik, som overvældede ham, og han skød tallerkenen bort. Denne ærgerlige bevægelse var som et piskeslag, der vækkede La Teuse af hendes hårdnakkede forstening. Det gav et sæt i hende.

"Nå, så det er på den måde?" skreg hun. "Det er Dem, der bliver vred! Udmærket, så flytter jeg. Giv mig rejsepenge, så rejser jeg hjem til mig selv. Jeg har fået nok af Artaud og Deres kirke og det hele!"

Hun løsnede sit forklæde med bævende fingre.

"De kunne vel nok se, at jeg ikke ville sige noget … Sikken et liv! Det er kun vagabonder, hr. pastor, som kan leve på denne måde! Er klokken måske elleve nu, hvad? Skammer De Dem ikke ved stadig at sidde til bords klokken to? Det passer sig ikke for et kristent menneske; nej, siger jeg, det passer sig ikke for et kristent menneske!"

Hun stillede sig op foran ham.

"Hvor kommer De for resten fra? Hvem har De været hos? Hvad er det, der har opholdt Dem? Hvis De var et barn, skulle De få riset at smage. Det passer sig ikke for en præst sådan at drive omkring på landevejene i middagssolen som en anden tigger uden hus og hjem … Ja, De ser sandelig køn ud, med skoene hvide og præstekjolen helt ødelagt af støv! Hvam skal måske børste Deres præstekjole? Hvem skal måske købe Dem en ny? Så svar da, fortæl, hvad De har haft for! Hvis man ikke kendte Dem, kunne man nok tro de særeste ting. For resten så svarer jeg ikke for noget. Dem, der spiser frokost på denne tid af dagen, kan være i stand til hvad som helst."

Fader Mouret følte sig lettet og lod uvejret rase ud. Det gamle tyendes ord virkede beroligende på hans nerver.

"Så, min rare Teuse," sagde han, "Nu skal De bare først og fremmest tage forklædet på igen."

"Nej, nej," udbrød hun, "nu er det slut, jeg går min vej."

Men han rejste sig og bandt hende leende forklædet om livet. Hun strittede imod og stammede:

"Nej, siger jeg Dem! De er en farisæer. Jeg gennemskuer Dem, jeg ser meget godt, at De vil bestikke mig med Deres sukkersøde ord … hvor har De været? Fortæl mig det først, så må vi jo se."

Han satte sig til bords igen med en tilfreds mine, som om han nu vidste, at sejren var vundet.

"Først skal De lade mig spise," sagde han. "Jeg er sulten som en ulv."

"Javist," sagde hun i en medlidende tone. "Oh, hvor dumt! Vil De have, jeg skal lave et par spejlæg? Det tager ikke lang tid. Nåja, hvis De ikke vil have mere, så … og det hele er blevet koldt! Og jeg, som havde været så omhyggelig med Deres tomater. Men nu er de hårde og seje som gamle skosåler. De er da heldigvis ikke sådan en kræsenpind som monsieur Caffin … Jo, De har Deres gode sider, det benægter jeg ikke."

Hun opvartede ham som en omhyggelig moder, alt imens hun gik og småsnakkede. Da han var færdig, løb hun ud i køkkenet for at se, om kaffen stadig var varm. Hun gjorde sig ikke stiv længere, men haltede ganske forfærdeligt i bare glæde over forsoningen. Fader Mouret holdt sige som regel fra kaffe, som gjorde ham nervøs, men da han ville besegle fredsslutningen, tog han mod den kop, hun kom ind med til ham. Og da han blev siddende ved bordet, slog hun sig ned overfor ham og spurgte, døden nær af nysgerrighed:

"Hvor har De været, hr. pastor?"

"Jo," svarede han smilende, "jeg har mødt Brichets, jeg har talt med Bambousse …"

Han måtte nu fortælle, hvad Brichets havde sagt, hvad Bambousse havde besluttet, og hvilke ansigter, de havde sat op, og hvor de havde arbejdet. Da hun hørte, hvad Rosalies far havde svaret, udbrød hun:

"Ja vel, hvis barnet dør, så regner man jo ikke med svangerskabet."

Så slog hun hænderne sammen med et udtryk af misundelig beundring og sagde:

"Sikke dog De må have snakket og talt, hr. pastor! Mere end en halv dag og med så prægtigt et resultat! Og derpå gik De så hjem i ro og mag? Det må da have været forbasket varmt undervejs?"

Præsten, som imidlertid havde rejst sig, svarede ikke. Han ville gerne tale om Paradiset og spørge hende ud om det; men frygten for at blive udsat for alt for nærgående spørgsmål sammen med en vis ubestemt generthed, som han ikke ville tilstå overfor sig selv, forhindrede ham i at sige noget om sit besøg hos Jeanbernat. Han satte en brat stopper for alle videre forhør ved at sige:

"Hvor er min søster? Jeg kan ikke høre hende."

"Kom med," sagde La Teuse leende og gav ham tegn til at gå stille.

De gik ud i værelset ved siden af, et rustikt rum med afblegede, storblomstrede grå tapeter, fire lænestole og en hestehårsbetrukken sofa. På sofaen lå Desirée lige så lang hun var og sov med begge hænder under hovedet. Hendes skørter var i uorden, så hendes ben var blottede helt op til knæene; de udstrakte arme, der var bare op til albuerne, fremhævede

barmens kraftige linjer. Hun åndede ret tungt, og de røde læber var halvåbne, så man kunne ane tænderne.

"Se, hvor hun sover!" hviskede La Teuse. "Hun hørte ikke engang, da De råbte Deres dumheder lige før. Nå ja, hun må jo også være virkelig træt. Vil De tænke Dem, hun blev ved helt til klokken tolv med at gøre rent hos sine dyr. Da hun havde spist, faldt hun om der som en sæk hø, og siden har hun ikke rørt sig."

Præsten så et øjeblik på pigen med inderlig ømhed.

"Vi vil lade hende hvile sig, så længe hun vil," sagde han.

"Ja, selvfølgelig. Hvor er det dog trist, at hun er så enfoldig. Se, hvilke runde arme! Når jeg klæder hende på, tænker jeg altid på, hvilken prægtig kvinde, hun kunne være blevet. Hun ville have født Dem nogle kraftige søstersønner, hr. pastor. Synes De ikke, hun ligner det der store stenfruentimmer på kornauktionshallen i Plassans?"

Hun mente en Kybelefigur, der hvilede på en bunke sædekorn, et værk af en af Pugets elever, der var udhugget i hallens gavlfelt. Fader Mouret svarede ikke; han skubbede hende blidt ud af stuen og formanede hende om at gøre så lidt støj som muligt. Og lige indtil aften lå præstegården således nedsænket i den dybeste stilhed. La Teuse gjorde sin vask færdig i skuret. Præsten sad længst inde i den lille have med breviariet på knæene, hensunken i fromme betragtninger, mens lyserøde blomsterblade regnede ned over ham fra de blomstrende ferskentræer.

11

Ved sekstiden opstod der pludselig en vældig larm. Døre åbnedes og lukkedes støjende, huset genlød af latter og Desirée viste sig med løst hår og arme, der stadig var bare op til albuen.

"Serge! Serge!" råbte hun.

Da hun fik øje på sin broder i haven, løb hun hen til ham, satte sig et øjeblik på jorden ved hans fødder og bad:

"Kom med og se på dyrene! Du har jo ikke set dyrene endnu? Oh, hvis du vidste, hvor de har haft det fornøjeligt i dag!"

Han tøvede længe. Han var lidt bange for hønsegården. Men da han så tårer i Desirées øjne, gav han efter. Hun kastede sig om halsen på ham med en hundehvalps heftige glæde, og lo endnu mere støjende end før, uden så meget som at prøve at tørre sine tårer.

"Åh, hvor er du rar," sagde hun og trak ham med sig. "Du skal se hønsene, kaninerne, duerne og mine ænder, som har fået frisk vand, og min ged, som nu har et værelse, der er lige så fint som mit eget. Jeg har også tre gæs og to kalkuner, ved du nok. Kom nu med! Du skal se det hele!"

Desiree var 22 år. Hun var opdraget på landet hos sin amme, en bondekone i Saint-Eutrope, og var nærmest vokset op oven på en mødding. Hendes hjerne var tom, den rummede ikke en eneste alvorlig tanke, hun trivedes på den fede jordbund i landsbyens friske luft, og udviklede sig kun legemligt, blev et smukt dyr, blomstrende og hvid, med rødt blod og fast i kødet. Hun var som et raceæsel, der kunne le. Skønt hun gik rundt og rodede og regerede i udhusene fra morgen til aften, havde hun bevaret sin krops fine linjer; hun var et væsen for sig selv,

hverken en fin frøken eller en bondepige, men en jordens datter, med brede skuldre og en ung gudindes smalle pande.

Det var vel hendes beskedne åndsevner, der gjorde, at hun knyttede sig så stærkt til dyrene. Hun trivedes kun i deres selskab, forstod bedre deres sprog end menneskenes, passede dem med moderlig ømhed. I mangel af evne til at tænke sammenhængende havde hun et instinkt, som hjalp hende til at forstå dem. Ved de første skrig, de gav fra sig, vidste hun, hvor de havde ondt. Hun fandt på lækkerier, som de glubsk kastede sig over. Hun stilnede med en gestus deres stridigheder, syntes med et blik at kunne se, om de havde gode eller dårlige anlæg, fortalte mærkværdige historier, kunne redegøre så omstændeligt og indgående for den mindste lille kyllings væremåde, at hun højlig forbløffede dem, for hvem den ene lille kylling ikke i mindste måde adskilte sig fra den anden. Hendes baggård var blevet et helt lille rige, hvor hun regerede som enevældig herskerinde, et rige, der var svært indviklet i sin natur, oprørtes af revolutioner, befolkedes af de mest forskelligartede væsner, hvis krønike hun alene kendte til. Hendes instinkt var så sikkert, at hun kun lugte, hvilke æg i et kuld der var dårlige, og kunne sige på forhånd, hvor mange unger en drægtig kaninhun ville få.

Da hun var seksten år og puberteten indtrådte, følte Desirée hverken svimmelhed eller kvalme som andre piger. Hun antog en fuldvoksen kvindes omfang, var friskere end nogensinde, kjolerne truede med at sprænges af hendes svulmende former. Hun fik snart denne runde, smidige midje, de kraftigt mejslede lemmer som hos en antik statue, hele den hurtige udvikling som hos et kraftigt dyr. Det var, som om hun hørte sammen

med baghavens muld, havde suget næring gennem de stærkt byggede ben, hvide og solide som unge træer. Og af al denne legemets fylde opsteg ikke den mindste smule kønsligt begær hos hende. Det var hende en stadig tilfredsstillelse at føle sig omgivet af en myldrende vrimmel af evigt forøgende, formerende liv. Fra møddingerne, fra dyrene, som parrede sig, udgik en flod af frugtbarhed, som hun nød i fulde drag. Noget i hende tog sin fornøjelse af hønsenes parring; hun bar sine kaninhunner til hannen, lykkelig som en kvinde, hvis begær er blevet stillet, og det var med en frugtsommelig kvindes lykkelige følelse, hun malkede sin ged. Intet kunne være sundere. Hun inddrak helt uskyldigt luften, varmen, livet. Ingen fordærvet nyfigenhed drev hende til at interessere sig for forplantningen, når hun så hanerne baske med vingerne eller hunnerne få unger, eller mærkede gedebukkens stikkende lugt i det trange udhus. Hun beholdt sin urokkelige ro, sit klare, tanketomme blik, glad over at se sin lille verden formere sig. Det var, som om hendes egen krop blev befrugtet på denne måde, og hun var så optaget af alle disse mødre, at hun blev ligesom den fælles, den naturlige moder for dem alle.

Siden Desirée var kommet til Artaud, havde hun tilbragt sine dage i ublandet lyksalighed. Hun havde endelig set sit livs drøm fuldbyrdes, det eneste begær, som havde foruroliget hendes barnligt enfoldige sind. Hun havde en baggård, et hjørne, som man havde overladt hende, og hvor hun kunne opdrætte dyr efter sit forgodtbefindende. Hun gravede sig godt ned der, byggede selv et hus til kaninerne, gravede en dam til ænderne, slog søm i, bar halm ind, tillod ingen at hjælpe sig. La Teuse behøvede blot at vaske hende ren bagefter. Indhegningen til

dyrene lå bag ved kirkegården; ofte måtte Desirée ligefrem løbe rundt mellem gravene for at fange en eller anden nysgerrig høne, der var sprunget over muren. I den fjerneste ende var et skur, hvori kanin- og hønsehuset befandt sig, til højre boede geden i en lille stald. Alle dyrene levede for resten sammen, kaninerne blev sluppet løs mellem hønsene, geden tog fodbad midt mellem ænderne, gæssene, kalkunerne, perlehønsene og duerne fraterniserede med de tre katte. Når hun viste sig ved trælågen, som forhindrede hele dette selskab i at begive sig ind i kirken, blev hun hilst af en øresønderrivende larm.

"Kan du høre dem?" sagde hun til broderen, allerede da de gik gennem spisestuedøren.

Men da hun havde indladt ham og lukket lågen efter dem, blev hun således bestormet af dyrene, at man næsten ikke kunne se hende. Ænderne og gæssene klaprede med næbbene og trak i hendes skørter, de grådige høns sprang efter hendes hænder og hakkede i dem, kaninerne krøb op på hendes fødder og hoppede næsten op til hendes knæ, mens de tre katte sprang op på skuldrene af hende og geden brægede i sin stald, fortvivlet over ikke at kunne komme hende i møde.

"Lad mig være i fred, dyr!" råbte hun med en klingende latter, kildret af alle disse fjer, poter og næb, som berørte hende.

Hun gjorde ingenting for at befri sig for dem. Det var, som hun ofte sagde: hun kunne gerne lade sig æde op af dem, det var så dejligt at føle alle disse levende kroppe så tæt ind til sig, at føle sig ligesom svøbt i varme dun. En af kattene holdt sig stædigt fast på hendes ryg.

"Det er Moumou," sagde hun. "Han har poter af fløjl."

Så viste hun stolt broderen sin zoologiske have og sagde:

"Du ser, hvor smukt det er!"

Der var virkelig fejet og skuret og gjort rent; men fra det smudsige vand i dammen og strøelsen, der var vendt en gang med en greb, opsteg en så skarp lugt, at fader Mouret fik kvalme. Mod kirkegårdens mur rejste sig en vældig, rygende mødding.

"Se, hvilken bunke!" sagde Desirée og førte broderen ind i dens skarpe lugt. "Jeg har lagt det hele derhen selv, ingen har hjulpet mig. Det er slet ikke smudsigt, tværtimod bliver man ren af det. Se bare mine arme."

Hun strakte sine arme ud, som hun blot havde dyppet i et vandfad, er par herlige, runde arme, der var vokset op som hvide, yppige roser af denne mødding.

"Ja, ja," sagde præsten blidt, "du har været dygtig. Her er blevet rigtig pænt."

Han gik hen mod lågen, men hun standsede ham.

"Vent lidt! Du skal se det hele. Du har ingen idé …"

Hun trak ham med sig ind i skuret til kaninburet.

"Der er unger i alle aflukkerne," sagde hun og klappede i hænderne af bare henrykkelse.

Hun forklarede nu omstændeligt om hvert enkelt kuld. Han måtte sætte sig på hug og stikke næsen ned mellem tremmerne, mens hun afgav nøje forklaringer. Mødrene med deres lange, urolige øren skævede til dem, gispende, naglede til jorden af frygt. I et aflukke var der en seng af hår, på hvis bund en levende masse kravlede rundt, sortagtig, utydelig og åndende som var det ét legeme. I næste aflukke vovede ungerne at stille sig op mod væggene med deres vældige hoveder. Længere væk blev de stadig kraftigere, de hoppede rundt og snusede som

små rotter, med bagdelen i vejret og halen som en lille hvid knop. De var legesygt graciøse som børn, galopperede rundt i aflukket, de hvide med lyst rubinfarvede øjne, de sorte med øjne, der glimtede som stenkulsperler. Pludselig blev de grebet af panisk skræk, styrtede væk og fremviste ved hvert hop deres spæde små poter, der var brune af urin. Så krøb de atter sammen i en så tæt klynge, at man ikke kunne skelne deres hoveder.

"Det er dig, der skræmmer dem," sagde Desirée. "Mig kender de jo."

Hun kaldte på dem, og tog en stump brød op af lommen. De små kaniner faldt til ro, kom frem en ad gangen med rynkede næser og stillede sig op mod tremmerne. Hun lod dem stå sådan et øjeblik for at vise sin broder den sarte pels på deres maver. Så gav hun brødstumpen til den mest modige. Så kom hele flokken rendende, trængte sig sammen, men dog uden at slås; af og til bed tre af dem i samme stump brød, mens andre tog flugten med det, de havde erobret, og vendte sig ind mod væggen for at komme til at spise i fred; mødrene blev siddende længst væk og blev ved med at gispe, mistroiske og forsmående brødstumperne.

"Åh, sikke nogle grovædere," udbrød Desirée. "De kunne blive ved med at æde sådan lige til i morgen tidlig. Selv om natten kan høre dem gnave i blade, som de har gemt."

Præsten rejste sig, men hun var ikke blevet træt af at stå og smile til sine kære små.

"Kan du se den store derhenne, ham, som er helt hvid med sorte ører? Vil du tro, han elsker valmuer. Han er vældig dygtig til at finde dem blandt alle de andre planter. Forleden dag fik

han kolik. Den sad i bagbenene. Så jeg tog ham og holdt ham varm i min lomme. Siden da har han været helt frisk."

Hun stak fingrene ind mellem tremmerne og gned kaninerne på ryggen.

"Det er som silke," sagde hun. "De er klædt som prinser. Og kokette er de også. Se, der er en af dem, som hele tiden vasker sig. Han spreder sine poter ud. Hvis du vidste, hvor morsomme de er! Jeg siger ikke noget, men jeg mærker nok deres kunster. Se nu for eksempel den grå derovre, som kigger på os, der var en lille hun, han ikke tålte; til sidst måtte jeg holde dem hver for sig. Der var frygtelige scener mellem dem. Det ville tage alt for lang tid at forklare, men sidste gang, han gav hende klø, blev jeg meget vred, men hvad så jeg så, da jeg kom hen til buret? Jo, der lå den lille skælm sammenkrøben allerlængst inde og lod som om han snorkede. Han ville bilde mig ind, at det var ham, der var blevet dårligt behandlet af hende ..."

Hun holdt inde og sagde henvendt til kaninen:

"Ja, lyt du bare, du er en rigtig slyngel!"

Hun vendte sig mod broderen og hviskede med et blink:

"Han hører alt, hvad jeg siger."

Fader Mouret kunne ikke længere udholde varmen, som steg op fra kaninrederne. Det liv, der myldrede under disse fra mødrenes maver afplukkede dun, havde en skarp lugt, som fik hans tindinger til at dunke. Desirée derimod blev efterhånden ligesom beruset, hun stod der og lo, mere rød i hovedet og karsk i sin kropsstyrke end sædvanlig.

"Du har vel intet hastværk!" udbrød hun. "Du ser hele tiden ud, som om du ville løbe din vej ... Du har slet ikke hørt om mine små kyllinger! De blev født i nat."

Hun tog en håndfuld risgryn og kastede dem ud foran sig. Hønen spankulerede gravitetisk frem, mens den udstødte små lyde, signaler til kyllingerne, der fulgt efter hende; pibende og løbende forvirret rundt mellem hinanden. Da de var midt i risgrynene, begyndte hønen at hakke som en vanvittig i dem, knuse dem og kaste dem ud til kyllingerne, som ivrigt huggede dem i sig. De var henrivende søde, halvnøgne, med runde hoveder, øjne, der tindrede som stålprikker, næbbene anbragt på sådan en sjov måde og dunene pustet op, så de lignede små komiske stykker legetøj. Desiree lo henrykt, mens hun så på dem.

"Mine små yndlinge!" udbrød hun.

Hun tog to af dem op, en i hver hånd, og overøste dem med kys. Præsten måtte se dem fra alle sider, mens hun ganske ugenert sagde:

"Det er ikke så let at finde ud af, hvem af dem, der er hanekyllinger. Men jeg tager aldrig fejl. Dette er høne, og det er den her også."

Hun satte dem ned på jorden igen. Men nu kom de andre høns til for at få deres del af risene. En stor rød hane med lyse fjer fulgte dem, løftende sine store fødder med omhyggelig majestæt.

"Alexandre er blevet rigtig statelig at se til," sagde præsten for at glæde sin søster.

Hanen hed Alexandre. Den betragtede den unge pige med sit glødende øje, med hovedet på sned og udspredt hale. Så kom den hen og stillede sig tæt op ad hende.

"Han er meget glad for mig," sagde hun. "Ingen andre må røre ham. Det er en god hane. Han har fjorten hunner og jeg

finder aldrig et eneste dårligt æg i rederne. Er det ikke rigtigt, Alexandre?"

Hun bøjede sig ned. Hanen tog ikke flugten for hendes kærtegn. Hans kam farvedes, ligesom af en strøm af blod. Med flaksende vinger og fremstrakt hals udstødte han en langtrukken galen, der lød som kom den fra en messingtrompet. Fire gange galede han, og alle Artauds haner svarede fra det fjerne. Desirée morede sig vældigt over sin broders forfærdede udtryk.

"Jeg tror sandelig, det gør ondt i dine øren?" sagde hun. "Han har en stor stemme. Men jeg kan forsikre dig, han er ikke ondskabsfuld. Men hønsene, de er ondskabsfulde. Kan du huske den store brogede, hende, der lagde gule æg? I forgårs havde hun revet hul på sin fod. Da de andre høns så blodet, blev de som gale. De forfulgte hende alle sammen, hakkede på hende, sugede blodet i sig, så at de hen ad i går aftes ganske havde ædt hendes fod. Jeg fandt hende med hovedet gemt bag en sten, som en anden tåbe, hun gav ikke en lyd fra sig, men lod dem bare gå på."

Hun morede sig over hønsenes grådighed. Hun fortalte ganske roligt om andre grusomheder: kyllinger, der havde fået halefjerene revet af og indvoldene trukket ud, så at hals og vinger var alt, hvad der var tilbage af dem; et kuld kattekillinger, der var blevet ædt op i løbet af nogle få timer inde i stalden.

"Hvis man lagde et menneske ud til dem, ville de også æde det," vedblev hun. "Og intet ondt bider på dem. De lever fint med det ene ben brækket af. Om de så har aldrig så store sår, huller i kroppen, der er så store, at man kan stikke en knyttet næve ind i dem, så æder de alligevel grådigt hver dag. Derfor

holder jeg af dem, deres kød vokser ud igen i løbet af to dage, deres kroppe er altid varme, som om de har et forråd af solskin inde under fjerene. Når jeg rigtig ønsker at lade dem holde fest, giver jeg dem råt kød. Og så orme! Du skal se, hvor meget de holder af dem!"

Hun løb hen til møddingbunken og fandt en orm, som hun uden videre tog op. Hønsene kastede sig over hendes hænder. Men hun holdt ormen meget højt, og morede sig over deres grådighed. Til sidst slap hun ormen. Hønsene skubbede til hinanden, sprang over hinanden, indtil endelig en af dem flygtede, forfulgt af de andre, med ormen i næbbet. Så blev ormen taget af en anden, blev tabt, taget igen, indtil til sidst en høne gjorde en kraftanstrengelse og slugte den. I samme øjeblik standsede alle de andre brat, gloede op i luften med runde øjne og ventede på en ny orm. Desirée var henrykt, kaldte dem ved navn, sagde dem kærlige ord, mens fader Mouret trak sig nogle skridt tilbage for dette intense, grådige liv.

"Nej, jeg kan ikke være rolig," sagde han til sin søster, der ville have, han skulle mærke, hvor tung den kylling var, hun var ved at fede op. "Jeg bliver altid så urolig, når jeg rører ved levende dyr."

Han prøvede at smile. Men Desiree kaldte ham en bangebuks.

"Ja, men mine ænder da, mine gæs, mine kalkuner! Hvordan ville du klare det, hvis du skulle passe dem alle sammen? … Uf, hvor ænderne er beskidte! Kan du hører, hvordan de snadrer med næbbene i vandet? Og når de dykker, kan man kun se gumpen, som står ret op i vejret. Gæssene og kalkunerne er

heller ikke så lette at passe. Åh, hvor de er sjove, når de går, nogle af dem helt hvide, andre helt sorte og med deres lange halse. Det er ligesom herrer og damer. Men jeg vil ikke råde dig til at række dem en lillefinger. De ville sluge den i en mundfuld. Men mig kysser de på fingrene – nu skal du se!"

Hun blev afbrudt af en glad brægen fra geden, som det endelig var lykkedes for at få den dårligt lukkede låge til folden op. I et par spring var den henne hos Desirée, bøjede forbenene og kærtegnede hende med hornene. Præsten syntes, at geden fremviste et djævelsk grin, med sit spidse hageskæg og de skrå øjne. Men Desirée tog den om halsen, kyssede den på hovedet, legede med den og talte om at die den. Det gjorde hun ofte, sagde hun. Når hun var tørstig, lagde hun sig på jorden i folden og diede geden.

"Se selv, de er fulde af mælk," sagde hun og løftede op i dyrets enorme patter.

Præsten vendte blikket bort, som om man havde vist ham noget uanstændigt. Han erindrede sig, at han i Saint-Saturnin-klostret i Plassans havde set et sandstensornament på en tagrende, der forestillede en ged, der bolede med en munk. Geder, som lugter ilde og er lunefulde og påtrængende som gadetøser og byder deres hængende yvere til enhver, havde altid stået for ham som afgrundens skabninger, mættet med begær. Hans søster havde måttet tigge og bede ham i ugevis, før hun fik lov til at få en. Og når han kom ud i baggården, passede han altid nøje på, at geden ikke kom til at røre ved ham med sin lange uld eller fik fat i hans præstekjole med hornene.

"Nå, nu skal du nok få lov at slippe," sagde Desirée, som nok mærkede, at han blev mere og mere plaget. "Men først må jeg

vise dig én ting til. Lover du, at du ikke vil skælde mig ud? Jeg har ikke sagt noget om det til dig, for så ville du sikkert ikke have det. Hvis du vidste, hvor lykkelig jeg er!"

Hun så bedende på ham, slog hænderne sammen og lagde hovedet mod broderens skulder.

"En ny tåbelighed," mumlede han, men kunne ikke lade være at smile.

"Du har ikke noget imod det, vel?" fortsatte hun med strålende øjne. "Du vil ikke blive vred? Han er så sød! "

Hun løb hen og åbnede en lav dør i skuret. En lille gris var i et spring ude i gården.

"Åh, din lille engel!" sagde hun med en henrykt mine, idet hun så den komme springende.

Den lille gris var henrivende, helt lyserød på trynen, der blev holdt ren af den fede mad, hun gav ham, men med en ring af skidt under øjnene, takket være den stadige roden rundt i truget. Den travede rundt, skubbede til hønsene, kom løbende for at æde, hvad man kastede for den og fyldte hele den lille gård med sin renden frem og tilbage. Ørerne flagrede ned over øjnene, trynen prustede tæt nede ved jorden; med sine korte små ben lignede den et legetøjsdur på hjul. Halen lignede en stump sejlgarn, man kunne hænge grisen op i.

"Jeg vil ikke have det dyr her!" udbrød præsten misfornøjet.

"Serge, søde rare Serge," bad Desirée igen, "vær nu ikke så styg. Se, hvor sød og uskyldig han er, den lille skat. Jeg vil vaske ham, jeg skal holde ham så smuk. La Teuse har fået ham som gave og har givet ham til mig. Så kan man da ikke sende ham tilbage. Nej, se, han kigger på dig, han har fået fært af dig. Vær ikke bange, han vil ikke æde dig ..."

Hun holdt inde og brast i en skoggerlatter. Den lille gris var i sin vildskab tumlet mod gedens ben, så denne faldt omkuld; så genoptog den sit vilde løb, snurrede rundt, skreg og støjede, så den skræmte hele baggården. Desirée måtte give ham en spandfuld køkkenaffald for at berolige ham. Han stak hele hovedet ned i den lige op til ørerne; han slubrede og gryntede og der gik små ilinger over hans lyserøde hud af bare begejstring. Halen hang nu lige ned.

Fader Mouret følte igen væmmelse, da han hørte det beskidte vand blive rodet igennem. I den tid, han havde været der, havde han efterhånden fået en kvælende fornemmelse, var blevet varm i hænderne, brystet og ansigtet, og til sidst blev han ligefrem svimmel. Nu mærkede han i et og samme forgiftede åndedrag kaninernes og fjerkræenes vamle stank, gedens sanselige lugt og grisens fede hørm. Det var som om luften var gennemsyret af livets gæring; den virkede ligefrem trykkende på hans kyske natur. Han syntes, Desirée var vokset, svulmet op over hofterne, og at det var hendes vældige arme og hendes slæbende skørter, som skabte denne alt for stærke luft, der kvalte ham. Han nåede lige akkurat at åbne lågen. Hans fødder klæbede til jorden, der endnu var fugtig af gylle, det var som om jorden selv forsøgte at holde ham tilbage. Og pludselig kom han i tanker om Paradiset med dets tårnhøje træer, de mørke skygger og dens magtfulde dufte; erindringen trængte sig uimodståeligt ind på ham.

"Du er helt rød i hovedet," sagde Desirée, da hun kom ud gennem lågen efter ham. "Var det ikke morsomt at se det hele! Hører du, hvordan de græder?"

Da dyrene så hende gå sin vej, trængte de sig mod tremmerne og udstødte jamrende lyde. Især den lille gris havde en langtrukken klagelyd; det lød, som når man sliber en sav. Hun nejede for dem, tilkastede dem fingerkys, lo ved at se dem stå der i en stor klynge, som om de var forelskede i hende. Så lagde hun sig tæt ind til sin broder og fulgte ham ind i haven.

"Jeg ville så gerne have en ko," hviskede hun i hans øre og rødmede.

Han så på hende og gjorde allerede en afværgende gestus.

"Nej, nej, ikke nu," vedblev hun ivrigt. "Vi vil tale om det senere. Der er god plads i skuret. En smuk hvid ko med røde pletter. Så skulle du se, hvilken god mælk vi ville få. En ged, det er dog til sidst for lidt. Og hvis så koen fik en kalv!"

Hun hoppede og dansede og klappede i hænderne, og præsten syntes, at hun ligesom havde taget hele baggården med sig i sine skørter. Han efterlod hende længst inde i haven, hvor hun sad på jorden midt i solen foran en bikube, hvis bier summede som små gyldne kugler omkring hendes hals, hendes bare arme og hendes hår, uden at stikke hende.

12

Broder Archangias spiste til middag i præstegården hver torsdag. Han kom som regel tidligt for at tale om sognets anliggender. Det var ham, som i de sidste tre måneder havde givet præsten underretning om hele dalen og dem, der boede i den. Mens de nu ventede på, at La Teuse skulle kalde på dem, gik de langsomt frem og tilbage uden for kirken. Da præsten fortalte om sin samtale med Bambousse, fandt han til sin store overraskelse, at broder Archangias fandt bondens svar helt naturligt.

"Manden har ret," sagde han. "Man forærer ikke uden videre sine ejendele væk … Der er ikke meget ved Rosalie, men det er altid hårdt at se ens datter kaste sig armene på en fattigper."

"Men i alle tilfælde er det kun et giftermål, som kan afværge skandalen," sagde fader Mouret.

Munken trak på de brede skuldre og lo på en ubehagelig måde.

"De tror da vel ikke, at De kunne omvende hele omegnen ved dette giftermål!" udbrød han. "Om to år bliver Catherine gravid, sidenhen kommer de andre – de vil alle sammen gå den vej. Det er ikke noget særligt, de bliver jo gift i sidste ende! Børnene her i Artaud skyder op fra horeriet som var det deres naturlige jordbund. Der findes kun en måde at blive det kvit på, som sagt, og det er at vride halsen om på alle kvindfolkene, hvis man ikke vil have, at hele egnen skal blive forgiftet. Næ, hr. pastor, de skal ikke have en mand, giv dem en omgang klø i stedet – en ordentlig omgang!"

Men så blev han atter rolig og tilføjede:

"Nå ja, lad bare enhver bestemme over sit eget, som han lyster."

Derefter begyndte han at tale om indretningen af kristendomsundervisningen. Men fader Mouret svarede kun adspredt; han så ud over byen dernede i den nedgående sols glitrende lys. Bønderne kom hjem fra arbejde, de gik langsomt og roligt, ligesom trætte okser på vej hjem til stalden, uden for husene stod kvinderne og talte og råbte fra en port til en anden, mens sværme af børn fyldte vejen med klaprende træsko; skubbede, rullede rundt, kravlede om mellem hinanden. Op fra denne klynge af faldefærdige rønner udstrømmede en stærk lugt af snavs. Det forekom præsten, at han stadig var i Desirées baggård i vrimlen af dyr, der blev stadig større. Det var den samme avlshede, samme uophørlige ynglen, som havde gjort et så pinefuldt indtryk på ham. Lige siden i morges havde han været nødt til at beskæftige sig med Rosalies graviditet, og nu tænkte han ikke på andet, tænkte på disse tilværelsens mindre tiltalende sider, på kødets begær, på den uimodståelige forplantningstrang, der såede mennesker overalt som sædekorn. Indbyggerne i Artaud var en hjord, indelukket mellem horisontens fire højdedrag; de ynglede, udbredte sig mere og mere for generation, for hver gang deres hunner fik unger.

"Se der!" råbte broder Archangias og pegede på en høj pige, som lod sin kæreste kysse sig bag en busk, "der har vi igen en af de tøser!"

Han fægtede i luften med sine lange, mørke arme, til han fik skræmt det elskende par på flugt. I det fjerne, ude over den røde jord og de nøgne klipper, døde solen væk i en sidste

flammende glød. Efterhånden faldt mørket på. Den varme lavendelduft blev friskere i den svage aftenbrise. Af og til hørte man ligesom et dybt suk, som om denne forfærdelige, af lidenskaber afbrændte jord endelig faldt til ro under tusmørkets grå regn. Fader Mouret gik med hatten i hånden, henrykt over køligheden, og følte igen aftenens stille fred sænke sig over ham.

"Hr. pastor! Broder Archangias!" råbte La Teuse. "Kom bare ind! Maden står på bordet."

Der var kålsuppe, og dens stærke duft opfyldte spisestuen. Munken slog sig ned og lod den vældige tallerken, som La Teuse havde sat frem til ham, vederfares retfærdighed. Han spiste meget og med en klukkende strubelyd, så man kunne høre maden glide ned i hans mave. Han fulgte hele tiden sin ske med øjnene og sagde ikke et ord.

"Er suppen ikke god nok, hr. pastor?" spurgte den gamle tjenestepige. "De sidder bare og rører rundt i den."

"Jeg er ikke sulten, kære Teuse," svarede præsten smilende.

"Nåda, ja det er jo heller ikke særlig mærkværdigt, når man farer rundt på den måde! De ville nok være sulten, hvis De ikke havde spist frokost efter klokken to."

Broder Archangias hældte de sidste dråber suppe, der var tilbage i tallerkenen, op i sin ske, og sagde så i en myndig tone:

"Man skal passe sine bestemte spisetider, hr. pastor."

Desirée, som også havde spist sin suppe færdig med en alvorlig mine og i tavshed, rejste sig og fulgte efter La Teuse ud i køkkenet. Munken, som nu var alene med fader Mouret, skar sig nogle dygtige skiver brød, som han spiste, mens han ventede på næste ret.

"Så De har været ude på en lang tur i dag?" spurgte han.

Præsten nåede ikke at svare. Ude fra korridoren, i retning af gården, hørtes skridt, udbrud og en klingende latter. Det lød som et kort skænderi. En melodisk stemme, som gjorde præsten forvirret, talte hurtigt og vredt, men døde så bort i en munter lattersalve.

"Hvad sker der?" sagde han og rejste sig fra stolen.

Desirée kom styrtende ind. Hun skjulte noget i sit opkiltede overskørt. Hun sagde ivrigt:

"Hvor er hun mærkelig! Hun ville ikke komme ind. Jeg holdt hende fast i kjolen, men hun er meget stærk og rev sig løs fra mig."

"Hvem taler hun om?" spurgte La Teuse, som netop kom ind fra køkkenet, bærende på et fad med flæsk og kartofler.

Den unge pige havde sat sig. Med uendelig forsigtighed tog hun fra sin nederdel en fuglerede, hvori tre fugleunger lå og sov. Hun stillede den på sin tallerken. Da ungerne kom ind i lyset, strakte de deres tynde halse, åbnede de røde næb og ville have mad. Desiree slog hænderne sammen i glæde over disse fugleunger, som hun ikke før havde vidst noget om.

"Det er hende pigen i Paradiset," udbrød præsten.

La Teuse gik hen til vinduet.

"Selvfølgelig," sagde hun. "Jeg burde have genkendt hende på hendes skingre stemme. Å, den landstrygerske! Nu står hun derude og udspionerer os!"

Fader Mouret gik derhen. Han mente virkelig at se Albines gule skørt bag en enebærbusk. Men nu stod broder Archangias bag ham, truede vredt med sin knyttede næve, rystede på hovedet og brølede:

"Gid Fanden tage dig, din møgunge! Jeg skal trække dig ved håret hele vejen rundt om kirken, hvis du en gang til kommer her med dine djævlekunster!"

Et brøl af latter, frisk som en natlig brise, lød ude fra stien. Så hørte man lette, løbende skridt, bruset af en kjole i græsset, ligesom når en slange glider frem. Fader Mouret stod ved vinduet og fulgte på afstand en lys plet, der krøb frem mellem fyrretræerne, ligesom en månestråle. Brisen, som blæste mod ham ude fra marken, havde den stærke duft af grønt og vilde blomster, som Albine havde udbredt fra sine nøgne arme, sin utæmmede barm og sit løse hår.

"En fortabt, en fordømt skabning!" brummede broder Archangias, idet han atter slog sig ned ved bordet.

Han spiste glubsk sit flæsk og slugte hele kartofler i én mundfuld i stedet for brød. La Teuse kunne ikke formå Desirée til at spise mere. Det store barn sad i ekstase foran fuglereden, spurgte hvad sådanne fugleunger mon spiste, om de lagde æg, og hvordan man kunne kende hannerne.

Men den gamle tjenestepige havde fået en mistanke. Hun stillede sig på det raske ben og så den unge præst stift i øjnene.

"Jaså, kender De folkene i Paradiset?" spurgte hun.

Så fortalte han det hele, om sit besøg hos gamle Jeanbernat. La Teuse udvekslede sigende blikke med broder Archangias. Først sagde hun ingenting. Hun gik rundt om bordet, haltede voldsomt og slog hælene i gulvet, så det var ved at slå revner.

"De kunne jo gerne have fortalt mig om de mennesker i de tre måneder, jeg har været her," sagde præsten til sidst. "Så havde jeg i det mindste vidst, hvad det var for en slags folk, jeg kom til."

La Teuse standsede brat, som om hendes ben var faldet af.

"Prøv ikke at narre mig, hr. pastor," udbrød hun, "prøv ikke at narre mig, det vil kun forøge Deres synd. Hvor tør De påstå, at jeg ikke har talt med Dem om "Filosoffen", denne hedning, der er en skændsel for hele egnen! Sagen er, at De aldrig hører efter, når jeg taler. Det går ind af det ene øre og ud af det andet. Men hvis De hørte efter, kunne De spare Dem selv for mange ubehageligheder."

"Jeg har også sagt Dem et par ord om denne vederstyggelighed," forsikrede munken.

Fader Mouret trak på skuldrene.

"Ja, det har jeg vel så glemt," sagde han. "Det var først, da jeg kom ud til Paradiset, at jeg syntes, jeg kunne huske nogle historier. Jeg ville jo for resten under alle omstændigheder være fulgt med ud til den stakkels mand, som jeg troede lå for døden."

Broder Archangias bankede heftigt knivskaftet i bordet og sagde med munden fuld af mad:

"Jeanbernat er en hund. Og som en hund skal han dø."

Da han så, at præsten rystede på hovedet, vedblev han:

"Nej, nej, der er ingen Gud for ham, ingen pønitense, ingen nåde. Det ville være bedre at kaste hostien for svinene end at bringe den til den usling."

Han tog nogle flere kartofler, lagde albuerne på bordet og tyggede løs med en vred mine. La Teuse, som kneb læberne sammen og var ganske bleg af forargelse, sagde afmålt:

"Det er ikke værd at tale mere om det. Hr. pastoren følger kun sit eget hoved. Hr. pastoren har hemmeligheder for os i dag."

Der blev en dyb tavshed. I nogen tid hørte man kun lyden af munkens tyggende kæber, akkompagneret af hans besynderlige strubelyd. Desirée, som havde lagt sine bare arme rundt om fuglereden på tallerkenen, bøjede sig over den, smilede til fugleungerne, og sludrede løs med dem på et sprog, som de tilsyneladende forstod.

"Når man ikke har noget at skjule, fortæller man, hvad man laver," sagde La Teuse pludselig.

Så blev der stille igen. Det, der ærgrede den gamle tjenestepige, var, at præsten tilsyneladende havde villet holde sit besøg i Paradiset hemmeligt for hende. Hun følte sig som en bedragen kvinde. Man havde tilføjet hendes nysgerrighed et blødende sår. Hun rokkede rundt om bordet, så ikke på præsten, henvendte sig ikke til nogen, men talte kun med sig selv.

"Javel, så det er derfor man spiser så sent. Uden at sige et ord begiver man sig ud og driver rundt på landevejen til klokken to om eftermiddagen. Man besøger så ilde berygtede huse, at man ikke engang tør tale om, hvor man har været. Og så fører man alle og enhver bag lyset ..."

"Men," afbrød fader Mouret hende sagtmodigt, idet han tvang sig til at spise for ikke at ophidse La Teuse endnu mere, "ingen har spurgt mig, om jeg havde været i Paradiset, så jeg har ikke løjet for nogen."

La Teuse fortsatte, som om hun ikke havde hørt noget:

"Og så ødelægger man sin præstekjole med landevejsstøvet, man kommer hjem og ligner en stratenrøver. Og når så et venligt menneske, som nærer deltagelse for os, stiller os spørgsmål for vores eget bedste, så afbryder man hende og

behandler hende som en underlegen person, som man ikke har tillid til. Man tier, man holder sig tilbage, man dør hellere end lade et ord undslippe sig, man er ikke en gang så høflig, at man prøver at gøre sig behagelig i sit eget hjem ved at fortælle, hvad man har set."

Hun vendte sig mod præsten og så ham lige i ansigtet.

"Ja, det er Dem, jeg mener! De er en hemmelighedskræmmer, De er et ondt menneske!"

Hun brast i gråd. Præsten måtte trøste hende.

"Monsieur Caffin fortalte mig alting," udbrød hun.

Men til sidst faldt hun til ro. Broder Archangias spiste et stort stykke ost uden i mindste måde at lade sig forstyrre af denne optræden. Efter hans opfattelse måtte fader Mouret holdes i kort snor; det var rigtigt af La Teuse af lade ham føle tøjlerne. Han tømte et sidste glas vin, lænede sig tilbage i stolen og slog mave.

"Nå," spurgte den gamle pige, "hvad så De så i Paradiset? Det kan De vel i det mindste fortælle os."

Fader Mouret smilede og fortalte i få ord om den besynderlige modtagelse, han havde fået af Jeanbernat. La Teuse, som overdængede ham med spørgsmål, gav et udråb af modvilje. Broder Archangias knyttede næven og rystede den i luften.

"Må Himlen knuse ham," sagde han, "og brænde både ham og hans heks!"

Fader Mouret prøvede nu at få noget mere at vide om folkene i Paradiset, og lyttede opmærksomt, mens munken fortalte de mest mærkværdige ting.

"Ja, den satansyngel kom en morgen og tog plads i skolestuen. Det er længe siden, hun har vel været omkring en ti år. Jeg lod hende være, jeg tænkte, at hendes onkel havde sendt hende derhen, så hun kunne blive konfirmeret. I løbet af to måneder fik hun vendt op og ned på hele klassen, Hun havde gjort sig til de andres forbillede, den tæve! Hun kunne alle mulige lege, hun fandt på at klæde sig ud med blade og gamle klude. Et godt hoved havde hun også, som alle den slags afgrundsvæsener! Hun var den bedste i katekismus. Så en skønne dag kommer den gamle uventet ind midt i timen. Han truede med at ødelægge alting, han skreg, at præsterne havde røvet hans barn. Byfogeden var nødt til at komme og smide ham ud. Tøsen var stukket af. Jeg så henne gennem vinduet stå derude og le ad sin onkels vrede. Hun havde på egen hånd gået i skole i to måneder, uden at han anede det. Bare for at være ude og more sig, naturligvis!"

"Hun nåede aldrig at blive konfirmeret," sagde La Teuse halvhøjt med en let gysen.

"Nej, aldrig," sagde broder Archangias. "Hun er vel seksten år nu. Hun lever som et dyr. Jeg har ligefrem set hende gå på alle fire i et krat ude ad La Palud til."

"På alle fire," mumlede La Teuse og vendte sig mod vinduet med en urolig mine.

Fader Mouret skulle til at udtrykke sin tvivl, men så blev munken vred.

"Jo, på alle fire! Og hun sprang rundt som en vildkat, med opkiltede skørter, så man kunne se hendes lår. Hvis jeg havde haft en bøsse med mig, kunne jeg have skudt hende. Man slår jo dyr ihjel, der er Gud mere velbehagelige. For resten er det en

kendt sag, at hun løber rundt i Artaud om nætterne og jamrer. Hun giver lyde fra sig som et brunstigt dyr. Hvis hun nogensinde slår kløerne i en mand, slipper hun ham ikke før der kun er skind og ben tilbage."

Munken gav sit kvindehad frit løb. Han bankede næven i bordet, så det dansede, og skreg sine sædvanlige fornærmelser.

"De har den Onde selv i kroppen. De lugter af Djævelen – benene, armene, maven, hele kroppen! Det er det, der forhekser de enfoldige."

Præsten nikkede bifaldende. Broder Archangias' heftighed og La Teuses sludrevorne tyranni var ligesom en svøbe, som han nogle gange fandt behag i at mærke over sine skuldre. Det var ham en from glæde at lade sig bearbejde af disse grove, rå hænder. Himlens fred forekom ham at være lønnen for denne verdensforagt, denne forplumpelse af hele hans væsen. Det var en krænkelse, som han nød at tilføje sit legeme, en mudderpøl, som han fandt behag i at trække sin fine natur igennem.

"Der findes ikke andet end skidt," mumlede han og foldede servietten sammen.

La Teuse tog af bordet. Hun ville fjerne tallerkenen, hvor Desirée havde sat fuglereden.

"Du skal vel heller ikke sidde her hele natten," sagde hun. "Lad dog de modbydelige dyr være."

Men Desiree forsvarede tallerkenen. Hun dækkede reden med sine bare arme, lo ikke mere, blev vred over at blive forstyrret.

"Jeg håber da ikke, du har tænkt dig at beholde de fugle," udbrød broder Archangias. "De fører kun ulykker med sig. Du bliver nødt til at dreje halsen om på dem."

Han rakte sine grove hænder frem. Den unge pige rejste sig, veg skælvende tilbage og trykkede fuglereden ind mod sit bryst. Hun stirrede på munken med en truende mine som en tigerinde, der skulle til at bide.

"Rør ikke mine fugleunger," gispede hun. "Du er grim!"

Hun betonede dette ord med en så ejendommelig foragt, at fader Mouret fo'r sammen, som om det var første gang, han bemærkede, at munken var grim. Broder Archangias brummede. Han nærede et hemmeligt had til Desirée, hvis dyriske livskraft var ham modbydelig.

Idet hun gik baglæns ud, uden at tage blikket fra ham, trak han på skuldrene og mumlede et eller andet uanstændigt, som ingen hørte.

"Det er vist bedst, hun går i seng," sagde La Teuse. "Hun ville bare være i vejen i kirken om lidt."

"Er de kommet?" spurgte fader Mouret.

"Pigerne har stået derude længe med favnen fuld af løv og grene. Jeg går ind og tænder lamperne. Vi kan begynde, når det passer Dem."

Et øjeblik efter kunne man høre hende bande i sakristiet, fordi tændstikkerne var fugtige. Broder Archangias, som var blevet alene med præsten, spurgte i en kølig tone:

"Er det til Mariamåneden?"

"Ja," svarede fader Mouret. "Pigerne i byen har haft så travlt de sidste dage, at de ikke har kunnet nå at komme og pynte den hellige jomfrus kapel, som de plejer. Ceremonien er blevet udsat til i aften."

"Jo, det er sandelig fint!" mumlede munken. "Når jeg ser dem lægge deres grene, har jeg lyst til at tvinge dem ned på knæ, så

de i det mindste kunne bekende deres afskyeligheder, før de rører ved alteret. Det er en skam at lade kvinder komme så tæt på de hellige relikvier med deres skørter."

Præsten gjorde en undskyldende bevægelse. Han havde kun været så kort i Artaud; han var nødt til at følge den gamle brug.

"De kan komme, når De vil, hr. pastor!" råbte La Teuse.

Men broder Archangias holdt ham tilbage et øjeblik endnu.

"Jeg går nu," sagde han. "Religionen er ikke en luder, som man klæder ud med blomster og blonder."

Han gik langsomt hen mod døren. Så løftede han en af sine lodne fingre og tilføjede:

"Vogt Dem for Deres Madonnadyrkelse."

13

I kirken fandt fader Mouret ti-tolv unge piger med favnen fuld af grene af oliven, laurbær og rosmarin. Eftersom der ikke voksede nogle haveblomster i Artauds stenede jord, plejede man at pryde den hellige jomfrus alter med stedsegrønt, som holdt sig friskt i hele maj måned. La Teuse bidrog med gyldenlakker, som stod stukket ned i nogle gamle vandkarafler.

"Vil De lade mig ordne det, hr. pastor?" spurgte hun. "De er jo ikke vant til det … Stil Dem foran alteret, så kan De sige mig, om De synes om dekorationen."

Han samtykkede, og det blev hende, der ledede ceremonien. Hun var klatret op på en trappestige, og vrissede der oppe fra ad pigerne, der en ad gangen kom frem med deres grene.

"Ikke så hurtigt! I kan vel give mig tid til at sætte grenene fast. De skulle jo nødig falde ned i hovedet på Hans Velærværdighed. Kom, Babette, nu er det din tur. Stå ikke og glo sådan på mig med de der store øjne. Ja, det er en køn rosmarin, du kommer med, den er jo gul som en tidsel. Jeg tror minsandten, at alle byens æsler har kastet deres vand på den. Så er det dig, Rødhætte. Det er da i hvert tilfælde en smuk laurbær. Har du taget den på jeres mark ved Croix-Verte?"

Pigerne lagde deres kviste på alteret, som de kyssede. De blev stående en tid deroppe, rakte grene op til La Teuse, og glemte det udtryk af hyklet andægtighed, hvormed de var kommet op ad altertrappen; til sidste stødte de knæene og hofterne mod alterbordet og klemte barmen ind mod tabernaklet. Over dem bøjede den store Madonna af forgyldt gips sit malede ansigt

mod dem og smilede med sine røde læber til det lille nøgne Jesusbarn, som hun bar på sin venstre arm.

"Hov, pas lige på, Lisa!" skreg La Teuse. "Hvorfor sætter du dig ikke på alteret, når du nu er i gang! Vær så god at trække ned i skørterne! Sådan viser man ikke ben her! Hvis nogen af jer andre formaster sig til føre sig frem på samme måde, slår jeg hende lige i synet med grenene. Kan I ikke bare give mig dem stille og roligt?"

Hun vendte sig om:

"Er det smukt, hr. pastor? Tror De, det bliver godt?"

Hun havde dannet en niche af grønt bag madonnaen, som skød ud til siderne som en slags løvsal. Præsten sagde et par rosende ord, men vovede så at komme med en bemærkning.

"Jeg tror, der skal være en buket af noget finere løv øverst."

"Javel," brummede La Teuse. "Men de giver mig jo kun laurbær og rosmarin. Hvem har olivengrene? Ikke en eneste, det er jo klart! De er bange for at miste fire-fem oliven, de hedninge!"

Men nu kom Catherine op ad altertrappen med en vældig olivengren, som hun næsten forsvandt under.

"Å, du har en, min pige!" sagde den gamle pige.

"Ja, hun har naturligvis stjålet den," lød en stemme. "Jeg så Vincent brække den af, mens hun holdt vagt."

Catherine blev rasende og svor, at det ikke var sandt. Hun havde vendt sig om uden at slippe sin gren, stak sit brune hoved frem gennem løvet, hun løj med stor selvsikkerhed, fandt på en lang historie for at bevise, at olivengrenen virkelig var hendes.

"Og for øvrigt," tilføjede hun, "tilhører alle træer den hellige jomfru."

Fader Mouret ville blande sig sagen. Men La Teuse spurgte, om det var for at ærgre hende, at man sådan lod hende stå tomhændet. Til sidst bandt hun olivengrenen fast, mens Catherine, som var klatret op ad trappestigen, bag hendes ryg efterlignede den måde, hvorpå hun møjsommeligt vendte sin klodsede krop ved hjælp af det raske ben; selv præsten måtte trække på smilebåndet.

"Sådan, ja," sagde La Teuse, idet hun klatrede ned og stillede sig ved siden af ham for at kaste et blik på sit værk, "nu er det øverste færdigt. Nu vil vi sætte løvbuketter mellem lysestagerne, hvis De da ikke foretrækker en guirlande hen over alterskabet?"

Præsten bestemte sig for buketterne.

"Så, skynd jer nu," sagde La Teuse, som igen var klatret op på trappestigen. "I har vel ikke tænkt jer, at vi skal sove her i nat … Nå, skal du ikke kysse alteret, Miette? Tror du, at du er hjemme i stalden? Hr. pastor, se lige efter, hvad der foregår derovre. Jeg kan høre dem le som sindssvage."

Han tændte en af de to lamper, der oplyste dette mørke hjørne af kirken. Tre piger skubbede rundt med hinanden for morskab, en af dem var faldet på hovedet i vievandsskålen, hvilket fik de andre til at le så uhæmmet, at de rullede rundt på gulvet af bare latter. Nu kom de tilbage, så fåret op på præsten under hårtotterne, men nærmest henrykte over at få skænd, og med dinglende arme, som slog mod deres lår.

Hvad der mest ærgrede La Teuse var, at Rosalie nu kom op til alteret med sine grene lige som de andre.

"Vil du se, du kommer ned igen?" råbte hun til hende. "Du er bestemt ikke genert af dig! Skynd dig nu lidt, og tag dine grene

med dig."

"Hvorfor det?" spurgte Rosalie frækt. "Ingen kan beskylde mig for at have stjålet dem."

Pigerne gik nærmere, anlagde et dumt udtryk og vekslede lattermilde blikke.

"Gå din vej," gentog La Teuse, "der er ikke plads til dig her, hører du!"

Så tabte hun tålmodigheden og lod en meget grov glose undslippe sig, som fik pigerne til at fnise henrykt.

"Nå, hvad er der galt," sagde Rosalie. "Ved du måske, hvad de andre har lavet? Dem har du vel ikke holdt øje med."

Hun mente åbenbart, at det ville være et passende tidspunkt at briste i gråd. Hun kastede sine grene fra sig og lod sig føre lidt afsides af fader Mouret, som talte meget strengt til hende. Han havde forsøgt at dæmpe La Teuse ned; han begyndte at føle sig generet af disse skamløse piger, som opfyldte kirken med deres løv. De skubbede hinanden helt hen til alterpodiet, som omgav ham med et stykke levende skov og havde fået den skarpe lugt af duftende træer, og det var som om den udgik fra de stærke arbejderkvinders egne lemmer.

"Skynd dig, skynd dig," sagde han og klappede blidt i hænderne.

"Jeg ville sandelig foretrække at ligge i min seng," mumlede La Teuse. "De tror måske, det er en let sag at sætte alle disse grene op!"

Hun havde imidlertid fået bundet nogle høje buketter af løv og sat dem mellem lysestagerne. Hun klappede trappestigen sammen, og Catherine stillede den på plads bag højaltret. Der manglede nu kun buketter på hver side af alterbordet. Der var

rigeligt med grene; der blev oven i købet nogle kviste til overs, som pigerne strøede på gulvet helt hen til alterskranken. Den hellige jomfrus alter var nu som en lund, et dybt krat med en grøn plæne foran.

La Teuse gav nu fader Mouret lov til at overtage. Han gik langsomt hen til alteret og klappede atter sagte i hænderne.

"Mine venner," sagde han, "vi vil i morgen fortsætte Mariamånedens andagtsøvelser. De, der ikke kan komme, må dog i det mindste læse deres rosenkrans hjemme."

Han faldt på knæ, mens bondepigerne under stærk raslen af skørterne fulgte hans eksempel og satte sig på hug. De fulgte hans bøn med en uklar mumlen, under hvilken man kunne høre en og anden af dem fnise. En af dem, som mærkede, at nogen kneb hende i bagdelen, gav et udråb fra sig, som hun forsøgte at skjule under et hosteanfald, hvilket de øvrige fandt så morsomt, at de efter at have sagt "amen" blev liggende et øjeblik og vred sig af latter med næsen mod stengulvet, ude af stand til at komme op.

La Teuse smed de skamløse væsener ud, mens præsten, efter at have korset sig, stod foran alteret, hensunken i andagt, som om han ikke længere hørte, hvad der skete bag ham.

"Så, af sted med jer," mumlede den gamle. "I er en flok uduelige tøser, som ikke en gang er kløgtige nok til at have respekt for Vorherre. Det er skammeligt; aldrig har man vel før set en flok tøser rulle rundt på gulvet i en kirke som kreaturer på en eng … Hvad laver du derhenne, La Rousse? Hvis du kniber nogen igen, får du med mig at bestille! Ja, ræk du bare tunge, jeg skal fortælle pastoren det hele. Ud med jer, møgtøser, ud!"

Hun skubbede dem langsomt hen mod døren, sprang rundt om dem og haltede ganske forfærdeligt. Det var næsten lykkedes hende at få dem alle sammen ud, da hun fik øje på Catherine, som ganske ugenert havde slået sig ned i skriftestolen sammen med Vincent; de sad og gumlede på et eller andet med henrykte miner. Hun jog dem væk, og da hun så ud, inden hun lukkede kirkedøren, så hun Rosalie hænge om halsen på den lange Fortune, der stod og ventede på hende; de forsvandt begge i mørket ad kirkegården til under den hendøende lyd af kys.

"Og sådan én vover at træde frem for den hellige jomfrus alter!" mumlede hun for sig selv, idet hun skød riglen for. "Og de andre er ikke en døjt bedre, det ved jeg nok. De er alle sammen nogle gemene tøser, og de er kun kommet herhen i aften med deres grene for at more sig og lade sig kysse af drengene her udenfor. I morgen er der ikke en eneste, der vil ulejlige sig med at komme herhen; hr. pastoren kommer nok til at læse sit Ave alene. De eneste der kommer, er de tøser, der har aftalt stævnemøder."

Hun skubbede til stolene, stillede dem i orden, så efter, at der ikke lå noget mistænkeligt nogen steder, før hun gik i seng. I skriftestolen samlede hun en håndfuld æbleskræller sammen, som hun smed om bag højalteret. Hun fandt også en stump bånd, som var revet af en hat, og en sort hårlok, hvoraf hun fremstillede en lille pakke for at holde rettergang sidenhen. Ellers lod kirken til at være pæn og ordentlig. Lampen havde olie til natten, gulvet i koret kunne udmærket stå uskuret til om lørdagen.

"Klokken er lige straks ti, hr. pastor," sagde hun, idet hun gik hen til præsten, som stadig lå på knæ. "De gør bedst i at gå op."

Han svarede ikke, men bøjede blot ydmygt hovedet.

"Ja, jeg ved nok, hvad det her betyder," vedblev La Teuse. "Om en time ligger han endnu der på stengulvet og skaffer sig en kolik … Jeg går, så jeg ikke kommer til at kede ham. Men det er i hvert tilfælde ufornuftigt at spise frokost, når andre spiser til middag, og gå til sengs, når hønsene står op. Jeg keder Dem, ikke sandt, hr. pastor? God nat. De er virkelig ret ufornuftig."

Hun besluttede sig endelig for at gå, men kom tilbage for at slukke den ene af de to lamper, idet hun mumlede, at det var "et skammeligt spild af olie, sådan at ligge og bede så sent." Endelig gik hun sin vej, efter at hun havde tørret højalterets dug, der forekom hende at være grå af støv, af med armen. Fader Mouret var alene, med blikket løftet og armene trykket mod brystet.

14

Kun oplyst af en enkelt lampe, som brændte på den hellige jomfrus alter mellem alt det grønne, opfyldtes kirken af store, svævende skygger. Prædikestolens skygge kastede en flig af mørke helt op til loftsbjælkerne. Skriftestolen var kun en sort masse; den lignede et forfaldent skilderhus inde i mørket. Alt lyset, som dæmpedes og blev farvet grønligt af det grønne løv, hvilede søvnigt over den store forgyldte madonna, som syntes at stige ned fra sin plads med majestætisk mine, båret af skyerne, på hvilke de bevingede englehoveder legede. Den runde lampe, som lyste mellem grenene, var som en bleg måne, der steg op over skovbrynet og lyste på en eller anden herlig åbenbaring, en himmelsk prinsesse med guldkrone og gyldent skrud, som vandrede ad skovens hemmelighedsfulde stier med sit nøgne gudsbarn på armen. Mellem bladene, ved de høje buketter, i den spidsbueformede løvsal, ja selv mellem kvistene, der lå spredt på gulvet, gled matte månestråler lig den mælkehvide lysregn, som på klare nætter siver ned mellem træer og buske i skoven. Ubestemte lyde og en svag ubestemmelig knagen lød fra begge ender af kirken; det store ur til venstre for koret tikkede langsomt tiden bort med en slumrende mekanismes tunge åndedrag. Og den strålende åbenbaring, gudsmoderen med det glatkæmmede, kastanjebrune hår, svævede endnu længere ned, tryg ved kirkens natlige fred, og skovslettens græs bøjede sig knap ved den lette berøring af hendes sky.

Fader Mouret så på hende. Det var på denne tid af døgnet, han elskede kirken mest. Han glemte den elendige Kristus, den

af svenskrød og gummilak sammenflikkede martyr, som led og pintes bag ham i de dødes kapel. Hans tanker blev nu ikke adspredt af det skarpe dagslys fra vinduerne, af morgenens glæde, som strømmede ind med sollyset, af livet udenfor, af spurvene og trægrenene, som trængte ind i kirken gennem de ituslåede ruder. I denne natlige time var naturen død, mørket bredte et sørgeflor over de hvidkalkede vægge, køligheden hang som en lægende hårskjorte over hans skuldre; han kunne hengive sig til den himmelske kærlighed, uden at en lysstråles leg, en brise eller en dufts kærtegn, en insektvinges summen forstyrrede ham i glæden ved at elske. Hans morgenmesse havde aldrig givet ham den samme overvældende nydelse som hans aftenbøn.

Med bævende læber betragtede fader Mouret den høje hellige jomfru. Han så hende komme mod sig fra den grønne niche, i stadig voksende glans og herlighed. Det var ikke længere måneskin, som dirrede over trætoppene. Hun forekom han klædt i sollys, hun skred majestætisk frem, strålende, kæmpemæssig og så almægtig, at han følte sig fristet til at kaste sig næsegrus ned med ansigtet i støvet for at undgå lysskæret fra denne vidt åbne himmelport. I denne hele sit væsens tilbedelse, som lod ordene på hans læber dø bort, kom han til at erindre sig broder Archangias sidste ord som en blasfemi. Munken bebrejdede ham ofte denne usædvanlige dyrkelse af den hellige jomfru, som han mente var et tyveri fra den virkelige gudsdyrkelse. Efter hans opfattelse svækkede madonnadyrkelsen sjælen, satte skørter på religionen, og skabte en from sentimentalitet, som var den stærke uværdig. Han nærede uvilje mod den hellige jomfru, fordi hun var en

kvinde, fordi hun var smuk, fordi hun var moder; han var på vagt overfor hende, han nærede en hemmelig frygt for at føle sig fristet af hendes yndighed, at bukke under for hendes forførende sødme. "Hun vil føre dig på afveje!" sagde han en dag til den unge præst, thi for ham var hun begyndelsen til en menneskelig passion, en fristelse til at finde glæden i et kønt brunt hår, store klare øjne og en lang kjoles skjulte hemmeligheder. Det var de oprørske følelser hos en helgen, som med vold drev moderen bort fra sønnen, og spurgte som denne: "Kvinde, hvad vil du mig?"

Men fader Mouret gjorde modstand, han kastede sig i støvet og forsøgte at glemme munkens rå ord. Han lod sig henrykke ekstatisk i Marias uplettede renhed, som løftede ham op fra jorden, hvor han søgte udslettelse. Da han nu, alene foran den store, guldstrålende madonna, var så overspændt, at han til sidst i en hallucination så hende bøje sig ned og lod ham kysse sig på håret, blev han atter ung, god, stærk, retfærdig, og hans hjerte opfyldtes af ømhed.

Fader Mourets sværmeriske tilbedelse af den hellige jomfru skrev sig fra hans barndom. Som helt lille, da han var lidt menneskesky og gemte sig i krogene, fandt han glæde ved tanken om, at en smuk dame beskyttede ham, at et par blå, milde, smilende øjne fulgte ham overalt. Ofte, når han om natten havde følt en svag brise glide gennem håret, sagde han, at den hellige jomfru havde været der og kysset ham. Han var vokset op med disse kvindelige kærtegn, denne knitren fra himmeldronningens kjole. Da han var syv år, gav hans behov for ømhed sig udtryk i, at han for alle de småpenge, han fik, købte sig helgenbilleder, som han skjulte, så at han alene kunne have

glæde af dem. Han blev aldrig lokket af Jesusbarnet med lammet, Kristus på korset eller den langskæggede Gud Fader, som stirrede frem over kanten af en sky; han holdt sig altid til de ømme billeder af Maria med den smalle, smilende mund og de fremstrakte hænder. Han havde efterhånden en hel samling: Maria mellem en lilje og en guldsmed, Maria bærende på barnet som en storesøster, Maria omkranset af roser, Maria kronet med stjerner. Det var for ham en familie af smukke unge piger, som lignede hinanden, alle havde det samme elskelige, venlige og milde udseende, og de var så unge, at han, skønt man kaldte dem Guds moder, ikke var bange for dem, som han var det for ældre mennesker.

Han syntes, at de var jævnaldrende med ham, små piger, som han gerne ville have stiftet bekendtskab med, Himlens småpiger, som de små drenge, der dør i syv-års-alderen, kan få lov at lege med i evighed i et hjørne af Paradiset. Man han var allerede alvorligt anlagt, og da han voksede op, bevarede han sin fromme kærligheds hemmelighed med en ynglings sarte generthed. Maria blev ældre i samme takt som han, var altid et eller to år ældre, som det passer sig for en overlegen veninde. Hun var tyve år, da han var atten. Hun kyssede ham ikke længere på panden om nætterne; hun holdt sig på nogle skridts afstand med korslagte arme og med et kysk, henrivende sødt smil. Kun hviskende nævnte han nu om stunder hendes navn; det var som om hans hjerte døde af lykke, hver gang hendes elskede navn gik over hans læber under bønnen. Han drømte ikke mere om barnlige lege i en himmelsk have, men om et evigt syn af denne hvide, rene skikkelse, som han ikke for nogen

pris ville have berørt med så meget som et åndepust. Selv for sin moder skjulte han, at han elskede hende så højt.

Nogle år senere, da han var på præsteseminariet, forplumredes denne inderlige kærlighed til Maria, der var så ukunstlet og naturlig, af en hemmelig uro. Var Mariadyrkelsen nødvendig for den evige salighed? Stjal han ikke fra Gud, når han skænkede Maria en del af sin kærlighed, den største del, sine tanker, sit hjerte, sit alt? Det var foruroligende spørgsmål, en indre kamp, som gjorde ham mere lidenskabelig, fastholdt ham med endnu stærkere bånd. Så fordybede han sig i sin ømme tilbøjeligheds spidsfindigheder. Han ligefrem frådsede i en indre diskussion om det berettigede i sine følelser. De bøger, som hørte til Mariakulten, undskyldte ham, henrykkede ham, opstillede en mængde fornuftsgrunde, som han gentog igen og igen i from andagt. Det var der han lærte sig at være Jesu tjener gennem Maria. Han gik til Jesus ved Marias hånd. Og han anførte allehånde beviser, opsatte sondringer, drog konklusioner: Maria, som Jesus havde adlydt på Jorden, burde adlydes af alle mennesker; Maria bevarede sin moderlige magt i Himmelen, hvor hun var den store uddeler af Guds skatte, den eneste, der kunne nærme sig til ham med forbøn, den eneste, som kunne tildele én en plads blandt de salige; Maria, som var en ringe skabning i forhold til Gud, men alligevel fik lov at sidde ved hans side, blev på den måde den menneskelige forbindelse mellem Himlen og Jorden, al nåde og barmhjertigheds formidlerske. Og hans konklusion var altid, at man måtte elske hende over alt andet, elske hende i Gud selv. Så dukkede der mere intrikate spørgsmål op, om den himmelske ægtefælle, om hvorledes den Helligånd beseglede det udvalgte kar, gjorde

jomfrumoderen til et evigt under, gav hendes ukrænkelige renhed til menneskene som genstand for deres dyrkelse; hun var Jomfruen, som besejrede enhver form for kætteri, Satans uforsonlige fjende, den bebudede nye Eva, som skulle knuse slangens hoved, nådens høje port, som Frelseren allerede var trådt igennem en gang, og igen skulle gøre det på den yderste dag, en dunkel profeti, en bebudelse af en endnu større opgave til Maria, som opfyldte Serge med drømme om en umættelig kærligheds opblomstring.

Denne kvindes indtrængen i det gamle testamentes hævngerrige og grusomme Himmel, denne hvide skikkelse ved den frygtindgydende Treenigheds fødder, var for ham selve religionens sødme, det, som trøstede ham i troens rædsel, det vildfarne menneskes tilflugt midt blandt dogmernes mysterier. Og når han så punkt for punkt og med stor vidtløftighed havde bevist for sig selv, at hun var den lette, korte, trygge vej til Jesus, hengav han sig atter helt og holdent til hende, uden samvittighedsnag; han gjorde alt for at dyrke i ånd og sandhed, dræbte sit eget jeg og hensank i underkastelse.

Det var et øjeblik af himmelsk lyksalighed! Bøgerne om tilbedelse af den hellige Jomfru brændte i hans hænder. De tiltalte ham i et kærlighedssprog, der dampede som røgelse. Maria var ikke længere den hvidslørede ungmø med foldede hænder, som stod nogle skridt fra hans hovedgærde; hun svævede ned i himmelsk pragt og herlighed, således som Johannes så hende, klædt i solens lys, kronet med tolv stjerner, med månen under sine fødder; hun druknede ham i sin søde duft, tændte i ham en længsel efter Himmelen, lod ham svæve bort i varmen fra de flammende himmellegemer på hendes

pande. Han kastede sig ned foran hende og råbte, at han var hendes slave, og intet var sødere end ordet *slave*, som han gentog og nød mere og mere, mens han lå næsegrus for hendes fødder for at være hendes viljeløse værktøj, et intet, et støvkorn, som hendes blå kjole viftede bort. Han sagde med David: "Maria er skabt for mig." Han tilføjede med evangelisten: "Hun er hele mit gods." Han kaldte hende "min kære herskerinde", han kunne ikke finde ord, sludrede løs som et barn, som en elsker, gispende af lidenskab. Hun var den højstsalige, Himlens dronning, fejret af de ni englekor, den kristne kærligheds moder, Herrens skatkammer. Bogens liflige billeder afløste hinanden, lignede hende ved et jordisk paradis af jomfruelig jord, med bede af dydens blomster, håbets grønne enge, kraftens uindtagelige tårn, tillidens skønne boliger. Videre var hun en kilde, som den hellige ånd havde forseglet, en helligdom, hvori den hellige Treenighed hvilede, Guds trone, Guds by, Guds alter, Guds tempel, Guds verden. Og han vandrede i denne lysthave, i skyggen, i solen, i det herlige grønne; han sukkede efter vandet i denne kilde, han boede i Marias skønne hjem, det var hans skjold, hans fæstning, han lukkede sig inde der uden frygt, han vederkvægede sig ved den uendelige kærligheds mælk, som dråbe efter dråbe løb fra det jomfruelige bryst.

Hver morgen i seminariet, når han stod op, hilste han Maria med hundrede buk og ansigtet vendt mod den lille flig af himlen, han kunne se gennem sit vindue; om aftenen sagde han hende godnat med lige så mange buk med øjnene rettet mod stjernerne. Ofte i de klare nætter, når Venus strålede gyldenblond og drømmende i den lune luft, forglemte han sig,

og fra hans læber lød dæmpet sangen *Ave maris stella*, den blide hymne, som for hans indre syn viste ham blånende strande, et blødt hav, der næppe krusedes af en kærtegnende skælven, belyst af en smilende stjerne, stor som en sol. Han fremsagde også *Salve Regina, Regina Coeli*, og *O gloriosa Domina*, alle mulige bønner og salmer til Maria. Han læste den hellige jomfrus messe, de til hendes ære forfattede andagtsbøger, den hellige Bonaventuras lille psalter, med en så andægtig ømhed, at han næppe kunne se at vende siderne for bare tårer. Han fastede, han spægede sig, for at ofre hende sit tugtede legeme. Lige siden han var ti år, havde han båret hendes uniform, det hellige skapular, med Marias dobbelte, påsyede billede, hvis varme han følte på sin ryg og sit bryst, på den bare hud, med en lyksalig skælven. Senere havde han antaget den lille kæde for at vise, at han var slave af sin kærlighed. Men hans fornemste andagtsøvelse var dog englens hilsen, *Ave Maria*, hans hjertes bedste bøn. "Jeg hilser dig, Maria" – og han så hende nærme sig, fuld af nåde, velsignet blandt kvinder; han kastede sit hjerte for hendes fødder, at hun skulle træde på det, den søde. Han gentog uafladeligt denne hilsen, på hundrede forskellige måder, gjorde sig umage for at gøre den kraftigere. Han læste tolv *Ave*'r som en mindelse om den krone af tolv stjerne, der omgiver Marias pande; han læste fjorten for hendes syv glæder og syv smerter, han læste syv gange ti for de år, hun levede på Jorden. Han skiftede rosenkransens kugler mellem fingrene i timevis. Og visse dage i hans hemmelighedsfulde samliv med hende hviskede han rosenkransens bønner i en uendelighed.

Når han var alene i sin celle og havde tid til at elske, faldt han på knæ på gulvet, og så spirede hele Marias lysthave op rundt

om ham med sine høje kyskhedsblomster. Rosenkransen lod sin krans af *Ave*'r skiftevis med *Pater* glide mellem fingrene som en krans af hvide roser, iblandet Bebudelsens liljer, Golgatas blødende blomster, Kroningens stjerner. Han skred med langsomme skridt frem gennem de duftende gange, standsede op efter hvert eneste af de hundrede og halvtreds *Ave*'r, hvilede sig ud i det mysterium, det svarede til; han var ude af sig selv af glæde, smerte eller triumf, alt eftersom mysterierne befandt sig i en af de tre grupper: de glade, de sørgelige eller de triumferende. Marias historie var en uforlignelig legende, en hel menneskelig levnedshistorie med glæder, tårer og sejre, og han gennemlevede den hele på et øjeblik.

Først trådte han ind i glædens verden, i de fem smilende mysterier, badende i morgengryets fred: det var ærkeenglens hilsen, en befrugtende stråle, som svævede ned fra Himlen og udvirkede den ubesmittede forenings herlige ekstase; så besøget hos Elisabeth en lys, håbefuld morgen, hvor Maria for første gang mærker livsfrugten i sit indre, den følelse som får enhver moder til at blegne; fødslen i stalden i Bethlehem og den lange række af hyrder, som kom for at hilse den guddommelige moder; den nyfødtes fremstilling i templet af moderen, som smiler, endnu træt, men lykkelig over at få lov til at overgive sit barn til Guds retfærdighed; Simeons omfavnelse og verdens længsel; endelig drengen Jesus hos de skriftkloge, hvor hans moder finder ham til sin store stolthed og trøst.

Efter denne morgen med sit fine, skære lys forekom det Serge, som om himmelen pludselig blev overskyet. Han gik nu kun på torne, sønderrev sine fingre på rosenkransens kugler, bøjede sig under de fem smertelig mysterier: Maria, der

udkæmper sin søns sjælsvånde i Gethsemane, sammen med ham modtager hudfletningens piskeslag, på sin egen pande føler tornekronens spidser, bærer hans kors' forfærdelige byrde, og dør ved hans fødder på Golgata. Denne lidelsens tvang, dette grusomme martyrium for den tilbedte dronning, for hvem han gerne havde kunnet give sit blod ligesom Jesus, vakte hos ham en modvilje og rædsel, som ti års bønner og andagtsøvelser – altid de samme – ikke havde formået at stilne. Men kuglerne gled videre, korsfæstelsens mørke blev pludselig brudt af et strålende lys, de fem sidste mysteriers herlige triumf lyste som en frembrydende sol. Maria sang forklaret opstandelsens halleluja, sejren over døden, livets evighed; med fremstrakte hænder bevidnede hun sin søns sejr, og hvorledes han opsteg til Himlen blandt purpurkantede guldskyer; hun samlede apostlene omkring sig, glødede ligesom på undfangelsens dag af kærlighedens ånde, som nedsteg i flammende luer; hun blev ligeledes ført til Himlen af en skare engle, på hvis hvide vinger hun blev båret som i en uplettet ark, og endelig blidt blev sat ned mellem de himmelske troners glans; og der, som den yderste herlighed, blev kronet af Gud med firmamentets stjerner i et så blændende lys, at hun overstrålede Solen. Den passionerede kærlighed har kun ét ord. Da Serge havde fremsagt sit et hundrede og halvtredsindstyvende *Ave* i træk, havde ikke et eneste af dem været en gentagelse. Denne monotone mumlen, dette stadigt samme ord, som kom igen og igen ligesom de elskendes "jeg elsker dig", fik hver gang en dybere betydning; han tøvede ved dem, samtalede med hende i en uendelighed gennem dette ene latinske ord, lige til det ved

den sidste kugle i kransen gled ud af hans hænder og han følte sig nær ved at falde i afmagt ved tanken om skilsmissen.

På denne måde havde den unge mand tilbragt mange nætter, havde tyve gange begyndt forfra på sine *Ave*'r og stadig udsat det øjeblik, hvor han skulle tage afsked med sin kære herskerinde. Dagen gryede, men stadig hviskede han. For at narre sig selv sagde han, at det var Månen, der fik stjernerne til at blegne. Hans overordnede måtte skænde på ham for disse nattevagter, efter hvilke han var mat og blev, som om han havde haft en blodstyrtning. Han havde længe haft et farvelagt kobberstik på væggen i sin celle, der forestille Marias Hellige Hjerte. Med et uskyldigt smil drog den hellige jomfru sin kjole til side og viste i sit bryst et rødt hul, hvori hendes hjerte brændte, gennemboret af et sværd og omkranset af hvide roser. Dette sværd gjorde ham fortvivlet; det vakte i ham den uudholdelige rædsel for kvindens lidelse, som ved den blotte tanke gjorde ham ude af stand til from underkastelse. Han udslettede det, han lod kun det bekransede og flammende hjerte tilbage, som var halvt udrevet af den guddommeliges bryst, for at hun skulle kunne give det til ham. Så følte han sig elsket. Maria gav ham sit hjerte, sit levende hjerte, som det bankede i hendes bryst, med sit røde, dryppende blod.

Det var ikke længere et billede af from lidelse, det var noget fysisk, et mirakel af øm kærlighed, og når han bad foran det hendes billede, strakte han hænderne ud for andægtigt at tage imod dette hjerte, som sprang ud af det uskyldsrene bryst. Han så hjertet, han hørte det slå. Og han var elsket, hjertet bankede for ham! Han var som fra vid og sans, han følte et begær efter at kysse dette hjerte, smelte sammen med det, hvile ved dets side i

dette åbne bryst. Hun elskede ham, elskede ham så meget, at hun ville have ham ved sin side i evigheden, altid hos sig. Hun elskede ham på en energisk, handlekraftig måde, hun tænkte stadig på ham, fulgte ham overalt, beskyttede ham mod den mindste utroskab. Hun elskede ham ømt, mere end alle andre kvinder tilsammen, med en kærlighed så dyb, så blå, så uendelig som himmelen. Hvor skulle han nogen sinde have kunnet finde en så forførerisk elskerinde? Hvilket jordisk kærtegn kunne sammenlignes med denne Mariabrise, som til stadighed omgav ham? Hvilken elendig forening, hvilken smudsig nydelse her på Jorden kunne måle sig med denne begærets evige blomsterknop, som stadig svulmede, men aldrig sprang ud og aldrig visnede? Så udåndede hans læber et *Magnificat* som en sky af røgelse. Han sang Marias glædeshymne, hendes jublende fryd ved den himmelske mages ankomst. Han priste Herren, som styrtede de mægtige fra deres troner og sendte Maria til ham, til ham, en stakkels nøgen dreng, der var ved at dø af kærlighed på det iskolde gulv i sin celle.

Og da han havde givet alt til Maria, sit legeme, sin sjæl, sine jordiske ejendele, sine åndelige ejendele, da han var nøgen foran hende og ikke havde flere bønner, strømmede den hellige jomfrus litanier fra hans brændende læber, med sine gentagne, vedholdende, hårdnakkede råb om himmelsk hjælp i denne nød. Det var, som om han klatrede op ad en stige, for hvert slag, hans hjerte slog i brændende attrå, tog han et nyt trin. Først kaldte han hende Hellig, derpå sagde han Moder, den rene, kyske, elskelige, beundringsværdige. Han vedblev at bestorme hende, udråbte seks gange hendes jomfruelighed, og hver gang

var det, som om hans mund svaledes ved ordet jomfru, som han forbandt med begreberne magt, godhed, troskab. Alt eftersom hans hjerte førte ham højere op ad lysets trappetrin, talte en sælsom røst i hans blod til ham, slog ud i blændende, farverige blomster. Han havde gerne villet forsvinde i duften, fortone sig i lyset, dø bort i et melodisk suk. Idet han kaldte hende Retfærdighedens Spejl, Visdommens Tempel, Glædens Kilde, så han sig selv, bleg af ekstase i dette spejl, knælende på det lune stengulv i hendes tempel, drak i lange drag denne hellige kildes beruselse.

Og han gav hende en ny skikkelse, gav sit kærlighedsraseri frie tøjler for at indgå i en stadig inderligere forening med hende. Hun blev et af Gud udvalgt æreskar, et blødt skød, hvori han ville udgyde hele sit væsen og sove i evighed. Hun var den mystiske rose, en kæmpeblomst, som var sprunget ud i Paradiset, skabt af englene, som omgav deres dronning, så ren, så lifligt duftende, at han fra dybet af sin uværdighed indåndede hendes med brystet svulmende af glæde, så det truede med at sprænges. Hun forvandledes til et gyldent hus, til Davids tårn, til et elfenbenstårn af uvurderlig pragt og snehvid renhed, som selv en svane kunne misunde, og han ønskede ydmygt at slå sine arme om det som et bælte. Hun stod ved horisonten, hun var porten til Himmelen, han så et glimt bag hende, når en brise drog en flig af hendes slør til side. Hun steg op bag bjerget ved den tid på natten, hvor mørket falmede, og hun var morgenstjernen, de vildfarne vandringsmænds hjælp, kærlighedens daggry. Stønnende nåede han denne højde, men endnu ikke mættet, skønt ordene forlod ham, formåede han kun at ære hende med navnet "Dronning", som han slyngede ud

ni gange, ligesom ni svingninger med røgelseskarret. Hans hymne døde bort i afslutningstriumfens jubelråb: "O, du ren jomfruernes dronning, alle helgeners dronning, dronning, undfanget ubesmittet!" Hun strålede stadig højere oppe. Han var oppe på det sidste trin, det, som kun Marias allernærmeste kunne nå; han stod der et øjeblik bedøvet i den tynde luft, som omgav ham, endnu for langt væk til at kunne kysse sømmen af hendes blå kjole, og han mærkede allerede, at han var ved at glide ned, men med sit evige begær klatrede han op igen for at føle denne overmenneskelige nydelse.

Hvor mange gange havde ikke den hellige jomfrus litanier, oplæst i kor i kapellet, ladet den unge mand tilbage med ødelagte knæ og tomt hoved som efter et dybt fald! Og efter at han havde forladt seminariet, havde Mouret lært sig at elske jomfru Maria endnu højere. Han dyrkede hende på den lidenskabelige måde, der fik broder Archangias til at lugte kætteri. Ifølge fader Mourets overbevisning var det hende, der skulle redde kirken ved et eller andet glimrende underværk, som inden længe ville bringe hele menneskeheden i ekstase. Hun var vor gudløse tids eneste mirakel, denne blå dame, som viste sig for hyrderne, den hvide skikkelse, der om natten svævede mellem to skyer og hvis slør slæbte hen over bøndernes halmtage. Da broder Archangias en dag brutalt spurgte ham, om han nogensinde havde set hende, smilede han blot og bed sig i læben for ligesom bedre at bevare sin hemmelighed. I virkeligheden så han hende jo hver eneste nat. Hun viste sig ikke længere for ham som en barnlig søster eller en from og skøn ung pige, hun bar nu brudekjole med hvide blomster i håret og halvt lukkede øjenlåg, og hendes fugtige blikke

udtrykte et håb, som fik hans ansigt til at lyse. Han følte, at hun kom til ham, at hun lovede ham ikke at vente længere, at hun sagde til ham: "Her er jeg, modtag mig!" Tre gange om dagen, når man ringede *Angelus* i det tidlige morgengry, ved den modne middagstime og ved tusmørkets blide udbrud, blottede han sit hoved, læste et *Ave* og så sig om, som om han ventede at klokkerne endelig skulle forkynde ham Marias komme. Han var femogtyve år; det var på høje tid.

I maj måned var den unge præsts venten fuld af lykkeligt håb. Han tog sig ikke engang af La Teuses utilfredshed. At han blev så længe i kirken og bad, skyldtes en vanvittig idé om, at den store gyldne Madonna endelig ville stige ned til ham. Og samtidig var han bange for denne hellige jomfru, som lignede en prinsesse. Han elskede ikke alle Madonna'er på samme måde. Denne indgav ham en dyb respekt. Hun var Guds moder, hun havde den frugtbare fylde, det majestætiske præg, de stærke arme, som udmærkede den himmelske brud, der bærer Jesus. Således forestillede han sig hende ved det himmelske hof med sin kongelige kjortel slæbende mellem stjernerne, for ophøjet for ham, så mægtig, at han ville opløses til støv, hvis hun nedværdigede sig til at sænke sit blik i hans. Hun var hans svage øjeblikkes hellige jomfru, den strenge jomfru, som gengav ham hans indre fred ved at forunde ham et blik ind i Paradiset, som fik ham til at bæve.

Denne aften lå fader Mouret i mere end en time på knæ i den tomme kirke. Med foldede hænder og blikket rettet mod den guldstrålende hellige jomfru, der lyste som en stjerne oppe mellem det grønne, søgte han ekstasens bedøvelse, en lindring af den sælsomme uro, han havde følt i dagens løb. Men han gled

ikke ind i bønnens halvsøvn med sin sædvanlige glade ro. Marias moderskab, hvor smukt og rent det end lod sig skue, hendes modne, runde kropsformer, det nøgne barn, som hun bar på armen, alt dette foruroligede ham; det forekom ham, at det fortsatte det altoversvømmende forplantningsværk, der havde omgivet ham hele dagen, ind i selve Himlen. Lige som vingårdene på de stenede høje, som træerne i Paradiset, som Artauds menneskehjord, befordrede også Maria undfangelsens modenhed, gav liv. Og bønnen standsede på hans læber, han blev adspredt, så ting, som han ikke før havde set: det kastanjebrune hårs bløde bølger, hagens fyldighed og rosenrøde nuancer. Hun måtte blive strengere, knuse ham med sin almagt, for at formå ham til at fortsætte den afbrudte bøn. Det var ved sin guldkrone, den gyldne kjortel, alt guldet, at hun forvandledes til en frygtindgydende fyrstinde, der endelig tvang ham til slavisk underkastelse; bønnen flød atter jævnt over hans læber, hans sjæl forsvandt fuldstændig i tilbedelsen.

Helt til klokken elleve lå han i denne vågne søvn, denne ekstatiske dvale, han følte ikke mere sine knæ, han følte, at han svævede i luften, vuggedes som et barn i moders favn, og han hengav sig til denne hvile, samtidig med at han var bevidst om, at noget tyngede hans hjerte. Kirken omkring ham fyldtes af mørke, lampen begyndte at ryge, de høje løvgrene formørkede den store madonnafigurs lakerede ansigt.

Da det knagede i uret, lige før det skulle til at slå, fo'r fader Mouret gysende sammen. Han havde ikke bemærket, hvordan kulden i kirken svøbte sig om hans skuldre. Hans tænder klaprede. Han korsede sig, og fortumlet som han var, fløj en erindring gennem ham; hans klaprende tænder mindede ham

om de nætter, han havde tilbragt i sin celle foran Marias Hellige Hjerte, rystende i alle lemmer af feber. Han rejste sig anstrengt, utilfreds med sig selv. Han forlod ellers som regel alteret med ro i sindet og Marias søde ånde på panden. Men denne nat, da han tog lampen for at gå op i sit værelse, følte han, at hans tindinger var ved at sprænges; bønnen havde været uden virkning, og efter en kort lettelse følte han atter den samme hede i kroppen, som lige siden morgenen med tiltagende styrke havde spredt sig fra hans hjerte til hans hjerne. Da han kom til sakristiets dør, vendte han sig om, netop da han var ved at gå ud, og hævede uden at tænke over det lampen for at kaste et sidste blik på den store madonna. Men hun var druknet i skyggerne, der sænkede sig fra tagspærrene, begravet i alt det grønne løv, og kun guldkorset i hendes krone glimtede i mørket.

15

Fader Mourets kammer, som lå i et hjørne af præstegården, var et stort rum med vældige vinduer i to af væggene. Det ene af disse vendte ud mod Desirées baggård, det andet mod byen, med dalen på afstand, højene og hele det vidtstrakte panorama. Sengen med de gule gardiner, valnøddesekretæren og de tre stråstole forsvandt i det høje rum med de hvidmalede loftsbjælker. En lidt skarp, næsten syrlig lugt, som er så almindelig i gamle huse på landet, steg op fra det rødårede, spejlblanke gulv. På sekretæren stod en stor statuette af Maria i den ubesmittede undfangelses øjeblik mellem to porcelænsvaser, som La Teuse havde fyldt med hvide syrener.

Fader Mouret stillede lampen foran den hellige jomfru på kanten af sekretæren. Han følte sig så syg, at han besluttede sig for at tænde op med nogle vinstokstubbe, der lå parat. Han blev siddende foran ilden med ildtangen i hånden og så på, hvordan de brændte. Hans ansigt oplystes af flammerne. Under sig hørte han huset i dyb søvn. Stilheden, der summede i hans øren, fyldtes af hviskende stemmer. Langsomt og uimodståeligt trængte de sig ind på ham og fordoblede den uro, som flere gange i dagens løb havde grebet ham i struben. Hvorfra kom denne angst? Hvad var denne ukendte ængstelse, som efterhånden havde vokset sig stor og var blevet uudholdelig? Han havde jo ikke syndet. Han syntes, at han netop var kommet ud fra seminariet med hele sin brændende tro, så stærk over for verden, at han gik frem blandt menneskene uden at se andet end Gud.

Han syntes, han var i sin celle en morgen klokken fem, og skulle til at stå op. Den tjenestegørende diakon gik forbi og slog på hans dør med sin stok med det reglementerede råb:

"*Benedicamus Domino!*"

"*Deo gratias!*" svarede han, pludselig årvågen, omend endnu med søvn i øjnene.

Han sprang ud af sengen og ned på det lille tæppe, vaskede sig, redte sin seng, fejede gulvet og hældte nyt vand i sit krus. Disse små huslige sysler bekom ham vel i morgenens kulde, som fik ham til at gyse. Han hørte spurvene i lønnetræerne i gården vågne samtidig med ham selv med en flagren af vinger og en øredøvende kvidren. Han tænkte, at de nok læste deres bønner på deres egen måde. Han gik ned i andagtssalen, hvor han efter bønnerne lå en halv times tid på knæ i betragtninger over verset: "Thi hvad gavner det et menneske, om han vinder den hele Verden, men må bøde med sin sjæl?" Det var et emne med mange gode forsætter, som fik ham til at forsage alle timelige goder og drømme, som han så ofte gjorde det, om et liv i ødemarken uden nogen anden rigdom end den store blå himmel. Efter to minutter blev hans knæ mod de hårde stenfliser så ømme og beredte ham sådanne smerter, at han lidt efter lidt følte en ligefrem døs i hele kroppen og hensank i ekstase; han drømte under denne, at han var en stor erobrer, herre over et umådeligt rige, som smed kronen fra sig, knækkede sit scepter, trådte en vældig luksus under fode, gyldne skrin, floder af juveler, stoffer indvævede med ædle stene, for at skjule sig i en eremithule, klædt i en vadmelskjortel, som flåede huden af hans ryg. Men så vækkede messen ham af disse fantasier, der bagefter forekom han som

en smuk, virkelig historie, der var hændt ham for længe siden. Han modtog nadveren, han sang dagens salme med brændende hengivenhed uden at høre nogen anden stemme end sin egen, men den var så krystalklar, at han troede, at den nok ville svæve helt op til Herrens øren.

Og når han så atter gik op på sit kammer, tog han kun et skridt ad gangen ligesom den hellige Bonaventura og den hellige Thomas Aquinas fordum; han gik langsomt, med andægtig mine og hovedet let bøjet, og fandt en ubeskrivelig glæde i at følge de mindste forskrifter. Så kom morgenmaden. Han blev glad, når han i refektoriet så brødene ligge på rad og række og glassene med hvidvin; for han havde en god appetit og et godt humør, og kunne for eksempel finde på at sige, at vinen havde modtaget dåben og var en god kristen, en djærv hentydning til det vand, man beskyldte dekanen for at hælde i flaskerne. Det forhindrede dog ikke, at han atter påtog sig sin alvorlige mine, når han trådte ind i læsesalen. Han gjorde notater med papiret liggende på knæene, mens læreren, med hænderne støttet til katederets kant, talte sit sædvanlige latin, af og til med et indflettet fransk ord, når han ikke kunne finde noget bedre. Så blev der diskussion; eleverne fremsatte deres argumenter i et besynderligt sprog, men uden at trække på smilebåndet. Klokken ti var der bibellæsning i tyve minutter. Han gik hen og hentede den hellige bog, som var pragtfuldt indbundet med guldsnit. Han kyssede den med stor ærbødighed, læste i den med blottet hoved og bukkede, hver gang han kom til navnene Jesus, Maria, Josef. I den anden andagtstime var han vel forberedt til, for Herrens skyld, atter at ligge på knæ, og længere end første gang. Han undveg at sætte

sig på hælene et eneste sekund, han nød denne samvittighedsprøvelse i tre kvarter, anstrengte sig for at opdage synder hos sig selv, gik så langt som til at bilde sig ind, at han var fordømt, fordi han i går aftes havde glemt at kysse de to billeder på sit skapular eller fordi han havde sovet på venstre side, afskyelige synder, som han ville have udsonet ved at ligge på knæ lige til om aftenen, men samtidig lykkelige synder, fordi de gav ham beskæftigelse og fordi han uden dem ikke ville have haft noget at underholde sit hjerte med i dets stille, slumrende fred i dette tomme liv.

Han trådte ind i refektoriet helt lettet, som om en stor forbrydelse var blevet lettet fra hans bryst. De studerende, der havde tjeneste den dag, gik med opsmøgede ærmer og et blåt bomuldsforklæde bundet om livet, og kom ind med suppen med vermicelli, kogt oksekød skåret i små firkantede stykker og portionsanrettet fårebryst med snittebønner. Der opstod nu en vældig støj af klaprende kæber, en glubsk tavshed, en travlhed af gafler, som kun blev afbrudt, når man kastede misundelige blikke hen mod det i hestesko opstillede bord, hvor forstanderne spiste mere mørt kød og drak en rødere vin. Imens sad en eller anden bondeknøs med tyk stemme og stærke lunger og læste op af en eller anden andagtsbog, missionærbreve, hyrdebreve, eller måske en artikel fra en religiøs avis over det glubske ædegilde, hakkende og uden tegnsætning. Han, Serge, lyttede, mens han tyggede. Disse polemiske småstykker, disse beretninger om rejser i fjerne lande, overraskede ham, ja skræmte ham ligefrem, for de åbenbarede for ham, at der udenfor seminariets mure rørte sig et uroligt liv og fandtes umådelige områder, som han aldrig

havde drømt om. Man var endnu i fuld gang med at spise, da en klokke tilkendegav, at det var tid til pause. Gården var gruset og tilplantet med otte store plataner, som om sommeren udbredte en sval skygge; mod syd var der en fem meter høj mur, hvis top var tæt besat med flaskeskår, og over hvilken man ikke kunne se andet af Plassans end spidsen af Saint-Marcs klokketårn, et kort stenspir mod den blå himmel. Fra den ene ende af gården til den anden promenerede han langsomt sammen med en lille flok kammerater, og hver gang han vendte om og fik ansigtet vendt mod muren, betragtede han kirketårnet, som for ham udgjorde hele byen, hele jorden, under de drivende skyer. Støjende grupper stod under platanerne og diskuterede; venner trak sig afsides to og to, og blev udspioneret af en lærer, der stod gemt bag sit vinduesgardin; man arrangerede livlige bold- og keglespilsdyster, som forstyrrede de stilfærdige lotterispillere, hvor de lå med deres papspilleplader, som blev overstænkede med vand af en bold eller en kugle, der blev kastet for kraftigt af sted. Da klokken ringede, hørte støjen op, en sværm af spurve fløj op fra platanerne, eleverne begav sig, stadig stakåndede, til deres lektion i korsang, med korslagte arme og alvorligt bøjede nakker. Og han tilbragte resten af dagen i denne stilhed, han vendte tilbage til læsesalen, spiste sin mellemmad klokken fire, genoptog sin evindelige vandring med udsigt til Saint-Marcs kirketårn; han spiste til aften til den samme støj af klaprende kæber, mens den grove stemme læste højt ligesom om formiddagen; han gik til kapellet for at læse aftenbøn og gik til sengs klokken kvart over otte efter at have bestænket sengen med vievand for at beskytte sig mod onde drømme

Hvor mange sådanne herlige dage havde han ikke tilbragt i dette gamle kloster i den gamle del af Plassans, mættet af duften af århundreders andagtsøvelser! I fem år var dagene fulgt efter hinanden, flydende med samme ensformige mumlen som rindende vand. I dette øjeblik huskede han tusinde enkeltheder, som gjorde ham rørt. Han huskede sit første udstyr, som han havde været ude at købe sammen med sin moder: to kaftaner, to skærf, seks kraver, otte par sorte strømper, en korskjorte, en trekantet hat. Og hvor hans hjerte havde banket den milde oktoberaften, da seminariets port havde lukket sig bag ham! Da han var tyve år og havde afsluttet skolen, var han kommet der, drevet af et begær efter at tro og elske. Allerede dagen efter havde han glemt alt andet, han var ligesom hensunket i dvale i det store, tavse hus. Han syntes at se den trange celle for sig, hvor han havde tilbragt sine to filosofiske læreår, en firkantet kasse, møbleret med en seng, et bord og en stol, skilt fra de tilstødende kasser ved en elendig bræddevæg, i en vældig sal med halvtreds kasser af samme slags. Han så for sig sin teologcelle, hvor han havde tilbragt tre år; den var større, havde en lænestol, et toiletbord, en boghylde, et lykkeligt fristed, fyldt med hans varme tros-drømme. I de endeløse korridorer, i visse hjørner ved stentrapperne havde han fået pludselige åbenbaringer, en uventet hjælp. Oppe under de høje lofter hviskede skytsenglenes stemmer. Der var ikke en sten i salenes gulve eller vægge, ikke en gren på platanerne, som ikke mindede ham om hans kontemplative livs nydelser, hans famlende ømhed, hans langsomme indvielse i de høje mysterier, de kærtegn, han havde fået til gengæld for opofrelsen

af sit eget væsen, hele denne første himmelske kærligheds lykke.

En morgen, da han vågnede, havde han set et stærkt lysskær, som fik han til at svømme hen i et hav af glæde. En aften, da han lukkede døren til sin celle, havde han følt et par varme hænder lægge sig så ømt om hans hals, at han, da han genvandt bevidstheden, lå på gulvet i cellen i voldsom gråd. Af og til, især i den lille hvælvede gang, som førte til kapellet, havde smidige arme lagt sig om hans liv og båret ham. Hele Himlen tog sig da af ham, omgav ham med sin opmærksomhed, lagde i hans mindste og mest hverdagsagtige handlinger en særlig mening, en overraskende duft, som syntes at have sat sig for evigt i hans tøj, ja i selve hans hud. Og han huskede på sine torsdagsture. Man begav sig ud klokken to og gik til et eller andet frodigt hjørne en mils vej fra Plassans. Som oftest styrede man sine skridt til en lille eng ved Viorne, med knudrede piletræer, som dyppede sit løv i floden, han så ingenting, hverken de store gule blomster på engen eller svalerne, som drag i flugten og med vingerne strejfede den lille flods overflade. Helt til klokken seks sad de i grupper under pilene, han og hans kammerater, og læste i kor af den hellige jomfrus messe eller, to og to, i "den lille tidebog", de unge seminaristers breviarium, hvis de hellere ville det.

Fader Mouret smilede, som han sad der og rodede op i ilden. I hele denne fortid fandt han kun en stor renhed, en perfekt lydighed, han var en lilje, hvis skønne duft havde henrykket hans lærere. Han udnyttede aldrig disse tures fuldstændige frihed, når begge de ledsagende lærere sad og passiarede hos en præst i nabolaget, til at gå hen og ryge bag en hæk eller løbe bort

for at drikke øl sammen med en ven. Han gemte aldrig romaner under sin madras eller gemme likørflasker i sit natbord. Der var endda gået lang tid, uden at han havde haft nogen anelse om alle de synder, som omgav ham, om de kyllingebryster og kager, som blev smuglet ind under fasten, de forbudte breve, som blev bragt af tjenere, de uanstændige samtaler, som man lavmælt førte i visse af gårdens hjørner. Han havde grædt bitre tårer den dag, da han opdagede, at det var de færreste af hans kammerater, der elskede Herren for hans egen skyld. Der var bondesønner, der havde viet sig til den åndelige stand af frygt for militærtjeneste, døgenigte, som tragtede efter et liv i lediggang, og de ærelystne, som allerede drømte om mitraen og krumstaven. Da han fandt al denne verdens smuds selv her ved alterets fod, trak han sig endnu mere ind i sig selv, han hengav sig endnu mere fuldstændigt til Gud som en slags erstatning for, at de andre forsømte ham.

Præsten erindrede dog, at han en dag havde lagt det ene ben over det andet i læsesalen. Da læreren havde bebrejdet ham dette, rødmede han voldsomt, som om han havde begået en uanstændig handling. Han var en af de bedste elever, stillede aldrig spørgsmål til noget, lærte sig alle skriftstederne udenad. Han beviste Guds eksistens og evighed med beviser hentet ud af den hellige skrift, fra kirkefædrenes udtalelser og alle menneskers samstemmende opfattelse. Sådanne ræsonnementer fyldte ham med en urokkelig vished. I sit første filosofiske studieår havde han studeret logik med en sådan iver, at hans lærer måtte lægge bånd på ham og lod ham forstå, at man ikke nødvendigvis er den frommeste, bare fordi man er den mest vidende. Det andet år affærdigede han derfor

metafysikken som en obligatorisk lektie, der kun optog en ringe del af dagens arbejde. Han havde kun foragt til overs for videnskaben, han ville forblive uvidende for på den måde at bevare troens ydmyghed. Længere fremme, i de teologiske år, fuldførte han ganske vist de foreskrevne studier, men det var kun den hellige skrift, der vækkede hans glødende interesse. Han fandt i den al den viden, han anså for virkelig ønskværdig, en historie om uendelig kærlighed, som burde være tilstrækkelig kundskab for de sande troende. Han lod sig nøje med sine læreres forklaringer, overlod al kritik til dem, havde ikke behov for hele denne lærde uro for at elske, beskyldte ligefrem bøgerne for at tage tid fra bønnerne. Det var ligefrem lykkedes for ham at glemme sin skolelærdom. Han vidste ikke mere noget som helst, han var kun et uskyldigt barn, som aflirer sin katekismus.

Så nærmede han sig skridt for skridt sin præstevielse. Her strømmede hans vege, sentimentale erindringer frit, endnu varme af himmelsk fryd. Hvert år var han kommet stadig nærmere til Gud. Han tilbragte ferierne hos en onkel, hvor han førte sit sædvanlige, fromme liv, skriftede hver dag og gik til nadver to gange om ugen. Han pålagde sig selv faste, gemte på bunden af sin kuffert æsker med groft salt, i hvilke han knælede i timevis med bare knæ. Han blev i kapellet under pauserne eller gik op til en af lærerne, som fortalte ham vidunderlige fromme anekdoter. Og da Trinitatis søndag nærmede sig, blev han belønnet ud over alle grænser, han blev helt grebet af den dybe bevægelse, som plejer at være fremherskende i seminarierne lige før præstevielsen. Det var den store glædesfest, hvor Himmelen åbnede sig for at lade de udvalgte

stige endnu et trin højere op. Han begyndte allerede fjorten dage før kun at indtage vand og brød. Han trak gardinerne for sit vindue for ikke engang at se dagslyset, kastede sig hovedkulds ned i mørket, bestormede Jesus med bønner om at modtage hans offer. De fire sidste dage blev han grebet af angst og samvittighedsnag, som drev ham til midt om natten at banke på hos den fremmede præst, som ledede andagtsøvelserne blandt de "indelukkede", en barfodsmunk eller ofte en omvendt protestant, om hvem en eller anden bemærkelsesværdig historie var i omløb. Han skriftede hele sit liv for ham, afbrudt af idelig hulken. Først da han modtog absolutionen, blev han beroliget, den opfriskede ham som et nådebad.

Han var ligbleg om morgenen den store dag; han havde en så levende bevidsthed om denne bleghed, at han syntes, han ligefrem spredte lys omkring sig. Og seminariets klokke ringede med sin klare stemme, mens juniduftene, vellugten fra de blomstrende levkøjer, resedaer og heliotroper trængte ind over gårdens høje mur. I kapellet ventede de pårørende i højtidsklæder og så bevægede, at kvinderne snøftede bag deres slør. Så kom optoget: diakonerne, der skulle præstevies, i guldindvirkede messehageler, underdiakonerne i dalmatika, franciskanere og lægbrødre med flagrende korskjorter om skuldrene og den sorte baret i hånden. Orgelet brusede og jublede. Ved alteret forrettede biskoppen messen, bistået af to kannikker, med krumstaven i hånden. Hele kapitlet var til stede, der var en trængsel af præster fra alle stiftets sogne. Der var en uhørt luksus i klædedragterne, guldet glimtede i den

brede solstråle, som faldt ind ad et af skibets vinduer. Efter at dagens tekst var blevet oplæst, begyndte præstevielsen.

Fader Mouret syntes stadig at kunne føle den kolde saks, dengang man ved begyndelsen af hans første teologiske år havde mærket ham med tonsuren. Han havde følt en let gysen. Dengang var tonsuren ganske lille, næppe meget større end en to-sous-mønt. Senere var den vokset, efterhånden som han steg i graderne, vokset indtil den til sidst kronede ham med en bar plet af størrelse som en stor hostie. Orgelet brusede nu mildere, røgelseskarrene svingede med en idelig støj fra deres sølvkæder og udsendte en flod af hvid røg, som steg op som et fint kniplingsvæv. Han syntes at se sig selv som ung førsteårselev i korskjorte blive ført til alteret af ceremonimesteren; han knælede, sænkede hovedet dybt, mens biskoppen klippede tre hårlokker af ham med en guldsaks, en i panden, de to andre ved ørerne. Et år senere modtog han i det røgelsesfyldte kapel de fire minoritgrader; ført af en ærkediakon gik han hen og lukkede den store port med et brag og åbnede den igen for dermed at vise, at han nu var en af kirkens vogtere; han svingede en klokke med den højre hånd og tilkendegav dermed, at det nu var hans pligt at kalde de troende til gudstjenesten; han vendte tilbage til alteret, hvor biskoppen tildelte ham hans nye privilegier: at synge "læsningerne", velsigne brødet, konfirmere børnene, uddrive den onde, tjene diakonerne og tænde og slukke vokslysene.

Så huskede han på den efterfølgende præstevielse, som var endnu mere højtidelig og frygtelig, med den samme orgelhymne, hvis drønen nu var som Guds egen torden; den dag bar han underdiakonens dalmatika og bandt sig for evigt ved

kyskhedsløftet; trods sin tro skælvede han over hele kroppen ved biskoppens forfærdelige: *Accedite!*, som fik to af hans kammerater til at blegne og tage flugten; hans nye pligter var at tjene præsten ved alteret, ordne messekanderne, synge epistelen, aftørre kalken og bære korset ved processionerne. Og endelig skred han endnu en sidste gang frem gennem kapellet i den strålende junisol, men denne gang gik han i spidsen for optoget, med messeskjorten bundet om livet, stolaen korslagt over brystet og messehagelen oven på det alt sammen; skælvende af den dybeste bevægelse så han biskoppens blege ansigt, idet denne forlenede ham med fuld præstelig værdighed ved tre gange håndspålæggelse. Efter at have aflagt sin præstelige lydighedsed følte han sig ligesom hævet over gulvet, da prælatens kraftige røst udtalte den latinske frase: *Accipe Spiritum Sanctum … Quorum remiseris peccata, remittuntur eis; et quorum retinueris, retenta sunt*.

16

Denne genoplevelse af hans ungdoms sødeste minder havde fremkaldt en let feber hos fader Mouret. Han frøs ikke længere. Han lagde ildtangen fra sig og gik hen til sengen, som om han ville lægge sig; men vendte om og gik hen og lagde panden mod en vinduesrude og stirrede ud i natten uden egentlig at se noget. Var han da syg, siden han følte en sådan mathed i hele kroppen, mens blodet brændte som ild i hans årer? I seminarietiden havde han to gange haft sådanne anfald, en art legemlig uro, som havde plaget ham meget; den ene gang havde han endog måttet lægge sig til sengs og havde lidt af en voldsom svimmelhed. Så tænkte han på en besat pige, som broder Archangias påstod, at han engang havde helbredt ved at slå korsets tegn for hende én gang, hvorpå hun var faldet stiv og ubevægelig til jorden foran ham. Det fik ham til at tænke på de åndelige besværgelser, som en af hans lærere en gang havde rådet ham til: bøn, fuldstændig skrifte, hyppig nadvergang, valg af en klog skriftefader, som måtte have stort herredømme over sit skriftebarn. Og uden nogen overgang, med en pludselighed, som overraskede ham selv, fandt han længst inde blandt sine erindringer det runde ansigt af en barndomsven, en bondesøn, der blev kordreng som otteårig, og hvis seminarieafgifter blev betalt af en dame, der havde taget ham under sine vinger. Han lo altid, han nød allerede på forhånd naivt et præstekalds små fordele: en løn på tolv hundrede francs, præstegård med tilhørende have, gaver, middagsindbydelser, sportler ved bryllupper, barnedåb og begravelser. Han måtte vel være en lykkelig mand nu i sin præstegård.

Det vemodige savn han følte ved dette minde overraskede ham i højeste grad. Var han da ikke også lykkelig? Hidtil havde han ikke savnet eller ønsket noget, og aldrig misundt nogen noget. Han gik i rette med sig selv, og fandt ikke i sit indre nogen anledning til bitterhed. Han var, troede han, ganske og aldeles som dengang i den første tid af hans diakonat, da forpligtelsen til at læse breviariet til bestemte tider havde fyldt hans dag med stadige bønner. Siden da var uger, måneder, år hengået, uden at han havde haft tid til at tænke en eneste syndig tanke. Tvivl plagede ham slet ikke; han forholdt sig passiv til de mysterier, han ikke kunne forstå, og opofrede uden besvær sin fornuft, som han ringeagtede. Da han kom ud af seminariet, fandt han til sin glæde, at han var en fremmed blandt mennesker, han gik ikke som de, han bar sit hoved anderledes, havde sine egne gestus, ord og følelser. Han følte sig kvindeliggjort, nærmet til englene, renset for sit køn, sin duft af mand. Han var ligefrem stolt over ikke længere at have nogen sammenhæng med den øvrige menneskeslægt, ja næsten ligefrem opfostret til at tilhøre Gud, og gennem en streng opdragelse omsorgsfuldt renset for alt menneskeligt smuds. Det forekom ham, at han i årevis havde badet i en hellig olie, tilberedt efter alle de bedste ritualer, som havde gennemsyret hans kød som en slags begyndelse til saligkåringen. Visse af hans organer var forsvundet, var gået langsomt i opløsning; hans lemmer, hans hjerne var blevet fattigere på materie og rigere på sjæl, på en fin og tynd luft, som ind imellem fik ham til at blive svimmel, som om jorden pludselig blev trukket bort under hans fødder. Han var bange, uvidende, naiv som en pige i en klosterpension. Han sagde somme tider smilende, at han

endnu var et barn, han forestillede sig at han stadig var ganske lille, med de samme følelser, samme tanker, samme meninger som dengang. Således kendte han lige så meget Gud, da han var seks år som da han var femogtyve; når han bad til ham, havde han samme tone i stemmen, samme barnlige glæde ved at folde hænderne rigtig andægtigt. Verden forekom at være den samme som den, han havde set dengang, hans moder førte ham ved hånden. Han var født præst, han var vokset op som præst. Når han lod sit store ukendskab til livet skinne igennem overfor La Teuse, så hun forundret på ham og sagde med et ejendommeligt smil, at man nok kunne mærke, han var mademoiselle Desirées broder.

Han kunne ikke erindre, at han nogensinde i hele sit liv havde følt sig skamfuld, undtagen én gang. Det var i det sidste halve år på seminariet, mens han var diakon, men endnu ikke præsteviet. Man havde ladet ham læse et værk af fader Craisson, der var rektor for det store seminarium i Valence: *De rebus Venereis ad usum Confessariorum* Denne læsning havde gjort ham ganske forfærdet og havde fået ham til at græde voldsomt. Denne lærde lastens kasuistik, som fremlagde al mennesket usselhed og sænkede sig ned til de mest forunderlige tilfælde af lidenskaber, der stred mod naturen, voldtog brutalt hans legemes og sjæls jomfruelige uskyld. Han var for evigt besmittet som en brud, der i et nu indvies i kærlighedens voldshandlinger; og hver gang han modtog skriftemål, trængte denne skammelige bog sig uimodståeligt ind på ham. Dogmernes dunkelhed, præsteembedets pligter og aflivningen af enhver selvstændig mening havde grundet hans lykke ved blot at være et Guds barn; men denne urenlighed, som han

havde måttet berøre, havde mod hans vilje forstyrret ham legemligt, han var sig bevidst om, at der fandtes en uudslettelig plet et sted i ham, i hans væsens dyb, og at den en dag kunne finde på at vokse og overdænge ham med snavs.

Månen stod op bag Garriguesbjergene. Fader Mouret, hvis feber steg, åbnede vinduet og støttede sig med albuerne mod vindueskarmen for at nyde nattens kølighed mod sit ansigt. Han vidste ikke helt sikkert, hvornår han var begyndt at føle denne uro. Men han vidste, at han havde været ganske rolig i morges, da han læste messen. Det havde formodentlig været senere på dagen, måske under hans lange spadseretur i solheden eller i køligheden under Paradisets træer, eller i den kvælende luft i Desirées baggård. Han gennemgik dagen i tankerne.

Lige foran ham udbredte den store slette sig, mere tragisk end just venlig at se til i Månens blege, skrå stråler. De sparsomme oliven- og mandeltræer dannede grå pletter i et kaos af høje klipper lige til den mørke række af bakker i horisonten. Det var store flader af mørke, knoldede åse, blodfarvede sumpe og moser, hvori de røde stjerner syntes at spejle sig, kridhvide pletter, som lignede opkiltede skørter hos kvinder, hvis blottede legemer druknede i mørket, hvor de lå sanseløse i markernes huller. Det natlige, glødende landskab ligesom væltede sig i lidenskaber. Det sov i en skødesløs, forvreden stilling med spredte lemmer, og udsendte lange, bløde sukke og mægtige dufte, som fra en svedig sovende kvinde. Det var, som om en grovlemmet Kybele var faldet om på ryggen med brysterne stående i vejret og underlivet belyst af måneskinnet, endnu beruset af solens glød og stadig

drømmende om befrugtning. Langt borte fulgte fader Mourets blik efter at have svævet over denne store krop, vejen til Les Olivettes, et smalt, lyst bånd, der snoede sig ligesom et løsthængende korsetbånd. Det forekom ham, at han kunne høre broder Archangias, der trak kjolerne op på småpiger og bankede dem næsten til blods, eller spyttede unge piger i ansigtet, men selv lugtede som en gedebuk, der aldrig fik lov til at tilfredsstille sin brunst. Han så Rosalie le med samme udtryk som et brunstigt dyr, mens gamle Bambousse smed jordklumper efter hende. Men selv da havde han været frisk og rask, mente han, kun en smule ophedet i nakken af den smukke morgensol. Han havde kun ligesom hørt en skælven bag sin ryg, en forvirret mumlen af liv, som han allerede havde haft en ubestemt anelse af om morgenen under messen, da solskinnet var strømmet ind gennem de sønderslåede vinduesruder. Aldrig havde naturen foruroliget ham som i nat med sin kæmpebarm, sine bløde skygger, sine blændende glimt af gulhvid hud, hele denne gudindenøgenhed, knap skjult under Månens sølvblanke slør.

Den unge præst sænkede blikket og så ned på landsbyen. Den lå der sammenkrøben og sov med den trætte bondes tunge, udmattede søvn. Ikke et lys brændte nogen steder. Hytterne dannede sorte klumper, indrammet af de hvide landsbygader, hvor månelyset sneg sig ind. Selv hundene snorkede formodentlig bag de lukkede døre. Måske havde Artaud forgiftet præstegården med en eller anden rædsom smitsot? Bag sig hørte han stadig den støj vokse, hvis tilnærmelse var så urovækkende. Nu kunne han ligesom udskille lyden af hove hos en hjord, en støvsky, som nærmede sig ham, fed af

uddunstningerne fra en flok dyr. Han tænkte det samme, som han havde tænkt om morgenen om denne håndfuld mennesker, der ligesom startede tiden op på ny og skød op mellem de golde klipper som en klump tidsler, som vinden har sået; det forekom ham, at han iagttog, hvordan en hel race spirede frem. Da han var barn, skræmte intet ham så meget som de tusindvis af insekter, han så myldre frem af sprækkerne, når han løftede en fugtig sten op. Selv når de sov deres tunge søvn i mørket, havde Artaud-boerne en foruroligende indvirkning på ham, han kunne føle deres åndedrag i den luft han indåndede. Han ville have foretrukket kun at have klipper under sit vindue. Byen var ikke tilstrækkelig død; stråtagene hvælvede sig som bryster, dørenes sprækker lod sukke slippe ud, en let knagen, en stilhed fuld af liv, som forrådte, at denne grotte husede væsener, der forplantede sig i nattens vuggende mørke. Det var sikkert kun den lumre varme fra dem, der fik ham til at føle væmmelse. Men han havde jo så ofte før mærket dette lige så stærkt uden at føle noget andet behov end at køle sig ved bønnen.

Med sveden perlende på tindingerne gik han hen og åbnede det andet vindue for at skaffe sig en friskere luft. Dernede til venstre strakte kirkegården sig med Eremittens lange lige streg, hvis skygge ikke blev sat i bevægelse af den mindste brise. Fra den nøgne gravmark opsteg en lugt af nymejet eng. Kirkens høje grå væg, denne væg som var så fuld af firben og havde levkøjer groende i hver en revne, stod der så kold i måneskinnet; et af dens vinduer glimtede som blanke stålplader. I den sovende kirke fandtes der på denne tid af natten intet andet levende end den i tabernaklet indelukkede hosties overmenneskelige gudeliv. Han tænkte på den af

mørket opslugte evige lampes gule lysplet og følte sig fristet til at gå derned igen for at køle sit syge hoved i dette mørke, der var frit for enhver urenhed. Men han blev holdt tilbage af en sælsom skræk: mens han stod der med blikket rettet på et af de af månen oplyste vinduer, forekom det ham pludselig, at han så kirken blive oplyst indvendig ligesom af skæret fra en smelteovn, glansen fra en infernalsk majfest, hvor planter og dyr og Artauds unge piger, der med deres nøgne arme vildt favnede træerne og svingede sig med dem i en hvirvlende dans. Da han så lænede sig frem, fik han øje på Desirées mørke baggård, som lå dampende hen. Han kunne ikke tydeligt skelne kaninernes hus, hønsenes stænger, ændernes huse. Det hele var en eneste sovende masse, forenet i stank og udstødende det samme forpestede åndedrag. Under døren til stalden trængte gedens skarpe lugt ud, den lille gris lå på ryggen ved siden af et tomt fodertrug og åndede tungt. Og pludselig opsendte den store gul-røde hane Alexandre med sin metalstrube en smældende fanfare, som fik alle byens haner til at svare igen efter tur med vrede toner.

Pludselig huskede fader Mouret. Den feber, hvis vanvid han hørte bag sig, var kommet over ham i Desirées baggård, mens han havde set på hønsene, som endnu var varme efter klækningen, og kaninhunnerne, som havde plukket de bløde hår af deres maver. Og nu følte han så tydeligt et pust i nakken, at han vendte sig om for endelig at få at vide, hvem det var, der holdt sig bag ved ham. Han huskede på Albine, hvordan hun var kommet styrtende ind fra Paradiset gennem døren, som havde afsløret et glimt af en fortryllet park; han huskede, hvordan hun havde galopperet langs den endeløse mur, hvordan hun i

skumringen havde leet ad broder Archangias banden og var løbet ud ad stien med flagrende skørter som en lille støvsky, jaget af aftenbrisen. Hun var seksten år, hun så lidt sær ud med sit noget lange ansigt, hun lugtede af frisk luft, græs og muld. Og han havde en så tydelig erindring om hende, at han endog huskede en rød stribe i den hvide hud på et af hendes fine håndled. Hvorfor lo hun sådan, når hun så på ham med sine blå øjne? Han druknede i hendes latter som i en klingende bølge, der gav genlyd overalt mod hans legeme, han åndede den ind, han kunne høre den vibrere i sit indre. Ja, hele hans utilpashed hidrørte fra denne latter, som han havde inddrukket.

Han stod midt i værelset med begge vinduer åbne og skælvende af kulde, han blev grebet af en rædsel, som fik ham til at skjule sit ansigt i hænderne. Hele denne dag skulle altså ende med, at han måtte fremkalde billedet af en lille, lys pige med et noget langagtigt ansigt og blå øjne for sig? Og hele dagen strømmede ind gennem de to åbne vinduer. I det fjerne var det varmen fra den røde jord, den lidenskabelige tragik ved de store klipper, oliventræerne, som skød op mellem stenene, vinstokkene, som vred deres arme ved siden af vejkanten; tættere på var det menneskesveden, som brisen førte med sig fra Artaud, den fade lugt fra kirkegården, kirkens røgelsesduft, der kælede med lugten af pigernes fedtede hår, desuden dampene fra gødningsbunken, stanken fra baggården, alle livsfrøenes lumre gæringslugte. Og alle disse åndepust strømmede ind på ham på én gang, i en og samme kvælende udånding, så skarp, så heftigt svulmende, at han var ved at kvæles. Han lukkede sine sanser, forsøgte at tilintetgøre dem. Men så dukkede Albine op for ham som en stor blomst, der var

spiret op og havde taget sin skønhed fra denne jordbund. Hun var al denne urenheds naturlige blomst, smukt glimtende i sollyset, hendes hvide barm svulmede som en ung knop, og hun var så fuld at livsglæde, at hun tog et spring fra sin stilk og fløj til hans læber og druknede ham med duften af sin lange latter.

Præsten udstødte et skrig. Han havde følt noget brænde på sine læber. Det var som en glødende stråle var blevet sprøjtet ind i hans årer. Han søgte efter et sted at flygte hen, han kastede sig på knæ for statuetten af den ubesmittede jomfru, foldede hænderne og udbrød:

"Helligste jomfru, bed for mig!"

17

Den ubesmittede jomfru på skrivepulten smilede ømt med sine smalle læber, som var trukket op med en karminrød streg. Hun var slank og spinkel og helt hvid. Hendes lange hvide slør, som gik fra hoved til fod, havde kun en næsten usynlig guldkant. Hendes kjole, draperet i lange, lige folder på en kønsløs krop, var lukket til nedenfor halsen, så kun selve den glatte hals var fri. Ikke en eneste lok af hendes kastanjebrune hår stak frem. Hun havde et lyserødt ansigt med klare øjne, der var rettede mod himlen; hun holdt hænderne foldet; et par små barnehænder stak fingerspidserne frem fra sløret lige over skærfet, som syntes at knytte to flagrende snipper af himlens blå dug omkring hendes liv. Af alle kvindens forføreriske ynder blottede hun ingen andre end fødderne, de henrivende nøgne fødder, som nedtrådte den mystiske tornebusk. Og på hendes nøgne fødder fremspirede gyldne roser som hendes tofold rene køds naturlige blomst.

"Trofaste jomfru, bed for mig!" gentog præsten fortvivlet.

Hun havde aldrig forvoldt ham nogen uro. Hun var endnu ikke moder, hendes arme rakte ikke Jesusbarnet op mod ham, hendes midje havde ikke antaget frugtsommelighedens runde former. Hun var ikke himmeldronningen, som nedsteg i sin gyldne dragt og med en gylden krone som en jordisk prinsesse, båret i triumf af en skare keruber. Hun havde aldrig vist sig frygtindgydende, havde aldrig talt til ham med en almægtig herskerindes strenghed, hvis blotte åsyn får alle pander til at bøje sig i støvet. Han vovede at se på hende, elske hende, uden at frygte at den bløde linje af hendes kastanjebrune hår skulle

vække ufromme følelser hos ham; det var kun med bevægelse, han betragtede hendes nøgne fødder, hendes søde fødder, der blomstrede som en kyskhedens have, alt for vidunderlige til, at han turde tilfredsstille sin længsel ved at overdænge dem med kys. Hun opfyldte hele værelset med sin vellugtende liljeduft. Hun var en sølvlilje plantet i et guldkar, den dyrebare, evige, syndefri renhed. I sit hvide, tætte slør havde hun ikke længere noget menneskeligt ved sig, hun var blot en ren flamme, der brændte evigt. Om aftenen, når han gik til hvile, om morgenen, når han vågnede, fandt han hende dér med det samme ekstatiske smil. Han klædte sig af foran hende uden skam, som om hun var en genspejling af hans egen ærbarhed.

"Rene moder, kyske moder, altid jomfruelige moder, bed for mig!" stammede han frygtsomt og trykkede sig mod madonnaens fødder, som om han kunne høre Albine galoppere af sted bag sig. "Du er min tilflugt, min glædeskilde, mit dydens tempel, elfenbenstårnet, hvori jeg har indelukket min renhed. Jeg overgiver mig i dine pletfrie hænder, jeg besværger dig at modtage mig, dække mig med en flig af dit slør, skjule mig bag din uskyld, bag din kjoles hellige skjold, så at intet kødeligt kan nå mig. Jeg behøver dig, jeg dør væk uden dig, jeg føler mig for altid skilt fra dig, hvis du ikke bærer mig bort i dine hjælpende arme, til et sted langt herfra, op i de hvide, flimrende højder, hvor du bor. Maria, du som er avlet uden synd, tilintetgør mig i dybet af den ubesmittede sne, der falder fra alle dine ledemod. Du er et vidunder af evig kyskhed. Din slægt er spiret frem af en lysstråle som et vidunderligt træ, der ikke er vokset fra noget frø. Din søn Jesus er født af Guds ånd, du selv er født, uden at din moders skød blev besmittet, og jeg tror, at denne

jomfruelighed er nedarvet fra slægt til slægt i en uendelig uvidenhed om det kødelige begær. O, at leve, at vokse, uafhængigt af sansernes skam og skændsel! At formere sig, føde uden kønnets afskyelige tvang, kun ved åndepustet af et himmelsk kys!"

Denne fortvivlede bøn, dette råb, renset fra alle begær, havde beroliget den unge præst. Den hvide jomfru med sine mod himlen rettede øjne syntes at smile endnu mildere med sine tynde røde læber. Han vedblev i en bevæget tone:

"Jeg ønsker, jeg stadig var barn. Jeg ville da aldrig blive andet end et barn og vandre fremad i Verden i skyggen af din kjole. Da jeg var ganske lille, slog jeg hænderne sammen og udtalte navnet Maria. Min vugge var hvid, mit legeme var hvidt, alle mine tanker var hvide. Jeg så dig så tydeligt, jeg hørte dig kalde på mig, jeg ilede til dig i et smil, på en sti af rosenblade. Det var alt: jeg følte intet, tænkte intet, jeg levede kun akkurat så meget, at jeg kunne være en blomst ved dine fødder. Man burde aldrig blive større. Så ville du have ene lyslokkede hoveder omkring dig, en hærskare af børn, som ville elske dig, med rene hænder, friske læber og fine lemmer uden en plet, som om de netop havde badet sig i mælk. På et barns kind kysser man sin egen sjæl. Kun et barn kan udtale dit navn uden at besmudse det. Senere hen bliver munden fordærvet, stinker af menneskets lidenskaber. Jeg selv, som elsker dig så højt og har hengivet mig til dig, jeg vover ikke altid at påkalde dig, for jeg vil ikke lade dig komme i selv den mindste berøring med min mandige urenhed. Jeg har bedt, jeg har tugtet og spæget mit kød, jeg har sovet under din beskyttelse, jeg har levet kysk, men jeg græder, når jeg nu ser, at jeg endnu ikke er tilstrækkelig død

for verden til at være din brudgom. O Maria, tilbedelsesværdige jomfru, hvorfor er jeg ikke stadig kun fem år, hvorfor er jeg ikke forblevet det lille barn, som trykkede sine læber mod dit billede! Jeg ville slutte dig til mit hjerte, jeg ville lægge dig ved min side, jeg ville kysse dig som en veninde, som en jævnaldrende lille pige. Jeg ville elske din tætsluttende kjole, dit slør, dit blå skærf, alt dette barnlige, som gør dig til min storesøster. Jeg ville ikke forsøge at kysse dit hår, for håret er en nøgenhed, som man ikke bør se; men jeg ville kysse dine bare fødder, den ene efter den anden, hele nætter igennem, indtil mine læber havde fået de mystiske gyldne roser til at fælde sine blade."

Han tav og ventede at den hellige jomfru skulle sænke sine blå øjne og lade kanten af sit slør berøre hans pande. Men hun stod der, svøbt i sit musselin helt op til halsen, næsten ud til neglene, helt ned til anklerne, hun tilhørte Himlen så helt og aldeles, hendes spinkle krop stræbte opad og havde allerede frigjort hende fra jorden.

"Nuvel," vedblev han endnu varmere, "lad mig blive barn igen, du gode, mægtige, hellige jomfru! Lad mig blive fem år. Fjern min sanselighed fra mig, tag min manddom. Lad et mirakel udslette den mand, der er vokset frem inde i mig. Du råder i Himmelen, intet er dig lettere end at lade mig blive ramt som af en lysstråle, udtørre mine lemmer, efterlade mig kønsløs, ude af stand til det onde, så blottet for al kraft, at jeg end ikke kan røre en finger uden dit samtykke. Jeg vil være uskyldig, have en uskyld ligesom din, som ikke en luftning af noget menneskeligt kan sløre. Jeg vil ikke længere føle mine nerver, mine muskler, mit hjertes slag, mine lysters drift. Jeg vil være en død ting, en hvid sten ved dine fødder, som du kun giver lov til at beholde en

duft, en sten, der ikke rører sig af stedet, hvor du har henkastet den, uden øren, uden øjne, tilfreds med at ligge under din hæl, ude af stand til at tænke på nogen uren berøring med de andre sten på vejen. Oh, hvilken salighed! Jeg vil da uden besvær, allerede ved første forsøg, nå den fuldkommenhed, jeg efterstræber. Jeg vil da endelig kunne kalde mig din virkelige præst. Jeg vil blive, hvad mine studier, mine bønner, mine fem års langsommelige indvielse ikke kunne gøre mig til. Ja, jeg fornægter livet, jeg påstår, at slægtens død er at foretrække frem for den stadige vederstyggelighed, som forplantningen udgør. Synden pletter alt. Den er en almindelig stank, som forgifter kærligheden, ægtesengen, den nyfødtes vugge, ja til og med blomsterne, der uden følelser vokser i solen, og træerne, som lader deres knopper springe ud. Jorden bader i denne urenhed, hvis mindste dråber spirer frem i skammelig frodighed. Men for at jeg kan blive fuldkommen, o engledronning, o jomfrudronning, må du høre mit råb: bønhør mig! Lad mig få lov at blive en af disse engle, som ikke har andet end to store vinger bag kinderne, jeg vil da ikke længere have nogen krop, nogen lemmer, jeg vil flyve til dig, hvis du kalder på mig, jeg vil ikke længere være andet end en mund, som synger din lov, et par snehvide vinger, som svinger dig frem, hvor du færdes i himmelrummet. O døden, døden, elskede jomfru, lad mig få lov at dø fra alting! Jeg vil elske dig i min krops død, i alle de tings død, som lever og formerer sig. Jeg vil med dig fuldbyrde det eneste ægteskab, mit hjerte vil vide af. Jeg vil svæve højere, stadig højere uden ophør, indtil jeg når lysets kilde, hvor du stråler. Dér lyser en kæmpesol, en vældig hvid rose med hvert blad skinnende som en måne, dér

står en sølvtrone, og på tronen stråler du med en sådan glødende uskyldsglans, at hele Paradiset flammer i lys ved det blotte glimt fra dit slør. Alt hvidt som findes, morgengryet, de utilgængelige bjergtoppes sne, de næppe udsprungne liljer, de skjulte kilders vand, mælkesaften fra de planter, der er skånet af solen, jomfruernes smil, sjælene af de børn, der er døde i vuggen – alt dette hvide regner ned over dine hvide fødder. Da vil jeg hæve mig til dine læber som en æterisk flamme, jeg vil trænge ind i dig gennem dine halvt åbne læber, og vor forening skal fuldbyrdes, mens ærkeenglene skælver af glæde. At være ren, at elske hinanden rent, at bevare sin rene uskylds hvidhed midt under de sødeste kys! At eje hele kærligheden, på en seng af svanevinger i en renhedens sky, i favnen på en elskerinde af lys, hvis kærtegn er en fryd for sjælen! Deri ligger fuldkommenheden, den overmenneskelige drøm, den vilde længsel, som får mit legeme til at knage i sine fuger, den uudsigelige lyksalighed, som løfter mig op mod Himlen! O Maria, du udvalgte kar, kastrér det menneskelige hos mig, gør mig til en eunuk blandt mænd, så at du uden frygt kan betro mig din jomfrueligheds skat!"

Og med klaprende tænder overvældedes fader Mouret af feberen og sank sanseløs om på gulvet.

Anden bog

1

Gennem de to store vinduers tæt tiltrukne shirtingsgardiner silede morgenens hvide, dæmpede lys ind i værelset. Det var meget stort og højloftet, møbleret med gamle møbler fra Louis XV's tid af hvidmalet træ og beklædt med et stof i bladmønster og røde blomster. Over dørene på begge sider af alkoven sås malerier, hvor man endnu skelnede små amoriner, der fremviste deres lyserøde maver og bagdele, mens de flagrede omkring i flokke og legede lege, som man ikke mere kunne se, hvad var; væggenes ovale træpaneler, fløjdørene, det afrundede loft, som en gang havde været himmelblåt med en indfatning af kartoucher, medaljoner og kødfarvede rosetter var holdt i en mild, grå farve, en nuance, der afspejlede den vage stemning, der lå over dette blegnede paradis. Overfor vinduet var den store alkove, som åbnede sig under bølgende skyer, som blev skubbet til side af gipsamoriner, der bøjede sig frem, lige som om de frækt ville kigge ind i sengen. Alkoven var lige som vinduet dækket af shirtingsforhæng, syet med grove sting og ejendommeligt uskyldige i dette værelse, hvori man endnu anede en vellystig duft fra længst forgangne tider.

Albine sad ved et bord, hvor en kedel kogte på et komfur, og iagttog opmærksomt alkovens gardiner. Hun var klædt i hvidt, med en hue af gamle kniplinger over håret; hun sad med hænderne i skødet og holdt vagt med en gammelklog, alvorlig mine. Et svagt åndedræt som fra et sovende barn hørtes i den dybe stilhed. Men efter nogle minutter blev hun urolig og kunne ikke lade være med, med lette trin at snige sig hen og løfte på et hjørne af sengeforhænget. Han lå ved kanten af den

store seng og syntes at sove, med hovedet støttet mod den ene arm. Under hans sygdom var håret vokset og skægget spiret frem. Han var meget bleg, med farveløse læber og mørke ringe under øjnene; han havde noget blødt og vegt over sig som en pige, der er ved at komme sig efter en svær sygdom.

Albine blev bevæget ved synet og skulle til at slippe forhænget.

"Jeg sover ikke," sagde Serge med meget lav stemme.

Han lå stadig med hovedet på armen, uden at røre en finger, ligesom bedøvet af en sød træthed. Hans øjne åbnedes langsomt, hans åndedrag mod den ene hånd fik dunene på hans hvide hud til at bevæge sig.

"Jeg hørte dig," hviskede han. "Du gik så stille."

Hun blev henrykt over, at han kaldte hende *du*. Hun gik hen og satte sig på hug ved sengen, så at hendes ansigt kom ned i samme højde som hans.

"Hvordan har du det?" spurgte hun.

Og nu nød han også det "du", som for første gang kom over hendes læber.

"Ah, nu er du rask," vedblev hun. "Ved du godt, at jeg græd hele vejen, da jeg kom tilbage dernedefra med de sørgelige nyheder. Man fortalte mig, at du talte i vildelse, at den høje feber, hvis den skånede dit liv, ville gøre dig forstyrret? Så jeg kyssede din onkel Pascal, da han førte dig herhen, så at du kunne tilbringe din rekonvalescenstid her."

Hun puttede ganske moderligt dynen ned om ham.

"Jeg skal sige dig, de brændende varme klipper dernede ville ikke have været gode for dig. Du havde brug for træer, kølighed, stilhed. Doktoren har slet ikke sagt til nogen, at han har gemt

dig væk her. Det er en hemmelighed mellem ham og dem, som holder af dig. Han troede, at det var forbi med dig. Ingen vil forstyrre os her, det kan du være sikker på. Onkel Jeanbernat sidder og ryger sin pibe og ser på sin salat dag ud og dag ind. De andre vil skaffe sig underretning om din tilstand i al hemmelighed. Og doktoren selv kommer ikke herhen mere end den ene gang, for nu er det mig, som er din læge. Du har vist ikke brug for nogen særlig medicin. Du har bare brug for, at man holder af dig, skal jeg sige dig."

Han lod ikke til at høre hende, hans hjerne var endnu ganske tom. Da han, uden at bevæge hovedet, så sig rundt i værelset, troede hun, at han undrede sig over, hvor han befandt sig.

"Det er mit værelse," sagde hun. "Jeg har ladet dig få det. Det er rart, ikke også? Jeg har sat de smukkeste møbler herind, som jeg kunne finde på loftet; bagefter syede jeg gardinerne der, for ikke at blive blændet af dagslyset. Du gør mig slet intet besvær. Jeg sover to etager højere oppe. Der er der tre-fire værelser, som står tomme."

Men han var stadig urolig.

"Er du alene?" spurgte han.

"Ja. Hvorfor spørger du om det?"

Han svarede ikke. Han mumlede med en misfornøjet mine:

"Jeg har drømt, jeg drømmer hele tiden. Jeg hører klokker, og det er det, som gør mig træt."

Efter et øjebliks tavshed fortsatte han:

"Gå hen og luk døren og skyd riglen for. Jeg ønsker, at du skal være alene, helt alene."

Da hun kom tilbage med en stol og satte sig ved hans hovedgærde, udbrød han med barnlig glæde:

"Nu kommer ingen ind. Jeg slipper for at høre klokkerne. Når du taler, er det som en hvile."

"Vil du have noget at drikke?" spurgte hun.

Han fortalte hende med en gestus, at han ikke var tørstig. Han så på Albines hænder med en så overrasket mine og så henrykt for at se dem, at hun smilende lagde den ene på kanten af hovedpuden. Han lod sit hoved glide ned og støttede sin kind mod denne lille kølige hånd. Han lo stille og sagde:

"Åh, den er glat som silke. Det er ligesom om den vifter luft ind i mit hår. Du må ikke tage den væk, så er du rar."

Så blev der en lang tavshed. De så mildt på hinanden. Albine spejlede sig i rekonvalescentens tomme øjne. Serge lod til at lytte til noget, som den lille, kølige hånd betroede ham.

"Din hånd føles så beroligende," sagde han. "Du kan ikke forestille dig, hvor den gør mig godt. Det er, som om den trænger ind i mig og fjerner det onde, jeg har i kroppen. Det et som et kærtegn, en lindring, en kur ..."

Han gned blidt kinden mod den; lod til at få nyt liv.

"Nu giver du mig vel ikke noget væmmeligt at drikke? Du piner mig ikke med alskens medicin? Der kræves ikke noget andet end din hånd, skal jeg sige dig. Jeg flyttede mig herhen, for at du kunne lægge den her, under mit hoved."

"Min kære Serge," hviskede Albine dæmpet, "du har vist lidt meget?"

"Lidt? Ja, ja, men det er længe siden nu. Jeg har sovet dårligt, jeg har haft forfærdelige drømme. Hvis jeg kunne, ville jeg fortælle dig det hele."

Han lukkede øjnene og gjorde sig store anstrengelser for at huske.

"Jeg kan kun se mørke," hviskede han. "Det er mærkværdigt, jeg kommer fra en lang rejse. Jeg ved ikke engang længere, hvorfra jeg rejste ud. Jeg havde feber, en feber, der jog gennem mine årer som et vilddyr … Jo, nu husker jeg. Jeg drømte hele tiden, at jeg krøb gennem en endeløs underjordisk gang. Af og til, når smerterne blev meget store, blev gangen pludselig muret til; en hoben sten faldt ned fra loftet, væggene trængte sig sammen om mig, jeg lå der stønnende af raseri efter at komme frem, jeg borede mig ind i forhindringen, jeg arbejdede med hænder og fødder og med hovedet, ængstelig for om jeg nogensinde ville kunne trænge igennem denne mur, der bare blev tykkere og tykkere. Men ofte behøvede jeg blot at røre ved den med fingeren, og så forsvandt det hele, jeg gik uhindret gennem gangen, som nu blev bredere, og jeg følte mig kun træt efter den heftige sindsbevægelse …"

Albine ville lægge hånden over hans mund.

"Nej, nej, det trætter mig ikke at tale. Jeg taler inde i dit øre, forstår du. Jeg synes, at jeg tænker, og at du hører mig. Det mærkeligste ved den underjordiske gang var, at jeg slet ikke havde den mindste tanke på at vende om; jeg var stædig, og jeg tænkte, at jeg ville få brug for tusinder af år for bare at kunne fjerne en eneste af de nedfaldne stenblokke. Det var et uundgåeligt arbejde, som jeg måtte udføre, hvis jeg ikke ville rammes af de største ulykker. Mine knæ smertede, jeg støttede panden mod klippen, og arbejdede af alle kræfter og med ængstelig iver for at komme frem så hurtigt som muligt. Komme frem, ja – hvorhen? Det ved jeg ikke. Det ved jeg ikke …"

Han lukkede øjnene, drømte, funderede. Så gjorde han en grimasse, som om han lod det hele fare, lagde atter kinden mod

Albines hånd og sagde leende:

"Hvor dumt, jeg er jo som et barn."

Men for at se, om han nu virkelig tilhørte hende helt og holdent, stillede hun ham spørgsmål, førte ham tilbage til de forvirrede erindringer, som han søgte at fremkalde. Han huskede intet, han var virkelig som et lykkeligt barn. Han syntes, at han var født i går.

"Å, endnu er jeg ikke stærk," sagde han. "Det længste, jeg kan huske tilbage, er en seng, som brændte mit legeme overalt; mit hoved rullede mod puden som var den glødende kul, jeg sled mine fødder til blods ved uophørligt at gnide dem mod hinanden. Å, jeg havde det meget svært! Det forekom mig, at man udskiftede min krop, at man tog alt fra mig, reparerede mig som en defekt mekanisme …"

Han lo over denne sammenligning. Så fortsatte han:

"Nu bliver jeg ganske som ny. Det har været en virkelig rensning for mig at være syg … Men hvad var det, du spurgte mig om? Nej, der var ingen sammen med mig. Jeg led ganske alene i bunden af et sort hul. Ingen, ingen. Og der ude er der ingenting, jeg ser ingenting … Jeg er dit barn, vil du godt lade mig være det? Du skal lære mig at gå. Nu ser jeg kun dig. Jeg er ligeglad med alt det, som ikke er dig. Jeg husker ikke mere noget som helst, siger jeg. Jeg er kommet hertil, du har taget imod mig, det er det hele."

Så tilføjede han stille, ligesom kærtegnende:

"Nu er din hånd varm, den er skøn som solen … Lad os ikke tale mere. Jeg varmer mig."

En skælvende tavshed sænkede sig fra det blå loft ned over det store rum. Spritlampen var gået ud, røgstriben fra den lille

skål blev stadig mindre og mindre. Med hovederne side om side på den samme hovedpude betragtede Albine og Serge de lange shirtingsgardiner foran vinduerne. Særlig Serges øjne blev draget mod dem som mod lysets hvide kilde. Han badede sig i det som i et blegt dagslys, afpasset til hans rekonvalescentkræfter. I et lidt mere gult hjørne af gardinet anede han solen, og det var nok til, at han følte sig rask. I det fjerne hørte en stærk susen af blade, og mod det højre vindue vakte den skarpt aftegnede grønlige skygge af en trægren en foruroligende fornemmelse af den skov, han følte var så nær på.

"Vil du have, jeg skal trække gardinerne fra?" spurgte Albine, som misforstod hans stive blik.

"Nej, nej," svarede han alvorligt.

"Det er smukt vejr. Så kunne du se solskinnet og træerne."

"Nej, jeg beder dig – jeg vil ikke have noget af verden udenfor. Den gren trætter mig, den bevæger sig og vipper, som om den var levende. Lad blot din hånd ligge, jeg vil sove. Her er helt hvidt nu – det er rart."

2

Dagen efter var det slut med det gode vejr; det regnede. Serge fik feber igen, og havde en plagsom dag, hans øjne stirrede fortvivlet på gardinerne, som kun lod et dunkelt, askegråt lys slippe ind. Han havde ingen anelse om, hvor solen var, han ledte efter skyggerne, som han havde været bange for, den lange gren, men den var druknet i den silende regns gråblege tåge og det forekom ham, at den med sin forsvinden havde taget hele skoven med sig. Hen mod aftenen blev han noget uklar og råbte hulkende til Albine, at solen var død, at han kunne høre hele himlen, hele naturen græde over solens død. Hun måtte trøste ham som et barn, love ham solen, forsikre ham om, at den ville komme tilbage, at hun ville give ham den. Man han beklagede også planterne. Frøene nede i jorden måtte lide ved at skulle vente på lyset; de havde deres onde drømme, drømte, at de krøb igennem en underjordisk gang, blev hindret af sammenfaldende jord, og kæmpede som afsindige for at komme op i sollyset. Og han begyndte at græde, sagde, at vinteren var en sygdom hos jorden, at han ville dø sammen med jorden, hvis ikke foråret helbredte dem begge.

I tre dage blev det ved at være et forfærdeligt vejr. Ligefremme skybrud øste ned over træerne med fjerne brøl som fra en flod, der gik over sine bredder. Orkanlignende stormvinde fo'r frem og slog mod vinduerne som kæmpemæssige styrtsøer. Albine havde efter Serges ønske lukket skodderne for vinduerne. Når så lampen var blevet tændt, så han ikke længere de blygrå gardiners dysterhed, følte ikke mere himlens dunkle skydække trænge gennem den

mindste sprække og glide hen over ham som en tågesky, der begravede ham under sig. Han lå slap hen, med afmagrede arme og blegt ansigt, og han blev stadig svagere, jo mere syg naturen derude var. Ind imellem, når skyerne var blevet ganske blæksorte, træerne vred sig og knagede, og jorden slæbte sine planter gennem øsregnen som en druknets hår, kunne han knap ånde, han kæmpede med døden, selv ramt af stormen. Men ved den første lysning i skyerne, så snart den mindste blå plet viste sig, åndede han lettere, følte det som en lindring, at løvet tørrede, at gruset på stierne atter blev hvidt, og at markerne drak det sidste vand. Nu længtes også Albine efter solen; tyve gange om dagen stillede hun sig vinduet i forstuen og undersøgte himlen, lykkelig over den mindste hvide plet, urolig over de mørke, kobberfarvede, haglmættede skymasser, frygtede, at en eller anden alt for sort sky ville dræbe hende syge yndling. Hun talte om at sende bud efter doktor Pascal. Men Serge ville ikke vide af nogen.

Han sagde: "I morgen er der sol på gardinerne, så bliver jeg rask."

En aften, da han var meget dårlig, gav Albine ham sin hånd, for at skulle lægge sin kind på den. Og da hånden ikke gav ham nogen lindring, græd hun over at føle sig afmægtig. Lige siden han var sunket tilbage i sin vinterdvale, følte hun sig ikke længere tilstrækkelig stærk til alene at kunne trække ham ud af den feberdrøm, hvori han kæmpede. Hun havde brug for foråret som medhjælper. Hun sygnede selv hen, hendes arme var iskolde, hendes ånde kort, og den kunne ikke længere puste liv i ham. I timevis kunne hun vandre omkring i det store, nu så

dystre værelse. Når hun gik forbi spejlet, så hun, at hun var blevet gusten og grå, og mente at hun var blevet grim.

Men så en morgen, da hun ordnede hans puder, uden at turde prøve sin hænders brudte trolddomsmagt, forekom det hende, at hun så det samme smil som den første dag på Serges læber, da hun kom til at strejfe hans hals med fingerspidserne.

"Åbn skodderne," hviskede han svagt.

Hun troede at han talte i vildelse, for endnu for en time siden havde hun fra vinduet i forstuen kun kunnet se en mørk, dyster himmel.

"Sov du bare," sagde hun sørgmodigt, "jeg har jo lovet at vække dig ved den første stråle. Sov bare, solen er ikke fremme."

"Jo, jeg føler, at solen er fremme – slå skodderne fra."

3

Solen var virkelig fremme. Da Albine havde åbnet skodderne bag de lange gardiner, varmede det skønne gule skær igen et hjørne af det hvide stof. Men hvad der fik Serge til at sætte sig op i sengen, var at han nu igen så skyggen af grenen, som bebudede ham livets genkomst. Denne grønlige skygge, som skælvede ved den mindste brise, betød for ham det samme som hele landskabet opvågnen med sin grønsvær, sit vand, sin horisont af bakker. Den foruroligede ham ikke mere. Han fulgte dens gyngende bevægelser med et begærligt udtryk, for han havde brug for styrkende kraft, som den forkyndte ham. Albine slog armene om ham for at støtte ham og sagde lykkelig:

"Ak kære Serge, nu er vinteren slut – vi er reddet."

Han lagde sig ned igen, hans øjne havde allerede fået liv, stemmen var mere klar.

"I morgen er jeg meget stærk," sagde han. "Så skal du trække gardinerne fra. Jeg vil se alting."

Men da morgendagen kom, blev han grebet af en barnlig rædsel. Han ville ikke have, at vinduerne blev åbnet. Han hviskede: "Om lidt – senere!" Han var stadig ængstelig, han skælvede for den første solstråle, han ville få i øjnene. Det blev aften, men endnu havde han ikke kunnet beslutte sig til at se solen i ansigtet. Han lå vendt mod gardinet og fulgte på dets gennemsigtige stof dagens skiften, den blege morgen, den glødende middag, den violette skumring, alle himlens farver og nuancer. Dér aftegnede sig tilmed den skælven, som den lune luft får af en fugls vingeslag, glæden i de dufte, der vibrerer i en solstråle. Bag dette slør, denne vege drøm om det kraftige liv

dér udenfor, lyttede han til den fremspirende vår. Undertiden følte han sig ligefrem lidt kvalt, når tilgangen af jordens nye blod, trods gardinernes forhindring, kom for voldsomt over ham.

Den følgende morgen sov han endnu, da Albine for at fremskynde hans helbredelse råbte til ham:

"Serge! Serge! Her er solen! "

Hun trak hurtigt gardinerne fra og slog vinduerne på vid gab. Han rejste sig, faldt på knæ i sengen, nær ved at kvæles, halvt afmægtig, og han trykkede hænderne mod brystet for at forhindre sit hjerte i at sprænges. Lige foran sig havde han det vældige himmelhvælv, intet andet end blåt, en uendelighed af blåt; han rensede sig deri fra alt ondt, han overgav sig til det, han inddrak af det velvære, renhed, ungdom. Kun grenen, hvis skygge han havde set, stak frem foran vinduet og aftegnede en skarp grøn stribe på det blå hvælv; og allerede det var for meget for den syges skrøbelighed, der blev såret blot af de flyvende svalers pletter på himmelhvælvet. Han var ved at blive født til nyt liv. Han gav små ufrivillige udråb fra sig, som han lå der druknet i lys og varme luftbølger og mærkede, hvordan livet i en svulmende flod trængte ind i ham. Han strakte hænderne ud og sank tilbage på puden, halvt bedøvet.

Hvilke lykkelig, herlig dag! Sollyset strømmede ind fra højre, langt fra alkoven. Hele formiddagen så Serge det langsomt skride fremad. Han så det nærme sig, guldgult, strejfede de gamle møbler, legede muntert i hjørnerne; af og til gled det ned til gulvet som et stykke oprullet stof. Det nærmede sig langsomt, men sikkert, krøb forsigtigt frem, rakte sine gyldenblonde lemmer ud, strakte sig rytmisk frem til alkoven

med en vellystig langsommelighed, som opvakte et lidenskabeligt begær efter at lade sig favne af det. Endelig, ved to-tiden, forlod solstriben den sidste lænestol, klatrede op over dynen og bredte sig ud over sengen som et opløst, gyldent hår. Serge overgav sine udtærede rekonvalescenthænder til dette glødende kærtegn; han lukkede øjnene halvt, han mærkede kys af ild løbe ud langs hver eneste af sine fingre, han lå i et bad af lys, i en omfavnelse af sol. Og da Albine smilende lænede sig frem over ham, lukkede han øjnene helt og livligt:

"Slip mig, tryk mig ikke så hårdt – hvordan bærer du dig ad med at holde mig sådan, hele mit legeme i dine arme?"

Så gled solskinnet atter ned fra sengen og trak sig langsomt over til venstre. Serge så efter det, så det slå sig ned på den ene stol efter den anden og fortrød, at han ikke havde holdt det tilbage på sit bryst. Albine sad stadig på sengekanten. Begge så de, med armene om hinandens hals, hvordan himlen ganske langsomt slukkedes. Nu og da syntes en stærk skælven at få den til at blegne ligesom i stærk bevægelse. Serges matte blik gled frem over himmelhvælvet og opdagede de meste udsøgte nuancer, som han aldrig før havde anet noget om. Det var ikke kun blåt, men lyseblåt, lillablåt, gulblåt, en levende hudfarve, en pletfri, umådelig nøgenhed, som åndede og hævede sig som en kvindebarm. Hvert nyt blik ud i det fjerne havde sin overraskelse, ukendte kroge af rummet, fine smil, henrivende runde former, florlette slør, bag hvilke store, herlige gudindelegemer skjulte sig i dybet af et paradis, man kun kunne ane. Med lemmer, som var blevet lettere af sygdommen, syntes han, at han fløj midt ind i det changerende silke, dette uskyldsrene azurdun; hans følesans ligesom svævede over hans

afmægtige legeme. Solen sænkede sig, det blå smeltede til det pure guld, himlens levende hudfarve blev lysere, druknede langsomt i alle tusmørkets farvetoner. Ikke en sky var på himlen; en stille forsvinden, en afklædning, som når en jomfru går til hvile, kun en stribe bly rødme lige over horisonten. Hele den store himmel sov.

"Ak, det kære lille barn!" sagde Albine og betragtede Serge, som var sovet ind ved hendes hals samtidig med himlen.

Hun lagde ham ned og lukkede vinduerne. Men morgenen efter ved daggry stod de åbne. Serge kunne ikke mere leve uden solen. Han fik flere kræfter, han vænnede sig til den friske brise, som fik alkovens gardiner til at skælve. Det evige blå begyndte ligefrem at forekomme ham intetsigende. Det trættede ham at være en svane, en hvidhed, at svømme i en uendelighed på himlens klare sø. Tit længtes han efter en flok sorte skyer, en lavine af tåge, som kunne bryde ensformigheden i denne store klarhed. Efterhånden som han blev mere og mere rask, fik han behov for stærkere indtryk. Nu tilbragte han timer med at betragte den grønne gren; han ville gerne have set den vokse, springe ud, strække sine kviste helt ind til hans seng. Den var ham ikke længere nok, den ansporede kun hans længsel, når den talte til ham om træerne, hvis dybe, lokkende brus han hørte uden at kunne se deres kroner. Der var en uendelig hvisken af løv, en gurglen af rindende vand, en flagren af vinger, en høj, langt udtrukken, vibrerende stemme.

"Når du kan stå op," sagde Albine, "så skal du sætte dig ved vinduet. Så skal du se en smuk have!"

Han lukkede øjnene og hviskede:

"Å, jeg ser den, jeg hører den … Jeg ved, hvor træerne er, hvor vandet er, hvor violerne vokser …"

Så fortsatte han:

"Men jeg ser det utydeligt, jeg ser det uden lys … Jeg må blive meget stærk for at kunne gå hen til vinduet."

Nogle gange, når Albine troede, at han sov, var hun væk i flere timer. Når hun kom tilbage, fandt hun ham med øjnene glinsende af nysgerrighed, ude af sig selv af utålmodighed. Han råbte til hende:

"Hvor kommer du fra?"

Han tog hende i armene, snusede til hendes skørter, hendes kjoleliv, hendes kinder.

"Du lugter af alt muligt godt – du har vist været ude at gå i græsset?"

Hun lo, hun viste ham sine dugvåde støvler.

"Du kommer fra haven! Du kommer fra haven!" gentog han henrykt. "Jeg vidste det. Da du kom ind, lignede du en stor blomst. Du her hele haven med dig i din kjole."

Han beholdt hende hos sig, åndede hende ind som en buket. Somme tider kom hun ind med torne, løv, træstumper, der sad fast i hendes tøj. Dem fjernede han, gemte dem under sin hovedpude som relikvier. En dag gav hun ham en buket roser. Han blev så bevæget, at han brast i gråd. Han kyssede blomsterne, lagde dem hos sig i sin favn. Men da de visnede, gjorde det ham så sørgmodig, at han forbød Albine at plukke flere. Han syntes bedre om hende selv, hun var lige så frisk, lige så duftende, og hun visnede ikke; hendes hænder, hendes hår, hendes kinder beholdt altid den samme duft. Til sidst sendte

han hende selv ud i haven og formanede hende om ikke at komme tilbage den første time.

"På den måde, ser du," sagde han, "har jeg sol, luft og roser nok helt til i morgen."

Ofte når han så hende forpustet komme ind, stillede han hende allehånde spørgsmål. Hvilken allé havde hun gået i? Havde hun været inde mellem træerne eller havde hun fulgt skovbrynet ud mod engene? Havde hun set nogle fuglereder? Havde hun sat sig under en hybenbusk eller under et egetræ eller i skyggen af en klynge popler? Men når hun svarede, når hun forsøgte at beskrive parken for ham, lagde han hånden over hendes mund.

"Nej, vær stille," sagde han. "Det er dumt af mig at spørge. Jeg vil ikke vide noget. Jeg vil hellere se det selv."

Og han sank atter hen i sin kære drøm om alt dette grønne, som han mærkede helt tæt på sig, kun på et par skridts afstand. I flere dage levede han kun på denne drøm. I den første tid, sagde han, havde han set parken tydeligere. Men efterhånden som han fik flere kræfter, grumsedes hans drøm af blodets strøm, som ophedede hans årer. Han blev stadig mere og mere usikker. Han kunne ikke længere sige, om træerne stod til højre, om vandet løb længst væk, om der måske lå nogle store klippeblokke under vinduerne. Han talte om det for sig selv, ganske stille.

Det mindste tegn gav ham anledning til at udkaste mærkværdige plantegninger, hvor en fugls kvidren, en knagende gren, en blomsts duft fik ham til lave forandringer – her anbragte han en klynge syrenbuske – lidt længere væk udskiftede han en græsplæne med nogle blomsterrabatter.

Hver time tegnede han en ny have til Albines store morskab, og hun sagde, når hun overraskede ham:

"Det er slet ikke på den måde, det forsikrer jeg dig. Du kan slet ikke regne det ud. Det er smukkere end alt det smukkeste, du har set. Bryd ikke dit hoved med det. Parken er min, jeg skal give dig den. Den løber ikke sin vej, det kan du stole på."

Serge, som havde været bange for lyset, blev meget ængstelig af sig, da han blev så stærk, at han blev i stand til at gå hen og sætte sig ved vinduet. Hver aften gentog han: "I morgen." Han vendte sig skælvende mod væggen, når Albine kom ind, og råbte, at hun lugtede af tjørn, at hun havde fået rifter på hænderne, da hun havde revet hul i en hæk for at tage al lugten med hjem til ham. En morgen tog hun ham pludselig i sine arme og næsten bar ham hen til vinduet, hvor hun holdt ham fast og tvang ham til at se ud.

"Hvad er du for en lille kujon!" sagde hun med en klingende latter.

Hun lod hånden beskrive en cirkel hele horisonten rundt og sagde i en triumferende tone fuld af ømme løfter:

"Paradiset! Paradiset!"

Serge så derud, men uden at sige noget.

4

Et hav af grønt lige frem, til højre, til venstre, overalt. Et hav, som rullede sine dønninger af løv helt ud til horisonten, uden at brydes af en mur, et hus, en støvet vej. Et øde, et uplettet, helligt hav, som strålede i sin vilde skønhed i uskyldig ensomhed. Kun solen trængte sig ind dér, bredte sig som et gyldent dække over lysningerne, sendte sine stråler ud i sprælsk leg i gangene, hang sit skinnende hår som en gylden dug over trækronerne, drak af kilderne med guldglitrende læber, der dryppede flimrende ringe ned i vandet. I denne flammende soldans levede den store have, kåd som et lykkeligt dyr, løssluppent ved verdens ende, fjernt fra alt, frit fra alt. Der var en så voldsom mængde løv, en så overvældende flod af planter, at den var ligesom begravet og druknet deri. Idel grønne skråninger, stilke, der udstrålede løvblade som sprudlende fontæner, skummende bølgemasser af vegetation, tætsluttende forhæng af skove, kapper af slyngplanter, som slæbte hen ad jorden, sværme af gigantiske grene, der sænkede sig i alle retninger.

I denne utrolige vegetation var det næsten umuligt at skelne Paradisets oprindelige plan. Lige frem fandtes der i en slags umådeligt amfiteater sikkert parterrer med forvitrede bassiner, halvt sammenfaldne balustrader, forfaldne trapper, væltede statuer, hvis hvide former lyste i det mørke græs. Længere væk, bag den blå linje, der betegnede en vandflade, spredte der sig et krat af frugttræer; endnu længere væk stod en højstammet, dyb skov, forneden mørk og violet, stribet af lys, en skov, der var vendt tilbage til naturtilstanden, et uendeligt, bølgende hav af

trækroner i gulgrønne og bleggrønne og mørkegrønne nuancer, alt efter hvilken art der nu var tale om.

Til højre klatrede skoven op over nogle bakker, spredte nogle pletter af små granlunde, døde bort i tynde krat, hvorefter de nøgne klipper rejste en vældig mur, et bjergskred, som spærrede for udsigten. En glødende vegetation sprængte jorden, vidunderlige planter, ubevægelige i varmen som sovende krybdyr; en sølvstråle, et sprøjt, der på afstand lignede en støvregn af perler, antydede et vandfald, kilden til de stille damme, der slumrede rundt om parterret. Til venstre løb floden midt gennem en stor eng, hvor den delte sig i fire bække, hvis lunefulde sving man kunne følge mellem sivene og piletræerne, bag de store træer; så langt man kunne se, strakte sig friske græsplæner i et landskab, som badedes i en blålig tåge, en lysning fyldt med dagslys, der efterhånden smeltede sammen med aftenhimlens changerende grønlig-blå. Paradiset med sine parterrer, sin skov, sine klipper, sit vand, sine enge optog hele horisonten.

"Paradiset!" hviskede Serge og åbnede armene for ligesom at slutte hele parken i sin favn.

Han vaklede, og Albine måtte sætte ham i en lænestol. Der sad han i to timer uden at tale, sad med hagen støttet på hænderne og betragtede det store maleri foran sig. Af og til blinkede han, en rødmen steg op i hans kinder. Han betragtede langsomt alt, hvad han så, med en dyb overraskelse. Det var alt for vidtstrakt, for indviklet, for mægtigt.

"Jeg kan ikke se, jeg kan ikke forstå," udbrød han og rakte Albine sine hænder med en til det yderste træt bevægelse.

Så lænede den unge pige sig mod hans stols rygstød, tog hans hoved i sine hænder og tvang ham til igen at se ud over haven, idet hun blidt sagde:

"Det tilhører alt sammen os. Ingen kommer her. Når du er rask, vil vi gå ture der. Vi kan bruge hele vort liv, før vi har nået at komme rundt over det hele. Vi vil gå lige hvor du vil. Hvor vil du hen?"

Han smilede og sagde stille:

"Åh, ikke så langt. Den første dag to skridt fra døren. Jeg ville sikkert falde, skal jeg sige dig … Nej, nu ved jeg det, jeg går så langt som hen til det træ der, ved vinduet."

Men hun vedblev:

"Vil du ikke ud til parterret? Der kan du se rosenbuskene, de har oversvømmet det hele, selv de gamle gange, hvor de nu vokser i klynger. Eller måske kan du bedre lide frugthaven, hvor jeg kun kan komme ind ved at kravle på maven, så tunge er grenene med frugter? Vi vil gå endnu længere væk, hvis du kan. Vi vil gå til skoven, til mørke kroge langt borte, så langt, at vi må blive der natten over. Eller også vil vi en morgen klatre op på klipperne dér. Der skal du få planter at se, som jeg ligefrem er bange for. Du skal få kilderne at se, en sand regn af vand, og vi vil more os med at lade dem stænke os vand i ansigtet. Men hvis du hellere vil gå langs hækkene, ved kanten af en bæk, skal vi skrå over engene. Der er herligt under pilene om aftenen i solnedgangen. Man kan strække sig ud i græsset og se på de små grønne frøer, som hopper rundt mellem sivene."

"Nej, nej," sagde Serge, "du trætter mig ud, jeg vil ikke se så meget. Jeg går to skridt, det er nok."

"Selv ikke jeg har endnu været overalt," vedblev hun. "Der er mange kroge, jeg ikke kender til. Jeg har strejfet om i årevis, men endnu aner jeg, at der er ukendte gemmesteder omkring mig, hvor skyggen sikkert er svalere og græsset blødere. Jeg har altid bildt mig ind, at der findes et særligt sted, hvor jeg gerne ville leve for altid. Det findes bestemt et eller andet sted, jeg er sikkert gået forbi det, eller også gemmer det sig så langt borte, at jeg ikke er kommet derhen på nogle af mine strejftog. Vi skal finde det sammen, ikke sandt Serge, vi vil leve der."

"Nej, nej, vær stille," stammede den unge mand. "Jeg forstår ikke, hvad du siger. De tager livet af mig."

Hun lod ham græde i sine arme et øjeblik, bange, fortvivlet over ikke at kunne finde noget ord, der kunne berolige ham.

"Er Paradiset da ikke så smukt, som du havde tænkt dig?" spurgte hun.

Han løftede ansigtet og svarede:

"Jeg ved det ikke – det var ganske lille, og nu vokser det bare hele tiden. Tag mig væk, gem mig."

Hun førte ham til hans seng, beroligede ham som et barn, vuggede ham med en lille løgn:

"Nå ja, det er heller ikke sandt, der er slet ikke nogen have, det er en historie, jeg har sat sammen. Sov du blot roligt."

5

Hun lod ham hver dag sidde ved vinduet i de kølige timer; han vovede efterhånden at tage nogle få skridt, støttende sig til møblerne. Hans kinder havde en lyserød glød, hans hænder var ikke mere så gennemsigtigt voksblege. Men samtidig med, at han blev mere rask, lagde der sig en tåge over hans sind og forvandlede ham til et stakkels nyfødt væsen, som kun levede et vegetativt liv. Han var kun en plante, var ikke bevidst om noget andet end luften, hvori han badede sig. Han trak sig stadig ind i sig selv; var endnu for anæmisk til at kunne øde nogle kræfter på den ydre verden, han klamrede sig til jorden og lod sin krop inddrikke dens saft. Det var en genfødsel, en langsom klækning i forårets lune luft. Albine, som huskede visse ytringer af doktor Pascal, blev ganske forfærdet, da hun så ham forblive på denne måde, som et lille barn, enfoldig og sløv. Hun havde hørt, at visse sygdomme, når de helbredes, efterlader en form for vanvid. Og hun sad i timevis og iagttog ham, fandt på at smile til ham, som mødre gør, for at få ham til at smile tilbage. Men det gjorde han ikke endnu. Når hun førte sin hånd forbi hans øjne, så han det ikke, fulgte ikke denne skygge. Når hun talte til ham, vendte han blot hovedet lidt efter lyden. Hun havde en eneste trøst: han voksede godt til, han var et smukt barn.

I en uge helligede hun ham den ømmeste omsorg. Hun gav sig til tåls, ventede på, at han skulle vokse til. Eftersom hun konstaterede en vis vågnende bevidsthed, beroligede hun sig og tænkte, at han nok skulle blive en mand igen med tiden. Det gav et lille sæt i ham, da hun rørte ved ham. Så skete det en aften, at han lo lidt. Dagen efter satte hun ham ved vinduet og gik så ned

i haven, hvor hun begyndte at løbe rundt og kalde på ham. Hun forsvandt under træerne, løb hen over solfyldte græsplæner, kom forpustet tilbage og klappede i hænderne. Han sad der med flakkende øjne og så hende først ikke, Men da hun igen begyndte at løbe og lege gemmeleg, dukkede op bag hver en busk og råbte til ham, fulgte han endelig hendes hvide kjole med blikket. Og da hun så pludselig stillede sig under vinduet med opløftet ansigt, strakte han armene ud og gjorde mine til at ville gå ned til hende. Hun gik op til ham og omfavnede ham med en stolt mine.

"Åh, du så mig, du så mig!" udbrød hun. "Du vil komme med mig ned i haven, ikke sandt? Hvis du vidste, hvor du har gjort mig fortvivlet de sidste dage ved at være så sløv og aldrig se mig eller høre mig!"

Han syntes at lytte til hende, men bøjede hovedet med en lidt trist og skræmt mine.

"Men du har det bedre," vedblev hun. "Du er stærk nok til at komme ned, når du vil. Hvorfor siger du ingenting? Har du mistet evnen til at tale? Åh, sådan en lille knægt! Det skal nok passe, at jeg må lære ham at tale."

Og så morede hun sig virkelig ved at nævne alle de genstande, han berørte. Han sludrede bare, gentog stavelserne to gange, udtalte ikke et eneste ord ordentligt. Så begyndte hun at føre ham rundt i værelset. Hun støttede ham, førte ham fra sengen til vinduet. Det var en virkelig langtur. Han var ved at falde omkuld et par gange undervejs, så hun måtte le. En dag satte han sig på gulvet, og hun havde det største besvær med at få ham op igen. Så lod hun ham tage en tur rundt i værelset, sætte sig i sofaen, i lænestolene, og denne rundrejse tog en god

times tid. Endelig kunne han vove et par skridt alene. Hun stillede sig foran ham med udstrakte arme, trak sig baglæns og lokkede ham, så han måtte gå over gulvet for igen at få støtte af hendes arme. Da han blev tvær og nægtede at gå, tog hun sin hårkam af og rakte ham den som legetøj. Så kom han og tog den, og han satte sig stille i et hjørne og legede i flere timer med kammen og skrabede langsomt sin hænder med dens tænder.

En morgen fandt Albine Serge oppe. Det var allerede lykkedes ham at åbne en vinduesskodde. Han forsøgte at gå uden at støtte sig til møblerne.

"Men dog, sikke en dygtig dreng!" sagde hun muntert. "I morgen springer han ud gennem vinduet, hvis man lader ham gøre, som han vil. Nå, er vi nu blevet stærk som en kæmpe?"

Serge svarede med en barnlig latter. Hans lemmer havde genvundet de unge års sundhed, men hans begreber var ikke klaret. Han sad hele eftermiddage foran Paradiset med den tvære mine hos et barn, som ser alting i hvidt, og kun hører alle lyde som en forvirret mumlen. Han var endnu uvidende som en lille dreng, og hans følelse var så usikker, at han ikke kunne skelne stoffet i Albines kjole fra stoffet på de gamle lænestole. Stadig spærrede han øjnene op som om han intet begreb, hans bevægelser var tøvende og famlende; det var, som om han var begyndt sit liv på ny, rent instinktivt, uden kendskab til omgivelserne. Manden i ham var endnu ikke født.

"Det er godt, det er godt, vær du blot så enfoldig, du vil," mumlede Albine. "Vi skal se ..."

Hun tog kammen af og holdt den frem mod ham.

"Du vil have min kam?" sagde hun. "Så kom og tag den."

Hun gik baglæns og lokkede ham ud af værelset, så lagde hun armen om hans liv og støttede ham ved hvert trappetrin. Mens hun satte kammen på igen, legede hun med ham, kildede ham på halsen med sit hår, og fik ham til at glemme, at han var på vej ned. Men dernede i forstuen, inden hun fik åbnet døren, blev han bange for mørket i korridoren.

"Se her!" råbte hun, og slog døren op på vid gab.

Det var som et pludseligt daggry, mørket svandt hurtigt og afslørede dagen i hele dens morgenfriske munterhed. Parken strakte sig foran dem i klart grønt, frisk og dyb som en kilde. Serge stod henrykt tilbage i døren med et tøvende begær efter at stikke foden ud i denne sø af lys.

"Du ser ud som om du var bange for at blive våd," sagde Albine. "Kom bare, jorden er fast nok."

Han havde taget skridt fremad og undrede sig nu over, at det bløde sand kunne bære ham. Denne første berøring af jorden gav ham et stød, og et øjeblik stod han der rank, han voksede, udstødte et langt suk.

"Kom nu, vær modig!" sagde Albine. "Du ved, at du har lovet mig at gå fem skridt. Vi skal gå hen til morbærtræet der neden for vinduet … der kan du hvile dig."

Han måtte bruge et kvarter for at gå de fem skridt. For hver anstrengelse stoppede han, som om han måtte trække de rødder op, der bandt ham til jorden.

Den unge pige, som skubbede på ham, sagde leende:

"Du ligner et træ, der går."

Hun lod ham stille sig med ryggen til morbærtræet i den solregn, der strømmede ned fra grenene. Så forlod hun ham, var væk fra ham i et spring og råbte til ham om ikke at røre sig

af flækken. Serge stod med hængende arme og vendte langsomt ansigtet mod parken. Den gjorde et indtryk af barndom. Den lyse vegetation ligefrem badede i ungdommens mælk, i en matgul flydende glød. Træerne var endnu i deres barndom, blomsterne havde huld som svøbelsesbørn, vandet var uskyldigt blåt som et par opspærrede barneøjne. Der lå i alt, i selv det mindste blad, en henrivende opvågnen.

Serge var standset ved udmundingen af en stor allé, som dannede en gul åbning i løvværkets tætte masse. Langt ude i øst lå gulddrukne enge, som syntes at være det lysfelt, hvor Solen steg ned til jorden; og han stod og ventede, at morgenen skulle strømme op ad denne gang og løbe hen til ham. Han mærkede den komme ved en lun brise, først meget svag, den berørte næppe hans hud; blev så efterhånden svulmende og så frisk, at det gav et sæt i hele hans krop. Han mærkede den komme med en stadig tydeligere smag, den bar den fri lufts helbredende bitterhed til ham, lagde de søde krydderiers, de sure frugters, de saftfyldte skoves skønne nydelse på hans læber. Han mærkede den komme med alle de dufte, den havde samlet på sin færd, jordens duft, de skyggefulde skoves duft, de varme planters duft, en hel buket af dufte så heftige, at de ligefrem føltes berusende. Han hørte den komme med en fugls lette flugt langs jorden, den vækkede hele parken af dens stilhed, gav stemme til alt, hvad den berørte, lod tings og skabningers musik klinge i hans øren. Han så den komme længst borte i alleen, fra de gulddrukne enge, med rosenrødt åsyn, så munter, at den oplyste sin vej med et smil, på afstand ikke større end et dagslysglimt, men allerede efter nogle få spring stærk som selve solens glans. Og nu var morgenen kommet, den kom og

favnede morbærtræet, som Serge stod og støttede sig mod. Serge blev genfødt i morgenens barndom.

"Serge! Serge!" råbte Albines stemme langt borte bag parterrets høje buske. "Vær ikke bange, jeg er her."

Men Serge var ikke længere bange. Han blev født på ny i dette sollys, dette rene lysbad, som oversvømmede ham. Han blev født på ny som femogtyveårig, hans sanser åbnede sig pludselig, han blev henrykket af denne høje himmel, denne lykkelige jord, dette under, som udbredte sig omkring ham, så lang øjet rakte. Denne have, som han i går intet havde vidst om, var ham en vældig nydelse. Alt fyldte ham med henrykkelse, lige ned til græsstråene, stenene på gangene, de briser, han ikke kunne se og som kærtegnede hans kinder. Hele hans legeme tog dette stykke natur i besiddelse, favnede den, inddrak den med læberne, indåndede den med næseborene; han tog den med sig i sine øren, gemte den i dybet af sine øjne. Det var hans. Parterrets roser, skovens høje grene, de af det sydende vandfald klingrende klipper, engene, hvor solen strøede sine guldaks, alt tilhørte ham. Så lukkede han øjnene og nød at åbne dem ganske langsomt igen for at blændes af en ny opvågnen.

"Fuglene har ædt alle jordbærrene," sagde Albine, som nu kom løbende med et bedrøvet udtryk. "Jeg har ikke kunnet finde mere end disse to."

Men hun standsede nogle få skridt fra ham og betragtede ham med henrykt overraskelse, som ramt lige i hjertet.

"Hvor er du smuk!" udbrød hun.

Hun gik nærmere hen til ham, hun stod helt hensunken i ham og hviskede:

"Jeg har aldrig, aldrig *set* dig før."

Han var virkelig vokset. Iklædt løstsiddende tøj stod han der, rank, endnu lidt spinkel, med fine lemmer, bredt bryst og runde skuldre. Hans hvide hals, der var brun i nakken, bevægede sig frit og smidigt og kastede hovedet let tilbage. Sundhed, styrke og kraft stod at læse i hans ansigt. Han smilede ikke, han var i hvile, med en alvorlig og mild mund, faste kinder, stor næse, grå øjne, der var meget klare og magtbevidste. Hans lange hår, som skjulte hele issen, faldt ned på skuldrene i sorte lokker; på overlæben og hagen krusede sig et tyndt, sort skæg og fremhævede hudens hvidhed.

"Åh, du er smuk, du er smuk!" gentog Albine, som langsomt satte sig på hug foran ham og løftede sit blik kærtegnende mod ham. "Men hvorfor er du vred på mig nu? Hvorfor siger du ingenting? "

Han stod stille, uden at svare. Hans øjne stirrede ud i det fjerne, han så ikke pigen ved sine fødder. Han talte med sig selv og sagde ud i solskinnet:

"Hvor lyset er vidunderligt!"

Det var, som om selve disse ord var en dirren af sollyset. De faldt, næppe mere end hvisket frem, som en melodisk brise, en skælven af varme og liv. Det var allerede flere dage siden, Albine sidst havde hørt Serges stemme. Hun genfandt den forandret ligesom han selv. Hun syntes, den klingede ud i parken, sødere end fuglenes sang, stærkere end vinden, som bøjede træernes grene. Hans stemme var konge, den uddelte befalinger. Hele parken hørte den, skønt den var svag som et åndedrag, og hele parken skælvede ved den glæde, den bar med sig.

"Tal til mig," bad Albine. "Du har aldrig talt således til mig. Deroppe i værelset vrøvlede du som et barn, når du da ikke var

fuldstændig stum. Hvoraf kommer det, at jeg ikke længere genkender din stemme? Før syntes jeg, at din stemme sænkede sig ned fra træerne, at den kom fra hele parken, at den var et af de dybe sukke, som gjorde mig så underligt til mode om nætterne, inden du kom hertil. Hør, alting tier for at kunne høre dig tale igen ..."

Men han vidste stadig ikke, at hun var der. Hun fortsatte i en blidere tone:

"Nej, sig intet, hvis det trætter dig. Sæt dig ved siden af mig. Vi vil sidde her på græsplænen, lige til solen forsvinder. Og se bare her, jeg har fundet to jordbær. Det var bestemt ikke nemt. Fuglene æder alting. Det ene er dit, dem begge to, om du vil; eller også deler vi dem, så vi kan smage dem begge to! Sig tak, så jeg kan høre dig."

Han ville ikke sætte sig, han afslog jordbærrene, som Albine fortrydelig kastede fra sig. Hun sagde ikke mere. Hun havde hellere set, at han var syg, som de første dage, da hun gav ham sin hånd som hovedpude og følte, at han livede op på ny under hendes åndedrag, som kølede hans pande. Hun forbandede hans helbredelse, som gjorde, at han nu kunne stå der i sollyset som en ung, ligegyldig gud. Skulle han blive stående der uden noget blik for hende? Og hun drømte om atter at få lov at blive hans læge, alene ved kraften i sine små hænder at give ham denne hans nye ungdom. Hun så nok, at der manglede en gnist i hans grå øjne, at han havde en bleg skønhed som statuernes, der lå rundt om blandt nælderne i parken. Så rejste hun sig, lagde armen om hans liv og åndede ham i nakken for at indgyde ham liv. Men i dag havde Serge ikke en gang nogen bevidsthed om dette åndedrag, som blæste gennem hans silkeglatte skæg.

Solen havde trukket sig bort, de måtte gå ind. Oppe i værelset brast Albine i gråd.

Efter den morgen tog rekonvalescenten hver dag en kort spadseretur i haven. Han gik forbi morbærtræet, han gik ud til kanten af terrassen, til den store trappe, hvis ødelagte trin førte ned til parterret. Han vænnede sig til den friske luft; hvert solbad fik ham til at blomstre op. Et ungt kastanjetræ, som var skudt op af et frø, der var faldet ned mellem to sten i balustraden, sprængte sine klæbrige knopper og udfoldede sine vifteformede blade med mindre kraft end han. En dag havde han tilmed villet gå ned ad trappen; men kræfterne svigtede ham, og han satte sig på et trappetrin mellem de urter, der var spiret frem i revnerne i stenene. Nede til venstre opdagede han en lille rosenlund. Det var derhen han så gerne ville.

"Vent lidt," sagde Albine. "Rosernes duft er endnu for stærk for dig. Jeg har aldrig kunnet sætte mig under rosenbuskene uden at føle mig træt og svimmel og føle en sød trang til at græde. Ja, jeg skal føre dig hen til rosenbuskene, og jeg skal græde, for du gør mig så trist."

6

En morgen kunne hun endelig føre ham helt ned ad trappen; hun trådte græsset ned foran ham, banede ham vej gennem hybenbuskene, som spærrede de sidste trin, med sine smidige arme. Så gik de langsomt hen til rosenlunden. Det var en skov af høje, opstammede roser med store og yppige kroner ligesom træernes, og vældige rosenbuskadser, som dannede uigennemtrængelige krat ligesom unge ege. Før i tiden havde her været den mest fantastiske samling af roser, man kunne tænke sig. Men da parterret ikke mere blev vedligeholdt, voksede alting vildt, den var blevet en urskov, en rosenskov, som opslugte gangstierne, sendte vildskud op overalt, blandede arterne i den grad, at roser af alle farver og alle dufte nu syntes at blomstre på den samme stamme. Krybende rosenbuske dannede mosbløde tæpper på jorden; klatreroser hagede sig fast til andre rosentræer som glubske vedbendranker, steg op som grønne raketter og lod ved det mindste vindstød en regn af blomsterblade falde ned. Naturlige gange havde dannet sig midt i skoven, smalle stier, brede alleer, henrivende overgroede gange, hvor man gik i skygge og vellugt. Man kom til korsveje og lysninger under hvælvinger af små røde roser, gik mellem vægge beklædt med gule roser. Solrige hjørner lyste som grøn silkebrokade med spraglede mønstre; visse skyggefulde hjørner havde en fredfyldt alkovestemning, en duft af kærlighed, en lunken varme som en buket, der hensmægtede ved en kvindes barm. Roserne havde også stille, hviskende stemmer. Og de var fulde af sangfuglereder.

"Vi må passe på ikke at gå vild," sagde Albine, idet hun begav sig ind i skoven. "Jeg har gjort det én gang. Solen var allerede gået ned, da det endelig lykkedes mig at befri mig fra rosenbuskene, som for hvert skridt holdt mig fast i skørtet."

Men de havde ikke gået mere end nogle få minutter, før Serge var udtrættet og ville sætte sig. Han lagde sig ned og faldt i dyb søvn. Albine sad tankefuld ved hans side. De var ved udmundingen af en gangsti, på kanten af en lille skovslette. Stien fordybede sig langt ind, kantet af solstriber, og åbnede sig i den anden ende mod himlen med en lille rund og blå port. Andre små stier dannede blindgyder af grønt. Skovsletten var omgivet af store terrasser med rosenbuske, som steg op i et virvar af grene, et krat af tornede ranker, der stak tætte flader af blade højt op i luften, blev hængende og udspændte et dække som af svævende teltdug fra den ene busk til den anden. Mellem disse flagrende forhæng, udskårne som fine kniplingsvæv, sås kun næsten umærkelige azurblå dagslysåbninger, gennem hvilke lyset silede ind som det fineste solstøv. Og ned fra hvælvet hang guirlander af grene, store knipper fastholdt af en enkelt stilks grønne tråd, en vældig flade af blomster, som i hele længden af en revne i bladtaget slæbte ned langs jorden som et nedrevet gardin.

Albine betragtede imidlertid Serge, mens han sov. Hun havde aldrig set ham så slap, som han nu lå der, med de åbne hænder på græsset og livløst ansigt. Han var død for hende, hun tænkte, at hun kunne kysse ham, uden at han så meget som mærkede det. Trist og tankefuld beskæftigede hun sine uvirksomme hænder med at plukke blade af de roser, hun kunne nå. Over hendes hoved hang en vældig blomsterdusk ned, rørte ved

hendes hår, prydede hendes hårspænde, hendes øren, hendes hals med roser, udbredte en kappe af roser over hendes skuldre. Hendes hænder udsendte en regn af rosenblade, store, bløde kronblade med en jomfruelig barms fine runding og changerende rosenrøde hvidhed. Roserne dækkede allerede hendes fødder i græsset som et snefald. Roserne klatrede op på hendes skød, dækkede hendes skørt, druknede hende helt op til midjen; tre forvildede rosenblade havde lagt sig på hendes kjoleliv, der hvor barmen begyndte, og det var som et glimt af hendes henrivende mælkehvide krop.

"Ak, sikken en doven fyr!" mumlede hun træt og tog en håndfuld roser og smed dem i ansigtet på Serge for at vække ham.

Han forblev liggende i sin tunge dvale med øjne og mund dækkede af rosenblade. Det fik Albine til at le. Hun bøjede sig frem, hun kyssede ham eftertrykkeligt på begge øjne, hun kyssede ham på munden, og hun pustede, idet hun kyssede ham, for at få rosenbladene til at flyve væk, men de blev liggende på hans læber, og hun lo endnu højere, og morede sig vældigt over disse blomstrende kærtegn.

Serge satte sig langsomt op. Han så overrasket på hende, ligesom forskrækket over at finde hende der. Han spurgte hende:

"Hvem er du, hvorfra kommer du, hvad gør du her ved siden af mig?"

Hun smilede stadig, henrykt over at han vågnede. Så lod han til at huske, og han sagde med en bevægelse af lykkelig tillid:

"Jeg ved det, du er min kærlighed, du har dit udspring i min krop, du venter, at jeg skal slutte dig i min favn, så vi smelter

sammen til ét. Jeg drømte om dig. Du var i mit bryst, og jeg gav dig mit blod, mit kød, mine knogler. Jeg følte ingen smerte ved det. Du tog halvdelen af mit hjerte, men så blidt, at det var en sand nydelse for mig at få lov at dele mig sådan. Jeg ledte efter det bedste og smukkeste jeg havde, for at få lov at give dig det. Hvis du havde taget det hele, ville jeg have takket dig. Men jeg vågnede op, lige som du gik ud af mig. Du gik ud af mine øjne og min mund, jeg følte det tydeligt. Du var ganske varm, du duftede, du føltes så blid; det var dit legemes skælven, der fik mig til at vågne."

Albine lyttede henrykt, mens han talte. Endelig så han hende, endelig var han genfødt, helbredt. Hun bønfaldt ham med udstrakte hænder at fortsætte.

"Hvordan har jeg kunnet leve uden dig?" halvt hviskede han. "Men jeg levede ikke, jeg var som et sovende dyr. Og nu tilhører du mig, og du er ingen anden end mig selv! Du må aldrig forlade mig, for du er selve mit åndedrag, du ville tage mit liv med dig. Vi vil blive ved at være i hinanden. Du skal være i mit kød og blod som jeg i dit. Hvis jeg forlader dig en dag, så vil jeg blive forbandet, mit legeme vil visne hen som et ubrugeligt og skadeligt ukrudt."

Han tog hendes hænder og gentog med en stemme, der skælvede af beundring:

"Hvor du er smuk!"

I det faldende solstøv var Albines hud mælkehvid med en svagt gylden refleks. Rosenregnen omkring hende og på hende druknede hende i rosenfarve.

Hendes blonde hår, som kammen næsten ikke kunne holde oppe, klædte hendes hoved i en nedgående sol, dækkede hendes

nakke med et virvar af glitrende små krøller. Hun bar en hvid kjole, men alligevel var hun halvnøgen, således blottede hun ved sine livlige bevægelser sine arme, sin barm, sine knæ, hun viste sit jomfruhvide kød, der strålede i al sin nøgne skønhed uden blusel, ligesom en blomst, og udsendte sin egen duft. Hun var af almindelig højde, slank, smidig som en slange, med spirende, bløde, runde linjer, hele den friske ynde hos en knop i udvikling, stadig med noget af barnet over sig, men allerede svulmende af kønslig modenhed. Hendes aflange ansigt med den smalle pande og lidt store mund smilede med de blå øjnes hele ømme liv. Men alligevel var hun alvorlig med de ukunstlede kinder og den frodige hage, og hun var smuk på samme naturlige måde som et træ.

"Og hvor jeg elsker dig!" sagde Serge og trak hende ind til sig.

De var sluttet i hinandens favn. De kyssede ikke hinanden, de havde lagt armen om hinandens liv og lagt kind mod kind, forenede, tavse, lykkelige over at være smeltet sammen til ét. Rundt om dem blomstrede rosentræerne. Det var en kærlighedssvimmel blomstring, fuld af røde, lyserøde og hvide smil. De levende blomster åbnede sig og blottede de nøgne former, som når et kjoleliv ikke længere skjuler barmens skatte. Der var gule roser, som udfoldede blade, gyldne som barbarkvinders hud, halmfarvede roser, citrongule roser, solgule roser, alle nuancerne hos kvindehalse, der var brunet af himlens glød. Så lysnede hudfarverne, teroserne havde en henrivende fugtig glans, strålede med hemmelig glæde, skjulte blufærdigt dele af kroppen, som man ikke viser, med hud så glat som silke og med et net af matblå årer. Så kom de lyserøde farvers livsglade latter; de renthvide med et anstrøg af rødt, der

mindede om en ungmøs snehvide fod, som prøvende dypper sig i en kildes vand; den blege rosa, finere end den varme hvidhed hos et knæ, der titter frem, eller den glans som en ung arm giver til et bredt ærme; det kækt sarte, blod under satin, nøgne skuldre, nøgne hofter, hele kvindens nøgenhed, kærtegnet af klare lysende rosenfarver, barmens rosenknopper, læbernes halvåbne blomster, med duft af en varm ånde. Og slyngroserne, de store rosentræer med deres regn af hvide blomster, klædte alle disse roser, alt dette nøgne kød, med deres blomsterklasers kniplingsvæv, deres lette musselins uskyld, mens hist og her vinrøde, blodrøde, næsten sorte roser gennemborede den rene brudehvidhed med lidenskabens sår. Det var den duftende skovs bryllup, hvor majs jomfruelighed går over i juli og augusts frugtbarhed; det var det første uerfarne kys, plukket som en buket på bryllupsdagens morgen. Selv nede i græsset ventede mosroserne, med deres højhalsede kjoler af grøn uld, på kærligheden. Langs den med solstriber kantede sti løb blomster omkring, kiggede frem med små ansigter og råbte ad de lette briser i forbifarten. Under skovsengens opspændte telt skinnede alle smilene. Ingen rose blomstrede helt som de andre; alle havde deres egen måde at elske på. Nogle lod sig kun formå til at linde lidt på deres knop, meget generte, rødmende i hjertet, mens andre sad med opløst korset, stønnende, vidåbne, mishandlede og så svimle af kærlighed, at de var nær ved at dø. Der var små, muntre roser, som gik i flok med kokarder i huen; andre vældige, med svulmende ynder, runde som fede sultaninder; frække roser med miner som glædespiger, koket halvtpåklædte, med kronblade, der var hvide af pudder; ærbare, korrekt højhalsede

som borgerfruer; aristokratiske, med en smidig elegance og en original evne til inden for det tilladtes grænser at lade sig finde med halvfærdigt toilette. Fuldt udsprungne roser af form som et bæger bød deres duft til som i en kostbar krystalskål; de urneformede, hængende roser lod den sive dråbe for dråbe; de runde roser, der lignede kålhoveder sendte den ud med en sovende blomst regelmæssige åndedrag; roserne i knop sluttede deres blade tæt sammen og gav endnu kun et svagt jomfrueligt suk fra sig.

"Jeg elsker dig, jeg elsker dig," gentog Serge med lav stemme.

Og Albine var nu også en stor rose, en af de blege roser, som var sprunget ud samme morgen. Hun havde hvide fødder, rosenfarvede knæ og arme, gyldenblond hals, en henrivende året, mathvid barm med en udsøgt fugtig glans. Hun duftede skønt, hun strakte læberne frem, som tilbød deres endnu svage duft i et bæger af koral. Og Serge åndede hende ind, satte hende i sit bryst.

"Å," sagde hun leende, "du gør mig ikke fortræd, du kan tage mig helt og holdent."

Serge lyttede henrykt til hendes latter, der havde samme tone som en fugls sang.

"Det er dig, der synger sådan," sagde han. "Aldrig har jeg hørt noget så sødt. Du er virkelig mit livs glæde."

Hun udstødte en endnu mere klingrende latter med perlende skalaer af små skingre fløjtetoner, som faldt af og druknede i lavere toner. Det var en endeløs latter, en strubekvidren, en klingende, triumferende musik, som forherligede hans opvågnens lyksalighed. Alting istemte denne latter fra den unge kvinde, der fødtes til skønhed og kærlighed: roserne, den

duftende skov, hele Paradiset. Den store park havde hidtil manglet noget, en smuk stemme, som var træernes, vandets og solens levende glæde. Nu havde den store have fået latterens skønne gave.

"Hvor gammel er du?" spurgte Albine, efter at hun havde ladet sin sang slukke i en langt udtrukken, hendøende tone.

"Snart 26 år," svarede Serge.

Hun blev overrasket. Var han virkelig seksogtyve år? Han var selv overrasket over, at han havde svaret dette sådan ganske uden at tænke over det. Det forekom ham, at han ikke var en dag, ikke en time gammel.

"Og du, hvor gammel er du?" spurgte han.

"Jeg er seksten."

Hun slog atter en latter op, så hele hendes skikkelse skælvede, gentog sin alder, sang sin alder. Hun lo af, at hun var seksten år, med en fin latter, der flød som en vandstråle, med en rytmisk skælven i stemmen. Serge betragtede hende tæt på, overrasket over det sprudlende liv, som latteren gav hendes ansigt. Han kendte hende næppe igen, hun havde fået smilehuller i kinden, de hvælvede læber blottede mundens fugtige rosenfarve, øjnene lignede to stykker blå himmel, som tændtes af morgensolens lys. Idet hun kastede hovedet tilbage, sendte hun en glødende varm fornemmelse gennem ham,

Han strakte hånden ud, og søgte mekanisk bag om hendes hals.

"Hvad vil du?" spurgte hun.

Men så huskede hun og udbrød:

"Min kam! Du vil have min kam!"

Hun gav ham kammen og lod sin tunge hårmasse falde ned. Det var, som om et stykke gyldent stof var blevet rullet op. Hendes hår indhyllede hende helt ned til hofterne. Krøller faldt ned over hendes bryst og fuldendte hendes kongelige udstyr. Serge gav et let udråb fra sig ved synet af disse pludseligt bølgende lysflammer. Han kyssede hver en lok, han brændte sine læber på al denne solnedgangsglans.

Men Albine tog nu hævn for den lange tavshed og snakkede og spurgte i en uendelighed.

"Oh, hvor du har plaget mig! Jeg var ikke mere noget for dig, jeg tilbragte mine dage ubrugelig, magtesløs, fortvivlet som et værdiløst væsen … Og dog havde jeg været dig en lindring i den første tid. Du så mig, du talte til mig … Husker du, at du lå og døsede ved min skulder og hviskede, at jeg gjorde dig godt?"

"Nej," sagde Serge, "nej, jeg kan ikke huske … Jeg havde aldrig set dig. Jeg har først lige set dig for første gang, smuk, strålende, uforglemmelig."

Hun slog hænderne sammen og udbrød utålmodigt:

"Og min kam? Du husker vel, at jeg gav dig min kam for at få lov at være i fred, dengang du var blevet som barn på ny? Du ledte jo netop efter den igen."

"Nej, jeg kan ikke huske … Dit hår er så glat som silke. Jeg har aldrig kysset dit hår før."

Hun blev ked af det, fortalte ham forskellige detaljer fra hans rekonvalescenstid i værelset med det blå loft. Men han lo kun, lagde til sidst hånden over hendes mund og sagde træt og ærgerlig:

"Nej, vær nu stille, jeg ved ingenting, vil ikke vide noget … Jeg er netop vågnet, og så fandt jeg dig her, overstrøet med roser.

Det er nok."

Han trykkede hende atter længe i sine arme, og hviskede ligesom drømmende:

"Måske har jeg allerede levet før. Det må være meget langt tilbage i tiden. Jeg har elsket dig i en smertefuld drøm. Du havde dine blå øjne, dit lidt langagtige ansigt, dit barnlige udtryk. Men du skjulte dit hår under et hvidt klæde, og jeg vovede ikke at skubbe det bort, for dit hår var farligt og ville have været min død. Nu er netop dit hår det sødeste ved dig. Det er det, som bevarer din duft og lader mig føle din skønhed, når det smidigt glider mellem mine fingre. Når jeg kysser det, når jeg begraver mit ansigt i dit hår sådan her, inddrikker jeg dit liv."

Han rullede de lange lokker om sine hænder og trykkede sine læber mod dem, ligesom for at få alt Albines blod ud. Efter en stunds tavshed fortsatte han:

"Det er besynderligt; inden man bliver født, drømmer man, at man er født … Jeg har været begravet etsteds. Jeg frøs. Jeg hørte livet udenfor bevæge sig over mig. Men jeg lukkede ørerne, fortvivlet, vant til mit mørke hul, hvor jeg nød en grufuld glæde og ikke engang forsøgte at frigøre mig fra den jordbunke, der nedtyngede mit bryst. Hvor var jeg? Hvem har endelig bragt mig frem i lyset?"

Han anstrengte sig for at huske, mens Albine ventede i angst, bange for at han skulle huske. Hun tog smilende en håndfuld hår, lagde det om den unge mands hals og bandt ham til sig. Denne leg vækkede ham af hans drømme.

"Du har ret," sagde han, "jeg tilhører dig, hvad betyder alt andet? Det er dig, der har trukket mig op af jorden, ikke sandt?

Jeg lå nok under denne have. De ting, jeg hørte, var gruset på gangen, som rullede under dine fødder. Du søgte mig, du kom til mig med fuglesang, nellikeduft, solvarme. Og jeg anede nok, at du skulle finde mig til sidst. Jeg havde ventet længe på dig, skal jeg sige dig. Men jeg troede dog aldrig at komme til at eje dig uden dit slør, dit opløste hår, dit farlige hår, som er blevet så dejligt ..."

Han tog hende på skødet, og lagde ansigtet mod hendes.

"Nu skal vi ikke tale mere. Vi er alene for evigt. Vi elsker hinanden."

De hvilede uskyldigt i hinandens arme; de forglemte sig dér i lang, lang tid. Solen steg højere, et varmere lys faldt fra de høje grene. De gule, røde og hvide roser var nu kun deres glædes stråleglans, en af deres måder at smile til hinanden. De havde sikkert fået knopper til at springe ud rundt omkring sig. Roserne kronede dem, slyngede guirlander om deres liv. Og rosernes duft blev så gennemtrængende, så mættet med øm kærlighed, at den syntes at være selve duften af deres ånde.

Så blev det Serge, som igen satte Albines hår op. Han rullede det op med en henrivende kluntethed, og stak kammen skævt ind i den vældige knude, han fik samlet sammen oven på hendes hoved. Og han fandt, at hun aldrig havde haft en mere henrivende frisure. Så rejste han sig, rakte hende sine hænder og lagde armen om hendes liv, for at hun skulle kunne rejse sig. Begge fortsatte med at smile til hinanden, men uden at sige noget. De gik langsomt ind ad gangen.

7

Albine og Serge trådte ind i parterret. Hun betragtede ham med øm bekymring: hun var bange for at han skulle udtrætte sig. Men han beroligede hende med en kort latter. Han følte sig så stærk, at han kunne bære hende, hvorhen hun ville. Da de atter kom ud i det fulde sollys, sukkede han af glæde. Endelig levede han; han var ikke mere en plante, som måtte underkaste sig vinterens dødskamp. Og hvor taknemmelig og rørt følte han sig ikke! Han ville gerne spare Albines små fødder for at træde i de stenede gange; han drømte om at få lov at bære hende i sine arme som et lille barn, der lulles i søvn af sin moder. Han beskyttede hende allerede med skinsyg årvågenhed, fjernede sten og krat, vågede over, at vinden ikke stjal kærtegn ud af hendes tilbedte hår, som kun tilhørte ham. Hun trykkede sig tæt op ad hans skulder og støttede sig til ham i lykkelig tryghed.

Således gik Albine og Serge i solskinnet for første gang. De efterlod en skøn duft bag sig, stien skælvede under dem, hvor de kom frem, og solen udbredte som et guldtæppe under deres fødder. De skred frem som et henrykkelsens syn mellem de store blomstrende buske, og de var så uimodståeligt indtagende, at sidegangene på afstand råbte til dem, hilste dem med en mumlen af beundring, ligesom folkemasserne hilser et længe ventet kongepar. De var kun ét eneste, uforlignelig skønt væsen. Albines hvide hud var kun en hvidhed på Serges mere brune. De gik langsomt, klædt i solen, de *var* selve solen, og blomsterne bøjede sig og tilbad dem.

Der gik en lang, skælvende bevægelse gennem parken. Det gamle parterre eskorterede dem; det var en vidtstrakt vildmark,

som havde fået lov til at vokse vildt i et århundrede, et hjørne af det virkelige Paradis, hvor vinden såede de sjældneste blomster. Den lykkelige fred, hvori Paradiset slumrede i det stærke solskin, forhindrede planterne i at udarte. Der var en jævn temperatur, en jord, som hver plante længe havde gødet for at leve der i stille styrke. Vegetationen var utrolig, storslået, fornemt uplejet, og tilfældet frembragte forunderlige produkter af jorden, ukendte for havemandens spade og vandkande. Overladt til sig selv, med fuld frihed til at vokse uden blusel i denne vildmark, som var beskyttet af naturlige mure, slap naturen sig mere og mere uhæmmet løs for hvert år, tillod sig de vildeste krumspring, morede sig med for hver årstid at forære sig selv sælsomme buketter, som ingen hånd skulle plukke. Den syntes at være rasende glad for at tilintetgøre, hvad menneskets anstrengelser havde skabt; den gjorde oprør, slyngede masser af blomster ud midt i alleerne, angreb kunstige grotter og snegleornamenter med en stigende flod af mos, kastede marmorstatuerne omkuld ved hjælp af sine slyngplanters smidige greb, som den lagde om halsen på dem; den sprængte bassinernes, trappernes og terrassernes stenbelægninger ved at lade buske skyde op i deres revner, den sneg sig frem, indtil den havde erobret hver eneste kunstigt opdyrket plet, formede dem efter eget forgodtbefindende, plantede oprørsfanen med et eller andet frø, som den havde samlet op undervejs, en ringe plante, som den gav kæmpedimensioner. Tidligere, da den blev passet af en ejer, som var lidenskabeligt betaget af blomster, havde parterret haft rabatter med de herligste, nøje udvalgte planter. Nu fandt man de samme vækster, men formeret, udvidet til så mange

familier, strejfende omkring i alle hjørner af haven, så den blev én stor vrimmel af skulkende ungdom, der drev deres vilde hurlumhej langs murene, et tvetydigt sted, hvor den fordrukne natur havde kastet verbena og nelliker op.

Det var Albine, som førte Serge, selv om det så ud, som om hun støttede sig til hans skulder. Først førte hun ham til en grotte. Længst inde i en gruppe af popler og pile så man hulningen efter en sammenfalden hule; klippeblokke var faldet ned i et bassin, vandstråler løb hen over stenene. Grotten forsvandt under en angribende hær af løvværk. Rækker af stokroser syntes at spærre indgangen med et gitter af røde, gule, lilla og hvide blomster, hvis stængler druknede i enorme bronzegrønne nælder, der stille stod og svedte deres brændende gift ud. Så kom en vældig trup stormende frem i spring: jasminer med deres søde stjerneblomster, blåregn med blade som fine kniplinger, tætte vedbend, som skåret ud af grønlakeret jernblik, smidige kaprifolier, overstrøede med mat koralfarvede tråde, forelskede klematis, der strakte deres arme ud, klædt i hvide fjerbuske. Andre, spinklere planter snoede sig sammen med disse, bandt dem endnu hårdere, flettede dem sammen til et duftende væv. Blomsterkarse med grønligt, nøgent kød åbnede deres munde af rødt guld. Prydbønner, så stærke som sejlgarn, tændte hist og her en brand med deres livlige gnister. Snerler udbredte deres hjerteformede blade og ringlede med deres tusinder af små klokker en stille harmoni af udsøgte farver. Lathyrus, som lignede sværme af sommerfugle, der havde sat sig til hvile, slog deres gulrøde og lyserøde vinger sammen, rede til at lade sig føre bort ved det første vindpust. En vældig paryk af grønt, en byge af blomster, der gik over alle

bredder, i alle retninger, dannede en vild bølge, som førte tanken hen på en eller anden kæmpepige, der lå besvimet på ryggen et sted langt borte, kastende hovedet tilbage i krampagtig lidenskab, så at hendes rige hår bølgede og bredte sig ud som et hav af duft.

"Jeg har aldrig vovet mig ind i alt dette mørke," hviskede Albine til Serge.

Han talte mod i hende, han bar hende over nælderne, og da en stenblok spærrede grottens indgang, holdt han hende et øjeblik i sine arme, så hun kunne bøje sig ind over hullet, som gabte nogle fod over jorden.

"Der ligger en marmorkvinde," hviskede hun, "som er faldet, så lang hun er, i det rindende vand. Vandet har spist hendes ansigt."

Nu ville han også se. Han hævede sig op i hænderne. En sval brise slog ham i ansigtet. Midt mellem sivene og andemaden, i lysstrålen, som gled ind gennem åbningen, lå kvinden på ryggen, nøgen helt ned til midjen og med den nederste del af kroppen skjult i et draperi. Hun havde været druknet i hundrede år, det var en marmorstatues langsomme selvmord; den havde velsagtens af sorg kastet sig i dette vand. Det klare vand, der strømmede over hende, havde gjort hendes ansigt til en blank sten, en hvid flade uden ansigtstræk, mens hendes bryster ligesom blev løftet op over vandet ved en anstrengelse af nakken, og endnu var urørte og levende, svulmende af en hundredårig vellyst.

"Hun er vist ikke død!" sagde Serge og lod sig falde tilbage på jorden. "Vi må komme tilbage engang og trække hende op."

Men Albine blev overfaldet af en gysen, og førte ham bort. De kom atter ud i solen, til rabatternes og blomsterkurvenes ublufærdige udsvævelser. De gik over en blomstereng på et tilfældigt sted, de kunne ikke finde nogen sti. Deres fødder havde henrivende planter som et tæppe under sig; de dværgplanter, som før i tiden havde kantet gangene, men som nu havde bredt sig i uendelige. Af og til sank de i helt til anklerne i den lyserøde silenes brogede stilke, i nellikernes silkekvaster, i forglemmigejernes blå fløjl, der var oversået med små vemodige øjne. Længere henne vandrede de gennem kæmpemæssige reseda, der gik dem helt op til knæene ligesom et parfumeret bad; de skråede over en mark med liljekonval for at skåne en mark med violer ved siden af, for disse sidste var så dejlige, at de ikke nænnede at træde dem ned. Men snart var de omgivet af violer på alle sider, og blev nødt til at gå med forsigtige skridt over al den duftende friskhed, gennem selve vårens åndedrag. Efter violerne udrullede lobelia sit grønne uldtæppe, lidt hårdt i farven og iblandet lys storkenæb. Kugleblomsternes changerende stjerner, nemophilas blå bægre, sæbeurtens gule kors og natviolens lyserøde og hvide kors dannede stier af det rigeste broderi og udbredte for det unge par en fyrstelig luksus af uendelige tæpper, hvor de kunne foretage deres første frydefulde vandring uden at trættes. Men hele tiden kom violerne tilbage, et hav af violer, der bølgede overalt, udgød en herlig vellugt over deres fødder, og ledsagede deres skridt med åndepustet fra deres under bladene skjulte blomster.

Albine og Serge strejfede videre, fortabte sig i parken. Tusinder af højere gevækster dannede hække, der skjulte smalle

stier, som de nysgerrigt fulgte. Stierne gjorde pludselige drejninger, viklede sig ind i små, sammenvoksede krat. Der var ageratum med himmelblå kvaster, skovmærke med en fin duft af moskus, mimulus der lignede blottede, bronzefarvede og rødfregnede barme, skarlagenrød og violet floks, stoltserende i vinden, krysantemum, som lignede gyldne fuldmåner, der udskød korte hvidlige, violette og lyserøde stråler. Det unge par sprang over forhindringerne, fortsatte deres lykkelige vandring mellem de grønne mure. Til højre rejste sig spinkle dictamnus, sporebaldrian med hængende klaser af pletfri sne, grålig hundetunge med en dugdråbe i hvert eneste lille blomsterbæger; til venstre var der en lang allé af akelejer i alle farver, hvide, mat lyserøde, mørkviolette, næsten sorte og dystre som selve sorgen, med en buket af høje stilke, hvorfra kronbladene hang ned, foldede og pibede som sørgeflæser. Som de kom længere frem, ændrede hækkene sig, dannede nu rækkevis af vældige ridderspore, skjult af de krusede blade, guldrøde løvemund strakte deres åbne munde frem, fattigmandsorkidé hævede sit spinkle løv fuldt af flagrende sommerfugleblomster med svovlgule, rødplettede vinger. Blåklokker svingede deres ringeklokker mellem de høje påskeliljer, hvis gyldne stilke gjorde det ud for klokkestabler. I et hjørne stod en kæmpemæssig fennikel, der lignede en i fine kniplinger klædt dame, som vender sin parasol af søgrøn silke på hovedet. Pludselig befandt det unge par sig i en blindgyde; de kunne ikke komme videre frem, for en blomsterhøj spærrede dem vejen, en sådan hob af tæt sammenpakkede blomster, at det så ud som en høstak, kronet med brogede blomsterfjerbuske. Nederst byggede acanthus en sokkel,

hvorfra de skarlagenrøde nellikerod svang sig op mellem rhodanta med kronblade så tørre og sprukne som mølædt papir, og clarkia med store, hvide ciselerede kors, der lignede en eller anden barbarisk orden. Højere oppe blomstrede lyserød tjæreurt, gule leptosiphon, hvide collinsia, og harehale, som blandede de andres livlige farver med deres grågrønne pomponer. Endnu længere oppe rejste røde fingerbøl og blå lupiner deres smækre kolonnader og dannede en byzantinsk rotunda, smukt malet i purpur og azur, og allerøverst udspændte en kæmpemæssig ricinus med blodfyldte blade en kuppel af mørkt kobber.

Serge havde allerede strakt hænderne frem og ville bane sig vej, da Albine bad ham ikke gøre skade på blomsterne.

"Du ville bare brække grenene og knuse bladene," sagde hun. "I alle de år, jeg har levet her, har jeg nøje passet på ikke at såre nogen. Kom, så skal jeg vise dig stedmoderblomsterne."

Hun tvang ham til at vende om, hun førte ham ud af de smalle gangstier ind til midten af parterret, hvor der engang havde været store bassiner. Bassinerne var blevet fyldt op og var nu kun store kummer med forvitrede og smuldrede marmorkanter. I en af de største havde vinden sået en smuk rabat af stedmoderblomster. Deres fløjlsblomster virkede næsten levende med deres glatkæmmede violette hår, gule øjne, blege munde og fine, kødfarvede hager.

"Da jeg var yngre, var jeg bange for dem," sagde Albine. "Se på dem. Ser det ikke ud, som om tusinder af små ansigter helt nede ved jorden iagttager én? Og de vender alle sammen deres ansigter op på en gang. Det er ligesom om en mængde begravede dukker stikker hovedet op af jorden."

Hun trak ham atter bort. De gik rundt til de andre bassiner. I den nærmeste var rævehaleamaranter skudt op og hævede deres vældige kamme, som Albine ikke turde røre ved, fordi hun tænkte på dem som kæmpestore, blodrøde larver. Balsaminer i strågult, lyserødt, violet eller hvid fyldte et andet bassin, hvor frøene i deres frøhuse sprang op med et lille hårdt knips. Midt blandt resterne af en fontæne stod en gruppe pragtfulde nelliker: hvide nelliker oversvømmede den mosfyldte kumme; dobbeltblomstrede fjernelliker draperede sprækkerne i stenene med deres blomsterflæser; i dybet af løvegabet, som engang havde spyet vand, blomstrede en stor rød nellike, så den gamle, ødelagte løve nu syntes at spytte blod. Og i det fornemste bassin, en virkelig sø, hvor svaner fordum havde svømmet, stod nu en skov af syrener, i hvis skygge levkøjer, verbena og dagliljer beskyttede deres ømtålelige hud, halvsovende, fugtige af duft.

"Vi har ikke engang været igennem det halve af parterret," sagde Albine stolt. "Derovre ligger de store marker af blomster, hvor jeg forsvinder fuldstændigt, som en agerhøne i en kornmark."

De gik derhen. De gik op ad en stor trappe, hvis væltede urner endnu luede med sværdliljernes høje, violette flammer. Langs trinnene løb en flod af gyldenlak som smeltet guld. Ved begge sider stod tidsler som grønne bronzekandelabre, slanke, stikkende, forvredne som fantastiske fuglenæb, sælsomme kunstgenstande med en elegance som kinesiske røgelseskar. Mellem de sammenfaldne balustrader hang sedumplanter ned som blonde fletninger, en flodguds grønlige hår, fuldt af mugpletter. Nedenfor udbredte sig et nyt parterre, gennemskåret af vældige buksbomtræer, så store som ege,

tidligere smukt formklippede som bolde, pyramider, ottekantede tårne, men nu en storslået uorden indsvøbt i laser af mørkegrønt, gennem hvis huller man så småbidder af den blå himmel.

Albine førte Serge til højre, til en mark, der ligesom dannede parterrets kirkegård. Der stod sørgende scabiosa; der var valmuer i procession, og deres tunge, feberglinsende blomster lugtede af død. Tragiske anemoner stuvede sig sammen, dystre, med farveløs hud, ligblege efter en stormvind af pest. Undersætsige pigæbler udbredte deres violette kræmmerhuse, hvori livstrætte insekter kom og drak selvmordets gift. Morgenfruerne begravede deres blomster, som lignede stjernelegemer, der kæmpede med døden, deres brunplettede blade udsendte allerede forrådnelsens pestlugt. Der var flere af sorgens sindbilleder: kødfulde ranunkler med mørke farver som af rustent metal, hyacinter og tuberoser, der udåndede kvælende dunster og døde i deres egen duft. Men især var cineraria fremherskende, en hel skov af cineraria klædt i halvsorg, violet og hvidt, stribede eller ensfarvede fløjlskjoler af streng pragt. Midt i den vemodige mark stod en lemlæstet Amor af marmor; armen, som holdt buen, var faldet ned blandt nælderne, men han smilede endnu under mosset, som dog ikke kunne forhindre, at hans nøgne barnekrop skælvede af kulde.

Så vadede Albine og Serge gennem en mark af pæoner, der gik dem til livet. De hvide blomster sprængtes med en byge af store kronblade, der kølede deres hænder som store regndråber under en tordenbyge. De røde blomster havde apoplektiske ansigter, som brølede af latter på en ubehagelig måde. Til venstre kom de til et bed af fuchsia, et krat af smidige,

spædlemmede buske, der lignede japanske legesager, overstrøede med en million små klokker. Så gik de over marker af veronica med violette blomsterklaser, marker af geranier og pelargonier, hvorover der syntes at løbe ildgnister, røde, lyserøde, glødende hvide, som den mindste iling stadig blæste nyt liv i. De måtte gå uden om flere grupper af gladiolus, høje som siv, med blomsterspir, der brændte i dagslyset som flammende fakler. De forvildede sig ind i en lund af solsikker, en skov af stammer, lige så tykke som Albines midje, formørket af de stive blade, der var så brede, at et barn kunne ligge på dem, og befolket med en vrimmel af kæmpeansigter, runde ansigter, der glinsede som små sole. Endelig kom de ind i en ny skov af rhododendron, så tæt fyldt med blomster, at grenen og bladene ikke kunne ses; de udbredte kæmpebuketter, hele kurve fulde af lyse blomsterkalke, der strakte sig som et frådende hav, så langt øjet rakte.

"Endnu er vi ikke ved enden!" udbrød Albine. "Vi må bare gå videre, videre ..."

Men Serge standsede hende. De stod nu midt i en tidligere søjlegang, der lå i ruiner. Faldne søjler dannede bænke mellem tuer af kodriver og vintergrønt. Længere væk, mellem de søjler, der endnu stod oprejst, bredte sig andre blomstermarker: brogede, skrøbelige tulipaner, som lignede malet porcelæn, tøffelblomster med let opsvulmet kød, plettede med guld og blod, zinnia, der lignede store oprette bellis, petunier med blade så bløde som en kvindes bryster, der viste den lyserøde hud, blomstermarker i en uendelighed, hvis blomster man ikke kendte, tæpper, der lå udbredte i solskinnet med en broget

blanding af voldsomme farver, der druknede i bladenes varme grønne.

"Vi når aldrig at se det hele," sagde Serge smilende og strakte hånden ud. "Det ville være skønt at sætte sig her i al denne duft."

Ved siden af dem var en stor mark med heliotroper, der udbredte en så mild vaniljeduft, at den ligefrem gjorde luften kærtegnende silkeblød. De satte sig på en af de væltede søjler midt i en gruppe af statelige liljer, der var skudt op. De havde gået i mere end en time. De var kommet fra roserne til liljerne, gennem alle blomsterne. Liljerne skænkede dem et uskyldigt ly, efter deres kærlighedsvandring gennem glødende æggelse fra søde kaprifolier, moskusduftende violer, verbena, der udåndede kyssets friske duft, tuberoser med en bedøvende lugt af vellyst. Liljerne med deres høje stængler rejste et hvidt tempel omkring dem med et tag af snehvide kalke, kun plettede af støvfangernes gulddråber. De sad der som et par forlovede børn, i den reneste kyskhed, ligesom i dydens uangribelige elfenbenstårn, hvor deres kærlighed endnu kun havde uskyldens ynde.

Albine og Serge blev hos liljerne lige til det blev aften. De trivedes der, og dér fødtes de rigtigt til livet. Den sidste feberhede forsvandt fra Serges hænder. Albine blev ganske hvid, en mælkehvidhed, som ingen rødmen gav noget lyserødt skær. De så ikke længere, at de havde nøgne arme, nøgen hals, nøgne skuldre. Deres hår havde ikke længere nogen foruroligende virkning på dem. De sad tavse ved hinandens side og lo en lys og ligefrem latter, mens de kølede sig ved at trykke sig ind til hinanden. Deres øjne havde en kildes rolige klarhed, ingen uren

følelse steg op i dem og ødelagde dens krystal. Deres kinder var fløjlsbløde, knapt modne frugter, som de ikke havde den mindste tanke om at bide i. Da de forlod liljerne, var de næppe ti år; de følte, at de netop havde mødt hinanden, alene dybt inde i den store park, for at leve der i evigt venskab og evig leg; og da de atter gik over parterret i skumringen for at begive sig hjem, syntes blomsterne at være helt ærbare og glade over at se dem så unge; de ville ikke forføre disse børn. Pæonskovene, nellikemarkerne, forglemmigejtæpperne, clematisdraperierne lokkede dem ikke længere ned i en eller anden kærlighedsalkove, den var nu forsvundet i aftenskumringen, slumrende i en barnlig uskyld, der var lige så ren som deres egen. Stedmoderblomsterne betragtede dem som jævnaldrende kammerater med deres små uskyldige ansigter og de smægtende resedaer, som Albine berørte med sin hvide nederdel, syntes grebne af medlidenhed og passede på, at de ikke med et åndedrag fik deres feber til at blusse op.

8

Ved daggry den næste dag var det Serge, som råbte på Albine. Hun sov i et værelse i den øverste etage, hvor det ikke kunne falde ham ind at gå op. Han lænede sig ud gennem vinduet og så hende slå skodderne fra efter netop at være sprunget ud af sengen. Begge lo hjerteligt, da deres øjne mødtes.

"I dag skal du ikke gå ud," sagde Albine, da hun kom ned. "Vi må hvile os. I morgen vil jeg føre dig langt væk, meget langt væk, et sted hvor vi kan have det rigtig stille og skønt ..."

"Det bliver kedeligt at blive hjemme i dag," mumlede Serge.

"Nej, bestemt ikke! Jeg vil fortælle dig historier."

De havde en dejlig dag. Vinduerne stod vidt åbne, Paradiset trængte ind i værelset og lo sammen med dem. Serge tog nu endelig dette kære kammer i besiddelse, hvor han indbildte sig at være født. Han ville se alting, have alting forklaret. Gipsamorinerne, som tumlede rundt over alkoven, morede ham i den grad, at han steg op på en stol og lagde Albines bælte om halsen på den mindste af dem, en lille uartig krabat, som stod på hovedet med rumpen i vejret. Albine klappede i hænderne og sagde, at han var ligesom en oldenborre, tøjret med en tråd. Men så blev hun ligesom grebet af medlidenhed.

"Nej, nej, slip ham – det forhindrer ham jo i at flyve."

Men det var særlig de amoriner, der var malet over dørene, der voldte Serge meget hovedbrud. Han ærgrede sig over, at han ikke kunne forstå, hvad det var for lege, de legede, så blegnede var malerierne. Med Albines hjælp skubbede han et bord derhen, som de begge to klatrede op på. Albine forklarede:

"Se, de her kaster med blomster. Under blomsterne kan man nu kun se tre nøgne ben. Jeg synes, jeg kan huske, at dengang jeg kom hertil, kunne jeg også skelne en kvinde, der lå ned. Men hun er forsvundet nu."

De gik rundt og så på alle panelerne, uden at disse søde boudoiruanstændigheder vakte nogen uren tanke hos dem. Malerierne, der smuldrede som et sminket ansigt i syttenhundredtallet, var så falmede, at man kun så et knæ eller en albue hist og her af legemer, som lå stivnede i elskværdig vellyst. De alt for krasse detaljer, som åbenbart havde været en øjenlyst for den forgangne kærlighed, hvoraf alkoven stadig havde ligesom en fjern duft, var forsvundet, fortæret af luften; rummet havde ligesom parken genvundet sin oprindelige jomfruelighed i solens strålende fred.

"Åh, det er jo bare drenge, der morer sig," sagde Serge og steg ned af bordet. – "Hør, kan du lege Bro Bro Brille?"

Albine kunne alle lege. Men man skulle være mindst tre for at lege Bro Bro Brille og det fik dem til at le igen. Men Serge forsikrede hende, at de havde det så vidunderligt på tomandshånd, og de bestemte, at de altid kun ville være to.

"Her føler man sig helt hjemme, man kan ikke høre noget," sagde den unge mand og strakte sig på sofaen. "Og møblerne har sådan en dejlig duft af noget gammelt. Her er rart som i en fuglerede. Hele rummet er fuldt af lykke ..."

Den unge pige rystede på hovedet med alvorlig mine.

"Hvis jeg havde været ængstelig af mig," sagde hun, "ville jeg have været temmelig bange i den første tid, jeg var her. Det er netop den historie, jeg vil fortælle dig. Jeg har hørt den her i egnen. Måske er det løgn. Men det er sjovt alligevel."

Hun satte sig ned ved siden af Serge.

"Det er nu mange Herrens år siden. Paradiset tilhørte en rig og fornem herre, som boede her alene sammen med en meget smuk dame. Slottets porte var lukket godt til, og havens mure så høje, at ingen nogensinde fik så meget som et glimt af damen ..."

"Jeg ved det," afbrød Serge, "man så aldrig mere damen."

Albine så på ham, overrasket og ærgerlig over, at han allerede kendte hendes historie. Han fortsatte, selv overrasket:

"Du har allerede fortalt din historie til mig."

Hun protesterede; det havde hun aldrig gjort. Men så lod hun til at komme på andre tanker og lod sig overbevise, hvilket ikke forhindrede hende i at afslutte sin fortælling med følgende ord:

"Da den fornemme herre tog herfra, var hans hår hvidt. Han lod alle åbninger spærre, så at ingen skulle komme og forstyrre damen ... Hun døde i dette rum."

"I dette rum!" udbrød Serge. "Det har du ikke fortalt mig. Er du sikker på, at hun døde i netop dette rum?"

Albine blev vred. Hun fortalte jo kun, hvad enhver vidste. Den fornemme herre havde ladet denne pavillon bygge for at huse den ukendte dame, der så ud som en prinsesse. Folkene på slottet fortalte siden, at han tilbragte både nætter og dage her. Ofte så de ham også i parken, hvor han førte den ukendte dybt ind i de allermørkeste krat. Men ikke for alt i verden ville de have vovet at udspionere parret, der sommetider i ugevis strejfede rundt i parken.

"Og det var her, at hun døde?" gentog Serge sørgmodig. "Og du har taget hendes værelse, du bruger hendes møbler, du ligger i hendes seng?"

Albine smilede.

"Du ved jo, jeg ikke er bange af mig," sagde hun. "Forresten er alt det der jo så gammelt. Du syntes jo selv, at rummet er så fuldt af lykke."

De sad tavse, betragtede alkoven, det høje loft, den grå skygge i hjørnerne. Der lå ligesom en øm blødhed over møblernes afblegede farver. Det var et diskret suk fra det forgangne, så underdanigt, at det mest af alt lignede en tilbedt kvindes resignerede suk.

"Ja," mumlede Serge, "man kan ikke være bange her, det er alt for fredfyldt."

"Hvad der kun er få, der ved," fortsatte Albine og rykkede nærmere til ham, "er, at de i parken havde fundet den fuldkomne lykkes sted, hvor de til sidst tilbragte al deres tid. Jeg har det fra pålidelige kilder. Et sted med kølig skygge, skjult langt inde i ugennemtrængelige krat og så vidunderlig smukt, at man der glemmer hele verden. Damen ligger sikkert begravet der."

"Er det i parterret?" spurgte Serge nysgerrigt.

"Åh, det ved jeg ikke, det ved jeg ikke!" svarede den unge pige med en fortvivlet gestus. "Jeg har søgt overalt, men jeg har endnu ikke været i stand til at finde dette lykkelige hjørne. Det er hverken mellem roserne eller liljerne eller violerne."

"Måske er det mellem de der dystre blomster, hvor du viste mig en dreng med en afbrækket arm."

"Nej, nej."

"Det er måske inde i hulen ved det klare vand, hvor den store marmorkvinde uden ansigt har druknet sig?"

"Nej, nej."

Albine sad tankefuld et øjeblik. Så fortsatte hun, ligesom hun snakkede med sig selv:

"Allerede de første dage her begyndte jeg at søge. Jeg har tilbragte dagevis i Paradiset og undersøgt de mindste hjørner bare for at kunne få lov at sidde én time på dét sted. Hvor mange formiddage har jeg ikke forgæves spildt med at trænge ind i krattene og undersøge de fjerneste egne af parken. Ak, jeg ville straks have genkendt dette fortryllede tilflugtssted med de vældige træer, som sikkert skjuler det under et tag af løv, med græs så fint som silkeplys og vægge af grønne buske, som ikke engang fuglene kan trænge igennem!"

Hun lagde armen om Serges hals, hævede stemmen og sagde i en bønfaldende tone:

"Nu er vi jo to, og hvis vi søger, skal vi nok finde det. Du, som er stærk, skal bøje de tykke grene for mig, så jeg kan komme helt ind i krattene. Du skal bære mig, når jeg bliver træt, du skal hjælpe mig med at springe over bækkene, du skal klatre op i træerne, hvis vi ikke kan finde vej … Og hvilken fryd, når vi kan sidde ved siden af hinanden under løvtaget i den lille lysning! Jeg har hørt, at man lever et helt liv på et minut dér. Ikke sandt, min kære Serge, allerede i morgen begiver vi os ud og gennemstrejfer hele parken, undersøger hvert eneste krat, til vi har fået vort ønske opfyldt."

Serge trak på skuldrene og smilede.

"Hvad skal det tjene til?" sagde han. "Har man det ikke godt nok i parterret? Det er bedre, tror jeg, at blive blandt blomsterne og ikke søge en større lykke længere væk."

"Det er der, den døde dame er begravet," mumlede Albine og sank atter hen i sine drømme. "Det var glæden over at sidde der,

som tog livet af hende. Træet har en skygge, hvis fortryllelse bliver ens død. Jeg vil gerne dø sådan. Vi skulle ligge i hinandens arme og dø, og ingen ville nogensinde finde os ..."

"Nej, vær nu stille, du gør mig trist," afbrød Serge ængsteligt. "Jeg vil have, vi skal leve i solen, langt væk fra denne dræbende skygge. Dine ord skræmmer mig, som om de drev os mod en eller anden uoprettelig ulykke. Det er sikkert forbudt at sætte sig under et træ, hvis skygge fremkalder en sådan ængstelse."

"Ja, det er forbudt," erklærede Albine alvorligt. "Alle mennesker her på egnen har fortalt mig, at det er forbudt."

Der blev stille. Serge rejste sig fra sofaen, hvor han havde ligget. Han lo og påstod, at historier ikke morede ham. Solen var allerede ved at gå ned, da Albine endelig indvilligede i at gå ned i haven et øjeblik. Hun førte ham til venstre, langs med muren, til et sted, der var dækket af grus og sten og helt overvokset af tornebuske. Det var slottets tidligere hovedbygning, stadig sort efter branden, som havde jævnet det med jorden. Under tornekrattet så man teglsten, der var sprængte af varmen, og et virvar af nedstyrtede bjælker, der lå og rådnede. Det så ud som en kløft af ufrugtbare, knudrede klipper, dækket med ukrudt og krybende rødder, der gled ind i alle revner ligesom slanger. Det morede dem at gennemstrejfe denne ruin i alle retninger, klatre ned i dybet af alle huller, omhyggeligt undersøge resterne og forsøge, om de ikke kunne gætte sig til noget af denne fortid, der var lagt i aske. De ville ikke erkende, at de var nysgerrige, de jagtede hinanden mellem disse sammenstyrtede gulve og væltede vægge; men sandt at sige tænkte de kun på disse ruiners legende, på denne

underskønne dame, som havde slæbt sin silkekjole over disse trappetrin, hvor det nu kun var lade firben, der rørte sig.

Serge stillede sig til sidst på den højeste grusbunke, så sig omkring i parken, der udbredte sine endeløse grønne sletter omkring ham, og søgte mellem træerne efter pavillonens grå vægge. Albine tav, som hun stod der ved siden af ham; hun var atter blevet alvorlig.

"Pavillonen er derhenne til højre," sagde hun, uden at han havde spurgt hende. "Den er den eneste, der er tilbage af bygningerne. Kan du ikke se den bag den klynge lindetræer?"

De tav atter. Så fortsatte hun, som om hun gav ord til de betragtninger, de begge gjorde sig:

"Når han besøgte hende, må han være gået gennem denne allé; så drejede han af forbi de store kastanjetræer og gik ind under lindene. Det var knap nok et kvarters gang."

Serge sagde ikke et ord. På tilbagevejen gik de ad alleen, drejede af forbi de store kastanjer og gik under lindene. Det var en elskovsvej. De syntes at søge efter spor i græsset, måske en tabt stofrose, en brise af en gammel parfume, et eller andet tegn, som tydeligt kunne vise dem, at de virkelig var på den sti, der leder til samværets glæder.

"Vent," sagde Albine, da de var uden for pavillonen. "Du må ikke gå op før om tre minutter."

Hun tog muntert flugten og låste sig inde i værelset med det blå loft. Efter at have ladet Serge banke to gange, åbnede hun døren på klem og tog imod ham med en gammeldags nejen.

"Goddag, min høje herre og hjertenskær," sagde hun og kyssede ham.

Det morede dem vældigt. De legede ægtefolk, uskyldige som små børn. De pludrede den lidenskab frem, som engang havde været gennemlidt der. De lærte sig den som en lektie, de rablede af sig på en henrivende barnlig måde, kunne ikke finde ud af at kysse hinanden på munden, men strejfede hinanden på kinderne med læberne og dansede til sidst leende i vilden sky foran hinanden; de vidste ikke, hvordan de på anden måde skulle kunne vise den glæde, de følte over at elske hinanden.

9

Den følgende morgen ville Albine allerede ved solopgang begive sig ud på den lange vandring, hun havde planlagt dagen før. Hun hoppede af glæde og sagde, at de ikke ville komme hjem hele dagen.

"Hvor tager du mig da hen?" spurgte Serge.

"Det får du at se, det får du at se!"

Men han greb hendes håndled og så hende ind i ansigtet.

"Vi vil være fornuftige, ikke sandt? Jeg vil ikke have, at du skal lede efter din lille åbne plet eller dit træ eller dit græs, hvor man dør. Du ved, at det er forbudt."

Hun rødmede lidt og protesterede: hun havde ikke engang tænkt på det, sagde hun. Så tilføjede hun:

"Men hvis vi nu fandt stedet uden at lede efter det, sådan ved et tilfælde, ville du så ikke sætte dig der? Ellers holder du ikke særlig meget af mig!"

De begav sig af sted. De gik gennem parterret, gik lige ud, uden at opholde sig ved de vågnende blomster, som stod der nøgne efter deres bad i duggen. Morgenen var rosenrød, med et smil som hos et smukt barn, der slår øjnene op på sin hvide pude.

"Hvor tager du mig hen?" sagde Serge igen.

Albine lo og ville ikke svare. Men da de kom til åen, som gennemskar haven ude for enden af parterret, blev hun stående der, ganske rådvild. Den seneste regn havde fået den til at svulme op.

"Vi kommer aldrig over den," sagde hun. "Som regel tager jeg skoene af og kilter skørterne op. Men i dag ville vandet nå os

helt op til midjen."

De gik en tid langs bredden og ledte efter et vadested. Men den unge pige sagde, at det ikke tjente til noget; hun kendte hver en plet. Før havde der været en bro, men da den var faldet sammen, havde den spredt en mængde store sten i åen, mellem hvilke vandet fossede og skummede frem.

"Jeg vil bære dig på ryggen," sagde Serge.

"Nej, nej, det vil jeg ikke. Hvis du faldt, blev vi våde begge to. Du kan slet ikke tænke dig, hvor de sten kan være forræderiske."

"Lad mig tage dig på ryggen."

Det fristede hende til sidst. Hun tog afsæt og hoppede som en dreng, så højt, at hun sad overskrævs på nakken af Serge. Da hun mærkede, at han vaklede, råbte hun, at han endnu ikke var tilstrækkelig stærk, og at hun ville ned. Men så hoppede hun op på ham igen to gange til. Det var en dejlig leg.

"Så hold da op!" sagde den unge mand leende. "Hold dig nu rolig. Nu gælder det!"

Og med tre lette spring satte han over, og blev knap våd på tåspidserne. Da de var halvvejs, forekom det dog Albine, at han gled. Hun skreg og holdt fast om hans hals med begge hænder. Han galopperede allerede væk med hende ligesom en hest på den modsatte breds fine sand.

"Hop! Hop!" råbte hun, allerede beroliget, og morede sig med denne nye leg.

Han løb rundt på denne måde så længe hun ville, slog fødderne hårdt i jorden og efterlignede hovslag. Hun smækkede med tungen, hun havde grebet to lokker af hans hår som tømmer og styrede ham til højre og venstre.

"Sådan ja, nu er vi fremme," sagde hun og gav ham nogle små klap på kinden.

Hun hoppede ned, mens han svedig støttede sig til et træ for at få vejret. Så skældte hun ham ud og truede med ikke at passe ham, hvis han blev syg igen.

"Å, det gør mig kun godt," svarede han. "Når jeg har fået alle mine kræfter tilbage, skal jeg bære dig hele formiddagen. Hvor tager du mig hen?"

"Hertil," sagde hun og satte sig med ham under et kæmpestort pæretræ.

De var i slottets gamle frugthave. En hæk af tjørn, en levende mur af grønt med huller hist og her, gjorde den til en have for sig selv. Det var en ligefrem skov af frugttræer, som beskæresaksen ikke havde tugtet i et århundrede. Nogle stammer havde lagt sig ned og voksede skævt, som om de havde bøjet sig for en orkan, andre havde vældige knuder og dybe sprækker og huller, og lod til kun at have forbindelse med jorden ved de kæmpestore ruiner af deres bark. De vældige grene, som en gang om året segnede under vægten af frugterne, strakte deres gigantiske arme ud; selv de tungest belæssede, som var knækket og lå og slæbte hen ad jorden, havde ikke af den grund ophørt at bære frugt, deres saft havde helet dem og dannet tykke valke af bark omkring dem. Træerne dannede naturlige støtter for hinanden, var ikke andet end forvredne søjler, der holdt en hvælving af løv oppe, som dannede lange gallerier eller pludselig blev til lette haller eller krøb langs med jorden som nedstyrtede bærebjælker. Rundt om hver trækæmpe dannede vildskud et krat, hvor de unge stammer snoede sig om hinanden og bar små, herligt sure frugter. I det grønlige

dagslys, som strømmede ned som et klart vand, og i mosdækkede jords dybe stilhed hørtes kun de dumpe fald af frugterne, som vinden plukkede.

Der var abrikospatriarker, som var fine trods deres høje alder, visnede i den ene side lignede de stilladset til en katedral, mens den anden side var så levende og ung, at nye skud overalt sprængte den seje bark. Ærværdige blommetræer, ganske hvidhårede af mos, voksende endnu for at kunne drikke den glødende sol, og ikke et eneste af deres blade gulnede. Kirsebærtræer var hele byer, huse i flere etager, udkastede trapper, lavede gulve af grene, så store, at ti familier kunne have været der. Så var der æbletræer med brudte rygge og forvredne lemmer, som lignede ufærdige kæmper med skurvet hud, plettede af grøn rust; glathudede pæretræer, hvis høje, smækre stammer skød op som en gigantisk skov af master, så man syntes at se et havneparti for sig med horisonten dækket af mørke toppe og ræer; sarte ferskentræer, som skabte sig plads i trængslen af grene ved at bane sig vej med en elskværdig latter ligesom smukke piger, der tilfældigt er blevet fanget i en folkemængde. Nogle af disse træer, som engang havde vokset i spalier, havde sprængt de lave mure, der havde holdt dem fanget; nu førte de et udsvævende liv, frie af deres opbinding, som endnu hang tilbage i løsrevne flosser på deres arme; de voksede nu efter forgodtbefindende, og deres oprindelige tugt havde kun efterladt sig et vist præg af fine og belevne træer, der nu var ud på løsdriveri og havde deres gallaklæder hængende i laser om kroppen. Og på hver eneste stamme, hver gren, fra træ til træ, løb guirlander af vinranker, hvis stokke rejste sig som en skoggerlatter, et øjeblik hang de fast ved en og anden

fremskydende knude, begav sig så videre med en endnu højere latter og spredte vinfrugtens lykkelige rus over alt løvværket. Det var en lys, af solskinnet forgyldt vegetation, som gjorde frugthavens gamle kæmper en smule svimle.

Til venstre stod træerne mere sparsomt, mandeltræer med tyndere løv, som lod solen igennem, så at man nede på jorden kunne bringe græskar til modenhed; de lå der og lignede nedfaldne måner. Ved bredden af en bæk, der flød gennem haven, voksede endog meloner med vorter over det hele, halvt skjulte under de krybende blades dækker, og blanke vandmeloner, fuldstændig ovale som strudseæg. For hvert skridt spærrede ribsbuske de gamle gange og viste deres klaser af klare frugter, rubiner med hvert korn oplyst af en dråbe dagslys. Hække af hindbær udbredte sig til vilde krat, og jorden var ét stort tæppe af jordbær, tæt besatte af modne bær, som udbredte en let duft af vanilje.

Men det mest vidunderlige hjørne af hele frugthaven lå endnu længere til venstre, langs med den mur af klipper, som der begyndte sin opstigning mod horisonten. Der stod man på en glødende varm grund, et naturligt drivhus, hvor solstrålerne faldt lodret ned. Først måtte man gå gennem en skov af kæmpemæssige, yppige figentræer, der søvnigt strakte deres grene ud som grålige arme, og myldrede af hårde læderblade, så man for at komme frem måtte brække de unge skud af, der voksede op fra de af alderen udtørrede stammer. Derpå gik man mellem buketter af jordbærbuske, mørkegrønne som kæmpebuksbom og med røde bær, der lignede bolde af purpursilke. Så kom en skov af rønnebær, surbær og brystbærtræer, omgivet af stedsegrønne granatæbletræer;

granatæblerne var endnu ikke større end et barns knytnæve; de purpurrøde blomster ude på spidsen af kvistene syntes at flagre med vingerne som kolibrier, hvis lette krop ikke så meget som bøjer grenene, hvor de slår sig ned. Endelig kom man til en skov af appelsin og citrontræer, som sendte kraftige skud op fra den dybe muld. De lige stammer dannede lange gange med brune søjler; de blanke blade aftegnede glade deres lyse mønster mod himmelens blå, deres skarptskårne, smalle og spidse skygger dannede et mønster som et indisk stof med millioner af palmer. Det var en skygge med en ganske ny slags ynde, sammenlignet med hvilken skyggen af de europæiske frugttræer var noget smagløs; lyset, som silede ned ligesom en slags flyvende guldstøv, vakte en stemning af varm glæde; det evigt grønnes sikkerhed og den stadige, stærke duft, blomsternes gennemtrængende duft, og frugtens mere alvorligt dæmpede, virkede på samme tid oplivende og tropisk afslappende.

"Lad os spise morgenmad!" råbte Albine og klappede i hænderne. "Klokken er mindst ni. Jeg føler mig frygtelig sulten! "

Hun havde rejst sig. Serge tilstod, at han heller ikke ville have noget imod at spise.

"Dumme dreng," sagde hun, "forstod du da ikke, at jeg har ført dig herud for at spise morgenmad? Vi skal vel ikke sulte ihjel? Alt her tilhører os."

De gik ind under træerne, bøjede grenene til side, begav sig hen, hvor frugten sad tættest. Albine, som gik foran med skørterne trukket ind mellem knæene, vendte sig om og spurgte sin ledsager med sin melodiske stemme:

"Hvad kan du bedst lide? Pærer, abrikoser, kirsebær, ribs? Jeg siger dig, at skønt pærerne endnu er grønne, er de vældig gode alligevel."

Serge bestemte sig for kirsebær. Albine mente, at det kunne man da virkelig godt begynde med. Men da han i sin dumhed ville til at klatre op i det første, det bedste kirsebærtræ, lod hun ham gå i mindst ti minutter mere og brække en forskrækkelig masse grene af. Dét kirsebærtræ havde grimme bær, som ikke var noget værd; bærrene på dét træ var for sure, bærrene på dét var ikke modne før om otte dage. Hun kendte alle træerne.

"Du skal klatre op i det der," sagde hun endelig, idet hun standsede foran et kirsebærtræ så fuldt af bær, at klaserne hang helt ned til jorden, ligesom en mængde koralhalsbånd, der var hængt op i træet.

Serge satte sig til rette mellem to grene og begyndte af spise. Han hørte ikke længere Albine; han troede, at hun sad i et andet træ få skridt borte, men da han så ned, opdagede han hende ganske roligt liggende på ryggen neden under ham. Hun havde kastet sig ned, og uden at bruge hænderne snuppede hun nu bærrene, som træet bøjede ned til hendes mund, i sig med læberne.

Da hun så, at hun var opdaget, lo hun længe, sprang ud på græsset ligesom en hvid fisk, der springer op af vandet, lagde sig på maven, krøb på albuerne, bevægede sig på denne måde rundt om kirsebærtræet og blev stadig ved at snappe de største kirsebær i sig.

"Vil du tænke dig, de kilder mig!" udbrød hun. "Så, der fik jeg et ned på halsen igen. De er dejligt kølige. Jeg har kirsebær i ærmerne, øjnene, næsen, overalt. Hvis jeg ville, kunne jeg

trykke et i stykker og bruge til overskæg. De er meget sødere hernede end oppe hos dig."

"Ja, sikkert nok!" sagde Serge leende. "Men hele sagen er, at du ikke tør klatre op."

Hun blev næsten målløs af bare forargelse.

"Tør ikke! Jeg? Jeg!" stammede hun.

Hun kiltede kjolen op, stak den ind under skærfet uden at bemærke, at hun derved viste hele benet, tog godt fat i træstammen og svingede sig op i et eneste tag. Hun løb på grenene, uden at bruge hænderne; hun strakte sig, smidig som et egern, hun snoede sig frem mellem oprette grene, balancerede på et ben, og holdt ligevægten alene ved at bøje overkroppen. Da hun var allerhøjest oppe, længst ude på en smal gren, som gyngede heftigt under hendes vægt, råbte hun:

"Nå, tør jeg så ikke klatre op?"

"Vil du straks gå ned!" bad Serge forskrækket. "Jeg beder dig! Du slår dig ihjel ..."

Men hun klatrede triumferende endnu højere op. Hun sad overskrævs yderst på en gren og gled langsomt over dybet, idet hun greb efter løvet med begge hænder.

"Grenen knækker!" sagde Serge forfærdet.

"Den må gerne knække!" svarede hun leende. "Så slipper jeg for at have besvær med at klatre ned."

Og grenen knækkede virkelig, men ganske langsomt, den sænkede sig ned lidt efter lidt, ligesom den varsomt ville sætte Albine ned på jorden. Hun var slet ikke det mindste bange, hun bøjede sig tilbage, sprællede med sine halvnøgne ben og sagde:

"Det er virkelig sjovt. Det er fuldstændig som at køre i vogn."

Serge var sprunget ned fra træet for at tage imod hende i sine arme. Som han stod der helt bleg af den sindsbevægelse, han havde gennemgået, begyndte hun at lave sjov med ham.

"Jamen, det sker jo for alle og enhver, at man falder ned fra træerne, og man kommer aldrig til skade. Så, le nu, din dumme dreng! Kom lidt spyt på min hals – jeg har vist fået en skramme."

Han fugtede fingerspidsen med spyt og gned den mod skrammen.

"Så, nu er det godt," sagde hun og gjorde et krumspring som en lille tøs. "Nu skal vi lege gemmeleg, ikke sandt – sig, du vil?"

Hun lod ham lede efter sig. Hun forsvandt, råbte "kukkuk!" inde fra de grønne kroge, som kun hun kendte. Men legen var samtidig et vældigt frugtfråds. Morgenmaden fortsattes i de skjulte nicher, hvor de to store børn jagede hinanden. Mens Albine kilede frem mellem træerne, strakte hun hænderne ud, spiste en grøn pære, plukkede abrikoser i nederdelen. I nogle af sine gemmesteder gjorde hun sådanne fund, at hun satte sig ned på jorden, glemte alt om deres leg og gav sig til at spise løs for alvor. En gang kunne hun ikke længere høre Serge, men måtte selv lede efter ham. Og hun blev overrasket, næsten vred, da hun fandt ham under et blommetræ, som hun ikke selv kendte, og hvis modne frugter havde en fin moskusduft. Hun gav ham en ordentlig opsang. Nå, så han ville spise det hele alene, siden han ikke havde sagt noget? Han spillede dum, men han havde en god næse for det og kunne lugte de rare sager på lang afstand! Hun var især rasende på blommetræet, et rigtig lumsk træ, som ingen havde den mindste anelse om, og som sikkert var vokset op i løbet af natten bare for at ærgre folk. Da

hun blev ved at se sur ud og ikke ville have en eneste blomme, fandt Serge på at ryste træet voldsomt. Der faldt en sand haglbyge af blommer ned. Albine fik blommer på armene, i nakken, lige midt på næsen. Så kunne hun ikke bare sig for latter, hun stod i denne styrtregn og råbte: "Mere, mere!"; morede sig over de runde kugler, der strejfede hende, hun satte sig på hug, lukkede munden op på vid gab og lukkede øjnene og strakte hænderne ud.

Det var en morgen med barnlig leg og idel narrestreger for de to unge mennesker, der var sluppet løs i Paradiset. Albine og Serge tilbragte timevis i en uskyldig rus, de løb, skreg, tjattede til hinanden, uden at der gik så meget som en skælven gennem deres uskyldige legemer. De var endnu kun to løsslupne kammerater, som måske sidenhen ville komme i tanker om at kysse hinanden på kinden, når træerne ikke havde flere lækkerier at tilbyde dem. Og hvilken herlig legeplads for denne første udflugt! En lun skov af frugttræer med gode gemmesteder; veje, hvorpå det var umuligt at holde sig alvorlig, så uhæmmet lo hækkene. Parken havde i denne glade frugthave noget sprælsk og skalkagtigt, takket være buskene, som løb deres vej i vild uorden, en sval skygge, som pirrede sulten, og disse rare gamle træer, der var som gamle bedstefædre, der forkæler deres børnebørn med alskens gode sager. Selv langt ind i de grønne, mosbelagte nicher, under de knækkede træstammer, hvor de måtte kravle, en ad gangen, i løvgange, som var så trange, at Serge leende tog fat i Albines nøgne ben og trak hende igennem, nåedes de ikke af stilhedens farlige drømme. Intet foruroligende trængte ind til dem fra skoven, der havde sin hviletid.

Og da de var blevet trætte af abrikoser, blommer og kirsebær, løb de hen til mandeltræerne, spiste grønne mandler, ikke større end ærter, ledte efter jordbær i græsset og ærgrede sig over, at melonerne endnu ikke var modne. Endelig begyndte Albine at løbe, alt hvad hun kunne, fulgt af Serge, som ikke kunne holde trit med hende. Hun begav sig ind mellem figentræerne, sprang over de tykke grene, knækkede blade af og kastede dem i hovedet på sin kammerat. Med nogle spring var hun forbi jordbærbuskene, hvis røde bær hun smagte på i forbifarten, men i skoven af rønnebær, surbær og brystbærtræer tabte Serge sporet af hende. Først mente han, at hun havde gemt sig bag et granatæbletræ, men det var to blomster i knop, han havde taget for de to røde rosetter om hendes håndled. Han strejfede nu gennem appelsinlunden, henrykt over, hvor dejligt der var, mens han bildte sig ind, at han var hos sol-feerne. Midt i lunden opdagede han Albine, som ikke troede, at han var så tæt på, og gik rundt og ledte ivrigt og spejdede ind i de grønne dybder rundt om hende.

"Hvad er det, du leder efter her?" råbte han. "Du ved, at det er forbudt."

Det gav et sæt i hende, og hun rødmede lidt, for første gang den dag. Hun satte sig ved siden af Serge og snakkede med ham om den herlige tid, hvor appelsinerne blev modne. Lunden var ganske forgyldt og oplyst af disse runde stjerner, hvis gule flammer var overalt på det grønne hvælv.

Da de endelig gik, standsede hun ved hvert eneste unge træ, stoppede lommerne fulde af små beske pærer og små sure blommer, og sagde, at det skulle de have til at spise på vejen. Det var hundrede gange bedre end alt andet, de hidtil havde

fået. Serge måtte spise dem, selv om han gjorde grimasser hver gang han bed i frugten. De kom hjem, trætte og lykkelige og havde leet så meget, at det gjorde ondt i siden.

Den aften orkede Albine ikke engang at gå op til sig selv; hun faldt i søvn ved Serges fødder, tværs over sengen, og drømte, at hun klatrede rundt i træerne og mens hun sov spiste de vilde træers frugter, som hun havde gemt under tæppet ved siden af sig.

10

Otte dage senere foretog de en ny opdagelsesrejse i parken. Denne gang gjaldt det om at komme endnu længere end til frugthaven, til de store enge, som var gennemskåret af fire bække. De skulle gå flere mil i højt græs, og hvis de fo'r vild, kunne de leve af at fiske.

"Jeg tager min kniv med mig," sagde Albine, og viste ham en bondekniv med et bredt blad.

Hun stoppede lidt af hvert i lommerne, sejlgarn, brød, tændstikker, en lille flaske vin, nogle klude, en kam, nåle. Serge måtte tage et tæppe, men da de var nået til enden af lindealleen, og stod foran slotsruinerne, var han allerede så besværet af tæppet, at han gemte det under en sammenfalden mur.

Solen var meget varm. Albine forsinket deres afgang ved alle sine forberedelser. De gik ved hinandens side i formiddagsvarmen, næsten tavse. De kunne gå tyve skridt uden at skubbe til hinanden for spøg. Så begyndte de at snakke.

"Jeg er næppe vågen endnu," sagde Albine. "Jeg har sovet rigtig godt i nat. Og du? "

"Også jeg," sagde Serge.

Hun fortsatte:

"Sig mig, hvad betyder det, når man drømmer, at en fugl taler til én?"

"Jeg ved det ikke. Hvad sagde din fugl til dig?"

"Å, det har jeg glemt. Den sagde alt muligt, og meget af det forekom mig komisk. Nej, men se dog den store markvalmue derhenne! Du får den ikke! Du får den ikke!"

Hun gav sig til at løbe, men takket være sine lange ben løb Serge forbi hende, og plukkede valmuen, som han svingede triumferende. Så stod hun der og kneb munden sammen uden at sige noget og havde stor lyst til at græde. Han kunne ikke gøre andet end at smide blomsten fra sig. Så sagde han for at blidgøre hende:

"Skal jeg bære dig på ryggen ligesom forleden?"

"Nej, nej."

Hun så sur ud og lavede trutmund. Men han var næppe gået tredive skridt, før hun vendte sig om, helt strålende. Hendes kjole sad fast i en busk.

"Himmel, jeg troede det var dig, der trådte på min kjole med vilje. Den vil ikke give slip. Kan du ikke hjælpe mig?"

Og da hun kom løs, gik de videre, atter støt ved siden af hinanden. Albine påstod, at det var morsommere at gå på den måde, som et par gamle, forstandige mennesker. De var nu kommet ud i engene. Vidtstrakte græsmåtter bredte sig ud i det uendelige foran dem, kun hist og her afbrudt af en klynge lyse pile. Græsplænerne syntes dunede som fløjl: deres saftige grønne farve blegnede en smule på afstand og gik over i lyst gult ved horisonten under solens brand. Pilekrattene allerlængst borte lignede rent guld i det hårde lys. Det dansende solstøv glitrede i græsstråenes toppe; når vinden, som spillede frit over denne golde ødemark, kom med et lidt stærkere stød, kom der brogede ilinger i græsset, som om planterne skælvede under en kæmpes kærtegn. På de nærmestliggende enge voksede masser af små tusindfryd, spredte eller i mere eller mindre tætte klynger, som en hel befolkning, der var strømmet ud til en eller anden offentlig fest, og de stak lystigt af mod de

mørke græsplæner. Smørblomster lignede små blanke messingbjælder, som ville ringle, hvis en flue strejfede dem med sin vinge; store, enlige valmuer lyste med deres røde kronblade; længere borte, hvor de voksede i klynger, dannede de store pytter, glinsende som bunden af et vinfad, der endnu var purpurrødt af vinen; store kornblomster vuggede deres lette, krøllede huer, der truede med at gå højt til vejrs ved det mindste vindpust. Så kom hele tæpper af fløjlsgræs, duftende gulaks, håret stenkløver, og mindre stykker med svingel, kamgræs og rapgræs. Esparsetter stak deres lange, tynde hår op, kløverens blade aftegnede sig skarpt, vejbred svingede hele skove af lanser, lucerne dannede bløde senge med edderdunsdyner af søgrøn silke, broderet med violette blomster. Til højre, til venstre, lige frem, overalt på den flade mark, dannede alt dette ligesom et brakvandshavs mosagtige overflade, der sov under himlen, som syntes at hvælve sig endnu mere vidstrakt over dem. Her og der på den vældige slette skiftede græsset over i klart blåt, som om det genspejlede himlens azur.

Albine og Serge gik frem over engene og vadede i grønt helt op til knæene. Det forekom dem, som om de gik i en dam af køligt vand. Somme tider kom de ind i ligefremme strømme af høje, ludende strå, som de kunne høre flygte mellem deres ben. Så kom der rolige, søvnige søer, bassiner af kort græs, der næppe nåede dem til anklerne. Mens de således vandrede af sted, gik deres lege ikke længere ud på at fare vildt frem og trampe alt ned ligesom i frugthaven, tværtimod, de skred langsomt frem med fødderne ligesom lænkede af planternes smidige fingre, og det føltes som et kærtegn af et rindende,

klart vand, der stilnede deres ungdommelige oprømthed. Albine trak sig lidt afsides, gik hen og slog sig ned mellem nogle tuer af kæmpegræs, der nåede hende til hagen. Kun hendes hoved var synligt. Hun var helt stille et øjeblik og kaldte så på Serge.

"Kom dog! Det er lige som et bad. Der er grønt vand over alt."

Så sprang hun op uden så meget som at vente på ham, og de fulgte den første bæk, der spærrede vejen for dem. Det var et blankt og ikke særlig dybt vand, der løb mellem to bredder med engkarse. Det gled langsomt frem i svage bugtninger og var så klart, at det gengav det mindste strå på bredderne som i et spejl. Albine og Serge måtte længe følge strømmen, der løb langsommere end de, før de stødte på et træ, hvis skygge badede sig i denne dovne flod. Så langt deres blikke rakte, så de det nøgne vandspejl udstrække sine rene lemmer på en seng af græs og slumre midt i solen som en blålig, smidig, halvt sammenrullet slange. Endelig kom de til en gruppe af tre pile; to stod med fødderne i vandet, den tredje voksede lidt længere inde; det var tre af alder splittede og forvitrede stammer med blond barnehår på toppen. Deres skygge var så lys, at den næppe var andet end nogle lette striber på den solfyldte bred. Vandet, som ellers var så blankt, havde dog en svag skælven, en gysen over sin glatte hud, som antydede dens overraskelse over at føle berøringen af denne flig af et slør. Mellem de tre pile udbredte sig et stykke eng med en umærkelig hældning, som lod valmuer vokse helt tæt ind til de gamle, revnede træstammer. Det var, som et telt af grønt, der hvilede på tre stolper ved vandkanten i denne bølgende græsørken.

"Her er det! Her er det!" udbrød Albine, og smuttede ind under pilene.

Serge satte sig ved siden af hende, næsten med fødderne i vandet. Han så sig omkring og sagde:

"Du ved alting, du kender alle de bedste steder. Dette er som at finde en ø på tre kvadratmeter midt i havet."

"Ja, her er vi hjemme," sagde hun, og hun var så glad, at hun slog med den knyttede næve i græsset. "Her er vores hus … Her kan vi gøre hvad som helst."

Så var det, som om hun var kommet på en glimrende idé, hun kastede sig frem mod ham og udbrød med jublende glæde:

"Skal vi lege mand og kone?"

Han var henrykt over dette påhit, lo endnu mere løssluppent end hun og svarede, at han meget gerne ville være manden. Pludselig blev hun alvorlig og påtog sig en geskæftig husholderskemine.

"Det er selvfølgelig mig, der bestemmer det hele," sagde hun. "Dæk nu bord, så spiser vi morgenmad."

Hun gav ham ordrer i en befalende tone. Alt hvad hun tog op af sine lommer, måtte han lægge ned i en hulning i den ene pil, som hun kaldte for "skabet". Kludene var linned, kammen repræsenterede alle redskaber til at gøre toilette, nålene og sejlgarnet skulle bruges til at reparere de opdagelsesrejsendes klæder med. Provianten bestod af den lille vinflaske og brødstykker fra dagen før. Men de havde også tændstikker, så de kunne koge den fisk, de skulle fange.

Han dækkede bordet med vinflasken i midten og de tre brødstumper rundt om, men tillod sig dog den bemærkning,

det ville være et ringe måltid. Hun trak overlegent på skuldrene, stak fødderne i vandet og sagde så strengt:

"Det er mig, der fisker. Du må se på."

I en halv times tid gjorde hun sig et vældigt besvær med at fange småfisk med hænderne. Hun havde kiltet skørterne op og bundet dem fast med en snor. Hun gik forsigtigt frem og var meget forsigtig med ikke at sætte vandet i bevægelse; når hun så kom helt ind på den lille fisk, som krøb sammen mellem to sten, dykkede hun ned med den nøgne arme og lavede en vældig plasken, men fik kun fat i en håndfuld sand. Så brast Serge i en høj latter, hvilket fik hende til at gå i land igen og ærgerlig råbe til ham, at han ikke havde nogen ret til at le.

"Men," sagde han endelig, "hvordan vil du stege din fisk, når du har fanget den? Vi har jo ikke noget træ."

Nu tabte hun fuldstændig modet. For øvrigt mente hun ikke, at den fisk var særlig meget bevendt. Hun kom op af vandet, men tænkte ikke på at trække strømperne på igen. Hun løb barbenet rundt i græsset for at blive tør. Og så begyndte hun at le igen, for græsset kildede hende under fødderne.

"Å, her vokser anis!" sagde hun pludselig og kastede sig på knæ. "Det smager så godt! Nu skal vi rigtig feste."

Serge måtte samle en bunke anis sammen og lægge det på dugen. De spiste anis til brødet.

Albine forsikrede, at det var bedre end nødder. Hun serverede som værtinde, skar brød til Serge og ville ikke lade ham selv bruge kniven.

"Jeg er konen," sagde hun alvorligt, hver gang han forsøgte at komme med indvendinger.

Så lod hun ham sætte den smule vin, der var tilbage i flasken, ind i "skabet" igen. Han måtte endog feje græsset, for at man kunne komme fra spisestuen til soveværelset. Albine lagde sig først ned, så lang hun var, på ryggen, og sagde:

"Nu skal vi sove, kan du nok forstå. Du skal lægge dig ved siden af mig, helt ind til mig."

Han lagde sig, som hun befalede. De lå begge to meget stive, deres legemer rørte ved hinanden fra skuldrene og ned til fødderne; armene havde de lagt over hovedet. De var mest generte over deres hænder. De iagttog den værdigste alvor, så op i luften med vidt opspærrede øjne, sagde at de sov og lå dejligt.

"Når man er gift," sagde Albine, "så ligger man nemlig godt, skal jeg sige dig. Kan du ikke mærke mig?"

"Jo, du er som en dunpude. Men vi skal ikke snakke, vi sover jo. Det er bedst ikke at tale."

De lå længe tavse, stadig meget alvorlige. De havde drejet hovedet og trak det en smule tilbage, som om de blev generet af hinandens varme åndedrag. Så sagde Serge i den dybe stilhed:

"Jeg holder meget af dig."

Det var kærlighed, før sanseligheden vågnede, det kærlighedsinstinkt, som får ti års knægte til at stille sig i vejen for hvidklædte små tøser. De vide, åbne enge omkring dem virkede beroligende på den lille ængstelighed, de nærede for hinanden. De vidste, at alle disse planter så dem, at den blå himmel så på dem gennem det tynde løvværk, og det generede dem ikke. Pilenes telt over deres hoveder var som et gennemsigtigt stykke stof, som om Albine havde hængt sin kjole op dér. Skyggen var så lys, at ikke vakte den samme

længsel hos dem som de dybe krat, samme tillokkelse som de afsides gemmesteder, de grønne alkover. Fra horisonten strømmede en fri luft mod dem, en sundhedens brise, som førte køligheden til dem fra dette hav af grønt, hvor den satte bevægelse i blomsterne undervejs; åen ved deres fødder var barnligt uskyldig som de selv, og dens lille, svage, friske stemme lød som en ven, der lo på afstand; et afsondret, fredfyldt stykke natur, som viste sin nøgenhed med barnets henrivende ublufærdighed. Den vældige slette, hvor den lille plet græs, som udgjorde deres første seng, fik en vugges uskyldige enfold.

"Så, nu er det i orden," sagde Albine og rejste sig, "nu har vi sovet."

Han var lidt overrasket over, at det var gået så hurtigt. Han strakte armene ud og greb fat i hendes kjole ligesom for at trække hende til sig. Hun faldt på knæ og sagde leende:

"Nå, hvad vil du?"

Det vidste han ikke. Han så på hende, greb hende om armene.

Et øjeblik holdt han hende fast i håret, så hun skreg. Da hun havde rejst sig igen, borede han ansigtet ned i græsset, som endnu var varmt efter hendes krop.

"Ja, nu er det i orden," sagde han og rejste sig ligeledes.

Helt til om aftenen strejfede de rundt på engene. De gik på må og få, bare for at se på deres have. Albine gik forrest, snusende som en ung hund; hun sagde intet, hun søgte stadig den lyksalige lille skovseng, skønt hun ikke kunne få øje på de høje træer, hun drømte om. Serge viste hende alle mulige artigheder på sin kejtede facon; han styrtede så heftigt frem for

at bøje det høje græs til side for hende, at han var nær ved at falde omkuld; han løftede hende op og knugede hende hårdt ind til sig, når han skulle hjælpe hende over en bæk. Til deres store glæde fandt de også de tre andre åer. Den første løb i et leje af kiselsten mellem to uafbrudte rækker af piletræer, så de var nødt til at famle sig vej mellem grenene med fare for at falde i vandet; men Serge, som faldt ned et sted, hvor vandet kun gik ham til knæene, tog Albine i armene og bar hende over til den anden bred, for at hun ikke skulle blive våd. Den anden å var ganske sort af skyggen fra det hvælv af høje løvtrækroner, hvorunder den gled af sted, smægtende med den lette raslen og det hvide glimt af en silkekjole, som en drømmende dame slæber efter sig dybt inde i en skov; et dybt, iskoldt, skræmmende vand, som de havde det held at kunne passere over en væltet træstamme, der gik fra den ene bred til den anden; de satte sig overskrævs på den og kurede over, mens de morede sig med med tåspidserne at røre op i det mørke stålspejl, men skyndte sig straks videre, forskrækkede over de besynderlige øjne, som den mindste vanddråbe åbnede i det slumrende vandvæsens ansigt. Men det var særlig den sidste lille flod, der holdt dem fangen. Den var barnlig og kåd ligesom dem, den sagtnede farten i nogle sving, styrtede så af sted igen med en perlende latter, frem mellem store sten, faldt atter til ro under en klump beskyttende buske, stadig forpustet og skælvende; den fremviste alle mulige slags humør, havde et leje, her af fint sand, der af store sten, så af lyst grus og endelig af mudder, som de hoppende frøer forstyrrede og sendte små gule røgstrimer til vejrs. Albine og Serge gik og plaskede og sprøjtede af hjertens lyst. De marcherede barfodede langs åen

på vejen hjem, de foretrak vandvejen frem for græsvejen, holdt hvil ved hver lille holm, som spærrede dem vejen. De gik i land der, erobrede ukendte lande, hvilede sig i det høje stargræs, de høje siv, som for deres skyld alene syntes at bygge dem hytter beregnet for skibbrudne. Det var en henrivende hjemtur, oplivet af breddernes skiftende billeder og det muntert boblende vand.

Men da de forlod åen, forstod Serge, at Albine stadig søgte efter noget ved bredderne, på holmene, ja endog blandt de sovende planter i vandet. Han måtte gå ud og hente hende fra en gruppe åkander, hvis brede blade lagde sig som flæser omkring hendes ben. Han sagde intet, men truede ad hende med fingeren. Endelig kom de hjem, ganske oplivede af dagens morskab, arm i arm som et ungt, gift par, der vender hjem fra en hyggelig udflugt. De så på hinanden, de fandt hinanden smukkere og stærkere end før, og de smilede ganske sikkert til hinanden på en anden måde end de havde gjort om morgenen.

11

"Skal vi aldrig gå ud igen?" spurgte Serge par dage senere.

Da han så, at hun trak på skuldrene med et træt udtryk, tilføjede han, ligesom for at gøre nar ad hende:

"Du har altså opgivet at lede efter dit træ?"

De spøgte om dette hele dagen. Træet fandtes slet ikke. Det var en ammestuehistorie. Og dog omtalte de det med en let gysen. Dagen efter besluttede de at tage på en lang tur ud til enden af parken, til den store skov, som Serge endnu ikke kendte. Om morgenen ville Albine slet ikke tage noget med sig; hun var tankefuld, ligefrem lidt trist, og smilede stille. De spiste morgenmad og begav sig ikke af sted før sent. Solen brændte allerede, gjorde dem sløve og fik dem til at gå langsomt, tæt ved siden af hinanden og søge hver eneste lille stribe skygge. De gjorde hverken ophold i parken eller frugthaven, som de måtte gå igennem. Da de kom ind i den dybe, svale skygge, sagtnede de endnu mere deres skridt og fordybede sig i skovens romantiske ro uden at sige et ord, med et dybt suk, som om de følte lettelse ved at være sluppet ud af det fulde dagslys. Da der så kun fandtes løvværk rundt om dem, hvor ingen åbning viste dem parkens solrige vidder, så de på hinanden med et smil og en vis, ubestemt uro.

"Hvor her er skønt!" sagde Serge dæmpet.

Albine nikkede, hun kunne ikke svare, så beklemt følte hun sig. De holdt ikke hinanden om livet, som de plejede. De gik med nedhængende arme, uden at røre ved hinanden, og med hovederne lidt bøjede.

Men Serge standsede, da han så tårer falde fra Albines kinder og flyde sammen med hendes smil.

"Hvad er der?" spurgte han. "Har du ondt? Er du kommet noget til? "

"Nej, du ser jo, at jeg ler," sagde hun. "Jeg ved ikke rigtigt, det er duften af alle disse træer, som får mig til at græde."

Hun så på ham og fortsatte:

"Du græder jo også. Der kan du se, hvor dejligt det er!"

"Ja," sagde han stille, "al denne skygge – den overrasker én. Det er, som om man kom ind i noget så uendelig sødt, at det beredte én smerte … Men du må fortælle mig, hvis du har nogen grund til at være ked af det, jeg har vel ikke generet dig på nogen måde; du er vel ikke vred på mig?"

Hun forsikrede ham om, at det slet ikke var tilfældet; hun var meget glad.

"Nå, men hvorfor morer du dig så ikke? Skal vi lege tagfat, hvad?"

"Nej, ikke tagfat," svarede hun og gjorde en grimasse, som om hun var for stor til den slags.

Da han så snakkede om andre lege, som at klatre op i træerne og tage æg, eller plukke jordbær og violer, sagde han endelig lidt utålmodigt:

"Vi er for store til sådan noget. Det er dumt at lege hele tiden. Er det ikke morsommere at gå sådan her ved siden af mig, helt stille?"

Og hun gik virkelig så yndefuldt, at det var en sand fornøjelse for ham at høre hendes skos lette smæld mod den hårde vej. Han havde aldrig lagt mærke til hendes hofters vuggen og nederdelens livlige bevægelser, når den fulgte hende med en

slanges sagte raslen. Det var en uendelig glæde at se hende gå så stille og værdigt ved siden af ham; han fandt ustandselig nye yndigheder i den mindste smidige bevægelse af hendes lemmer.

"Du har ret," udbrød han. "Det er sjovere end noget andet. Jeg ville følge dig til verden hele vejen, hvis du ville have det."

Men efter nogle skridt spurgte han, om hun var træt. Så lod han hende forstå, at han selv gerne ville hvile sig.

"Vi kunne jo sætte os ned," sagde han usikkert.

"Nej, det vil jeg ikke," svarede hun.

"Ved du hvad, vi kunne lægge os lige som forleden på engen. Det ville være varmt og dejligt."

"Nej, jeg vil ikke, jeg vil ikke!"

Hun gjorde et spring til siden, skræmt af disse mandearme, der blev strakt ud mod hende. Han sagde, at hun var dum, og ville gribe fat i hende. Men han havde næppe rørt hende med fingerspidserne, førend hun udstødte et så fortvivlet råb, at han standsede, helt forskrækket.

"Har jeg gjort dig fortræd?"

Hun svarede ikke straks, hun var selv forundret over sit skrig og smilede allerede over sin frygt.

"Nej, lad mig være, pin mig ikke … Hvad skulle det gøre godt for at sætte sig? Jeg vil hellere gå."

Hun tilføjede med et alvorligt udtryk, som skulle forestille at være spøgefuld:

"Du ved, jeg leder efter mit træ."

Han brast i latter og tilbød at hjælpe hende med at lede. Han var meget blid for ikke at skræmme hende igen, for han så, at hun skælvede endnu, selv om hun igen gik langsomt ved siden

af ham som før. Det var forbudt, det de nu skulle til at gøre, og de ville ikke få nogen glæde af det; han følte ligesom hende en sød ængstelse, som fik ham til at fare sammen, hver gang vinden sukkede langt inde skoven. Træernes duft, det grønlige dagslys, som silede ned gennem de tunge grene, krattenes hviskende stilhed opfyldte dem med en angst, som om der ved den næste drejning af vejen ville komme ind i en verden af overvældende lykke.

I flere timer gik de mellem træerne. De blev ved at gå i samme langsomme tempo, sagde næppe et ord til hinanden, skiltes ikke et øjeblik, fulgte hinanden ind i de mørkeste grønne gemmesteder. Først gik de gennem et skovkrat, hvor de unge stammer ikke engang var så tykke som et barns arm. De måtte bøje dem til side, bane sig vej mellem de spæde kviste, som strøg dem over øjnene med deres kniplingagtige løv. Bag dem udslettedes de skader, de havde forvoldt, den banede vej lukkedes atter, og de gik videre på må og få, fo'r vild, drev frem og tilbage, og kun en let bevægelse i grenenes toppe viste, hvor de havde været. Albine, som var blevet træt af ikke at kunne se noget på tre skridts afstand, blev glad, da hun kunne springe ud af dette vældige krat, hvorfra de så længe havde søgt en udgang. De befandt sig i en lille lysning, hvor en mængde stier løb sammen; i alle retninger åbnede der sig smalle alleer, som snoede sig, drejede, skar hinanden, rullede sig ud på den mest lunefulde måde. De stillede sig på tæerne for at kigge over hækkene, men de havde ikke særlig hast, de kunne godt være blevet der, ladet sig opholde i alle disse uophørlige omveje og nydt fornøjelsen ved bare at gå og gå, uden nogensinde at nå til målet, hvis de ikke havde haft den store skovs stolte linje for øje.

Endelig kom de ind i den høje skovs skygge, andægtige, næsten med en følelse af en hellig rædsel, som når man træder ind under en kirkes hvælv. De ranke, af lav plettede stammer, matgrå som gamle sten, rejste sig til vældige højder og i endeløse rækker af kolonnader. På afstand hvælvede sig som en kirkes midterskib med sine mere sammentrængte sideskibe, sælsomt djærve buer, båret af slanke piller, gennembrudte som en blonde, udskårne, så fint forarbejdede at de lod den blå himmel skinne igennem overalt. En andægtig stilhed sænkede sig fra de kæmpemæssige blondebuer; den hårde, bare jord mindede om et slidt stengulv, uden et eneste græsstrå, kun bestrøet med de visne blades rødgule støv. Og de lyttede til deres egne rungende skridt, gennemtrængte af den storslåede ensomhed i dette tempel.

Det var sikkert her i denne skov, det fandtes, det så længe eftersøgte træ, hvis skygge skænkede fuldkommen lykke. At det var tæt på, mærkede de af den spænding, der overvældede dem i de høje hvælvingers tusmørke. Træerne forekom dem at være væsener fulde af godhed, styrke, stilhed og lykkelig ubevægelighed. De betragtede dem et ad gangen, de elskede dem alle, de ventede en bekendelse af deres majestætiske ro, der skulle få dem til at vokse ligesom træerne, i et mægtigt, perfekt livs glæde. Lønnene, askene, avnbøgene, kornellerne var et folk af kæmper, en stolt, men ydmyg forsamling, heltemodige hædersmænd, som levede i fred, skønt det kun ville være nødvendigt for en eneste af dem at falde, for at et helt hjørne af skoven skulle blive såret og dræbt. Elmene havde vældige legemer, lemmer, der svulmede, overfyldte med saft, næppe skjulte af de små blades lette buketter. Birkene, der var

hvide som unge piger, og elletræerne stoltserede med deres slanke liv, lod vinden lege i deres lokker, de var som høje gudinder, der allerede var halvt forvandlede til træer. Platantræerne stod ranke med deres regelmæssige kroner, hvis glatte, rødtatoverede hud syntes at fælde store skiver af løs maling. Lærketræerne stormede som en barbarisk horde ned ad en skråning, klædt i livfrakker af vævet løv, duftende af en balsam, der var lavet af harpiks og røgelse. Og egene var konger, de vældige ege, som stod der så roligt og stak deres vældige maver frem og strakte deres herskelystne arme ud, som optog al pladsen i solen; titaniske træer, ramte af lynet, var segnet omkuld i stillinger, der lignede ubesejrede brydere, hvis udstrakte lemmer alene skabte en skov.

Var det måske en af disse gigantiske ege? eller et af disse smukke morbærtræer, en af disse birke, hvide som kvinder, en af disse elme, hvis muskler knagede? Albine og Serge gik stadig længere ind, vidste ikke, hvorhen de skulle vende sig, druknende i denne mængde. Et øjeblik troede de, at de havde fundet, hvad de søgte; de var midt i en gruppe af valnøddetræer, i en skygge, der var så kølig, at de frøs. Længere væk følte de sig atter grebet, da de kom ind i en lille lund af kastanjer, helte grønne af mos, med så vidtfavnende grene, at man kunne have bygget hele hængende byer på dem. Endnu længere væk opdagede Albine en lysning, som de begge to ilede hen til. Midt på et tæppe af fint græs dannede et johannesbrødtræ ligesom en hel lavine af grønt, et Babelstårn af løvværk, hvis ruiner dækkedes af en utrolig vegetation. Sten var blevet fanget i selve træets ved, trukket op af jorden af safternes stigende flod. De høje grene bøjede sig ned, slog rødder på lang afstand, omgav

stammen med enorme buer og en hærskare af nye stammer, der formerede sig i det uendelige. Og på barken, ganske sprukken af blødende sår, modnedes frugtbælgene; vidunderets frugt var en anstrengelse, der gennemborede dets hud. De gik langsomt rundt, gik ind under de udbredte grene, hvor ligesom en hel bys gader krydsede hinanden, lod deres spejdende blikke trænge ned i de blottede rødders gabende revner. Så fjernede de sig igen, de havde ikke følt den overmenneskelige lykke, som de søgte.

"Hvor er vi?" spurgte Serge.

Det vidste Albine ikke. Hun havde aldrig været i denne del af parken. De befandt sig nu i en lund af guldregn og akacie, hvis blomsterklaser udsendte en mild, næsten sød duft.

"Nu er vi faret vild," sagde hun fnisende. "Jeg kan bestemt ikke genkende nogle af disse træer."

"Men," sagde han, "parken må jo have en ende. Har du nogensinde været der, hvor parken ender?"

Hun gjorde en altomfattende gestus.

"Nej da!" sagde hun.

De stod tavse, aldrig før havde parkens umådelighed fyldt dem således med lykke. Det var en glæde at være alene i en så vældig ejendom, at de måtte afstå fra at lære dens grænser at kende.

"Ja, så er vi da virkelig faret vild," sagde Serge muntert. "Det er også meget sjovere, når man ikke ved, hvor man går."

Han nærmede sig ydmygt.

"Sig mig, du er da ikke bange?"

"Nej da. Der er jo ikke andre end du og jeg i parken. Hvem skulle jeg dog være bange for? Murene er for høje. Vi ser dem

ikke, men de skærmer os, forstår du."

Han stod helt tæt op ad hende. Han sagde dæmpet:

"Men lige før var du bange for mig."

Hun så ham roligt i øjnene uden at blinke.

"Du skræmte mig," svarede hun. "Nu ser du rar nok ud. Hvorfor skulle jeg være bange for dig?"

"Du har altså ikke noget imod, at jeg holder dig sådan her? Vi går ind i træerne igen."

"Ja, du må gerne lægge armen om mig, det kan jeg godt lide. Og vi vil gå langsomt, ikke også, så vi ikke kommer alt for hurtigt tilbage på den rette vej."

Han havde lagt armen om livet på hende. Så gik de atter ind under de høje træer, hvor den majestætiske løvsal fik disse børn, der var ved at vågne til kærligheden, til at sagtne deres skridt. Hun sagde at hun var lidt træt, og lagde sit hoved mod Serges skulder. Men ingen af dem talte om at sætte sig. Det tænkte de ikke på, det ville have forstyrret dem. Hvilken glæde kunne det måske berede dem at hvile i græsset, mod den glæde det gjorde at gå således ved siden af hinanden? Det eventyrlige træ var glemt. De tænkte ikke mere på andet end at nærme deres ansigter til hinanden for at smile til hinanden på mere tæt hold. Og det var træerne, lønnene, elmene, egene, som i deres lyse skygge tilhviskede dem deres første ømme ord.

"Jeg elsker dig!" sagde Serge sagte, og hans stemme fik de små gyldne hårlokker ved Albines tindinger til at bevæge sig som et vindpust.

Han ville finde på noget andet at sige, men gentog i stedet:

"Jeg elsker dig! Jeg elsker dig! "

Albine lyttede med et smukt smil. Hendes hjertes musik var den samme som hans.

"Jeg elsker dig! Jeg elsker dig! " sukkede hun endnu sødere med sin perlende ungpigestemme.

Så så hun op med sine blå øjne, hvor et gryende lys voksede sig stadig større, og spurgte:

"Hvordan elsker du mig?"

Så blev Serge mere andægtig stemt. Den store skov havde en egen højtidelig mildhed, de høje hvælvinger lukkede sig om den skælvende genlyd af parrets stille skridt.

"Jeg elsker dig mere end noget andet," svarede han. "Du er smukkere end alt, hvad jeg ser om morgenen, når jeg åbner mit vindue. Når jeg ser på dig, er du mig nok. Blot du var min, så ville jeg være lykkelig."

Hun kiggede ned og rystede på hovedet, som om hun blev vugget.

"Jeg elsker dig," fortsatte han. "Jeg kender dig ikke, jeg ved ikke, hvem du er, jeg ved ikke, hvorfra du kommer; du er hverken min moder eller min søster; men jeg elsker dig, så jeg gerne ville give dig hele mit hjerte og ikke gemme noget af det til resten af verden. Hør blot: jeg elsker dine kinder, glatte som silke, jeg elsker din mund, duftende som en rose, jeg elsker dine øjne, hvori jeg ser mig selv og min kærlighed, jeg elsker endog dine øjenbryn og de små blå årer på dine hvide tindinger. Og nu har jeg fortalt dig, at jeg elsker dig, elsker dig, Albine."

"Ja, jeg elsker dig," sagde hun. "Du har et blødt skæg, som ikke stikker mig, når jeg læner min pande mod din hals. Du er stærk, du er stor, du er smuk, Serge."

Et øjeblik tav de henrykte. Det forekom dem, at en blid fløjtemelodi gik foran dem, at deres ord kom fra et dæmpet orkester, som de ikke kunne se. De gik nu med små skridt, lænede mod hinanden, stadig snoende sig frem mellem de kæmpemæssige stammer. På afstand mellem søjlerne lå striber af den nedgående sol; de lignede en procession af unge brude, som gik i optog ind i kirken for at blive viet til orglets dumpe brus.

"Og hvorfor elsker du mig?" spurgte Albine igen.

Han smilede, og svarede ikke med det samme. Så sagde han:

"Jeg elsker dig, fordi du er kommet. Det siger det hele. Nu er vi sammen, nu elsker vi hinanden. Det forekommer mig, at jeg ikke ville leve længere, hvis jeg ikke elskede dig. Du er selve mit åndedrag."

Han sænkede stemmen, talte næsten som i en drøm.

"Man ved det ikke med det samme. Det rejser sig inden i os med vort hjerte. Man er nødt til at vokse, at blive stærk. Du husker, hvor vi elskede hinanden! Men vi sagde det ikke. Det er barnligt og dumt. Men så en dag bliver det alt for tydeligt, og det slipper ud. Ja, det er det eneste vi skal, vi elsker hinanden, fordi det er vort liv at elske hinanden."

Albine bøjede hovedet tilbage, lukkede øjnene helt og holdt vejret. Hun nød stilheden, der stadig var varm efter disse ords kærtegn.

"Elsker du mig? Elsker du mig virkelig? " hviskede hun uden at åbne øjnene.

Han tav og var meget ulykkelig, for han kunne ikke finde på mere at sige for at vise, at han elskede hende. Han lod sit blik glide langsomt over hendes lyserøde ansigt, der lå ligesom

sovende mod hans skulder; øjenlågene var fine, som levende silke, munden havde en henrivende bue, fugtig af et lille smil, panden bar uskyldens rene hvidhed med et skær af guld ved hårgrænsen. Han ville gerne have lagt hele sit væsen i det ord, han følte på sine læber uden at kunne udtale det. Så bøjede han sig endnu længere frem og syntes at lede efter, på hvilket udsøgt sted i dette ansigt han skulle trykke dette sidste ord. Men han sagde intet, han drog næppe nok ånde. Han kyssede Albines læber.

"Albine, jeg elsker dig!"

"Jeg elsker dig, Serge!"

Og de standsede skælvende ved dette første kys. Hun havde slået øjnene helt op. Han stod stadig med munden let fremstrakt. Begge betragtede hinanden uden at rødme. Noget mægtigt og stort opfyldte dem; det var som et længe ventet møde, hvor de fandt hinanden fuldt dannede, skabte for hinanden, forenede for altid. Et øjeblik var de overraskede, løftede blikkene mod løvhvælvingen, syntes at spørge træernes fredfyldte kæmpeskare efter ekkoet af deres kys. Men skovens tavse overbærenhed fik dem til at bryde ud i en klingrende latter, som fra et elskende par, der havde undgået deres straf; en lang latter, som pludrende fortalte om deres nyvågnede kærlighed.

"Åh, fortæl mig om alle de dage, du har elsket mig! Fortæl mig alt. Elskede du mig, dengang du sov på min hånd? Elskede du mig dengang, jeg faldt ned fra kirsebærtræet og du stod nedenunder, bleg og med udstrakte arme? Elskede du mig på engen, da du tog mig om livet for at hjælpe mig over bækkene?"

"Vær stille og lad mig tale. Jeg har altid elsket dig. Og du, du elskede mig, elskede mig?"

Lige til mørkets frembrud levede de på ordet *elske*, som stadig kom igen med en ny sødme. De ledte efter det, blandede det ind i alle deres sætninger, sagde det uden nogen grund, bare for glæden ved at få lov at udtale det. Serge tænkte ikke på at trykke et nyt kys på Albines læber. Deres uskyld var tilfreds med at bevare duften af det første. De havde genfundet deres vej uden at tænke over at lede efter den. Da de kom ud af skoven, begyndte det at mørkne, månen stod op, gul mellem det mørke løv. Og det blev en henrivende vandring hjem gennem parken, mens månen diskret så på dem gennem alle hullerne i de vældige løvkroner. Albine sagde, at månen helt sikkert fulgte dem. Natten var lun og stjerneklar. De høje træer i det fjerne hviskede, og Serge tænkte, mens han lyttede til dem: "De taler om os."

Da de skråede over parterret, gik de gennem en usigelig sød duft, blomsternes natteduft, som er mere smægtende og kærtegnende end om dagen, er ligesom selve deres åndedrag i søvnen.

"God nat, Serge."

"God nat, Albine."

De trykkede hinandens hænder på afsatsen på første sal, uden at gå ind i værelset, hvor de plejede at sige hinanden godnat. De kyssede ikke hinanden. Da Serge blev alene og sad på sengekanten, lyttede han længe efter Albine, som var i færd med at lægge sig deroppe over hans hoved. Han var træt af ren og skær lykke, en lykke, der gjorde ham næsten følelsesløs.

12

Men de følgende dage var Albine og Serge forlegne overfor hinanden. De undgik at enhver hentydning til deres vandring under træerne. De havde ikke udvekslet noget kys, ikke ladet sig undslippe et ord om, at de elskede hinanden. Det var ikke blufærdighed, som forhindrede dem i at tale, men frygten for at forplumre deres lykke. Og når de ikke mere var sammen, levede de kun på dette søde minde; de fordybede sig i det, oplevede atter og atter de timer, de havde tilbragt med armene om hinandens liv, kærtegnende hinandens ansigter med deres åndedrag. Det havde til sidst gjort dem helt febrilske. De så på hinanden med ophedede, sorgfulde øjne, og talte om ting, som ikke interesserede dem. Efter en lang tavshed spurgte Serge så en dag Albine i en bekymret tone:

"Er du syg?"

Men hun rystede på hovedet og svarede:

"Nej, nej. Det er dig, som ikke har det godt. Dine hænder brænder."

Parken indgav dem en dump uro, som de ikke kunne forklare. Der lå en fare ved enhver drejning af stien, den lurede på dem, den ville angribe dem bagfra, slå dem til jorden og gøre dem fortræd. De sagde aldrig et ord om dette, men tilstod for hinanden med sky blikke denne ængstelse, som gjorde dem så sært, næsten fjendtligt stemte mod hinanden. En morgen, efter lang tids tøven, vovede Albine dog at sige:

"Det er forkert af dig at blive ved at sidde indelukket på denne måde. Du bliver syg igen."

Serge lo forlegent.

"Ja, men vi har jo været overalt," sagde han, "vi kender hele parken."

Hun rystede på hovedet og sagde så næsten hviskende:

"Nej, nej … Vi kender ikke klipperne, og vi har ikke været ved kilderne. Der plejede jeg at holde mig varm om vinteren. Der er steder, hvor stenene selv synes at leve."

Den følgende dag gik de ud, uden at have talt et ord mere om sagen. De gik op til venstre bag grotten, hvor marmorkvinden lå og sov. Da de satte foden på de første sten, sagde Serge:

"Vi må se det hele. Så bliver vi måske rolige igen."

Dagen var kvælende varm, der var torden i luften. De havde ikke vovet at tage hinanden om livet. Hun gik forrest og han bagefter, begge brændende varme af solen. Da stien blev bredere, lod hun ham gå forrest, for hun blev foruroliget af hans åndedrag, følte sig plaget ved at mærke ham bag sin ryg, så tæt på. Rundt om dem hævede klipperne sig med brede afsatser, de svage skråninger dannede vældige områder sammenfiltret af en kraftig vegetation. Først mødte de guldgyvel, bede af timian, salvie, lavendel, alskens balsamisk duftende planter, og skarpe enebær, bitter rosmarin med en duft, som berusede dem. På begge sider af vejen var der hist og her kristtjørnhække, som lignede fint smedearbejde, gitterværk af sort bronze, smedejern, blankt kobber, med indviklede ornamenter og stikkende rosetter. Så måtte de gå gennem en granskov for at komme til kilderne; den tynde skygge tyngede på deres skuldre som bly, de tørre nåle knasede på jorden under deres fødder, og et let, harpiksduftende støv gjorde deres læber endnu mere brændende.

"Din have er ikke ligefrem til at spøge med her," sagde Serge og vendte sig mod Albine.

De smilede til hinanden. De stod nu ved randen af kilderne. Det klare vand var forfriskende for dem. Men disse kilder skjulte sig ikke under nogen vegetation, sådan som sletternes kilder, der planter tykt løvværk omkring sig for at kunne sove dovent i skyggen. De fødtes midt i sollyset, i et hul i klippen, og ikke et græsstrå gav deres blege blå vand noget grønt skær. De syntes at være af sølv, så gennemtrængte var de af det stærke dagslys. På bunden af dem lå solen i sandet, det var som et åndende, levende lysstøv. Og kilderne gik videre fra deres udspring, strakte renhvide arme ud, tumlede omkring som legende, nøgne børn, og dannede så pludselig et fald, hvis bløde bøjning var som en tilbagelænet, nøgen kvindekrop.

"Dyp dine hænder i vandet," råbte Albine. "Vandet er iskoldt nede på bunden."

Og de kunne virkelig komme til at køle deres varme hænder. De stænkede vand i ansigtet på hinanden, de stod i regntågen fra faldet. Solen blev ligesom gennemblødt af vanddråberne.

"Nej men se!" råbte Albine igen. "Der er parterret, dér er engene og der skoven."

De betragtede et øjeblik Paradiset, som lå udbredt for deres fødder.

"Som du ser," vedblev hun, "kan man ikke se den mindste bid af muren. Det hele tilhører os, helt ud til horisonten."

De havde nu endelig taget hinanden om livet uden at vide det, med en tryg og tillidsfuld bevægelse. Kilderne stilnede deres feber. Men da de nu gik igen, syntes Albine at komme i tanker om noget; hun førte Serge tilbage og sagde:

"Dér, nedenfor klipperne, har jeg set muren engang. Det er nu længe siden."

"Men man ser jo ingenting," hviskede Serge, lidt bleg.

"Jo, jo, den er vistnok bag kastanjealleen, på den anden side af det der buskads."

Da hun mærkede, at Serges arm trykkede hende mere nervøst, tilføjede hun:

"Jeg kan tage fejl. Men jeg mener at kunne huske, at jeg havde den lige foran mig, da jeg kom ud fra alleen. Den spærrede mig vejen og var så høj, at jeg blev rigtig bange. Nogle skridt længere fremme blev jeg endnu mere overrasket. Muren var gennembrudt af et vældigt hul, så man kunne se hele sletten bagved."

Serge så på hende med uroligt bedende øjne. Hun trak på skuldrene for at berolige ham og sagde:

"Ja, men jeg fyldte hullet op. Jeg har jo sagt til dig, at vi er ganske alene. Jeg fyldte det op med det samme. Jeg havde min kniv. Jeg skar tornede grene af, rullede store sten derhen. Ikke en gang en spurv kan trænge igennem. Hvis du vil have det, skal vi gå hen og se efter en af dagene. Det vil berolige dig."

Han rystede på hovedet. Så gik de deres vej, stadig med armen om hinandens liv, men de var igen blevet urolige. Serge så fra siden på Albine, som slog øjnene ned og følte sig generet ved at blive iagttaget på den måde. Begge ville gerne være gået ned igen for at spare sig ubehaget ved at fortsætte denne vandring. Men det var, som om de mod deres vilje blev drevet af en usynlig magt; de drejede rundt om en klippe og kom ud på et plateau, hvor det stærke sollys' beruselse ventede på dem. Det var ikke længere de duftende planters søde længsel; timianens

moskus, lavendelens røgelse. Nu trådte de på ildelugtende urter: den bittert berusende malurt, vinruden, som lugtede af råddent kød, den glødende baldrian, der badede i sin sanseberusende sved. Fra alrune, skarntyde, belladonna og julerose opsteg en svimlende lugt til deres tindinger, en døsighed, som fik dem til at vakle i hinandens arme og lagde hjertet på deres læber.

"Vil du have, jeg skal bære dig?" spurgte Serge Albine, da han mærkede, at hun lagde sig ind til ham.

Han havde allerede slået begge arme om hende. Men hun trak sig fri, tungt åndende.

"Nej, du kvæler mig," sagde hun. "Lad mig være i fred. Jeg ved ikke, hvad der går af mig. Jorden gynger under mig. Se her, det er her, jeg har ondt."

Hun greb hans ene hånd og lagde den på sit bryst. Da blev han ganske bleg. Han var endnu mere magtesløs end hun. Og begge fik tårer i øjnene da de så hinanden i denne tilstand, uden at kunne finde nogen kur for deres store ulykke. Ville de dø af denne ukendte, kvælende sygdom?

"Kom ind i skyggen, kom og sæt dig ned," sagde Serge. "Det er disse planter, der tager livet af os med deres lugt."

Han førte hende ved fingerspidserne, for hun skælvede og rystede, hvis han så meget som rørte ved hendes håndled. Den lund, hvor hun satte sig ned, bestod af et eneste smukt cedertræ, som udbredte sine grenes flade tag over et areal på mere end ti meter. Bag den voksede forskellige sære arter af nåletræer: cypresser med nåleknipper så bløde og flade som en tyk knipling, ranke og alvorlige graner, der lignede gamle druidesteler, der endnu var sorte af ofrenes blod; taks, hvis

mørke kapper med sølvkanter, alle slags stedsegrønne træer, en undersætsig form for vegetation med en mørk grøn farve som lakeret læder, istænket gule og røde prikker og så solid, at solen gled hen over den uden at kunne gøre den blød og smidig. Især en araucaria var ejendommelig med sine lange, regelmæssige arme, som lignede krybdyr, der var podet på hinanden, og rejste deres taglagte blade lig skællene på ophidsede slanger. I denne tunge skygge var varmen vellystigt døsig. Luften sov, uden den mindste brise; der var en doven varme som i en alkove. En duft af orientalsk kærlighed, duften af Sulamiths malede læber, dampede ud fra træerne.

"Vil du ikke sidde?" sagde Albine.

Hun flyttede lidt for at gøre plads for ham. Men han trak sig tilbage og blev ved med at stå op. Da hun igen gjorde en indbydende gestus, sank han ned på knæ et stykke fra hende. Han sagde blidt:

"Nej, jeg har mere feber end du, jeg ville brænde dig. Hvis jeg ikke var bange for at gøre dig fortræd, ville jeg slå armene om dig og trykke dig ind til mig så hårdt, at vi ikke længere kunne føle nogen smerte."

Han slæbte sig lidt nærmere på knæene.

"Å, at have dig i mine arme, lade dig gå helt ind i mig – jeg tænker ikke på andet! Jeg vågner om natten og favner den tomme luft, favner dit drømmebillede. Først ville jeg kun tage spidsen af din lillefinger, men så ville jeg tage dig helt og holdent, ganske langsomt, indtil der ikke var mere tilbage af dig, indtil du var min fra top til tå. Jeg ville beholde dig for evigt. Det må være en salighed således at sige, hvad man elsker. Mit hjerte ville smelte sammen med dit."

Han nærmede sig endnu mere. Han kunne have rørt ved hendes kjoles folder, hvis han rakte hænderne frem.

"Men jeg ved ikke … jeg føler mig så langt fra dig. Der er en mur imellem os, som mine knyttede næver ikke vil kunne slå i stykker. Og dog er jeg stærk i dag; jeg ville kunne slynge armene omkring dig, kaste dig op på min skulder og bære dig bort, som en anden død ting, der tilhører mig. Men det er ikke hvad jeg vil. Jeg ville alligevel ikke have dig nok. Når mine hænder tager fat i dig, holder de intet af dit væsen; hvor er du da, hel og holden, hvor kan jeg gå hen og hente dig?"

Han havde kastet sig ned, støttet på albuerne, i en stilling af ydmyg tilbedelse. Han trykkede et kys på hendes nederdel. Da rejste hun sig brat op, som om dette kys havde ramt hendes inderste selv. Hun førte hænderne til tindingerne og stammede forvirret:

"Nej! Nej! jeg beder dig, lad os komme videre."

Men hun flygtede ikke. Hun lod Serge følge efter, hun gik langsomt, hensunket i tanker, stødte mod trærødder med fødderne og blev ved at trykke hænderne mod tindingerne, for at kvæle de råbende stemmer, der rejste sig i hende. Og da de kom ud af den lille skov, gik de nogle skridt på klippens afsatser, hvor en hel hærskare af tykke planter havde deres tilholdssted. Det var som en krybende vrimmel af navnløse dyr, som man kunne have anet i et mareridt, monstre, der var en blanding af edderkopper, tusindben og bænkebidere, meget forstørrede, med grågrøn, nøgen hud eller børster af afskyelige dun, slæbende på lemlæstede lemmer, ufuldkomne ben, brækkede arme, nogle oppustede som vattersottige maver, andre med rygraden fyldt med afskyelige pukler, andre igen

leddeløse, i laser som skeletter med knækkede led. Vortekaktusser med deres mængder af levende blærer var som et mylder af grønlige skildpadder med uhyggelige, lange skægstrå, hårdere end stålspidser. Echinocactus, som fremviste mere nøgen hud, lignede reder af unge, sammensnoede slanger. Echinopsis var kun en knold, en udvækst med rødlig luv, som ledte tanken hen på et kæmpeinsekt, der havde rullet sig sammen. Figenkaktussen rejste sine kødfulde blade som træstammer, oversået med rødlige nåle, der lignede sværme af mikroskopiske bier, poser fulde af skadedyr. Gasteria strakte ben ud som store edderkopper med bugen i vejret, sorte, plettede, stribede, damascerede. Cereus dannede grimme klynger, væld ige polypper, sygelige udvækster på denne alt for ophedede jord, de forgiftede livssafters udsvævelser. Aloearter var der i store mængder, med svulmende, af vellyst døvede hjerter; de fandtes i alle nuancer af grønt, lysegrønt, saftiggrønt, gulgrønt, grågrønt, grønbrunt med rustpletter, mørkegrønt kantet med gulblond; og de forekom i alle former, med brede blade, udskårne som hjerter, smalle blade, der lignede sværdklinger, nogle med torne, andre fint foldede; kæmper, som strakte høje blomsterstængler op med nedhængende halsbånd af lyserød koral; små og kødfulde, som voksede i klynger på en og samme stilk, og stak smidige slangetunger ud i alle retninger.

"Lad os gå tilbage i skyggen," bad Serge. "Du sætter dig som før, og jeg lægger mig på knæ ved dine fødder og taler til dig."

Det regnede med store soldråber her. Solen favnede den nøgne jord og trykkede den triumferende mod sit glødende

bryst. Albine vaklede i den bedøvende hede, vendte sig mod Serge og sagde med døende stemme:

"Tag mig!"

Så snart de rørte ved hinanden, sank de til jorden, mund mod mund, uden et skrig. Det forekom dem, som de blev ved at falde, som om klippen var sunket uendelig langt ned under dem. Deres vandrende hænder famlede i ansigtet, i nakken, ned ad klæderne. Men det var et favntag så fuldt af angst, at de rejste sig næsten med det samme, ude af sig selv, uden at kunne gå længere i tilfredsstillelsen af deres begær. Og de flygtede, hver ad sin sti. Serge løb hele vejen hjem til pavillonen og kastede sig på sin seng med brændende hoved og fortvivlelse i hjertet. Albine kom ikke hjem, førend det var mørkt, efter at have grædt alle sin tårer ud i et hjørne af parken. For første gang fulgtes de ikke hjem, trætte af de lange vandringers glæder. I tre dage bar de nag til hinanden. De var forskrækkeligt ulykkelige.

13

Nu var imidlertid hele parken deres. De havde taget den i besiddelse som herskere. Der var ikke en stump jord, der ikke tilhørte dem. Det var for dem, rosenskoven blomstrede, og parterret udåndede sine milde, smægtende dufte, som om natten strømmede ind gennem deres åbne vinduer og vuggede dem i søvn. Frugthaven nærede dem, fyldte Albines nederdel med frugt, kølede dem med den moskusduftende skygge fra sine grene, under hvilke det var så herligt at spise morgenmad efter solopgang. På engene havde de græsset og vandet, som udbredt sit rige i det uendelige og udrullede sin silkemåtte foran dem; vandet, som var deres største glæde, deres store renhed og uskyld, den bølge af friskhed, hvori de elskede at bade deres ungdom. De ejede skoven, fra de vældige ege, som ti mand ikke kunne nå omkring, til de slanke birke, som et barn ville kunne brække med et eneste greb; skoven med alle sine træer og sin skygge, sine stier, sine lunde, sine grønne skjul, der var ukendte for selv fuglene, skoven, som de rådede over efter forgodtbefindende, som et vældigt telt, hvor de i middagstimen skjulte deres om morgenen fødte ømhed. De regerede overalt, selv over klipperne, over kilderne, selv over det stykke, hvor der var denne uhyggelige vegetation, som havde skælvet under tyngden af deres legemer og som de alligevel elskede mere end parkens andre bløde senge, for netop den gysende passion, de havde følt netop dér.

De var altså nu herrer over alt – lige frem, til venstre, til højre, de havde erobret deres rige, de gik rundt i en venligt stemt natur, som kendte dem, hilste dem med et smil, når de

gik forbi, bød sig frem til deres fornøjelse, som en underdanig tjenerinde. De nød også af selv himmelen, det store blå lærred, som var udspændt over deres hoveder, murene om parken lukkede den ikke inde, den tilhørte deres øjne, den udgjorde en del af deres livsglæde, om dagen med sin strålende, herlige sol, om natten med sin varme stjerneregn. Den henrykkede dem hvert minut af dagen, foranderlig som en levende krop: om morgen hvidere end en ung pige, der rejser sig fra sit leje, ved middagstid forgyldt af frugtbarhedens begær, om aftenen døvet i sit kærlighedslivs lyksalige træthed. Den havde aldrig det samme ansigt. Særlig vakte den deres forundring hver aften i afskedstimen. Solen havde altid et nyt smil, når den gled ned under horisonten. Nogle gange sank den i stille fred uden en sky, langsomt druknende i et gyldent bad. Til andre tider gik den i tusind stykker i purpurstråler, sprængte sin kappe af dampe og flygtede bort i bølger af ild og afsatte striber på himlen som kæmpemæssige komethaler, der satte skovens højeste toppe i brand. Eller også var det en øm og veg solnedgang over marker af rødt sand, over lange banker af lyserøde koraller og med stråler, der slukkedes en for en; eller en fordækt solnedgang bag en vældig sky, draperet som et alkoveforhæng af grå silke og kun med et rødt glimt som en natlampe dybt inde i den voksende skumring; eller en lidenskabelig solnedgang, væltende hvide skabninger, mere og mere glødende under den ildrøde skive, som angreb dem, og endelig sammen med den rullede ned bag horisonten i et kaos af forvredne lemmer, der styrtede ned i lyset.

Kun planterne have ikke underkastet sig. Albine og Serge gik kongeligt frem i vrimlen af dyr, som var dem underdanige. Når

de gik gennem parterret, steg sværme af sommerfugle for at henrykke deres blik, viftede dem med deres flagrende vinger, fulgte efter dem som flimrende solstråler, som flyvende blomster, der udryster deres duft. I frugthaven mødtes de oppe i træerne i af frådsende fugle: spurve, bogfinker, piroler, dompapper udpegede de mest modne frugter for dem, fulde af sår efter deres næb, og der var en larm som af løsslupne skoledrenge, en røverfloks buldrende munterhed, frække flokke, der kom og stjal kirsebærrene for deres fødder, mens de sad overskrævs over grenene og spiste morgenmad. Endnu mere morskab havde Albine på engene, hvor hun fangede de små grønne frøer, som sad sammenkrøbne under græsstråene med deres fromme og tænksomme guldøjne, mens Serge med et tørt strå drev fårekyllingerne frem af deres huller, kildede cikaderne på maven for at få dem til at synge, samlede blå, røde og gule insekter, som han lod spadsere på sin arm og som lignede knapper af safir, rubin og topas.

Dér levede selv de små floder deres eget liv, mørkryggede fisk gled frem i vandets mørke; man anede, hvor ålene gemte sig af bundplanternes lette svajen; fiskeynglen skræmtes i alle retninger ved den mindste støj som en røg af sort sand; langbenede insekter furede vandfladen med brede, glimtende cirkler; og hele denne tavse vrimmel holdt dem tilbage ved bredderne, gav dem ofte lyst til at stille sig barbenede midt i strømmen for at mærke disse millioner af liv glide forbi uden ophør. Andre dage, dage med en ømt smægtende stemning, var det under træerne i skoven, i den klangfulde skygge, at de lyttede til deres musikanters serenader: nattergalenes krystalfløjt, mejsernes små sølvtrompeter, gøgenes fjerne

akkompagnement; de så beundrende fasanerne, som pludselig fløj op, så deres haler ligesom lignede en solstribe mellem grenene; de standsede smilende og lod en munter skare af unge rådyr gå forbi på få skridts afstand, eller et alvorligt hjortepar, som sagtnede deres skridt for at betragte dem. Andre dage, når solen brændte ned, gik de op på klipperne og morede sig over de sværme af græshopper, som deres fødder skræmte op fra lavendelhederne, knitrende som en glødeild, når en iling går over den; snogene, der rullede sig sammen langs kanten af de brunstegte stier, og firbenene, som strakte sig på de hvidglødende sten, fulgte dem med venlige blikke.

Albine og Serge have ikke følt dette parkens liv vokse omkring sig før den dag, de selv havde følt at leve, i et kys. Nu gjorde det dem stundom svimle, det talte et sprog, som de ikke forstod, det sendte opfordringer til dem, som de ikke vidste, hvordan de skulle følge. Det var dette liv, alle disse dyrestemmer, al denne dyrevarme, alle disse dufte og skygger af planter, som gjorde dem så forvirrede, at de ligefrem følte sig fjendtlige over for hinanden. Og dog var det kun en kærlig fortrolighed, der mødte dem i parken. Hver en urt, hvert lille dyr blev deres ven. Paradiset var et stort kærtegn.

Før de var kommet, havde solen hersket alene der i mere end hundrede år som en almægtig husherre, og havde hængt sin glans over hver eneste gren. Parken havde da ikke kendt til nogen anden hersker. Den så ham hver morgen springe over den lukkende mur med sine skrå stråler, ved middagstid at tage den sovende jord i fuld besiddelse og om aftenen fjerne sig i parkens anden ende, idet den berørte løvværket med et afskedskys. Parken generede sig ikke, den tog mod Albine og

Serge, ligesom den så længe havde taget mod solen, som venlige børn, over for hvilke man ikke skammer sig. Dyrene, træerne, vandet, stenene var henrivende hensynsløse, talte højt, levede ganske nøgne, holdt intet hemmeligt, fremviste åbent de første skabelsesdages ublufærdige og uskyldige kærlighedsømhed. Naturen her lo fint over Albines og Serges rædsel, blev stadig venligere, udbredte sine blødeste græstæpper under deres fødder, trak buskene sammen for at skabe dem smalle gangstier. Om den så endnu ikke havde kastet dem i favnen på hinanden, så var det fordi den holdt af at se dem strejfe omkring med deres længsler, høre deres akavede kys, der lød mellem bladene som ophidsede fugle. Men de generedes af al denne vellyst, som omgav dem, og forbandede parken. Den eftermiddag, da Albine græd så meget efter deres vandring blandt klipperne, havde hun råbt til Paradiset, da hun følte det så levende og brændende varmt omkring sig:

"Hvis du er vores ven, hvorfor gør du os da så triste?"

14

Den følgende dag lukkede Serge sig inde i sit værelse. Duftene fra parterret gjorde ham helt ude af sig selv. Han trak gardinerne for for at slippe for at se parken og forhindre den i at trænge ind. Måske ville han genvinde sin barnefred langt fra denne grønne frodighed, hvis skygge føltes som en kildren på hans hud.

Derefter talte Albine og han ikke mere om klipperne, vandet, træerne og himlen under deres ofte forekommende lange samvær på tomandshånd. Paradiset fandtes ikke længere. De prøvede at glemme det. Men de følte alligevel, at det var der, almægtigt, overvældende, bag de tynde gardiner; planteduftene trængte ind gennem træpanelernes sprækker; langt udtrukne stemmer fik ruderne til at skælve; hele livet der udenfor lå på lur under vinduerne og lo og hviskede. Så blegnede de, hævede stemmerne, ledte efter et eller andet, som kunne underholde dem og afholde dem fra at høre det.

"Har du set," sagde Serge en morgen i en af disse urolige stunder, "at der på maleriet over døren er en kvinde, der ligner dig?"

Hun slog en skoggerlatter op. Og de begyndte atter at studere malerierne; de slæbte igen bordet hen til væggene og søgte febrilsk at beskæftige sig.

"Nej, bestemt ikke," sagde Albine, "hun er meget tykkere end mig. For resten kan man ikke se hende rigtigt – hun ligger så sjovt med hovedet nedad."

De tav. Af det falmede, af tiden ødelagte maleri fremtrådte et sceneri, som de ikke tidligere havde bemærket. Det var bløde,

blottede former, som fik nyt liv på den grå væg; maleriets detaljer syntes atter at vise sig lidt efter lidt i sommervarmen. Den liggende kvinde favnedes af en faun med bukkefødder. Man kunne tydeligt skelne de bagudkastede arme, den slapt hvilende krop, den smidige midje hos denne nøgne pige, der var blevet overrasket på en seng af roser, der høstedes af små amoriner med segle i hænderne, som uophørligt kastede nye håndfulde af roser på sengen. Man skelnede også faunen og hans anstrengelser, hvorledes han gispende kastede sig fremefter. I den anden ende sås kun kvindens fødder i luften, svævende som to rosenrøde duer.

"Nej," gentog Albine, "hun er ikke som mig – hun er grim."

Serge sagde ingenting. Han kiggede på Albine, han kiggede på kvinden og lod til at sammenligne dem. Hun trak det ene af sine ærmer helt op til skulderen for at vise, at hendes arm var hvidere end kvindens. Og de tav atter, vendte sig på ny mod maleriet og havde spørgsmål på læberne, som de ikke ville udtale. Albines store blå øjne fæstnede sig et sekund på Serges grå, der glødede.

"Du har malet hele værelset op," udbrød hun, idet hun sprang ned fra bordet. "Det er, som om de alle sammen er vågnet op."

De lo, men det var en forlegen latter, og de skævede til de skalkagtige amoriner og alle disse nøgne kroppe, som sås næsten fuldstændigt. De ville se det hele en gang til, for at vise sig modige, og faldt i forundring over hvert nyt panel, råbte til hinanden for at vise den anden lemmer af figurer, der bestemt ikke havde været der for en måned siden. Det var smidige rygge, muskuløse arme, ben, hvis konturer man kunne følge helt op til hofterne, kvinder, der nu blev synlige i armene på

mænd, der før kun havde favnet den tomme luft. Selv gipsamorinerne over alkoven syntes nu at tumle rundt med en endnu større tøjlesløshed end tidligere. Og Albine talte nu ikke længere om legende børn. Serge turde slet ikke udtale nogen gisninger. De blev alvorlige, de tøvede ved disse scenerier og ønskede at malingen pludselig ville få hele sin gamle glans tilbage, og de følte mere end tidligere en længsel og forvirring over de sidste slør, der lå over maleriernes krasse scener. Disse vellystige spøgelser lærte dem, hvad de endnu ikke vidste om kunsten at elske.

Men Albine blev bange. Hun trak sig bort fra Serge, hvis hede åndedrag hun følte på sin nakke. Hun satte sig hen i den anden ende af sofaen og hviskede:

"Jeg er bange for dem – mændene ligner banditter, kvindernes øjne er udslukte, som om man var ved at myrde dem ..."

Serge satte sig i en lænestol et stykke væk fra hende og talte om andre ting. De var meget trætte begge to, som om de havde været ude på en lang spadseretur. Og de følte sig flove, for det forekom dem, at de malede figurer iagttog dem. Amoriner trængte sig i flokke ud fra panelerne, en vrimmel af ophidsende former, et vildt liv af frække knægte, som kastede blomster på dem, truede med at binde dem sammen med de samme blå bånd, de bandt to elskende sammen med i et hjørne af loftet. Parrene fik liv, udviklede hele historien om denne nøgne pige, der blev elsket af en faun; de kunne den helt fra begyndelsen, lige fra den gang faunen stod på lur bag en rosenbusk og indtil pigen lå på rosensengen. Ville de alle sammen komme ned? Var det ikke dem, som allerede sukkede, var det ikke deres

åndedrag, som fyldte værelset med en duft af en hundredårig vellyst?

"Man kvæles herinde, ikke også?" sagde Albine. "Det hjælper ikke, at jeg lufter ud, dette værelse har altid lugtet grimt."

"Forleden nat," fortalte Serge, "blev jeg vækket af en så gennemtrængende duft, at jeg kaldte på dig, for jeg troede at du var kommet herind. Det duftede ligesom dit hår, når du sætter heliotropkviste i det … De første dage var det så svagt, som erindringen af en duft. Men nu kan jeg ikke sove længere, duften vokser, så den truer med at kvæle mig. Især om aftenen er alkoven så varm, at jeg hellere vil ligge på sofaen."

Albine lagde en finger på munden og hviskede:

"Det er den døde, du ved nok, hende, som boede her."

De gik over for snuse i alkoven, tilsyneladende for spøg, men egentlig i fuldt alvor. Det var sikkert, at ingen alkove nogensinde før havde haft en så foruroligende lugt. Væggene syntes endnu at skælve efter berøringen med en moskusduftende kjole. Gulvet havde stadig den svage duft af et par silketøfler, som var faldet ned foran sengen. Og på selve sengen, i trægavlen ved hovedgærdet, påstod Serge, at han endnu kunne skelne aftrykket af en lille hånd, som havde efterladt sin stædige violparfume dér. Fra alle møblerne rejste sig i denne time dødens duftende spøgelse.

"Det dér er sikkert lænestolen, som hun plejede at sidde i," udbrød Albine. "Man kan mærke duften af hendes skuldre mod ryglænet."

Hun satte sig selv i den, og bad Serge falde på knæ og kysse hendes hånd.

"Kan du huske den dag, da jeg modtog dig og sagde: 'Goddag, min høje herre og hjertenskær ...' Men det var naturligvis ikke nok, han kyssede også hendes hænder, når de havde lukket døren ... Her har du mine hænder. Gør med dem, hvad du vil."

De forsøgte nu igen at lege deres gamle lege, for at glemme Paradiset, hvis latter de hørte stadig stærkere, for ikke at se på malerierne, for ikke at blive smittet af alkovens længsel. Albine lavede ansigter, lænede sig selvbevidst tilbage i stolen, lo ad, hvor dum Serge så ud, som han lå der for hendes fødder.

"Din tosse, så tag mig dog om livet, sig mig elskværdige ting, siden du skal forestille at være min tilbeder. Forstår du da ikke at elske mig? "

Men da han slog armene om hende og løftede hende brutalt op, strittede hun imod og tog opbragt flugten.

"Nej, slip mig, jeg vil ikke! ... Man kan ikke leve i dette værelse."

Lige fra den dag af var de bange for værelset, ligesom de var bange for parken. Dette værelse, som havde været deres sidste tilflugtssted, blev nu et frygteligt sted, hvor de ikke kunne være sammen uden at våge over hinanden med stjålne blikke. Albine gik næsten aldrig derind mere; hun blev stående på dørtærsklen med døren åben på vid gab bag sig, ligesom for at hun om nødvendigt pludselig kunne tage flugten. Serge boede der alene i pinefuld ængstelse, følte sig stadig mere truet af kvælning, sov på sofaen, prøvede at undgå parkens sukke og de gamle møblers lugt. Om natten gav de nøgne malerier ham hidsige drømme, som han havde glemt, når han vågnede, men som havde efterladt en nervøs uro hos ham. Han troede, han var blevet syg igen; hans helbred havde endnu et sidste behov for at

kunne blive helt genoprettet, et behov for en ekstrem fylde, en fuld tilfredsstillelse, som han ikke vidste, hvor han kunne finde. Han tilbragte sine dage i tavshed, med blodsprængte øjne og lod til kun at vågne, når Albine kom for at hilse på ham. De stod ansigt til ansigt og så alvorligt på hinanden, kun nu og da sagde de et par venlige ord, som smertede dem dybt. Albines øjne var endnu mere ophedede end Serges, og de havde et bønfaldende udtryk.

Efter en uge blev Albine kun nogle få minutter, når hun besøgte ham. Hun syntes at undgå ham. Hun kom ind med et uroligt udtryk, blev stående op hele tiden og havde travlt med at komme væk igen. Når han stillede hende spørgsmål og bebrejdede hende, at hun ikke længere var hans ven, vendte hun ansigtet bort for at slippe for at svare. Hun ville aldrig fortælle, hvad hun lavede om formiddagene, når hun var langt væk fra ham. Hun rystede på hovedet med en forlegen mine og talte om sin dovenskab. Hvis han angreb hende hårdere, tog hun flugten og tilråbte ham om aftenen kun et godnat gennem døren. Han så dog, at hun vistnok græd ofte. Han læste i hendes ansigt udviklingen af et stadig sveget håb, det stadige indtryk af et begær, som forlanger at blive tilfredsstillet. Nogle dage var hun dødeligt dyster, med modfalden mine og så langsomme skridt, som om hun næppe orkede at friste livets glæder meget længere. Andre dage havde hun ligesom en tilbageholdt latter, ansigtet strålede af en triumferende tanke, som hun endnu ikke vil udtale, hendes fødder var urolige, kunne ikke holde sig i ro, havde travlt med at løbe væk for at skaffe sig en endelig vished. Dagen efter var hun så igen fortvivlet, for så på ny at hengive sig til håbet den følgende dag. Men hvad der snart blev hende

umuligt at skjule, var en vældig træthed, som var ved at knuse hendes lemmer. Selv i sine tillidsfulde øjeblikke vaklede hun og sank i en halvsøvn med åbne øjne.

Serge var holdt op med at stille hende spørgsmål. da han forstod, at hun ikke ville svare. Nu iagttog han hende uroligt, så snart hun kom ind, og frygtede, at hun en aften ikke havde styrke til at komme ind til ham. Hvor kunne hun trætte sig sådan ud? Hvad var det for en stadig kamp, som skiftevis gjorde hende så ked af det og så glad? En morgen fo'r han sammen, da han hørte lette skridt under sit vindue. Det kunne ikke være et rådyr, som vovede sig frem på den måde. Han kendte kun alt for godt disse taktfaste skridt, som næppe rørte græsset. Albine gik på den måde i Paradiset uden ham. Det var fra Paradiset, hun kom hjem så modløs eller håbefuld, det var der hun udkæmpede disse kampe, pådrog sig denne træthed, som sugede al hendes livskraft til sig. Han anede nok, hvad hun søgte alene dybt inde mellem træernes løvværk, uden et ord, med den tavse stædighed hos en kvinde, som har svoret, at hun *vil* finde det, hun søger. Han lyttede sidenhen efter hendes skridt. Han vovede ikke at løfte gardinerne og med blikket følge hende mellem grenene, men det var en ejendommelig, næsten smertelig følelse for ham at vide, når hun gik til venstre eller til højre, om hun fordybede sig i parterret og hvor langt væk hun udstrakte sine vandringer. Fra parkens støjende liv, træernes brusende stemmer, vandets mumlen og dyrenes stadige musik skelnede han ganske tydeligt den svage lyd af hendes sko, så at han kunne fortælle, om hun gik på flodbreddernes sand eller på skovens smuldrende jord eller på de nøgne klippers hårde sten. Når hun kom hjem, kunne han endog af de nervøse slag af

hendes hæle bestemme, om hun var glad eller ked af det. Så snart hun var på vej op ad trappen, gik han bort fra vinduet, for han ville ikke erkende, at han havde fulgt hende overalt på denne måde. Men hun anede vistnok, at han var hendes medskyldige, for derefter fortalte hun ham om sine undersøgelser med et blik.

"Bliv hjemme, gå ikke ud mere," bad han hende en morgen foldede hænder, da han så, at hun stadig trak vejret tungt og udmattet efter gårsdagens vandring. "Du gør mig fortvivlet."

Hun blev vred og løb væk. Han begyndte at blive mere og mere forpint af denne park, som genlød af Albines skridt. Den svage lyd af hendes sko var en stemme mere, som kaldte på ham, en stemme, der lød over alle de andre. Han holdt sig for ørene, han ville ikke høre, men skridtene i det fjerne gav ekko i hans hjertes slag. Når hun så om aftenen kom tilbage, var det som om hele parken trængte sig ind bag hende med erindringerne om deres strejftogter, den langsomme opvågnen af deres ømme følelser i skødet af den medskyldige natur. Hun forekom ham større, mere alvorlig, det var, som om hun var modnet under sine ensomme vandringer. Der var intet af det legende barn tilbage hos hende, og ind imellem skælvede han heftigt, når han så på hende, så forførerisk tiltrækkende var hun.

En dag ved middagstid hørte Serge Albine komme løbende tilbage. Han havde været fast besluttet på ikke at lytte efter hende, da hun gik. Som regel kom hun ikke hjem før sent, og han blev overrasket over de lange spring, hun tog for at komme frem, når hun ilede frem, og knækkede de grene, som spærrede hende vejen. Nede under vinduet lo hun. Da hun kom til

trappen, åndede hun så tungt, at han syntes at kunne føle hendes åndes varme i sit ansigt. Hun slog døren op på vid gab og råbte:

"Jeg har fundet det!"

Hun satte sig ned og gentog stille med halvkvalt stemme:

"Jeg har fundet det! Jeg har fundet det!"

Men Serge lagde hånden over hendes læber og stammede:

"Jeg beder dig, sig ingenting. Jeg vil ikke vide noget. Det ville blive min død, hvis du sagde noget."

Da tav hun, men hendes øjne glødede, og hun bed tænderne sammen, for at ordene ikke skulle trænge sig frem mod hendes vilje. Hun blev siddende i værelset helt til om aftenen, hun søgte Serges blik, og hver gang det lykkedes hende at møde det, betroede hun ham lidt af, hvad hun vidste. Hendes ansigt strålede ligefrem af lys. Hun duftede skønt, hele hendes væsen klingede af liv, og han indåndede hende, hun trængte ind i ham lige så meget gennem ørerne som gennem øjnene, alle hans sanser inddrak hende. Og han forsvarede sig fortvivlet mod, at hun på denne måde langsomt tog ham i besiddelse.

Dagen efter, da hun kom, slog hun sig på samme måde ned i hans værelse.

"Skal du ikke gå ud?" spurgte han, for han følte, at han var besejret, hvis hun blev.

Hun sagde nej, hun ville ikke mere gå ud. Efterhånden som hun fik hvilet sig ud, mærkede han, at hun blev stærkere og mere uimodståelig. Snart ville hun være i stand til med lillefingeren at lede ham til denne græsseng, hvis herlighed hendes tavshed fortalte så højlydt om. Den dag sagde hun ikke noget, hun nøjedes med at trække ham hen for sine fødder og

lod ham sidde der på en pude. Først den følgende dag dristede hun sig til at sige.

"Hvorfor lukker du dig inde her? Der er så dejligt ude under træerne."

Han rejste sig og strakte bønfaldende armene frem mod hende. Men hun lo.

"Nej, nej, vi vil ikke gå derhen, når du ikke vil. Men der er sådan en besynderlig lugt her i værelset. Vi ville have det meget bedre i parken, blive mere rolige. Det er meget forkert af dig sådan at bære nag mod parken."

Han satte sig atter ved hendes fødder med nedslagne øjne; hans træk skælvede af lidenskabelige følelser.

"Vi vil ikke gå," sagde hun, "du skal ikke være ked af det. Men holder du ikke mere af parken end af disse malerier? Kan du huske alt det, vi har set sammen? Det er disse malerier, der gør os nedstemte. Det er rigtig ubehageligt, at de hele tiden kigger på os."

Da han til sidst lænede sig ind til hende, slyngede hun armen om hans hals, bøjede hans hoved tilbage i sit skød og sagde endnu mere lavmælt:

"Sådan her kunne vi have det dejligt i en krog, jeg kender. Der ville intet kunne bekymre os. Den friske luft ville stille din feber."

Hun tav, for hun mærkede, at han skælvede. Hun var bange for, at et alt for sødt ord ville gøre ham bange på ny. Hun erobrede ham langsomt, blot ved at lade sit bliks blå kærtegn glide over hans ansigt. Han slog øjnene op, han hvilede helt uden nogen nervøs skælven, han var helt og holdent hendes.

"Åh, om du vidste!" hviskede hun i hans øre.

Hun blev modigere, da hun så, at han stadig smilede.

"Det er ikke sandt, det er slet ikke forbudt," sagde hun. "Du er en mand, du må ikke være bange. Hvis vi gik derhen og en eller anden fare truede mig, så ville du forsvare mig, ikke sandt? Du ville bære mig væk i dine arme, ikke? Jeg er helt rolig, når jeg er med dig. Se dog bare, hvilke stærke arme du har! Man er ikke bange for noget, når man har så stærke arme som dig!"

Hun strøg langsomt med den ene hånd over hans hår, hans nakke, hans skuldre.

"Nej, det er ikke forbudt," fortsatte hun. "Den historie kan være god nok for de enfoldige. De, som udbredte den før i tiden, ville ikke have, at man kom og forstyrrede dem i parkens mest henrivende hjørne. Husk på, at lige så snart du sidder på den græsplæne, bliver du fuldkommen lykkelig. Først da vil vi vide alting, da vil vi virkelig vide at værdsætte parken. Hør efter mig og kom med."

Han rystede på hovedet, men uden vrede, som om denne leg morede ham. Efter en stunds tavshed blev han bedrøvet ved at se hende ulykkelig, han ville have, at hun igen skulle kæle for ham. Endelig åbnede han munden og spurgte:

"Hvor er det?"

Først svarede hun ikke. Hun syntes at stirre ud i det fjerne.

"Det er derhenne," hviskede hun. "Jeg kan ikke beskrive det for dig. Man går ad den lange allé, så drejer man af til venstre, og endnu en gang til venstre. Vi må have været der i nærheden mindst tyve gange. Det ville ikke være til nogen nytte, hvis du selv ledte, du ville ikke finde derhen, hvis jeg ikke viste dig det. Men jeg kan gå lige derhen, selv om jeg ikke kan fortælle dig, hvordan man skal gå."

"Hvem førte dig derhen?"

"Jeg ved det ikke. Alle planterne syntes her til morgen at ville lokke mig i den retning. De lange grene piskede på mig bagfra, græsset dannede stier, og stierne bød sig selv til. Og jeg tror, at dyrene også var med i det, for jeg så en hjort galoppere foran mig ligesom for at lokke mig til at følge efter, og en flok dompapper fløj fra træ til træ og advarede mig med små skrig, når jeg følt mig fristet til at vælge en anden vej."

"Og det er meget smukt?"

Igen svarede hun ikke. Hendes øjne svømmede hen i ekstase. Da hun igen kunne tale, sagde hun:

"Det er så smukt, at jeg ikke kan beskrive det. Jeg blev grebet af en sådan henrykkelse; det hele var der kun for mig, det var, som om en navnløs lykke strømmede ned fra løvværket, og lå og sov i græsset. Og jeg løb tilbage hertil for at tage dig med mig, for ikke alene uden dig at nyde lyksaligheden ved at sidde der i græsset."

Hun lagde igen sine arme om hans hals og fortsatte med at tigge og bede, næsten med sine læber mod hans.

"Åh, du vil nok komme med!" gispede hun. "Tænk på, at jeg vil leve i sorg, hvis du ikke kommer med. Det er en attrå, jeg har, et behov, som er vokset for hver dag og nu bereder mig daglige lidelser. Du vil vel ikke have, at jeg lider? Og selv om du så døde af det, hvis denne skygge slog os begge to ihjel, så – ville du tøve, ville du føle den mindste beklagelse? Vi ville ligge sammen under træet, vi ville sove for evigt ved hinandens side. Ville det ikke være herligt?"

"Jo, jo," stammede han, smittet af hendes lidenskabelige, skælvende begær.

"Men vi vil ikke dø," vedblev hun højere og med en triumferende kvindes latter, "vi vil leve for at elske hinanden. Det er et livets træ, et træ, under hvilket vi vil blive stærkere, raskere, mere fuldkomne. Du skal få se, alting vil blive let for os. Jeg vil, sådan som du har drømt om, gå så helt op i dig, at der ikke findes et eneste lille stykke af mig, som ikke er inderligt forenet med dig. Og så vil en himmelsk velsignelse sænke sig ned over os, tror jeg … Vil du ikke nok?"

Han blegnede, han lukkede øjnene, som om et stærkt lys pludselig havde blændet ham.

Han rejste sig op og fulgte hende, først vaklende, så hagede han sig fast om hendes midje, som om han ikke ville kunne udholde at skilles fra hende. Han gik hvorhen hun gik, draget af den varme duft fra hendes hår. Da han kom lidt bagud, vendte hun sig halvt om; hele hendes ansigt strålede af kærlighed; hendes fristende mund og øjne lokkede ham med en sådan styrke, at han ville have kunne følge hende på denne måde overalt som en trofast hund.

15

De gik ned, de vandrede gennem haven og Serge smilede hele tiden. Han så kun alt det grønne i Albines spejlblanke øjne. Da parken så dem komme, udstødte den ligesom en langt udtrukken latter, en tilfreds hvisken, som gik fra blad til blad, helt ind i de dybeste gange. Den havde sikkert ventet i flere dage på at få dem at se på denne måde med armen om hinandens liv, forsonede med træerne, søgende deres tabte kærlighed på græssets senge. Der opstod en højtidelig tavshed under grenene. Den tidlige eftermiddags himmel glødede dæmpet, ligesom i en trance. Planterne rettede sig op for at se efter dem, idet de gik forbi.

"Kan du høre dem?" spurgte Albine halvhøjt. "De bliver tavse, når vi nærmer os. Men de venter på os på lang afstand, de fortæller hinanden vejen, som de vil vise os. Jeg sagde dig jo, at vi ikke behøvede at bekymre os om stierne. Træerne viser mig vejen med deres udstrakte arme."

Hele parken syntes virkelig at skubbe mildt til dem. Det var, som om en mur af buske havde rejst sig bag dem for at forhindre dem i at vende om; foran dem udrullede græsset sig så jævnt, at de ikke engang så efter, hvor de satte deres fødder, men fulgte terrænets bløde skråninger.

"Og fuglene gør os selskab," vedblev Albine. "Her er der mejser. Kan du se dem? De flyver langs med hækkene, de standser ved hvert hjørne for at passe på, at vi ikke går vild. Hvis vi forstod deres sang, ville vi høre, at de beder os om at skynde os."

Så tilføjede hun:

"Alle parkens dyr er med os. Kan du ikke mærke dem? Der er en vældig støj omkring os – det er fuglene i træerne, insekterne i græsset, rådyrene og hjortene i krattene; selv fiskene pisker med deres finner i det stille vand. Vend dig ikke om, det ville skræmme dem; men jeg er sikker på, at vi har et stateligt følge."

De fortsatte med at gå uden at blive trætte. Albine talte blot for at fortrylle Serge med sin stemmes musik. Serge adlød den mindste berøring af Albines hånd. Ingen af dem vidste, hvor de var på vej hen, men de var sikre på, at de gik den lige vej til det sted de ville. Og alt eftersom de gik, blev parken mere hemmelighedsfuld, løvsalene holdt deres sukke tilbage, vandet tav med sin pludren, dyrene dæmpede deres liv. Alt var en eneste dyb, skælvende stilhed, en andægtig venten.

Albine og Serge løftede nu instinktivt hovederne. Foran dem var en vældig væg af løv. Da de tøvede, så en råhind på dem med sine smukke, milde øjne, og tog et spring ind i krattet.

"Dér er det," sagde Albine.

Hun nærmede sig først, vendte sig atter halvt om og drog Serge med sig; derpå forsvandt de bag det skælvende løv, og alt blev stille. De var omgivet af en sød fred.

Midt for dem stod et træ sænket i så dyb skygge, at man næppe kunne skelne det. Det havde en kæmpemæssig stamme, der åndede som et bryst, grene, som strakte sig langt ud som beskyttende arme. Denne kæmpe virkede god, stærk, mægtig, frugtbar; han var den ældste i parken, skovens fader, planternes stolthed, en ven af solen, som hver dag gik op og ned over hans krone. Fra hans grønne hvælv strømmede al skabelsens glæde: blomsterduft, fuglesang, lysdråber, morgenrødens svale opvågnen, tusmørkets sovende lunhed. Hans safter steg med en

sådan kraft, at den løb ned ad barken; den badede ham i befrugtende dampe, den gjorde ham til selve jordens manddomskraft. Han alene var nok til at skabe den lille skovengs fascinationskraft. De andre træer omkring ham dannede den uigennemtrængelige mur, som isolerede ham i et tabernakel af stilhed og halvlys; alt var grønt, undtagen et eneste lille stykke himmel, uden nogen udsigt til horisonten, et rundt tempel, overalt draperet med løvets bløde silke og med jorden dækket af mossets blanke fløjl. Luften derinde var som en kildes krystal, med en grønlig klarhed, med sin sølverne overflade dæmpet af genskinnet fra træets saft. Farver, dufte, lyde, skælven, alt var svævende, blidt, navnløst, bedøvet i en salighed, som blev til en ligefrem bevidstløshed. En smægtende alkovelængsel, en sommernats glød, der døde hen på en elskende kvindes nøgne skuldre, en næppe hørlig kærlighedshvisken, som pludselig dør bort i stum henrykkelse, svævende mellem de urørlige grene, hvor næppe nok en brise rørte sig. Et brudekammers ensomhed, fuldt af væsener, der favnede hinanden, et tomt soveværelse, hvor man bag tiltrukne draperier anede, at naturen blev sluttet i solens glødende omfavnelse og fik sin lidenskab stillet. Nu og da knagede det i kæmpens ryg, hans lemmer blev stive som hos en kvinde i barselsseng, livssveden, der sivede ud gennem hans bark, regnede stadig mere voldsomt ned over græsset omkring ham. Han udbredte en duft af begær, hengivelse, nydelse. Så var det, som om træet blev overfaldet af afmagt med sin skygge, sine græssenge, sit bælte af tætte krat. Det hele var idel vellyst …

Albine og Serge stod henrykte. Så snart træet havde taget dem i sine grenes milde indelukke, følte de sig helbredte fra den

ulidelige angst, der havde plaget dem. De følte ikke mere den rædsel, som havde fået dem til at flygte fra hinanden, disse hede, fortvivlede kampe, hvor de havde såret hinanden, uden at vide, hvad det var for en fjende, de gjorde så rasende modstand mod. De opfyldtes nu tværtimod af en uindskrænket tillid, en uendelig ro; de hengav sig til hinanden, overgav sig roligt til glæden ved at være sammen, langt borte dybt inde i et vidunderligt, skjult tilflugtssted. Uden at ane, hvad parken krævede af dem, lod de den befale over deres kærlighed og ventede, uden forvirring, på at træet skulle tale til dem. Træet hensatte dem i en sådan kærlighedsblindhed, at den åbne plads forsvandt for dem, blev umættelig, majestætisk, indhyllede dem ligesom i en vuggende duft.

De var standset op med et let suk, ombølgede af køligheden og denne herlige vellugt.

"Luften her smager som en moden frugt," hviskede Albine.

Så sagde Serge meget lavmælt:

"Græsset er så levende, at det næsten forekommer mig, at jeg træder på en flig af din kjole."

En andægtig følelse fik dem til at sænke stemmen. De så ikke engang nysgerrigt op for at se på træet. Dets majestæt lå alt for trykkende på deres skuldre. Albine spurgte med et blik, om hun havde sagt for meget om dette herlige grønne. Serge svarede med to klare tårer, der løb ned ad hans kinder. Deres glæde over endelig at være der var ubeskrivelig.

"Kom," hviskede hun i hans øre med en stemme lettere end en brise.

Og det var hende, der først gik hen og lagde sig ved selve træets fod. Hun rakte ham sine hænder, som han stod foran

hende, ligeledes smilende, og greb dem i sine. Idet hun holdt dem fast, trak hun ham blidt ned til sig. Han sank ned ved siden af hende. Han trykkede hende straks mod sit bryst. Denne omfavnelse gjorde dem meget lykkelige.

"Kan du huske," sagde han, "denne mur, som syntes at adskille os? Nu føler jeg dig, der er ikke længere noget mellem os. Du lider ikke mere?"

"Nej, nej," svarede hun. "Det er dejligt."

De tav, uden at slippe hinanden. De opfyldtes af en sød og blid følelse uden noget som helst heftigt eller lidenskabeligt. Så strøg Serge med hænderne over Albines legeme og udbrød:

"Dit ansigt er mit, dine øjne, din mund, dine kinder. Dine arme er mine fra min neglene op til skuldrene. Dine fødder er mine, dine knæ er mine, hele dit legeme er mit."

Han kyssede hendes ansigt, øjne, mund, kinder. Han kyssede hendes arme med små hastige kys, fra fingrene op til skuldrene. Han kyssede hendes fødder, han kyssede hendes knæ. Han druknede hende i en regn af kys, der faldt i store dråber, varm som en sommerregn, overalt, på halsen, brysterne, hofterne, læggene. Det var, som om han langsomt og uden heftighed havde taget hende i besiddelse, erobret hende lige indtil de mindste blå årer under hendes lyserøde hud.

"Det er for at give mig selv, at jeg tager dig," sagde han. "Jeg vil give mig til dig helt og holdent, for altid, for jeg ved nu, at du er min herskerinde, som jeg vil tilbede på mine knæ. Jeg er kun til for at adlyde dig, ligge ved dine fødder, udfinde dine ønsker, beskytte dig med mine udstrakte arme, blæse det flyvende løv bort, der ville forstyrre din fred. Ak, lad mig få lov at forsvinde, gå op i dit væsen, lad mig være vandet, du drikker, brødet, du

spiser. Du er min højeste opgave. Lige siden jeg vågnede op her i parken, er jeg gået mod dig, er vokset for din skyld. Jeg har altid tænkt mig din yndest som mit mål, min belønning. Du med dit gyldne hår var solen for mig; du var et løfte, som sagde mig, at du en gang skulle lære mig at fatte nødvendigheden af denne skabelse, denne jord, disse træer, dette vand, denne himmel, hvis højere betydning endnu undviger mig. Jeg tilhører dig, jeg er din slave, jeg vil lytte til dig og adlyde dig, med mine læber trykkede mod dine fødder."

Han udtalte dette bøjet i støvet, tilbedende Kvinden. Albine lod sig stolt tilbede. Hun rakte fingrene, brysterne, læberne frem mod Serges henrykte kys. Hun følte, at hun var dronning, når hun så ham så stærk og så ydmyg foran sig. Hun havde besejret ham, hun havde ham i sin vold, hun kunne få ham, hvorhen hun ville med et eneste ord. Og hvad der fik hende til at erkende sin almægtighed var, at hun hørte parken omkring dem glæde sig ved hendes triumf og bistå hende med et langsomt voksende bifaldsråb.

Serge kunne nu kun fremstamme sine ord. Hans kys forvildede sig. Han hviskede:

"Å, jeg ville gerne vide … jeg ville gerne tage dig, beholde dig, måske dø … eller svæve bort med dig, jeg kan ikke sige …"

De lå stille, tavse og stønnende og kastede hovederne frem og tilbage. Albine havde dog kraft nok til at løfte en finger som for at bede Serge om at lytte.

Det var parken, der havde villet dette. I flere uger havde den givet sig af med at opmuntre deres kærlighed. Og nu, denne sidste dag, havde den ført dem til den grønne alkove. Nu var parken fristeren, som med tusinde stemmer lærte dem at elske.

Fra parterret kom smægtende blomsterdufte, en lang hvisken, som fortalte om rosernes bryllup, om violernes vellyst, og aldrig før havde heliotropernes æggelser været så sanseligt glødende. Fra frugthaven førte vinden en brise af moden frugt med sig, en frodig lugt af frugtbarhed, abrikosernes vanilje, appelsinernes moskus. Engene hævede en dybere stemme, sukkene fra de millioner af græsstrå, som solen kyssede, den klagende stønnen fra en talløs brunstig masse, som stemtes endnu mere kærligt-ømme af flodernes friske kærtegn og strømfaldenes nøgenhed, ved hvis bredder pilene stod og drømte af længsel. Skovene gispede under egenes kæmpelidenskab, de høje træers kroner sang bryllupshymner, en højtidelig orgelmusik, som viede aske, birke, bøge og plataner dybt inde i løvtemplet, mens de unge buskadser var fulde af henrivende lege, en voldsom støj af elskende, som jog hinanden, kastede hinanden omkuld i vejkanterne og nød en stjålen kærlighed under en vældig raslen og knagen af grene. Og i hele dette parkens parringsarbejde lød de hårdeste omfavnelser langt borte fra, mellem klipperne, hvor solgløden fik de af lidenskab svulmende klipper til at revne og hvor de tornfulde vækster elskede på deres egen tragiske måde og ikke kunne afkøles af deres naboer kilderne, der selv var ophedede af solen, som trængte ned i deres leje.

"Hvad siger de?" hviskede Serge. "Hvad vil de os, siden de bestormer os således med bønner?"

Albine sagde intet, hun trykkede ham ind til sig.

Stemmerne var blevet tydeligere. Dyrene i parken råbte nu til dem om at elske hinanden. Cikaderne sang af øm kærlighed, som om de var nær ved at dø. Sommerfuglene flagrede med vingerne strøede kys omkring sig. Spurvene fik et øjeblik

nykker og uddelte kærtegn som en sultan i sit serail. I det klare vand gydede vellystigt dovne fisk deres rogn i solskinnet, frøerne kaldte glødende og melankolsk på hinanden, det var et helt liv af hemmelige lidenskaber, som på en vidunderlig måde blev tilfredsstillet mellem de blege, grågrønne siv. Dybt inde i lundene udstødte nattergalene perlende, vellystige latterkaskader, hjortene skreg, berusede af en sådan attrå, at de sank livløse ned af træthed ved siden af de næsten sanseløse hunner. Og på klipperne, ved siden af de magre kratbevoksninger, hvislede slangerne ømt, sammenslyngede to og to, og store firben rugede over deres æg med ryggen svagt vibrerende i en svag nydelsesstønnen. Fra de fjerneste hjørner, fra solbelyste pletter, fra skyggefulde gemmesteder opsteg en animalsk lugt, hed af den almindelige brunst. Alt dette vrimlende liv skælvede af begær efter at føde. Under hvert blad avlede et insekt, i hver græstue voksede en familie op, fluer parrede sig i luften. De usynlige små livspartikler, som opfyldte materien, ja selve materiens enkelte atomer elskede, parrede sig, hensatte jorden i skælven, gjorde parken til en eneste stor kærlighedsseng.

Da forstod Albine og Serge. Han sagde intet, han holdt hende stadig hårdere med sine arme. Forplantningens tvingende magt omgav dem. De adlød parkens befaling. Det var træet, som hviskede i Albines øre, hvad mødrene hvisker til bruden på aftenen for brylluppet.

Albine overgav sig. Serge tog hende i besiddelse.

Og det var, som om hele parken sank med dem, ned i et sidste lidenskabens skrig. Træstammerne bøjede sig som for en stærk vind, græsset gav et suk af beruselse, blomsterne stod

bedøvede, med åbne læber, og udåndede deres sjæl; selv på himlen, som brændte i solnedgangen, svævede urørlige, saligt drukne skyer, hvorfra en overmenneskelig henrykkelse sænkede sig over jorden. Det var en sejr for dyrene, planterne, genstandene, som havde villet, at disse to børn skulle træde ind i livets evighed. Der gik et tordnende bifald gennem parken.

16

Da Albine og Serge vågnede af deres lykkedvale, smilede de til hinanden. De vendte tilbage fra et lysets land, steg ned fra en svimlende højde og trykkede hinandens hænder taknemmeligt. De så på hinanden og sagde:

"Jeg elsker dig, Albine."

"Jeg elsker dig, Serge."

Aldrig havde ordene "jeg elsker dig" haft en så overvældende betydning for dem. De betød alt, de forklarede alt. Et stykke tid, de vidste ikke hvor længe, lå de der i en sød hvile, stadig tæt sluttet i hinandens arme. De følte en absolut fuldkommelse i hele deres væsen. De frådsede i skaberglæde, den gjorde dem til jævnbyrdige med verdens modermagt, ja den gjorde dem til selve jordens kræfter. Og i deres lykke lå også visheden om, at de havde fuldbyrdet en lov, tilfredsstillelsen ved at de i den rigtige tur og orden, skridt for skridt, havde fundet frem til et mål.

Serge trykkede hende atter ind til sig med sine stærke arme og sagde:

"Se, jeg er helbredt, du har givet mig hele din helse."

Albine hengav sig til hans omfavnelse og svarede:

"Tag mig helt og holdent, tag mit liv."

De svulmede af livets fylde. I besiddelsen af Albine havde Serge endelig fundet sin manddom, sin muskelkraft, sit hjertes mod, den sundhed, som hele hans lange ynglingetid hidtil havde savnet. Nu følte han sig fuldstændig. Han havde fået skarpere sanser, skarpere intelligens. Det var som om han pludselig var vågnet op og følte sig som en løve, slettens konge,

hvis magt udstrakte sig helt til horisonten. Da han rejste sig, satte han fødderne kraftigt i jorden, hans legeme rettede sig, hans brystkasse udvidede sig, der var stolthed og selvtillid i hele hans fremtoning. Han greb Albines hænder og rejste hende op. Hun vaklede lidt, og han måtte støtte hende.

"Vær ikke bange," sagde han. "Du er den jeg elsker."

Nu var hun blevet den tjenende. Hun lagde hovedet mod hans skulder og så på ham med en mine af ængstelig taknemmelighed. Ville han aldrig bære nag til hende, fordi hun havde ført ham her hen? Ville han en dag bebrejde hende denne times tilbedelse, hvor han havde sagt, at han var hendes slave?

"Du er ikke vred på mig?" spurgte hun ydmygt.

Han smilede, strøg hendes hår, kærtegnede hende forsigtigt som et barn. Hun vedblev:

"Åh, du skal få at se, jeg vil gøre mig ganske lille. Du vil ikke engang vide, at jeg eksisterer. Men du lader mig blive sådan her i dine arme, ikke sandt, for du må lære mig at gå. Det forekommer mig, at jeg ikke kan gå nu."

Så blev hun meget alvorlig.

"Du må elske mig altid, og jeg vil være lydig, jeg vil gøre alting for at glæde dig, jeg vil afstå dig alt, selv mine hemmeligste tanker."

Serge følte ligesom sin magt fordoblet, da han så hende så underdanig og øm. Han spurgte hende:

"Hvorfor er du bange? Hvad har jeg at bebrejde dig? "

Hun svarede ikke. Hun så næsten bedrøvet træet, bladene, græsset, som de havde trådt ned.

"Dit store barn!" sagde han leende. "Er du bange for, at jeg skulle bære nag til dig for den gave du har givet mig? Det kan jo

ikke være nogen synd. Vi har elsket hinanden som vi burde. Jeg ville kysse sporene efter dine skridt, da du førte mig herhen, ligesom jeg kysser dine læber, lige som jeg kysser dine bryster, som har fuldendt den kur, dine kølige små hænder begyndte – husker du?"

Hun rystede på hovedet. Hun vendte sine øjne for at undgå at se træet længere, og sagde sagte:

"Før mig væk."

Serge førte hende bort med langsomme skridt. Han så på træet en sidste gang, så på det længe. Han takkede det. Skyggerne blev mørkere over den lille skoveng, der gik en skælven gennem bladene ligesom hos en kvinde, der bliver overrasket, netop som hun er ved at gå i seng. Da de kom ud af skoven, og igen kunne se solen, hvis glans endnu opfyldte et hjørne af horisonten, blev de roligere, særlig Serge, for hvem hvert væsen, hver plante havde fået en ny betydning. Alt bøjede omkring ham, alt hyldede hans kærlighed. Haven var nu kun et vedhæng til Albines skønhed, og den syntes at være blevet større og smukkere ved sine herskeres kys.

Men Albines glæde var blandet med bekymring. Hun holdt inde med at le og fo'r pludselig sammen.

"Hvad er det?" spurgte Serge.

"Ingenting," svarede hun, mens hun kastede stjålne blikke bagud.

De vidste ikke, i hvilken fjern afkrog af parken de befandt sig. Det morede dem ellers som regel, ikke at vide, hvorhen tilfældet havde ført dem. Men denne gang følte de en besynderlig uro og forvirring. De satte lidt efter lidt farten op, kom længere og længere ind i en labyrint af buske.

"Hørte du ikke det?" sagde Albine angst og stoppede og trak vejret tungt.

Han lyttede, smittet af hendes ængstelse, som hun ikke længere kunne skjule.

"Krattet er fuldt af stemmer," vedblev hun. "Det lyder som mennesker, der ler hånligt … Hør, det er ikke en latter, der kommer fra det træ? Og græsset derovre, var det ikke som en hvisken gik gennem det, da jeg rørte ved den med min kjole? "

"Nej, nej," sagde han for at berolige hende, "parken elsker os. Hvis den talte, ville det ikke være for at skræmme dig. Husker du ikke alle de gode ord, som blev hvisket mellem bladene? Du er nervøs, du indbilder dig ting."

Men hun rystede på hovedet og sagde:

"Jeg ved nok, at parken er vor ven … Men så må nogen være kommet ind. Jeg forsikrer dig, at jeg kan høre nogen. Å, jeg beder dig, før mig bort, skjul mig."

De begyndte igen at gå, så ind i krattene og mente at se ansigter bag hver eneste træstamme. Albine svor på, at hun hørte skridt, der fulgte hende på afstand.

"Lad os skjule os, lad os skjule os!" sagde hun bønfaldende.

Og hun blev rød som en rose. Det var en spirende blufærdighed, en skam, der kom over hende som en sygdom og plettede hendes uskyldshvide hud, hvor ingen blodets uro hidtil var steget op. Serge blev bange, da han så hende så rød, med forvirrede blikke og øjnene fulde af tårer. Han ville slå armene om hende og berolige hende med kærtegn, men hun trak sig bort og antydede med en fortvivlet gestus, at de ikke mere var alene. Hun rødmede endnu mere, da hun så sin opknappede kjole, som blottede hendes arme, hals og barm. De uordentligt

nedfaldende krøller fik en gysen til at jage over hendes skuldre. Hun prøvede at sætte håret op, men så blev hun bange for at blotte sin nakke. Nu fo'r hun sammen ved en knitren af en kvist, lyden af en insektvinge, den mindste brise, som om en usynlig hånd havde rørt ved hende på en krænkende måde.

"Tag det roligt," bad Serge. "Der er ingen. Du er jo rød af feber. Åh, jeg beder dig, lad os hvile et øjeblik."

Hun havde slet ikke feber, sagde hun, hun vil gå hjem med det samme, for at ingen skulle se hende og le. Mens hun gik stadig hurtigere, plukkede hun blade af de grønne hække, hvormed hun skjulte sin nøgenhed. Om håret bandt hun en multebærkvist, om armene slyngede hun liljekonvaller, som hun fæstede ved håndleddene, og om halsen satte hun et halsbånd af olivenkviste, der var så lange, at de dækkede hendes bryst med et slør af blade.

"Skal du på bal?" spurgte Serge, som gerne ville have hende til at le.

Men hun smed kviste efter ham, som hun stadig blev ved at knække af, og sagde til ham med lav stemme og i en ængstelig tone:

"Kan du ikke se, at vi er nøgne?"

Og nu var det hans tur til at skamme sig, han lagde grene rundt om sine uordentlige klæder.

Men nu de kunne ikke finde ud af buskene. For enden af en sti stod de pludselig over for en forhindring, en grå, høj, tung masse. Det var muren.

"Kom, kom!" råbte Albine.

Hun ville trække ham med sig. Men de havde ikke gået tyve skridt, før de stødte på muren igen. Så løb de langs med den,

slagne af en vild forskrækkelse. Den var stadig mørk, uden en revne mod den ydre verden. Men i udkanten af en eng syntes den pludselig af være faldet sammen. En breche åbnede et vindue ud mod dalen. Det var sikkert det samme sted, som Albine havde talt om en dag, og som hun havde sagt, hun havde stoppet til med tornegrene og sten. Men grenene lå kastet omkring som afslidte reb, stenene var smidt langt bort og hullet syntes at være udvidet som af en mægtig, rasende hånd.

17

"Ak, jeg vidste det," sagde Albine med et udbrud af den dybeste fortvivlelse. "Jeg bad dig føre mig bort … Serge, for Guds skyld, se ikke derhen!"

Serge stod som fastnaglet foran hullet i muren og så ud gennem det mod sin vilje. Dernede på den anden side af sletten udbredte solen et guldslør over byen Artaud, der steg op som et åndesyn af det tusmørke, hvori markerne allerede lå nedsænkede. Man kunne tydeligt skelne hytterne, som lå spredt langs vejen, de trange gårde, fulde af gødning og møddinger, de små haver med grøntsager. Højere oppe rejste den store kirkegårdscypres sin mørke profil. Kirkens røde tegltag lignede en stor glødeild, over hvilken den sorte klokke dannede ligesom et tyndt tegnet ansigt; den gamle præstegård ved siden af åbnede sine døre og vinduer for aftenluften.

"For Guds skyld," gentog Albine hulkende, "se ikke derhen, Serge! Husk, du lovede at elske mig for evigt. Ak, vil du nu nogensinde elske mig nok? Lad mig holde dig for øjnene med mine hænder. Du ved jo, at det er mine hænder, der har helbredt dig … du kan ikke forskyde mig."

Han skubbede hende langsomt til side. Hun omfavnede hans knæ, og han strøg sig med hænderne over ansigtet ligesom for at jage en rest af søvn fra sine øjne og sin pande. Det var altså den ukendte verden, det fremmede land, som han aldrig havde kunnet tænke på uden en dump frygt. Hvor havde han før set dette land? Af hvilken drøm var han vågnet, siden han følte denne stikkende angst inde i sig, som efterhånden voksede sig så stor, at den var nær ved at kvæle ham? Arbejdernes

hjemkomst fyldte byen med liv. Mændene gik med trøjen kastet over skulderen og med tunge skridt som udmattede dyr; kvinderne stod i deres porte og gestikulerede, sværme af børn forfulgte hønsene og kastede med sten efter dem. På kirkegården sneg et par skiftinger sig ind, en dreng og en pige, og kravlede på hænder og fødder langs den lave mur, for at ingen skulle se dem. Sværme af spurve krøb ind under kirkens tagsten. En blå bomuldskjole viste sig på præstegårdens veranda og fyldte hele døråbningen.

"O ve," stammede Albine, "han ser, han ser! Hør på mig, du lovede før at adlyde mig – jeg beder dig, vend dig om, se på parken. Hvis du ikke har været lykkelig i parken? Det er den, som har givet mig til dig. Og så mange lykkelige dage den har i vente for os, hvilken evig lyksalighed nu, hvor vi kender til skyggens herlighed. Men døden trænger ind gennem det hul der, hvis du ikke flygter herfra og tager mig med dig. Ser du – det er de andre, det er alle disse mennesker, som kommer og stiller sig mellem os. Vi var så ensomme, så glemte, så vel bevogtede af træerne! Parken er vor kærlighed! Se på parken, jeg beder dig på mine knæ!"

Men Serge fo'r voldsomt sammen. Han huskede. Fortiden dukkede op. På afstand kunne han tydeligt høre byen leve. Disse bønder, disse kvinder, disse børn; der var mairen Bambousse, som vendte hjem fra Olivettes og beregnede den kommende vinhøst; der var Brichets, manden med sin slæbende gang, hustruen, der klynkede over deres fattigdom; der var Rosalie, som stod bag en mur og lod sig kysse af den lange Fortune. Han genkendte også de to børn på kirkegården, den døgenigt til Vincent og den frække Catherine, som var i

færd med at fange græshopper mellem gravene; de havde Voriau, den sorte hund med sig, som hjalp dem med at søge i det tørre græs, og snusede ivrigt mellem stenene i den gamle mur. Under kirkens tagsten sloges spurvene, før de faldt i søvn; de frækkeste fløj ned igen og skød med et vingeslag gennem de knuste ruder, og idet han fulgte dem med blikket, erindrede han deres uvæsen foran prædikestolen, på trappen til alteret, hvor der altid lå lidt brødkrummer til dem. Og La Teuse, som stod i præstegårdsdøren, klædt i sin blå bomuldskjole, lod til at være blevet endnu tykkere; hun drejede hovedet og smilede til Desirée, som kom leende ud fra baggården, fulgt af en hel hjord. Så forsvandt de begge to. Da strakte Serge fortvivlet armene ud, overvældet af alle de genoplivede erindringer.

"Det er for sent!" hviskede Albine og sank ned mellem de afrevne grene. "Du vil aldrig komme til at elske mig nok."

Hun hulkede, mens Serge stod som naglet til stedet, ivrigt lyttende, prøvede at opfange den mindste lyd på afstand, ventede på, at en stemme ville vække ham fuldstændigt. Kirkeklokken gjorde en lille bevægelse. Og i den slumrende aftenluft trængte *Angelus*-ringningens tre slag langsomt frem til Paradiset. Det var milde, regelmæssige, sølvklingende toner. Nu syntes klokken at have fået liv.

"Min Gud!" råbte Serge og faldt på knæ, som kastet omkuld af klokkens svage luftbevægelser.

Han kastede sig ned på knæ, han følte *Angelus*' tre slag glide over sin hals og give genlyd helt ind i hans hjerte. Klokkens stemme blev stærkere. Den lød ubønhørligt i et par minutter, som forekom ham lange som år. Den manede hele hans tidligere liv frem, hans fromme barndom, den søde tid på

seminariet, hans første messer i Artauds afsvedne dal, hvor han drømte om helgenlivets ensomhed. Klokken havde altid talt sådan til ham. Han genkendte hvert eneste tonefald i denne kirkens stemme, som stadig var trængt ind i hans øren som en alvorlig og mild moders stemme. Hvorfor havde han ikke hørt den så længe? Engang lovede den ham Marias ankomst. Var det Maria, som havde ført ham ind i dette herlige grønne Paradis, hvor klokkens stemme ikke nåede? Han ville aldrig have glemt, hvis ikke klokken var ophørt med at ringe. Men da han bøjede sig endnu mere og følte sit skæg stryge mod sine foldede hænder, blev han bange. Han var sig ikke dette lange, silkeglatte skæg bevidst, som gjorde ham smuk som et dyr. Han snoede sit skæg, han fo'r med begge hænder gennem sit hår og ledte efter tonsurens glatte plet; men hans hår var vokset kraftigt, tonsuren var druknet i en flod af mandige lange lokker, som var strøget fra panden og helt om i nakken. Hans tidligere glatragede hud var bevokset med gulbrunt hår.

"Du havde ret," sagde han, og kastede et fortvivlet blik på Albine, "vi har syndet, vi fortjener en frygtelig straf. Og jeg ville berolige dig. Jeg hørte ikke de trusler, som trængte ind til dig mellem grenene."

Albine prøvede at slå armen om ham, og hun hviskede:

"Rejs dig, lad os flygte sammen … måske er der endnu tid for os til at elske hinanden."

"Nej, jeg har ikke længere styrken … det mindste sandkorn ville få mig til at falde. Hør her … Jeg er bange for mig selv. Jeg ved ikke, hvilket menneske, der bor inde i mig. Jeg har dræbt mig selv, og mine hænder er fulde af blod. Hvis du tog mig med dig, ville du aldrig få andet end tårer fra mine øjne."

Hun kyssede hans øjne, der græd. Så udbrød hun heftigt:

"Det er lige meget! Elsker du mig? "

Han blev bange og kunne ikke svare. Tunge skridt bag muren fik gruset til at rasle. Det var som om en brølende vrede langsomt nærmede sig. Albine havde ikke taget fejl, der var nogen der, som ødelagde krattenes fred med sin skinsyge nysgerrighed. De ville gemme sig bag en busk, grebet af en voksende blufærdighed. Men broder Archangias stod allerede i åbningen i muren og så dem.

Munken blev stående et øjeblik med knyttede næver, uden at sige et ord. Han betragtede parret – Albine, der klyngede sig til Serges hals – med en væmmelse, som om han så på en klump gødning i vejkanten.

"Jeg anede det," mumlede han mellem tænderne, "det var naturligvis her, de havde gemt ham."

Han tog nogle skridt frem og råbte:

"Jeg kan godt se jer, jeg ved, I er nøgne. Det er skændigt! Er De et dyr, siden De løber rundt i skovene med den tæve? Hun har fået Dem narret langt ud på afveje – hun har slæbt Dem gennem sølet, og nu er De lodden som en buk ... Bræk en gren af træet dér, og brug den godt og grundigt på hendes rygstykker!"

Albine hviskede med glødende, bønfaldende stemme:

"Elsker du mig? Elsker du mig? "

Serge stod med sænket hoved og tav, uden dog endnu at skubbe hende fra sig.

"Nu har jeg heldigvis fundet Dem," vedblev broder Archangias. "Jeg havde opdaget dette hul. De har været ulydig mod Gud, De har dræbt Deres fred. Fristelsen vil stadig bide Dem med sin glødende tand, og fra nu af har De ikke mere

Deres uvidenhed som våben mod den. Det er den tæve, der har lokket Dem, ikke sandt? Ser De ikke slangens hale vride sig mellem hendes lokker? Man må brække sig blot ved at se på hendes skuldre … Slip hende, rør hende aldrig mere, hun er begyndelsen til Helvede! I Guds navn, forlad denne park!"

"Elsker du mig? Elsker du mig?" gentog Albine.

Men nu trak Serge sig bort fra hende, som om hendes nøgne arme og skuldre virkelig havde brændt ham.

"I Guds navn! I Guds navn!" skreg munken med tordenrøst.

Serge gik mekanisk hen mod åbningen i muren. Da broder Archangias med en brutal gestus havde trukket ham ud af Paradiset, sank Albine til jorden og strakte vanvittig hænderne ud efter den kærlighed, der forlod hende. Til sidst rejste hun sig, krampagtigt hulkende. Hun tog flugten, forsvandt mellem træerne, hvis stammer hun piskede med sit opløste hår.

Tredje bog

1

Efter *Pater Noster* gjorde fader Mouret et buk for alteret og gik hen mod epistelsiden. Derpå gik han ned og gjorde korsets tegn over den lange Fortune og Rosalie, som lå på knæ ved siden af hinanden nedenfor alterforhøjningen.

"*Ego conjungo vos in matrimonium. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti*."

"*Amen*," svarede Vincent, som var medhjælper ved messen og skævede nysgerrigt efter, hvilken mine hans ældre broder satte op.

Fortune og Rosalie bøjede deres hoveder, en lille smule rørte, skønt de, dengang de faldt på knæ, havde skubbet til hinanden med albuerne for at få den anden til at le. Vincent var imidlertid gået for at hente vievandskarret og vievandskosten. Fortune lagde ringen ned i karret, en tyk, glat sølvring. Da præsten havde velsignet den ved at stænke vievand over kors på den, gav han den tilbage til Fortune, som satte den på Rosalies ringfinger; hendes hånd havde stadig grønne græspletter, som sæben ikke kunne få væk.

"*In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti*," mumlede fader Mouret igen og gav dem en sidste velsignelse.

"*Amen*," svarede Vincent.

Det var tidligt om morgenen. Solen var endnu ikke trængt ind gennem kirkens store vinduer. Derude i rønnens grene, hvis vækst syntes at havde sprængt ruderne, hørte man spurvenes støjende opvågnen. La Teuse, som ikke havde haft tid til at gøre rent for Vorherre, var ved at støve altrene af; hun hævede sig på det raske ben for at aftørre det med rød maling og gummilak

indsmurte Kristusbilledes fødder, satte stolene i orden, så stille hun kunne, knælede, korsede sig, slog sig for brystet og hørte på messen, uden af den grund at springe noget over med støvekosten. Nedenfor prædikestolen, nogle skridt fra brudeparret, lå mutter Brichet på knæ; hun var den eneste, der var til stede ved vielsen, og hun bad på en så overdreven måde og læste sine bønner så højt, at det lød, som om kirken var fuld af summende fluer.

I den anden ende af kirken, ved siden af skriftestolen, sad Catherine med et svøbelsesbarn på armen; den lille var begyndt at græde, så hun havde været nødt til at vende sig bort fra alteret, og lod barnet danse på sit skød og lege med det med klokkerebet, som hang ned lige for næsen af hende.

"*Dominus vobiscum*," sagde præsten og vendte sig om med udbredte arme.

"*Et cum spiritu tuo*," svarede Vincent.

I dette øjeblik trådte tre store piger ind. De skubbede hinanden til side for at kunne se, men turde ikke gå for langt ind. Det var tre af Rosalies veninder, som på vej til markarbejdet kiggede ind i kirken, nysgerrige efter at høre, hvad præsten havde at sige til brudeparret. De havde store sakse hængende ved bæltet. Til sidst gemte de sig bag døbefonten, kneb hinanden, viste de meste grove manerer og bed sig i knoerne for ikke at briste i latter.

"Der er da ikke nogen, der bliver mast, når vi skal ud," sagde Rødhætte halvhøjt, en statelig pige med kobberrødt hår og hud.

"Bambousse har ret," sagde Lisa, et meget lille og meget mørkt pigebarn med glimtende øjne, "når man har en vingård,

skal man passe den godt … Og eftersom præsten absolut ville vie Rosalie, kan han få lov at gøre det alene."

Den tredje, Babette, der var pukkelrygget og rædsomt knudret, fnisede.

"Mutter Brichet er her jo," sagde hun. "Hun er gudfrygtig nok for hele familien. Hør blot, hvor hun snøvler! Det tjener hun en dagløn på. Hun ved nok, hvad hun gør."

"Hun spiller orgel for dem," svarede Rødhætte.

De brast alle tre i latter. La Teuse truede ad dem på afstand med sin støvekost. Fader Mouret var ved at uddele nadveren ved alteret. Da han gik til epistelsiden og lod Vincent hælde renselsens vin og vand over tommel- og pegefingeren, sagde Lisa mere lavmælt:

"Det er snart færdigt. Lige straks holder han tale til dem."

"På den måde," bemærkede Rødhætte, "kan lange Fortune nå hjem i marken, og Rosalie har ikke mistet en dag i vingården. Det er praktisk af gifte sig om morgenen … Han ser dum ud, den lange Fortune."

"Nå ja, han synes vel, det er ubehageligt at ligge på knæ så længe," sagde Babette. "Det er vist ikke sket for ham, siden han blev konfirmeret."

Men pludselig blev deres opmærksomhed tiltrukket af spædbarnet, som Catherine legede med. Han ville have klokkerebet, han strakte hænderne frem, blå i hovedet af raseri, og skreg, så han var ved at blive kvalt.

"Nå, ungen er her også," sagde Rødhætte.

Drengen græd endnu højere og kæmpede og sprællede som en lille djævel.

"Læg ham på maven, lad ham få lov til at sutte," hviskede Babette til Catherine.

Den frække ti-års-tøs så op og brast i latter.

"Nej, det er ikke sjovt," sagde hun og rystede barnet. "Vil du tie stille, dit lille møgdyr! Det er min søster, der har prakket mig ham på."

"Ja, det tror jeg gerne," sagde Babette ondskabsfuldt. "Hun kunne vel ikke overlade til præsten at se efter ungen!"

Rødhætte brast i en sådan latter, at hun var ved at falde omkuld. Hun lænede sig op mod væggen, satte hænderne i siden og lo, til hun var ved at kvæles. Lisa kastede sig ligeledes skoggerleende over hende og kneb hende i skuldrene og den bløde midje; det føltes nærmest som en lettelse, syntes hun. Den pukkelryggede Babette lo også, det lød som en savs raspen.

"Hvis det ikke havde været for ungen," vedblev hun, "ville præsten ikke have haft nogen afsætning på sit vievand. Gamle Bambousse ville gifte Rosalie med den unge Laurent fra Figuieres."

"Ja," sagde Rødhætte mellem to latterbrøl, "ved I, hvad fatter Bambousse gjorde? Han smed jordklumper på ryggen af Rosalie, for at ungen aldrig skulle komme."

"Og alligevel er den her, stor og tyk," sagde Lisa. "Knoldene lader til at have bekommet ham vel ..."

Nu fik de alle tre en så hektisk lyst til at grine, at de bed hinanden. La Teuse styrtede rasende haltende hen mod dem. De tre piger blev bange, trak sig tilbage og blev rolige.

"Møgtøser," stønnede La Teuse. "Er I nu her igen med jeres vulgære frækheder? Skammer du dig ikke, Rødhætte! Din rette

plads ville være på knæ foran alteret ligesom Rosalie. Jeg smider jer ud, hører I, hvis I siger en lyd mere!"

Rødhættes kobberfarvede kinder rødmede en smule, idet Babette fnisende betragtede hendes mave.

"Og du," vedblev La Teuse og vendte sig mod Catherine, "lad ungen være i fred! Du kniber ham bare for at få ham til at skrige. Nægt det ikke! Giv mig ham."

Hun tog ham, vuggede ham et øjeblik og lagde ham så på en stol, hvor han faldt i søvn, helt stille som en lille engel. I kirken rådede nu atter en dyster stilhed, kun afbrudt af spurvenes støj i rønnetræet. Ved alteret havde Vincent båret messebogen tilbage, fader Mouret havde foldet messedugen sammen og lagde den i sit foderal. Nu læste han de sidste bønner med streng andagt, som hverken lod sig forstyrre af barnets gråd eller pigernes latter. Han lod ikke til at høre noget som helst, men helt og holdent gå op i sine bønner for det unge par, hvis forening han velsignede, og for deres lykke. I dag var himlen overskyet, solen forsvandt bag varmedisen. Gennem de knuste ruder trængte kun en rødlig tåge, som varslede uvejr. De farvestrålende billeder af Vejen til Korset lyste i deres brutale munterhed med gule, blå og røde pletter på væggene, ganske vist noget falmede. Det knagede i kirkens anden ende i galleriets indtørrede paneler, og ukrudtet på trappen, som var blevet kæmpestort, stak sine for længst modne strå ind under den store dør, vrimlende med små brune græshopper. Uret i sit træhylster rømmede sig som en lungesyg mekanisme, ligesom for at klare stemmen, og slog dumpt halv syv.

"*Ite missa est*," sagde præsten og vendte sig ud mod kirkerummet.

"*Deo gratias*," svarede Vincent.

Efter at have kysset alteret, vendte fader Mouret sig igen om og mumlede slutbønnen over brudeparrets bøjede nakker.

"*Deus Abraham, Deus Isaac et Deus Jacob vobiscum sit*."

Hans stemme fortabte sig i en sagte hvisken.

"Så, nu skal han tale til dem," hviskede Babette til sine to veninder.

"Han er helt bleg," bemærkede Lisa. "Han er ikke som pastor Caffin; hans tykke ansigt så altid ud, som om han lo … Min lille søster Rose har fortalt mig, at hun aldrig vover at sige noget til ham, når hun er til skrifte."

"Ja, men grim er han nu ikke," sagde Rødhætte. "Sygdommen har gjort ham lidt ældre, men det klæder ham. Hans øjne er blevet større, og han har fået et par rynker om munden, der får ham til at se mere mandig ud. Før han blev syg, lignede han alt for meget en pige."

"Ja, jeg tror nu, at han går og bærer på en sorg," sagde Babette. "Det ser ud, som om han svinder ind. Hans ansigt ser dødt ud, men – åh, hvor hans øjne lyser! Når han sådan langsomt sænker øjenlågene, er det næsten som om han gør det for at slukke ilden i sine øjne."

La Teuse svingede med støvekosten mod dem.

"Stille!" hvæsede hun med et sådant eftertryk, at det lød som om en orkan susede gennem kirken.

Fader Mouret havde samlet sine tanker. Han begyndte næsten hviskende:

"Kære broder, kære søster. I er nu forenede i Kristus. Ægteskabets institution er et billede på den hellige forening mellem Jesus og hans kirke. Det er et bånd, som intet kan

sønderrive, som Gud vil have er evigt, på det at mennesket ikke må adskille, hvad Himmelen har forenet. Ved at gøre jer til ét kød har Gud lært jer, at det er jeres pligt at gå side ved side som et par trofaste ægtefolk på de veje, som han i sin almagt har udlagt for jer. Og I skal elske hinanden i selve kærligheden til Gud. Den mindste bitterhed mellem jer vil være en ulydighed mod Skaberen, som har forenet jer til ét legeme. Forbliv derfor altid forenede efter kirkens forbillede, således som Jesus formælede sig, da han ofrede sit legeme og sit blod for os alle."

Lange Fortune og Rosalie hørte nysgerrigt efter med næserne i vejret.

"Hvad siger han?" spurgte Lisa, som ikke hørte så godt.

"Å jøsses, han siger det, de altid siger," svarede Rødhætte. "Han har let ved at snakke, det har alle præster."

Fader Mouret vedblev imidlertid med at tale, med drømmende øjne, stirrende over brudeparrets hoveder mod en fjern krog af kirken. Hans stemme blev efterhånden blidere, han lagde bevægelse i sine ord, sådan som han for længe siden havde lært sig af en bog for unge præster. Han vendte sig halvt om mod Rosalie og tilføjede sine egne følsomme vendinger, når hukommelsen svigtede ham.

"Kære søster, vær din mand underdanig som kirken er Kristus underdanig. Husk, at du må forlade alt for at følge ham som en tro tjenerinde. Du skal forlade din fader og din moder for at være din mand nær, du skal adlyde ham, for på den måde adlyder du Gud. Og dit åg skal være et kærlighedens og fredens åg. Vær hans hvile, hans lykke, hans gode gerningers duft og hans svage stunders støtte. Må han stadig se dig ved sin side som en Himlens nåde. Må han blot behøve at række hånden ud

for at finde din hånd. Således skulle I begge vandre uden nogensinde at gå vild, og I skulle finde lykke i fuldbyrdelsen af de guddommelige love. O, min kære søster, min kære datter, din ydmyghed er fuld af sød frugt; den skal af dig lade opstå huslige dyder, hjemmets glæde, de fromme familiers lykke og blomstring. Du skal for din man huse Rachels ømhed, du skal eje Rebeccas visdom og Saras mangeårige troskab. Læg dig vel på sinde, at et rent liv fører til alt godt. Bed Gud hver morgen om kraft til at leve som en kvinde, der agter sine pligter højt, for straffen skulle vorde forfærdelig, om du mistede din kærlighed. O, at leve uden kærlighed, at bortrive kødet af sit eget kød, ikke længere at tilhøre den, som halvvejs er blevet én selv, at pines fjernt fra den man elsker! Du skulle udstrække dine arme, og han ville vende sig bort fra dig. Du skulle søge efter lykke og glæde, og du skulle kun finde skam i dybet af dit hjerte. Hør mit ord, min datter, det er hos dig, i din underdanighed, din renhed, din kærlighed, at Gud har lagt styrken i jeres forening."

I dette øjeblik hørtes en latter i den anden ende af kirken. Den lille dreng var vågnet på stolen, hvor La Teuse havde lagt ham. Men han var ikke vred længere, han lå og lo for sig selv og det var lykkedes for ham at få sine små rosenrøde fødder ud gennem svøbet og han sparkede rundt med dem i luften. Og det var til disse små fødder, han lo.

Rosalie, som syntes, at præstens tale var kedelig, vendte hurtigt hovedet og smilede til drengen. Men da hun så, at han lå og sprællede på en stol, blev hun bange og kastede et frygteligt blik til Catherine.

"Ja, se du bare," mumlede denne. "Jeg tager ham ikke op igen – så skriger han bare!"

Hun gik hen i hjørnet under galleriet, hvor der var en løs sten, hvorunder der fandtes en myretue, som hun satte sig til at kigge på.

"Pastor Caffin var ikke så langtrukken," sagde Rødhætte. "Da han viede den kønne Miette, klappede han hende bare på kinden og formanede hende om at opføre sig ordentligt."

"Min kære broder," vedblev fader Mouret, idet han vendte sig halvt mod lange Fortune, "det er Gud, som i dag har skænket dig en ledsagerske, thi han vil ikke, at manden skal være alene. Men når han har ordnet det sådan, at hun skal være din tjenerinde, kræver han også af dig, at du skal være en husbond fuld af mildhed og øm hengivenhed. Du skal elske hende, som om hun var dit eget kød og blod. Du skal beskytte hende; derfor har Gud givet dig dine stærke arme, således at du kan holde dem beskyttende over hendes hoved i farens stund. Husk at hun er dig betroet; hun er underdanigheden og svagheden, som det ville være en forbrydelse af misbruge. Min kære broder, hvor lykkelig og stolt skal du ikke blive! Herefter skal du ikke mere leve i ensomhedens selviskhed. Du skal i hvert eneste øjeblik have en sød pligt. Intet er mere end kærlighed, hvis ikke at beskytte dem, man elsker. Dit hjerte skal blive større, din mandige styrke hundreddobles deraf. At være en støtte, at have en øm skabning at våge over, at se en ung kvinde opgå i sig og høre hende sige: 'Gør med mig, hvad dig behager, jeg stoler på din ærlige hensigt!' Og måtte du være fordømt, om du nogensinde forlader hende! Det ville være det fejeste forræderi og værdigt til Guds strengeste straf. Når hun har givet sig til dig, er hun din for altid. Bær hende bort i dine arme, sæt hende

ikke ned på jorden, førend hun er i fuldkommen sikkerhed, overgiv alt, min kære broder ..."

Fader Mourets stemme skælvede og kunne nu kun frembringe en utydelig mumlen. Han havde lukket øjnene helt, hans ansigt var dødblegt og han talte med en så smertelig bevægelse, at selv lange Fortune græd uden at vide hvorfor.

"Han er ikke helt rask endnu," sagde Lisa. "Der er dumt af ham at udmatte sig... Nej men se, Fortune græder!"

"Mænd er mere følsomme end kvinder," sagde Babette.

"Ja, han taler i hvert fald godt," erklærede Rødhætte. "De der præster tænker over en masse ting, som ingen andre kan finde på."

"Stille!" råbte La Teuse, som allerede var ved at gøre sig færdig til at slukke lysene.

Men fader Mouret faldt over ordene, han prøvede at finde på nogle passende afslutningsfraser:

"Derfor, min kære broder, og min kære søster, skulle I leve sammen i sand gudfrygtighed, som alene kan betrygge freden ved jeres huslige arne. Jeres forældre har sikkert lært jer at elske Gud, at bede til ham morgen og aften, alene at bygge på Hans nåde og barmhjertighed ..."

Han afsluttede ikke sætningen. Han vendte sig om for at tage kalken på alteret og forsvandt ind i sakristiet, efterfulgt af Vincent, der var ved at tabe kanderne og håndklædet, fordi han forsøgte at se, hvad Catherine var i færd med nede i den anden ende af kirken.

"Åh, den hjerteløse pige!" sagde Rosalie og forlod sin mand for at gå hen og tage sit barn i sine arme.

Barnet lo. Hun kyssede ham og ordnede hans svøb, idet hun truede ad Catherine med en knytnæve.

"Hvis han var faldet på gulvet, havde jeg givet dig et par heftige ørefigener ..."

Nu kom lange Fortune helt kæk til. De tre piger var kommet frem og snerpede munden sammen.

"Nu er han nok fræk, må man tro," hviskede Babette til de to andre. "Den fattigper har tjent Bambousses penge i høstakken bag møllen. Jeg så ham hver aften kravle rundt på hænder og fødder langs muren sammen med Rosalie."

De fnisede. Lange Fortune, som stod foran dem, lo endnu mere. Han kneb Rødhætte i armen og morede sig over, at Lisa kaldte ham en dumrian. Han var en stor, stærk mand, og han var ligeglad med, hvad folk sagde om ham. Præsten havde kedet ham.

"Hallo, mor!" råbte han med sin basstemme.

Men mutter Brichet var i færd med at tigge ved døren til sakristiet. Hun stod mager og gnaven foran La Teuse, som stoppede æg i hendes forklædelommer. Fortune skammede sig ikke det mindste, han plirrede med øjnene og sagde:

"Mor er dreven, er hun. Nå, men præsten vil jo gerne have folk i sin kirke..."

Rosalie var imidlertid faldet til ro. Før hun gik, spurgte hun Fortune, om han havde bedt præsten om at komme og velsigne deres brudekammer, sådan som man brugte det på egnen. Fortune løb hen til sakristiet, og han trampede i stengulvet, som om han sprang over et hegn. Han kom tilbage og råbte, at præsten ville komme. La Teuse, som ærgrede sig over disse menneskers støjen – de troede da vist, at de var ude på

landevejen – klappede let i hænderne og skubbede dem over mod døren.

"Det er forbi," sagde hun, "af sted med jer, gå til jeres arbejde."

Hun troede at de alle sammen var ude, da hun fik øje på Catherine og Vincent, som nu havde sluttet sig til hende. Begge bøjede sig ivrigt ind over myretuen. Catherine gravede med et langt halmstrå så heftigt rundt i tuen, at en sværm af forskræmte myrer spredte sig ud over stenene. Vincent sagde, at man måtte stikke helt ned til bunden for at finde dronningen.

"Åh, sådan nogle banditter!" råbte La Teuse. "Hvad er det, I laver? Vil I lade dyrene være i fred! Det er mademoiselle Desirées myretue. Hun ville sikkert blive glad, hvis hun så jer nu!"

Børnene tog flugten.

2

Fader Mouret var igen, barhovedet og iført sin præstekjole, gået ind i kirken og var faldet på knæ foran alteret. I det grå dagslys, som faldt ind gennem vinduerne, lyste hans tonsur som en stor, hvid plet, og den lette gysen, der fik ham til at bøje hovedet, lod til at skyldes den kulde, han følte dér. Han bad andægtigt med foldede hænder og var så hensunken i sine bønner, at han ikke hørte La Teuses tunge skridt, som hun trampede rundt omkring ham uden at vove at afbryde ham. Hun lod til at lide ved at se ham så nedbøjet. Et øjeblik troede hun, at han græd, og gik om bag alteret for at iagttage ham. Efter at han var kommet hjem igen, ville hun ikke lade ham være alene i kirken, for hun havde en aften fundet ham besvimet på gulvet med sammenbidte tænder og iskolde kinder, som et lig.

"Kom ind, mademoiselle," sagde hun til Desirée, som kiggede ind gennem døren til sakristiet, "Nu ligger han igen der og piner sig selv. Du ved jo nok, at han ikke adlyder nogen andre end dig."

Desirée smilede.

"Vi er nødt til at spise morgenmad nu," sagde hun. "Jeg er meget sulten."

Hun listede sig på tæerne hen til præsten. Da hun var kommet helt tæt ind på ham, slog hun armene om hans hals og kyssede ham.

"Goddag, broder," sagde hun. "Nå, så du vil have, at jeg skal sulte ihjel i dag?"

Han hævede ansigtet og så så dybt bedrøvet ud, at hun igen kyssede ham på begge kinder. Han vågnede som fra en

dødskamp. Så kendte han hende igen og søgte mildt at skubbe hende fra sig, men hun holdt fast i en af hans hænder og slap ham ikke. Hun tillod ham knap nok at slå kors for sig. Hun slæbte ham med sig.

"Kom nu, jeg er sulten. Du er også sulten."

La Teuse havde dækket op til morgenmaden længst inde i den lille have, under to store morbærtræer, hvis udbredte grene dannede et regulært tag af løv. Solen, der langt om længe havde sejret over morgenens dis, varmede grøntsagsbedene, mens morbærtræet kastede en bred skygge over det halte bord med dets to mælkekopper og de dertil hørende tykke brødskiver.

"Her er rigtig rart, som du kan se," sagde Desirée, som var henrykt over at få lov til at spise i det fri.

Hun skar allerede de store skiver brød i mindre stykker, som hun dyppede i mælken og spiste med glubende appetit. Da hun opdagede, at La Teuse stod og så på, at de spiste, sagde hun:

"Nå, du spiser ikke noget?"

"Nej, ikke endnu," sagde den gamle tjenestepige, "min grød står på komfuret og bliver varmet."

Forbløffet over dette store barns glimrende appetit, sagde hun efter nogen tid, idet hun vendte sig mod præsten:

"Det er en sand fornøjelse at se hende spise. Bliver De ikke sulten, når De ser på det, hr. pastor? De må tvinge Dem selv til at spise."

Fader Mouret smilede og så på sin søster.

"Ja, hun er sund og stærk," mumlede han. "Hun vokser hver dag."

"Ja, det er fordi jeg spiser!" udbrød hun. "Hvis du også spiste, ville du blive tyk og fed. Er du syg endnu? Du ser så trist ud. Jeg

vil ikke have, at det der skal komme igen, hører du! Jeg havde det alt for kedeligt, mens de havde taget dig væk for at få at dig rask."

"Hun har ret," sagde La Teuse. "De bærer Dem ufornuftigt ad, hr. pastor, man kan ikke leve af tre brødkrummer om dagen, som en fugl. De har jo snart ikke en dråbe blod tilbage i kroppen! Det er det, der gør Dem så bleg. Skammer De Dem ikke ved at være så mager som et søm, når vi andre er så fede, selv om vi bare er fruentimmer. Folk kunne jo tro, at vi åd det hele op ikke lod noget stå tilbage til Dem på fadene."

Og begge de to frodige væsener, som var nær ved at sprænges af velnærethed, skældte ham venskabeligt ud. Hans øjne var meget store og klare, og bag dem syntes man at kunne se et tomt dyb. Han smilede stadig.

"Jeg er ikke syg," svarede han. "Jeg har da næsten drukket min mælk."

Han havde drukket to små slurke, men ikke så meget som rørt brødskiverne.

"Dyrene," sagde Desirée tankefuldt, "er sundere end menneskene."

"Ja, det er jo smigrende for os!" udbrød La Teuse leende.

Men det uskyldige kære barn på tyve år havde ingen bagtanker med sin ytring.

"Jo," vedblev hun. "Hønsene har jo ikke ondt i hovedet, vel? Kaninerne kan man fede op, lige så meget man vil. Og du vil vel aldrig påstå, at min gris nogensinde ser trist ud?"

Så vendte hun sig mod sin broder og sagde henrykt:

"Jeg har kaldt ham Mathieu, for han ligner den tykke fyr, som kommer med breve; han er blevet stor og stærk. Det er ikke

pænt af dig, at du aldrig vil komme og se ham. Men nu får jeg snart lov til at vise dig ham, ikke også?"

Mens hun sagde dette i en kærtegnende tone, havde hun taget broderens brødskiver og var hurtigt begyndt at spise dem. Hun var allerede færdig med den ene og var begyndt på den anden, da La Teuse bemærkede det.

"Men det brød er jo ikke dit! Tager du nu ligefrem maden ud af munden på ham!"

"Lad hende være," sagde Fader Mouret sagtmodigt. "Jeg har ikke rørt dem. Spis du bare, min kære, spis det hele."

Desirée blev et øjeblik forlegen, så på brødet og kæmpede med gråden. Men så brast hun i latter og spiste hele brødstykket. Og hun fortsatte:

"Min ko er heller ikke lige trist som dig. Mens du var væk, fik jeg den som gave af onkel Pascal, fordi jeg lovede at være artig. Du skulle have set, hvor glad hun var, da jeg kyssede hende første gang."

Hun spidsede ører. En hane galede i baggården, der blev et rædsomt uvæsen, en flaksen med vinger, grynten, hæse skrig, en panik af skræmte dyr.

"Det er forresten sandt, det ved du ikke," udbrød hun pludselig og klappede i hænderne, "koen er vist drægtig. Jeg førte hende til tyren, tre mil herfra, til Beáge. Jo, for ser du, der er jo ikke tyre alle vegne. Mens hun var sammen med ham, blev jeg stående for at se på."

La Teuse trak på skuldrene og så på præsten med en utilfreds mine.

"Det ville være bedre, mademoiselle, om du gik hen og fik hønsene til at holde fred. Alle dine dyr tager livet af hinanden."

Men Desirée vil ikke slippe sin fortælling.

"Han klavrede op på hende og tog hende mellem sine forben. De andre lo. Men det er jo ikke noget at le ad; det er bare naturligt. Mødre skal have børn, ikke sandt? Tror du nok, hun får en unge? "

Fader Mouret gjorde en ubestemt gestus. Han havde sænket blikket for den unge piges klare øjne.

"Kom så, af sted!" råbte La Teuse. "De æder jo hinanden."

Uenigheden omme i baggården blev nu så heftig, at pigen ilede af sted med flagrende skørter; så kaldte præsten hende tilbage:

"Men mælken, kæreste, du har ikke drukket al mælken."

Han rakte hende sin kop, som han næsten ikke havde rørt.

Hun kom tilbage og drak af mælken uden den mindste tøven, på trods af La Teuses vrede blikke. Så sprang hun igen af sted, styrede om i baggården, hvor man hørte hende prøve at stifte fred. Hun havde sikkert sat sig midt mellem sine dyr; hun nynnede sagte, som om hun vuggede dem.

3

"Nu er min vælling blevet for varm," brummede La Teuse, som kom tilbage fra køkkenet, bærende på en spølkum med en træske i.

Hun stillede sig lige foran fader Mouret og begyndte forsigtigt at spise fra randen af skeen. Hun håbede på at kunne opmuntre ham, vække ham af den nedslåede tavshed, han var sunket hen i. Efter at han var kommet tilbage fra Paradiset, påstod han, at han var helbredt og beklagede sig aldrig; ofte smilede han ligefrem så mildt og ømt, at sygdommen, efter hvad Artauds indbyggere påstod, måtte have gjort ham dobbelt så hellig. Men af og til havde han kriser af tavshed: han syntes at gennemgå smerter, som han måtte opbyde al sin kraft for at skjule; det var en hemmelig kval, der knuste ham fuldstændigt, gjorde ham sløv i timevis, et bytte for en eller anden frygtelig indre kamp, hvis voldsomhed kun røbedes af angstsveden på hans pande. Så lod La Teuse ham aldrig af syne, bedøvede ham med en strøm af ord, indtil han efterhånden genvandt sit rolige udtryk og blev herre over oprøret i sit blod. Den morgen anede den gamle tjenestepige et endnu heftigere anfald end vanlig. Hun begyndte at snakke om alt muligt, mens hun tog sig i agt for at brænde sig på vællingen.

"Man må virkelig bo i en vildmark som denne for at komme til at se sådan noget. Jeg har dog aldrig hørt tale om, at man i en hæderlig landsby gifter sig, endnu før solen er stået op. Det er det bedste bevis på, hvilken pøbel disse Artaud-folk er. I Normandiet var jeg med til bryllupper, som satte alle mennesker i flere miles omkreds i bevægelse. De spiste i tre

dage. Præsten var med, mairen ligeså, ja, dengang en af mine kusiner giftede sig, var hele brandkorpset inviteret. Og hvor man morede sig! Men at hive en præst op før solopgang og gifte sig, mens hønsene endnu sover, det er der ikke megen sund fornuft i! I Deres sted, hr. pastor, ville jeg have sagt nej. Nu har De ikke fået nok søvn, og måske har De forkølet Dem i kirken. Det er derfor, De føler Dem så elendig. Forresten ville man vel helle vie et par dyr end den der Rosalie og hendes fattigper med hendes unge, som gjorde stolen våd … Det er ikke rigtigt af Dem, at De ikke vil fortælle mig, hvor De har ondt. Jeg ville give Dem noget varmt … Svar mig nu, hr. pastor!"

Han svarede mat, at han havde det godt, han havde blot brug for lidt frisk luft. Han støttede sig stakåndet til et af morbærtræerne.

"Nå ja, så gør som De vil," sagde La Teuse, "gift bare folk, selv om De ikke orker det, og selv om De næsten bliver syg af det. Jeg anede nok dette, jeg sagde det allerede i går … Og hvis De ville følge mit råd, stod De ikke der, når nu lugten fra baggården generer Dem sådan. Der stinker forfærdeligt lige nu. Jeg ved ikke, hvad det er mademoiselle Desirée er i gang med nu igen. Hun synger, gør hun, der er ingen ting, der kan genere hende, hun får stadig sundere kulør. – Jo, det var det, jeg ville fortælle Dem. De ved nok, at jeg gjorde alt for at forhindre hende i at komme med, da koen blev bragt til tyren. Men hun ligner Dem, hun er stædig! Heldigvis gør den slags hende ingen skade. Det er hendes glæde – dyrene og deres unger. Nå, hr. pastor, vær nu fornuftig. Lad mig følge Dem ind i Deres værelse. De skal lægge Dem og hvile lidt. Nå, De vil ikke? Jamen, så har De også kun Dem selv at bebrejde, hvis De ikke har det

godt. Når man sådan går og holder sin dårligdom hemmelig, lige til det kvæler en ..."

I sin vrede slugte hun en stor skefuld vælling, så hun var ved at skolde halsen. Hun kastede heftigt træskeen i skålen, brummede og tilføjede for sig selv:

"Aldrig har man set mage til mand! Han dør hellere end han siger et ord. Ja, han kan gerne tie stille. Jeg ved nok. Man skal ikke være særlig snedig for at gætte sig til resten. Ja, lad ham bare tie stille! Det er nok det bedste."

La Teuse var skinsyg. Doktor Pascal havde måttet udkæmpe en sand kamp med hende for at få hende til at give den syge fra sig, da han var nået til den slutning, at den unge mand var fortabt, hvis han blev i præstegården. Han måtte forklare hende, at klokkens ringen gjorde hans feber værre, at helgenbillederne, som hans værelse var fuldt af, fremkaldte syner i hans hjerne, at han kort sagt havde brug for fuldstændig glemsel, andre omgivelser, hvor han kunne live op igen i en ny tilværelses fred og ro. Hun rystede på hovedet, og påstod, at "den kære dreng" ikke på noget andet sted kunne få en bedre sygeplejerske end hende. Til sidst havde hun alligevel indvilliget; hun havde tilmed fundet sig i, at han blev flyttet til Paradiset, selv om hun dog protesterede mod dette valg, som forbløffede hende en del. Men siden efter nærede hun et brændende had til Paradiset. Især følte hun sig såret over den tavshed, fader Mouret iagttog om sit ophold der. Hun havde ofte nok forgæves forsøgt at få ham til at tale om det. Og nu, når hun så, hvor bleg han var, og hvordan han stædigt blev ved at ville lide i tavshed, blev hun ude af sig selv, svingede med sin ske som med en stok, og udbrød:

"Det ville være bedre, hvis De vendte tilbage dertil, hr. pastor, hvis De havde det så godt dér. Derude er der nogen, som sikkert vil passe Dem bedre end jeg."

Det var første gang, hun vovede at komme med en direkte hentydning. Slaget var så grusomt, at præsten gav et udråb fra sig og så op på hende med et dybt bedrøvet udtryk. La Teuse, det hjertensgode væsen, fortrød.

"Men det er Deres onkel Pascals fejl," sagde hun. "Det har jeg sandelig også fortalt ham. Men disse lærde herrer holder stædigt på deres ideer. Der er dem, som lader en dø, bare for at få lov til at grave i ens døde krop. Jeg for min del blev så vred over det, at jeg ikke ville sige et ord om det til nogen. Ja, hr. pastor, det er min skyld, at ingen fik at vide, hvor De var, så afskyeligt syntes jeg, det var. Da fader Guyot fra Saint-Eutrope, som vikarierede for Dem i Deres fravær, kom hertil om søndagene for at læse messen, gav jeg ham en sludder for en sladder og bedyrede, at De var i Schweiz, og det skønt jeg slet ikke ved, hvor Schweiz ligger. Jeg vil ikke gøre Dem ked af det, men det er ganske sikkert der, De har fået Deres sygdom. Ja, De skulle være helbredet! Det havde været meget bedre at lade Dem blive hos mig, jeg ville i hvert fald ikke have forvredet hovedet på Dem."

Fader Mouret rejste atter hovedet og afbrød hende ikke. Hun havde sat sig på jorden nogle skridt fra ham, for at komme til at se ham ind i øjnene. Hun fortsatte nu i en moderlig tone, henrykt over hans beredvillighed til at lytte:

"De har aldrig villet høre fader Caffins historie. Hver gang jeg er begyndt at tale om det, har De bedt mig tie stille. Jo, for ser De, fader Caffin havde haft en ubehagelig oplevelse hjemme i

Canteleu. Han var i alle tilfælde en from mand og havde et hjerte af guld. Men ser De, han var meget kræsen af sig, holdt af ting, der var fine og smukke. Så var der en pige, som satte sit net ud efter ham, en møllerdatter, hvis forældre havde sat hende i pension i Canteleu. Jo, det gik som det skulle, hvis De forstår, hvad jeg mener? Da sagen kom ud, blev hele egnen vrede på præsten. Folk forfulgte ham og kastede sten efter ham. Han tog sin tilflugt til Rouen og beklagede sig til ærkebiskoppen. Så blev han forflyttet hertil. Det var sandelig en streng nok straf for den stakkels mand at skulle leve i dette hul. Jeg har hørt om pigen sidenhen. Hun blev gift med en kreaturhandler og har det udmærket."

La Teuse var henrykt over endelig at have fået lov til at fortælle sin historie. At præsten sad sådan ganske ubevægelig så hun som en opmuntring til at fortsætte med sin sladder. Hun flyttede sig nærmere hen til ham og fortsatte:

"Den rare monsieur Caffin! Han var ikke stor på det over for mig, han talte ofte med mig om sin synd. Men han er i hvert tilfælde i Himlen, det svarer jeg for! Han kan sove roligt derude under græsset, for han gjorde aldrig noget menneske fortræd. Jeg kan ikke begribe, at folk skulle blive vrede på en præst, bare fordi han laver et lille fejltrin. Det er så naturligt. Smukt er det selvfølgelig ikke, det er noget urent, som nødvendigvis må vække Guds vrede. Men det er i hvert fald bedre at gøre dét end at give sig til at stjæle. Man skrifter, og så er den sag klar. Ikke også, hr. pastor, når man bare fortryder rigtigt, så bliver man alligevel salig?"

Fader Mouret havde ganske langsomt rettet sig op. Men en voldsom anstrengelse var det lykkedes ham at bekæmpe sin

angst. Stadig bleg sagde han med fast stemme:

"Man skal aldrig synde, aldrig, aldrig!"

"Nej, hør nu!" udbrød den gamle tjenestepige, "nu er De for stolt. Det er heller ikke smukt at være hovmodig. Hvis jeg var i Deres sted, ville jeg ikke være så stiv i det. Man kan vel tale om sin sygdom, i stedet for at holde mig uden for på den måde. De må jo hellere vænne Dem til adskillelsen, sådan lidt efter lidt! Men i stedet for tillader De ikke engang, at man nævner disse menneskers navne. De forbyder os at tale om dem, det er jo som om de var døde. Lige siden De kom tilbage, har jeg ikke turdet fortælle det mindste om dem. Men vil jeg tale, jeg vil sige, hvad jeg ved, for jeg ser nok, at det er denne tavshed, der gør Dem så nedtrykt."

Han så strengt på hende og hævede pegefingeren for at få hende til at tie.

"Jo," vedblev hun, "jeg har ofte nok hørt om de mennesker, meget ofte tilmed, og jeg vil fortælle, hvad jeg har hørt. Først og fremmest er pigen ked af det, lige så meget som De."

"Stille!" sagde fader Mouret og samlede alle sine kræfter for at rejse sig og gå.

La Teuse rejste sig også, hun spærrede ham vejen med sin vældige krops masse og udbrød vredt:

"Se nu bare! Nu går De allerede! Men De skal høre på mig. De ved jo nok, at jeg ikke ligefrem elsker de folk. Hvis jeg taler med Dem om dem, så er det for Deres eget bedste. Det påstås, at jeg er skinsyg. Men jeg har fået ind i hovedet, at jeg skal bringe Dem med mig derud en dag. Jeg vil være med Dem, så De ikke behøver at være bange for at gøre noget forkert … Vil De det?"

Han gjorde en afvisende gestus og sagde med et roligt udtryk:

"Jeg har ikke lyst til noget, jeg ved ingenting … Vi har højmesse i morgen. Alteret må gøres klart."

Dermed beredte han sig på at gå, og tilføjede med et smil:

"Vær blot ikke urolig, min kære La Teuse. Jeg er stærkere, end De tror. Jeg vil helbrede mig selv." Og han gik med højt hævet hoved og et roligt ansigtsudtryk; han havde besejret sine følelser. Hans præstekjole raslede sagte mod rabatterne af timian langs havegangen. La Teuse, som var blevet stående på samme sted, tog sin skål og sin træske op igen. Hun tyggede nogle ord mellem tænderne og lod dem følges af vældige skuldertræk.

"Han gør sig til, han bilder sig ind at være skabt anderledes end andre mænd, bare fordi han er præst. Han er da velsignet hårdnakket. Jeg har kendt andre, som man ikke behøvede at lokke så længe. Han er jo i stand til at knuse sit eget hjerte, som man slår en loppe ihjel. Det er hans fromhed, som giver ham den kraft."

Da hun kom ind i køkkenet, så hun fader Mouret stå ved hegnet til baggården. Desirée have fået ham til at blive stående der, for at han skulle mærke hvor tung en kapun var, som hun havde fedet op i nogle uger. Han medgav villigt, at den var meget tung, og det store barn lo fornøjet.

"Kapunerne knuser også deres hjerter ligesom en loppe," mumlede La Teuse vredt, "de har sine grunde til at være så dydige … Så er der ingen ære ved at leve som en helgen."

4

Fader Mouret holdt sig hjemme i præstegården. Han undgik de lange spadsereture, han havde plejet at tage, før han blev syg. Artauds solstegte jord, den glødende dal, hvor kun krogede vinstokke voksede, gjorde et foruroligende indtryk på ham. Han havde prøvet at gå ud et par gange om morgenen for at læse i sit breviarium på vejen, men han havde ikke forladt byens område, han var gået hjem igen, plaget af lugten, solskinnet, den vidstrakte udsigt. Først om aftenen, når det blev køligt, vovede han at tage nogle skridt udenfor kirken, i alleen, som gik hen til kirkegården. Han følte et behov for at foretage sig *noget*, som han ikke vidste, hvordan han skulle tilfredsstille, og for at få noget at lave, havde han fundet på, at han om eftermiddagene kunne klistre papir for de ituslåede kirkevinduer. I otte dage stod han på en stige og var meget omhyggelig med at sætte papirsruderne nøjagtigt på plads; han klippede papiret så nøjagtigt, som gjaldt det det fineste håndarbejde, og påførte limen jævnt og uden klumper.

La Teuse stod nedenfor stigen og passede på. Desirée beklagede sig og erklærede, at man ikke måtte dække alle ruderne til, så spurvene ikke kunne komme ind, og for ikke at få hende til at græde, glemte præsten et par ruder i hvert vindue. Da denne reparation var afsluttet, kom han på den tanke at reparere på kirken uden at behøve tilkalde hverken murer, tømrer eller maler. Han ville gøre alt selv. Dette legemlige arbejde morede ham, sagde han, det gav ham kræfterne tilbage. Onkel Pascal opmuntrede ham, hver gang han kom til præstegården, og forsikrede ham, at denne motion

var bedre en alverdens medikamenter. Fader Mouret fyldte alle hullerne i væggene med mørtel, sømmede altrenes løse brædder fast, rev farve for at male prædikestolen og skriftestolen. Det var en stor begivenhed; man talte om det i to miles omkreds. Bønderne kom derhen og stillede sig med hænderne på ryggen og gloede på præsten, mens han arbejdede. Han stod med et blåt forklæde om livet og arbejdede, til han blev træt i armene, og det hårde arbejde blev et påskud for ham til ikke at gå ud. Han henlevede sine dage mellem mørtel og mursten, mere rolig end før, næsten glad; han glemte den ydre verden, træerne, solskinnet, den lune vind, som havde forvoldt ham uro.

"Hr. pastoren må gøre, hvad han har lyst til, så længe det ikke koster kommunen noget," sagde gamle Bambousse grinende, når han kom ind om aftenen for at se, hvordan arbejdet skred frem.

Fader Mouret gjorde på denne måde kål på sin opsparing fra seminariet. Det var for resten forskønnelser, hvis naive klodsethed man kun kunne trække på smilebåndet ad. At mure blev han snart træt af. Han nøjedes med at kalke kirken, så langt han kunne nå. La Teuse rørte hvidtekalken sammen for ham. Da hun bemærkede, at man også burde reparere præstegården, som vist nok ellers ville falde sammen om ørerne på dem, svarede han, at det kunne han ikke, det krævede en håndværker, og dette gav anledning til en voldsom strid mellem dem. Hun råbte, at det var dumt at gøre sig så meget besvær med en kirke, hvor ingen skulle sove om natten, eftersom der jo fandtes soveværelser lige i nærheden, hvor man sikkert ville finde dem døde en skønne dag, knust under det nedfaldne tag.

"For mit eget vedkommende," brummede hun, "vil jeg snart gå hen og lægge mig bag alteret. Jeg er for bange om natten."

Da der ikke var mere kalk tilbage, holdt hun op med at tale om præstegården. Men hun gerådede i henrykkelse, da hun så præsten male. Det var det smukkeste af alt det, han lavede. Han havde sømmet brædder over hullerne hist og her, og nu morede han sig med at oversmøre lapperne med en smuk gul farve ved hjælp af en grov børste. Børsten gik så langsomt frem og tilbage, det var som han blev vugget, det virkede søvndyssende på ham, og han stod der i flere timer uden at tænke, og fulgte de fede farvestriber. Da alt var blevet gult: skriftestolen, alterforhøjningen, ja selv urkassen, vovede han at forsøge at marmorere højalteret. Siden blev han mere modig og malede det helt om. Højalteret var smukt, i hvidt, gult og blåt. Folk, der ikke havde været til messe i halvtreds år, kom i stimevis for at se.

Nu var malingen tør. Fader Mouret manglede blot at indramme træpanelerne med en brun kant. Han begyndte på dette arbejde allerede om formiddagen, og ville være færdig om aftenen, for i morgen var der højmesse, som han havde mindet La Teuse om. Hun ventede på at få lov til at gøre alteret i orden; hun havde allerede stillet lysestagerne, sølvkorset, porcelænsvaserne med kunstige blomster og dugen med kniplingskanterne, som var i brug ved særlig højtidelige lejligheder, på plads på kredensbordet. Men det var så svært at male de fine kanter ordentligt, at han måtte blive ved til langt ud på aftenen. Da han tog det sidste strøg med penslen, var det mørkt.

"Det bliver alt for smukt," sagde en barsk stemme fra det grå tusmørke, som fyldte kirken.

La Teuse, som var faldet på knæ for bedre at kunne holde øje med punselen, fo'r sammen af forskrækkelse.

"Åh, det er broder Archangias," sagde hun og drejede hovedet. "De er kommet gennem sakristiet. Jeg blev helt overrasket, jeg syntes, stemmen kom op gennem gulvet."

Fader Mouret fortsatte sit arbejde efter at have hilst på munken med en hovedbøjning. Denne stod tavs med sine store hænder foldede over præstekjolen. Han trak på skuldrene, da han så, hvor nøje præsten var med at få kanterne lige, og sagde igen:

"Det bliver alt for smukt."

La Teuse, som var helt i ekstase, fo'r sammen igen.

"Du godeste," udbrød hun, "jeg havde allerede glemt, at De var der! De kunne gerne rømme Dem, før De taler. De har jo en stemme, som kommer over én på en gang, ligesom det var et spøgelse."

Hun rejste sig og gik et par skridt tilbage for at beundre præstens arbejde.

"Hvorfor er det for smukt?" spurgte hun. "Intet er for smukt, når det gælder Vorherre. Hvis pastoren havde haft guld, ville han have malet med guld."

Da præsten var færdig, skyndte hun sig at skifte dugen, men passede nøje på ikke at ødelægge malingen. Så stillede hun korset, lysestagerne og vaserne symmetrisk op. Fader Mouret var gået hen og havde stillet sig ved siden af broder Archangias ved træskranken, som skilte koret fra kirken. De vekslede ikke et ord, de så på sølvkorset, som i det tiltagende tusmørke

endnu kastede lyspletter på den korsfæstedes fødder, venstre side og højre tinding. Da La Teuse var færdig, kom hun ned til dem og sagde triumferende:

"Er det måske ikke smukt? De skal få at se, hvor mange der kommer til messen i morgen! De hedninger kommer ikke til Vorherre, hvis de ikke mener, han er rig. Nu må De gøre det samme med den hellige jomfrus alter, hr. pastor."

"Spild af penge," brummede broder Archangias.

Men så blev La Teuse ærgerlig. Da fader Mouret stadig tav, førte hun dem begge med sig over til den hellige jomfrus alter, skubbede dem, trak dem ved deres præstekjoler.

"Se dog! Det stikker alt for meget af nu, hvor højalteret et blevet smukt. Man kan ikke engang se, om det nogensinde har været malet. Det hjælper ikke, at jeg tørrer det af om morgenen, træet holder fast på støvet. Det er sort og grimt. Ved De, hvad folk vil sige, hr. pastor? Man vil sige, at De ikke elsker den hellige jomfru."

"Og hvad så?" spurgte broder Archangias.

La Teuse var ved at kvæles.

"Hvad så?" svarede hun. "Det ville jo være en synd! Alteret er som en af de glemte grave på kirkegården. Hvis jeg ikke var her, ville edderkopperne spinde deres net på det, og der ville vokse mos over det hele. Nu og da, når jeg har en buket i overskud, giver jeg den til den hellige jomfru. I gamle dage var alle blomsterne i haven hendes."

Hun gik hen til alteret og tog to visne buketter, der var blevet glemt på trinnet.

"De kan se, det er ligesom på kirkegården," fortsatte hun og kastede dem for fødderne af fader Mouret.

Han tog dem op uden at svare. Det var nu blevet helt mørkt. Broder Archangias stødte mod stolene og var ved at falde. Han bandede og mumlede et par sætninger, hvori navnene på Jesus og Maria ofte kunne høres. Da La Teuse, som var gået ud efter en lampe, kom ind i kirken, spurgte hun præsten:

"Jeg skal altså bære malingen og penslerne op på loftet?"

"Ja," svarede han, "det er færdigt. Hvad det andet angår, må vi se senere hen."

Hun gik foran og tog alting med sig, men hun tav, for hun var bange for at sige for meget. Fader Mouret gik med de tørre buketter i hånden, og idet de gik forbi baggården, råbte broder Archangias til ham:

"Smid dem dog fra Dem!"

Præsten gik endnu nogle skridt med bøjet hovet, så smed han blomsterne over gærdet på møddingen.

5

Munken, som allerede havde spist, sad overskrævs på en omvendt stol, mens præsten spiste sin middag. Lige siden denne var kommet tilbage til Artaud, indfandt munken sig på denne måde næsten hver aften i præstegården. Aldrig havde han været mere påtrængende. Hans grove sko trampede i gulvet, hans stemme tordnede, han slog knytnæverne i møblerne, mens han fortalte, hvordan han havde givet småpigerne ris om formiddagen, eller sammenfattede sine moralske grundsætninger i formler så stive som den stok, han brugte til at prygle med. Når han blev træt af dette, fandt han på spille kort med La Teuse. De spillede Krig i en uendelighed, for La Teuse havde aldrig kunnet lære sig noget andet spil. Fader Mouret, som smilede, når de første kort rasende blev smidt på bordet, sank efterhånden dybt hen i drømmeri, og i timevis sad han så ganske fraværende, mens broder Archangias kastede mistroiske blikke hen mod ham.

Den aften var La Teuse i så dårligt humør, at hun talte om at gå i seng, så snart der var dækket af. Men munken ville spille. Han slog hende på skulderen og satte hende endelig så voldsomt ned, at det knagede i stolen. Han var allerede ved at blande kortene. Desirée, som afskyede ham, var forsvundet med sin dessert, som hun næsten hver aften tog med sig op for at spise den i sengen.

"Jeg vil have de røde," sagde La Teuse.

Kampen begyndte. Først tog La Teuse nogle høje kort fra munken. Så kom der to esser på bordet samtidig.

"Krig!" råbte hun med heftig sindsbevægelse.

Hun spillede en nier ud og var ganske bestyrtet, men da munken kun svarede med en syver, tog hun triumferende kortene til sig. Efter en halv times tid havde spillet jævnet sig, og efter tre kvarter var det hende, der tabte et es. Knægte, damer og konger hvirvlede rundt mellem hinanden, det var et frygteligt blodbad.

"Det var i sandhed et herligt parti!" sagde broder Archangias og vendte sig mod fader Mouret.

Men han så, at denne var fuldstændig fraværende og sad med et adspredt smil på læberne. Han hævede stemmen brutalt:

"Nåda, hr. pastor, De ser ikke på os? Det er ikke særlig høfligt. Vi spiller jo kun for Deres skyld. Vi prøver at live Dem lidt op. Kom, se nu på spillet. Det er bedre end at sidde og drømme. Hvad grublede De nu over igen?"

Præsten fo'r sammen. Han svarede ikke, han prøvede at følge med i spillet og blinkede søvnigt. De fortsatte stædigt med deres spil. La Teuse vandt sit es tilbage, men tabte det igen. Nogle aftener kunne de blive ved i fire timer og kæmpe om esser på den måde, og ofte gik de tilmed til ro, endnu rasende over ikke at kunnet få overtaget over den anden.

"Åh, det var også rigtigt!" råbte La Teuse pludselig; hun var dødsens bange for at tabe. "Pastoren skulle jo ud her i aften. De lovede Fortune og Rosalie at komme og velsigne deres sovekammer, som det er brugeligt. Skynd Dem, hr. pastor! Munken følger med Dem."

Fader Mouret havde allerede rejst sig og taget sin hat. Men broder Archangias slap ikke kortene.

"Skidt med det!" udbrød han ærgerlig, "hvad tjener det til at velsigne den svinesti? Det er jo alligevel kønne ting, de bedriver

i deres soveværelse Endnu en skik, De burde afskaffe. En præst behøver ikke at stikke næsen i sengen hos de nygifte. Bliv her og lad os afslutte partiet. Det er bedre."

"Nej," sagde præsten, "jeg har lovet det. De rare mennesker kunne blive stødte. Bliv De bare her og afslut Deres parti, mens De venter på mig."

La Teuse blev meget urolig og så på broder Archangias.

"Ja, jeg bliver i hvert fald her!" udbrød denne. "Det er virkelig alt for tåbeligt."

Men fader Mouret havde næppe åbnet døren, førend han rejste sig for at følge med, idet han heftigt kastede kortene fra sig. Han vendte sig om og sagde til La Teuse:

"Jeg ville have vundet. Lad kortene være, som de er. Vi fortsætter spillet i morgen."

"Nej, nu er de blevet blandet," svarede den gamle, som havde skyndt sig at rode dem sammen. "Tror De måske, jeg vil lægge Deres kort i en glasklokke? For resten kunne jeg have vundet, jeg havde et es mere."

Broder Archangias indhentede med et par lange skridt fader Mouret på den smalle gangsti, der førte ned til Artaud. Han havde sat sig for at våge over ham. Han omgav ham med et uafladeligt spioneri, fulgte ham overalt, lod en af sine skoledrenge følge efter ham, når han ikke selv kunne. Han sagde med sin forfærdelige latter, at han var "Vorherres politi".

Og præsten lod virkelig til at være en forbryder, fængslet i den sorte skygge af munkens kjole, en forbryder, som man mistror, som man anser for at være svag nok til at falde tilbage i sin synd, hvis man lader ham ude af syne et øjeblik. Han vogtede med samme iver som hos en jaloux gammeljomfru,

med den ængstelige nidkærhed hos en fangevogter, som går lige til at skygge for den mindste flig af himmelen, den fangne måtte kunne se gennem et hul. Broder Archangias var der til stadighed, rede til at lukke solen ude, at hindre den mindste duft i at snige sig ind, at mure fangehullet så omhyggeligt til, at intet udefra kunne trænge ind. Han holdt øje med præstens mindste svaghed, læste en vag tanke i hans øjnes glans og knuste den med et ord, uden nåde, som et væmmeligt dyr. Den andens tavshed, hans smil, hans bleghed, hans lemmers skælven, alt tilhørte ham. For resten undgik han at tale rent ud om præstens synd. Hans blotte nærvær var en bebrejdelse. Den måde, hvorpå han udtalte visse ord, gjorde dem til piskeslag. Han lagde i en enkelt gestus al den urenhed, han spyttede ud over synden. Ligesom en bedragen ægtemand, som tugter sin hustru med blodige antydninger, hvis ondskab han alene nyder, talte han ikke åbent om scenen i Paradiset, han nøjedes med at fremmane den med et enkelt ord for i kritiske øjeblikke at kue dette oprørske kød. Også han var blevet bedraget af denne præst, som havde sølet sig til med sit kyskhedsbrud, brudt sine eder, var kommet hjem fuld af forbudte kærtegn, hvis lugt allerede på lang afstand havde forbitret afholdenheden hos denne buk, der aldrig selv havde fået lov til at tilfredsstille sin brunst.

Klokken var næsten ti. Byen sov, men i den anden ende, hen ad møllen til, hørtes larm fra et af husene, som var stærkt oplyst. Bambousse havde afstået et hjørne af huset til sin datter og svigersøn, men beholdt de bedste værelser for sig selv. Man var ved at drikke et afskedsglas, mens man ventede på præsten.

"De er fulde," brummede broder Archangias. "Hører De, hvordan de vælter sig i skidtet?"

Fader Mouret svarede ikke. Det var en herlig mørkeblå nat med et månelys, som forvandlede dalen i det fjerne til en sovende sø. Han sagtnede sine skridt, som om dette milde, glitrende lys havde svøbt ham i et sødt velvære; han standsede endog for at se på nogle lyse områder med en vellystig gysen, som når man nærmer sig et kølende vand. Munken vedblev at gå med lange skridt, skændte på ham og råbte efter ham:

"Kom nu – det er ikke sundt at løbe rundt på landevejene på denne tid. De ville have det bedre i Deres seng."

Men pludselig, ved indgang til landsbyen, standsede han midt på vejen. Han så op ad bakkerne, hvor hjulsporenes hvide linjer fortabte sig i fyrretræernes sorte skygger. Han knurrede som en hund, der vejrer fare.

"Hvem er det, der kommer deroppe fra så sent?" mumlede han.

Præsten, som hverken hørte eller så noget, skyndte på ham.

"Nej, vent, der kommer han," vedblev broder Archangias ivrigt. "Han er lige drejet om hjørnet. Se, månen skinner på ham. Nu ser man ham tydeligt. Det er en høj mand med en stok."

Efter en kort tavshed fortsatte han med hæs stemme, halvkvalt af raseri:

"Det er ham, det er den usling – jeg mærkede det nok!"

Da manden, som kom gående, var nået nedenfor bakken, genkendte fader Mouret Jeanbernat. Trods sine firs år satte den gamle hælene så hårdt i jorden, at hans grove, jernbeslåede sko lavede gnister mod vejens flinteskærver. Han gik rank som en

eg, uden at bruge stokken, som han bar på skulderen som et gevær.

"Å, den helvedhund!" fnysede munken, der stod som naglet til stedet. "Den Onde selv kaster afgrundens gnister under hans fødder."

Præsten var ganske forvirret og opgav håbet om at kunne få sin følgesvend til at komme videre; han vendte derfor ryggen til for at fortsætte sin vej, i håb om endnu at kunne nå at undgå Jeanbernat ved skyndsomt at begive sig til Bambousses hus. Men havde ikke gået fem skridt, før han hørte den gamles spottende stemme bag sin ryg.

"Hr. pastor, vent på mig. Er De bange for mig? "

Og da fader Mouret standsede, gik han hen til ham og fortsatte:

"For pokker, Deres præstekjole er ikke særlig bekvem, den forhindrer Dem i at løbe. Og selv om det er mørkt, genkender man Dem på lang afstand. Der oppe på bakken tænkte jeg: 'Nej se, der går jo den lille præst.' Å ja, jeg har stadig gode øjne. De kommer aldrig mere og hilser på os?"

"Jeg har haft så meget at lave," mumlede præsten ganske bleg.

"Ja, ja, vi har jo alle sammen vores frihed. Jeg siger det også bare for at vise Dem, at jeg ikke er vred på Dem, fordi De er præst. Vi vil slet ikke tale om Deres Vorherre, det er mig ganske ligegyldigt. Den lille tror, at det er mig, som forhindrer Dem i at komme tilbage. Jeg har svaret hende: 'Præsten er dum.' Og det er min oprigtige mening. Jeg åd Dem jo ikke, mens De var syg. Jeg gik ikke en gang op og hilste på Dem … vi har alle vores frihed."

Han talte med sin sædvanlige sorgløse ligegyldighed og lod, som om han ikke havde bemærket broder Archangias.

Men da denne udstødte en truende grynten, sagde han:

"Har De Deres gris med Dem, når De er ude og gå, pastor?"

"Vent bare, bandit!" hylede munken og truede med knytnæven.

Jeanbernat løftede stokken og lod nu, som han genkendte ham.

"Ned med poterne!" skreg han. "Nå, er det dig, din munkekøter? Jeg burde have genkendt dig på lugten. Vi to har en høne at plukke med hinanden. Jeg har svoret på at komme og skære ørerne af dig i din skole. Det vil more børnene, som du forgifter."

Munken trak sig tilbage for stokken og mumlede en hel hoben skældsord. Han stammede, kunne ikke få ordene frem.

"Jeg sætter politiet på dig, din morder! Du har spyttet på kirken, jeg har selv set det. Du gør folk dødssyge blot ved at gå forbi deres døre. I Saint-Eutrope tabte en pige sit barn, fordi du tvang hende til at tygge på en indviet hostie, som du havde stjålet. I Béage har du gravet døde børn op og båret dem hjem på ryggen for at bruge dem til dine djævelske kunster. Det er noget, alle og enhver ved, din skurk! Du er en vederstyggelighed for hele egnen. Den, der kvæler dig, gør sig fortjent til saligheden med det samme."

Den gamle hørte klukleende på ham, mens han svingede stokken som et hjul. Mellem to skældsord fra den anden sagde han halvhøjt:

"Det er rigtigt, giv bare los, din hugorm! Jeg skal lige straks varme dine rygstykker."

Fader Mouret ville gribe ind. Men broder Archangias skubbede ham til side med ordene:

"De holder med ham, gør De! Har han ikke fået Dem til at træde korset i støvet? Benægt det, hvis De kan!"

Så vendte han sig atter til Jeanbernat:

"Du må rigtig have grinet, din satan, da du fik en præst i kløerne! Må Himmelen knuse dem, der hjalp dig med den helligbrøde! Hvad lavede du om natten, mens han sov? Du kom og smurte hans tonsur med dit spyt, for at hans hår skulle vokse hurtigere. Du pustede på hans hage og hans kinder, så at hans skæg voksede en hel tomme på en nat. Du gned hele hans legeme med dit djævelskab, du blæste ham en hunds raseri i munden, du gjorde ham løbsk – og så forvandlede du ham til et dyr, din satan."

"Han er dum," sagde Jeanbernat og lagde atter sin stok over skulderen. "Han keder mig."

Munken blev modigere, han gik frem og stak den knyttede næve op i næsen på den anden.

"Og din horetøs!" skreg han. "Det er dig, der har lagt hende nøgen i præstens seng!"

Men nu gav han hyl fra sig og sprang tilbage. Den gamle havde givet ham et vældigt slag over ryggen med sin stok, så den sprang tilbage. Han trak sig endnu længere tilbage, greb fra en bunke sten i vejkanten en flintesten så stor som to knytnæver og slyngede den mod Jeanbernats hoved. Denne ville have fået kløvet hovedet, hvis han ikke havde bukket sig. Munken løb hen til den næste varde, bøjede sig, samlede sten op. Og så gik det fra den en stenbunke til den anden i en frygtelig kamp. Stenene haglede ned. Det klare måneskin gjorde skyggerne skarpe.

"Ja, du har lagt hende i hans seng," gentog munken ude af sig selv, "og du havde lagt et krucifiks under madrassen, så det kunne blive besmittet … Ha, ha, du er nok overrasket over, at jeg ved det hele! Du venter dig vist et eller andet monster af den parring. Du gør hver morgen Helvedets tretten tegn over tøsens mave, for at hun skal føde Antikrist. Det er Antikrist, du længes efter, din bandit! Se her – måtte denne sten gøre dig enøjet!"

"Og måtte denne fylde din mund, din slyngel af en munk!" svarede Jeanbernat, som var blevet helt rolig igen. "Hvor er han dum at høre på, det kreatur, med sine historier! Er det nødvendigt at knuse skallen på dig for at jeg kan få lov at komme videre? Er det din kristendom, der har forvredet din hjerne?"

"Min kristendom! Vil du lære den kristendom, der passer bedst til sådanne fortabte væsener som dig? Ja, jeg skal lære dig at gøre korsets tegn. Den her er for Gud fader, denne er for Guds søn og denne for den helligånd … jaså, du står stadig oprejst? Vent, vent! … Her har du Amen!"

Han smed en mængde småsten som et kardæskskud. Jeanbernat blev ramt på skulderen, slap stenene, som han havde i hånden, og gik roligt fremad, mens broder Archangias tog to nye håndfulde sten i bunken og stønnende udbrød:

"Jeg vil ødelægge dig. Det er Gud, der ønsker det, Gud er i min arm."

"Kan du tie stille?" sagde den gamle mand og greb ham i nakken.

Der var nu en kort brydekamp på den månebelyste landevej. Når præsten fandt, at han var den svageste, prøvede han at bide. Men Jeanbernats udtørrede arme var som sammensnoede

reb, der bandt ham så hårdt, at han følte knuderne trænge ind i sit kød. Han tav, var nær ved at kvæles, og forsøgte at udtænke et eller andet lumsk kneb. Nu havde den gamle fået ham under sig og sagde spottende:

"Jeg har lyst til at brække din arm for at ødelægge din Gud. Du kan jo se, at din Gud ikke er den stærkeste. Det er mig, der ødelægger dig. Nu vil jeg skære ørerne af dig. Du har været meget for umulig ..."

Han tog ganske rolig en kniv op af lommen. Fader Mouret, som flere gange forgæves havde kastet sig ind mellem de kæmpende, tiggede og bad så ivrigt, at han til sidst fik ham til at gå på at udskyde operationen til en anden gang.

"De tager fejl, pastor," sagde han. "Den fyr har brug for en åreladning. Men siden De tager sådan på veje, vil jeg vente. Jeg møder ham nok en anden gang i en eller anden afkrog ..."

Da munken udstødte en grynten, afbrød han og skreg til ham:

"Rør dig ikke, eller jeg skærer ørerne af dig med det samme!"

"Men De sidder jo på hans bryst," sagde præsten. "Rejs Dem dog, så han kan trække vejret."

"Næh nej, så ville han bare begynde forfra på sine kunster. Jeg slipper ham, når jeg går ... Ja, det var det, jeg ville sige til Dem, pastor, da denne skurk trængte sig ind mellem os, at De er velkommen derude. Den lille giver sig selv skylden, ved De nok. Jeg skændes ikke med hverken hende eller min salat. De kan få lov at vokse ... Det er kun sådanne idioter som den munk her, der ser noget ondt i det ... Hvor har du set noget ondt, din slyngel? Det er dig selv, der finder på det, dit lede kreatur!"

Han rystede munken endnu engang.

"Lad ham komme op," bad fader Mouret.

"Straks. – Den små har ikke været rask på det seneste. Jeg bemærkede det ikke, men hun har selv sagt det til mig. Jeg ville derfor gå hen og tale med Deres onkel Pascal i Plassans. Sent om aftenen er der jo så fredeligt på vejene, man møder ingen … Ja, ja, den små har det ikke godt."

Præsten kunne ikke få et ord frem. Han sænkede hovedet og kunne knap nok stå oprejst.

"Hun var så glad for at passe dig," fortsatte den gamle mand. "Jeg hørte hende le, mens jeg sad der og røg min pibe. Og det var nok for mig. Det er med pigerne som med tjørnebuskene: det eneste de kan er at blomstre. Ja, kom og besøg os, hvis De har lyst. Det kunne måske more den små. God nat, pastor."

Hen rejste sig langsomt, men holdt munken fast om håndleddene, for han frygtede en eller anden lumsk streg. Derpå gik han bort, med lange, faste skridt, uden at vende sig om.

Munken kravlede tavs hen til stenvarden. Han ventede, til den gamle var nået et stykke bort. Så begyndte han atter at kaste sten med begge hænder som en rasende. Men stenene faldt på landevejens støv. Jeanbernat værdigedes ikke længere at blive vred, han gik rank som et træ ind i den fredfyldte nats mørke.

"Den fortabte skabning! Satan giver ham kraft!" gispede broder Archangias og kastede endnu en sten. "En gammel mand, som man burde kunne knuse med en næsestyver! Han er hærdet i Helvedets ild. Jeg følte hans kløer."

I sit afmægtige raseri trampede han på de spredte sten. Men pludselig vendte han sig til fader Mouret.

"Det er Deres skyld!" råbte han. "De burde have hjulpet mig, sammen kunne vi har kvalt ham."

I den anden ende af byen var larmen tiltaget i Bambousses hus. Man hørte tydeligt glassene slå i takt i bordet. Præsten satte sig igen i bevægelse, uden at løfte hovedet, og satte kursen mod det stærkt oplyste vindue. Munken fulgte efter ham som en sort skygge, med kjolen dækket af støv og en hudafskrabning på den ene kind fra en sten. Efter en tids tavshed sagde han med sin hårde stemme:

"Går De derhen?"

Da fader Mouret ikke svarede, vedblev han:

"Pas på! De falder tilbage i synden. De behøvede blot at se den karl, for at alle Deres verdslige følelser vågnede igen. Jeg så Dem i måneskinnet, bleg som en pige. Pas på, hører De! Denne gang vil Gud ikke tilgive Dem. De ville hjælpeløst synke ned i skidtet! Å, denne urenlighed, det er dette urene begær, der behersker Dem!"

Da hævede præsten endelig ansigtet. Han græd stille, og sagde i en hjerteskærende tone:

"Hvorfor taler De sådan til mig? De er jo altid i nærheden, De kender mine uophørlige kampe. Tvivl ikke på mig, lad mig få lov at beholde min styrke til at overvinde mig selv."

Disse jævne ord, vædede med tavse tårer, havde i den stille nat en slags sublim smerte, så endog broder Archangias, trods sin brutalitet, følte sig rørt. Han sagde ikke et ord mere, han rystede sin kjole for støv og tørrede sin blødende kind. Da de kom til Bambousses hus, ville han ikke med ind. Han satte sig nogle skridt borte på en kærre, der stod med bunden i vejret, og ventede tålmodig som en hund.

"Der har vi præsten!" råbte familierne Bambousse og Brichet, som sad til bords.

Og man fyldte glassene på ny. Fader Mouret måtte også tage et. Der havde ikke været nogen bryllupsmiddag. Men om aftenen, efter middagen, havde man stillet en damejeanne-flaske på halvtreds liter på bordet, som det gjaldt om at tømme, inden man gik til ro. De var ti, og Bambousse kunne allerede løfte damejeannen med én hånd, og der kom kun en tynd stråle ud. Rosalie var meget munter og lod den lille dyppe hagen i sit glas, mens den lange Fortune gjorde kunster, han løftede stole op med tænderne. Alle gik ind i soveværelset. Skik og brug forlangte, at præsten drak den vin, man havde hældt op til ham. Det var, hvad man kaldte at velsigne soveværelset. Det gav lykke, det forhindrede ægtefællerne i at komme op at toppes. I monsieur Caffins tid var det gået muntert til, for den gamle præst holdt af at spøge, han var ligefrem berygtet for sin måde at tømme glasset uden at efterlade en dråbe på bunden, så meget mere, som kvinderne i Artaud påstod, at hver dråbe, der blev tilbage i glasset, betød et kærlighedsår mindre for ægtefællerne. Men med fader Mouret spøgte man ikke så højlydt. Han drak alligevel en slurk, hvilket lod til at smigre Bambousse vældigt. Gamle mutter Brichet kiggede med en sur mine på glassets bund, hvor der var lidt vin tilbage. En gammel onkel, som var landbetjent, stod ved sengen og kom med nogle temmelig saftige morsomheder, som Rosalie lo højt ad; hendes mand havde skubbet hende hen til sengekanten mens han spøgte med hende og kærtegnede hende. Da de alle sammen hver for sig havde sagt en eller anden spøgefuldhed, gik hun tilbage i stuen igen. Der havde Vincent og Catherine stået alene

tilbage. Vincent var stået op på en stol, løftede med begge arme den vældige damejeanne, og tømte, hvad der var tilbage i den ned i Catherines gabende mund.

"Tak, hr. pastor," sagde Bambousse, da han fulgte præsten ud. "Ja, nu er de gift, og så er De vel tilfreds. De skal nok komme til at læse både *Pater Noster* og *Ave* i nat! God nat og sov godt, hr. pastor."

Broder Archangias rejste sig langsomt fra vognen.

"Måtte Djævelen kaste glødende kul mellem dem, så de bliver fortabte!" mumlede han.

Han åbnede ikke munden yderligere, han fulgte fader Mouret tilbage til præstegården. Der ventede han, til han havde set ham lukke og låse døren, og gik så hurtigt sin vej; men han vendte sig et par gange undervejs for at overbevise sig om, at præsten ikke kom ud igen. Da fader Mouret kom ind på sit værelse, kastede han sig fuldt påklædt på sin seng med hænderne for ørerne og ansigtet i puden for at slippe for at høre og se. Han faldt i søvn og sov tungt.

6

Den følgende dag var en helligdag. Da Korsmesse faldt på en søndag, ville fader Mouret fejre den med særlig glans. Han var blevet grebet af en overordentlig nidkærhed for korset; han havde udskiftet statuetten af den ubesmittede jomfru på sit værelse med et stort, sort trækrucifiks, foran hvilket han tilbragte mange timer i bøn. At han havde rejst korset foran sig, over alt andet, i en glorie, som det eneste mål for hans liv, gav ham styrke til at lide og kæmpe. Han drømte, at han blev naglet til det i Jesus' sted, blev tornekronet, fik hænder og fødder gennemborede, fik et åbent sår i siden af et romersk spyd. Hvor fejt af ham at vove at beklage sig over et indbildt sår, når hans Gud blødte dér på korset med forløsningens smil på sine læber! Men hvor ynkeligt det end var, bragte han sit sår som et brændoffer og gled efterhånden over i ekstase, indbildte sig, at blodet virkelig strømmede fra hans pande, hans lemmer, hans bryst. Det var øjeblikke af lettelse, al hans urenhed forsvandt gennem disse sår. Han rettede sig op med en martyrs heltemod, han ønskede sig de frygteligste pinsler, for at udholde dem uden det mindste tegn på smerte.

Allerede ved daggry lå han på knæ foran korset. Og nåden kom til ham, rigelig som morgenduggen. Det kostede ham ingen anstrengelse, han behøvede kun at bøje sine knæ for at modtage den i sit hjerte og føle, hvordan den sødt trængte ham helt ind i marv og ben. I går aftes havde han vredet sig i dødsvånde, uden at den var kommet. Den kunne længe være døv for hans fortvivlede klage, men ofte kom den til hans hjælp, når han ikke længere vidste noget andet middel end at folde

hænderne som et barn. I dag var det en velsignelse, en absolut hvile, en uindskrænket tro. Han glemte de foregående dages kval. Han hengav sig helt til korsets triumferende glæde. En jernrustning lukkede sig om hans skuldre, så uigennemtrængelig, at intet våben i verden bed på den. Da han kom ned, gik han som en mand, der var opfyldt af en stolt sejrsglæde. La Teuse blev overrasket og hentede Desirée, for at han kunne sige god morgen til hende. Begge kvinderne slog hænderne sammen og råbte, at han ikke havde set så rask ud det sidste halve år.

I kirken under højmessen genfandt præsten helt og holdent sin Gud. Det var længe siden, han havde nærmet sig alteret med en sådan bevægelse. Han måtte beherske sig for ikke at briste i gråd, som han lå der med læberne trykket mod alterdugen. Det var en højtidelig højmesse. Rosalies onkel, landbetjenten, sang med en voldsom basstemme, så at det drønede som dybe orgeltoner under de lave hvælvinger. Vincent var klædt i en alt for stor messeskjorte, som havde tilhørt fader Caffin, og svingede et gammelt røgelseskar af sølv; han morede sig vældigt over kædernes raslen, svingede det ekstra voldsomt for at få megen røg, og vendte sig om for at se efter, om der ikke var nogen, der kom til at hoste af røgen. Kirken var næsten fuld. Man ville se præstens malerier. Bondekonerne så henrykte ud, for det lugtede rart; mændene stod længst væk under galleriet og nikkede bifaldende, hver gang kirkesangeren ramte en rigtig skinger tone. Gennem vinduerne strømmede morgenens stærke sollys, som blev dæmpet af papirsruderne, og bredte over de nykalkede mure store, livlige lysflader, hvorover skyggerne af kvindernes hatte flagrede som store sommerfugle.

Selv de kunstige buketter, som stod på alterets trin, havde en fugtig friskhed som hos naturlige, nyplukkede blomster. Idet præsten vendte sig om for at velsigne menigheden, følte han sig dobbelt rørt over at se kirken så smuk, så fuld, så badet i musik, røgelse og lys.

Efter offertoriet gik der en mumlen gennem mængde af bønderkoner. Vincent, som nysgerrigt så op, var lige ved at spilde alle røgelseskarrets gløder ud over præstens messehagel. Og da denne så strengt på ham, ville han undskylde sig og hviskede:

"Hr. pastorens onkel kom netop ind ..."

Længst væk i kirken, ved en af de tynde træsøjler, der bar galleriet, så fader Mouret doktor Pascal. Denne havde ikke sit sædvanlige, godmodigt spottende smil. Han havde blottet sit hoved og stod der alvorlig og dyster, og fulgte messen med tydelig utålmodighed. Synet af præsten ved alteret, hans andagt, hans langsomme gestus og den fuldstændige ro i hans udtryk lod til lidt efter lidt at ophidse ham endnu mere. Han kunne ikke vente på, at messen sluttede. Han gik ud og begyndte at gå frem og tilbage mellem sin cabriolet og hesten, som han havde tøjret ved et af præstegårdens vinduesskodder.

"Nå, har han aldrig tænkt sig at blive færdig med at lade sig ryge?" spurgte han La Teuse, der kom ud fra sakristiet.

"Det er forbi," svarede hun. "Træd ind i salonen. Hr. pastoren er netop ved at klæde sig om. Han ved, De er her."

"For pokker, ellers ville han vel også være blind," mumlede doktoren og fulgte hende ind i det kolde rum med de hårde stole, som hun så storslået kaldte for en salon.

Han gik et stykke tid frem og tilbage derinde. Det grå, kolde rum fordoblede hans dårlige humør. Imens han gik, slog han små slag med enden af sin stok på stolenes slidte hestehårsbetræk, som gav en stenhård lyd fra sig. Så blev han træt af det og standsede foran kaminen, hvor et stort, dårligt malet billede af den hellige Josef havde fået plads i stedet for et ur.

"Nå, endelig!" sagde han, da han hørte døren blive åbnet.

Han gik hen mod præsten og sagde:

"Ved du, at man har ladet mig sluge en halv messe? Det er ikke sket for mig i lang tid. Men jeg ville nødvendigvis se dig i dag. Jeg må tale med ..."

Han holdt inde og så overrasket på præsten. Der blev stille.

"Er du helt rask?" fortsatte han så i en anden tone.

"Ja, jeg føler mig meget bedre, end jeg har gjort længe," sagde fader Mouret smilende. "Jeg ventede dig ikke før torsdag. Du plejer ikke at komme om søndagene. Har du noget at fortælle mig?"

Men doktor Pascal svarede ikke straks. Han vedblev at se opmærksomt på præsten. Denne var stadig gennemsyret af kirkens balsamiske dufte, røgelseslugten sad i hans hår, hans øjne lyste endnu af korsets glæde. Onklen rystede på hovedet ved at se denne triumferende ro.

"Jeg kommer fra Paradiset," sagde han pludselig. "Jeanbernat kom og hentede mig i nat. Jeg har været hos Albine. Hendes tilstand bekymrer mig. Hun må behandles med stor hensynsfuldhed."

Han vedblev at iagttage præsten, mens han talte, men han så ham ikke engang blinke.

"Nuvel, hun har altså passet dig," vedblev han i en skarpere tone. "Hvis ikke det havde været for hende, ville du, min dreng, måske i dette øjeblik have siddet i en af Les Tulettes' celler i en spændetrøje … Jeg har lovet, at du vil komme og se til hende. Jeg tager dig med mig. Det skal være et afskedsmøde. Hun vil forlade Paradiset."

"Jeg kan kun bede for den person, du taler om," sagde Fader Mouret mildt.

Og da lægen blev vred og gav sofaen et ordentligt rap af stokken, tilføjede han roligt og med en meget fast stemme:

"Jeg er en præst, jeg har kun mine bønner."

"Selvfølgelig, du har ret!" udbrød Dr. Pascal og kastede sig i en lænestol. "Det er mig, der er et gammelt fjols. Ja, jeg græd som et barn i vognen, mens jeg kørte her hen. Sådan går det, når man kun lever mellem sine bøger. Man laver prægtige eksperimenter, men opfører sig som et uærligt menneske … Havde jeg kunnet ane, at det her ville ende så slemt?"

Han rejste sig og begyndte igen fortvivlet at gå frem og tilbage.

"Jeg burde have anet det, det var logisk. Man når det drejede sig om sådan en som dig, blev det jo afskyeligt … Du er ikke en mand som andre … Men hør her, jeg sværger på at du var fortabt. Kun den luft, hun omgav dig med, kunne redde dig fra sindssygen. Du forstår nok; jeg behøver ikke fortælle dig, hvor slemt det stod til med dig. Det er en af mine smukkeste helbredelser. Men det er sandelig ikke noget at prale af, for nu bliver det den stakkels piges død!"

Fader Mouret stod ubevægelig og fuldstændig rolig, strålende som en martyr, som intet menneskeligt mere kan

ramme.

"Gud vil være hende nådig," sagde han.

"Gud! Gud," mumlede lægen. "Det er nok bedst, at han ikke blander sig i dette. Vi skal nok få redet det ud uden hans bistand."

Han hævede stemmen og fortsatte:

"Jeg havde regnet det hele ganske nøje ud! Hvor var jeg dum! Du skulle være der som rekonvalescent en måned. Træernes skygge, pigens friske snak, al denne ungdom skulle få dig på benene igen. Og omvendt skulle pigen aflægge sin vildskab, du skulle tæmme hende, og vi to tilsammen skulle gøre hende til en ung dame, som man kunne gifte bort et eller andet sted. Det var alt sammen godt nok. Men jeg havde ikke forestillet mig, at Jeanbernat, den gamle filosof, hele tiden ville sidde og hænge over sine grøntsager … Men det er jo også klart, jeg lukkede mig jo også selv inde i mit laboratorium. Jeg var så travlt optaget af mine studier, og det hele er min skyld! Jeg er en tåbelig personage! "

Han havde svært ved at trække vejret, han ville ud. Han ledte over alt efter sin hat, som han havde på hovedet.

"Farvel," mumlede han, "jeg tager af sted. Du nægter altså at komme med? Kom nu, kom med for min skyld, du ser jo, hvor jeg lider. Jeg sværger, hun rejser bagefter. Det hele er arrangeret. Jeg har min vogn her, om en time er du tilbage. Kom, jeg beder dig."

Præsten gjorde en omfattende armbevægelse, en af de gestus, som doktoren havde set ham gøre foran alteret.

"Nej," sagde han, "jeg kan ikke."

Og idet han fulgte sin onkel ud, tilføjede han:

"Sig til hende, at hun skal falde på knæ og anråbe Gud. Gud vil høre hende, som han hørte mig, og han vil trøste hende, som han har trøstet mig. Der er ingen anden frelse."

Lægen så ham ind i ansigtet og trak så på skuldrene.

"Farvel," sagde han, "Du er rask. Du har ikke brug for mig længere."

Men mens han var ved at løse sin hest, kom Desirée løbende, for hun havde hørt hans stemme. Hun forgudede onklen. Da hun var yngre, kunne han høre på hendes barnlige sludren i timevis uden at blive træt. Selv nu forkælede han hende, interesserede sig for hendes baggård, kunne blive hos hende en hel eftermiddag mellem hendes høns og ænder og smilede til hende med sine skarpe, intelligente øjne. Han kaldte hende "mit store dyr" i et tonefald af kærtegnende beundring. Han lod til at sætte hende højere end alle andre piger. Hun kastede sig nu om hans hals i et udbrud af ømhed, og udbrød:

"Du bliver vel og spiser morgenmad?"

Men han kyssede hende og sagde nej, gjorde sig med en gnaven mine fri af hendes favntag. Hun lo sin lyse, klingrende latter og hængte sig igen fast på hans skuldre.

"Det er dumt af dig," sagde hun. "Jeg har frisklagte æg. Jeg har holdt øje med hønsene. De har lagt fjorten i dag, og hvis du blev, ville vi have spist en kylling, den hvide han, der altid slås med andre. Du var her jo i torsdags, da han hakkede øjet ud på den store brogede."

Onklen var stadig vred. Han ophidsede sig over en knude på tømmen, som han ikke kunne få løs. Så begyndte hun at springe rundt omkring ham og klappe og synge højt i diskant:

"Jo, du bliver, du bliver … vi vil spise den, vi vil spise den!"

Onklen kunne ikke blive ved at være vred. Han løftede hovedet og smilede. Hun var for rask, for livlig, for ægte. Hun havde en alt for frisk glæde, naturlig og sand som den solstribe, der bredte sit guld ud over hendes bare arme.

"Mit store dyr!" mumlede han henrykt.

Så tog han hendes håndled, mens hun fortsatte med at hoppe, og sagde:

"Nej, hør på mig, ikke i dag. Jeg har en stakkels syg pige. Men jeg kommer tilbage en anden formiddag, det lover jeg dig."

"Hvornår? På torsdag?" insisterede hun. "Koen er drægtig, ved du nok. Hun har ikke set rigtig rask ud de sidste dage. Du er læge, måske kunne du give hende noget medicin."

Fader Mouret, som havde stået stille og set til, kunne ikke lade være at le en smule. Lægen steg op i sin cabriolet og sagde:

"Ja, jeg skal tage mig af koen; kom nu nærmere, så jeg kan kysse dig, mit store dyr! Du lugter godt, du lugter af sundhed. Og du er bedre end alle andre. Hvis alle mennesker var ligesom mit store dyr, ville verden være vidunderlig."

Han svirpede til hesten og vedblev at tale med sig selv, mens vognen rullede ned ad bakken.

"Ja, dyr! man skulle ikke være andet end dyr. Så ville man være smuk, glad og stærk. Dét ville helt ideelt! Det har jo taget en lykkelig vending med pigen, hun er lige så lykkelig som sin ko. Men for drengen har det artet sig ilde, han lider i sin præstekjole. Lidt mere blod, lidt mere nerve – og så er ens liv pludselig helt forfejlet! De to børn er ægte Rougon'er, ægte Macquart'er begge to. Hele flokkens hale – den yderste degeneration."

Han drev på hesten og lod den trave op ad bakken, som førte til Paradiset.

7

Søndag var en meget travl dag for Fader Mouret. Han havde aftensang, som han som regel forrettede for de et tomt kirkerum, for ikke engang gamle mutter Brichet drev sin gudfrygtighed så vidt, at hun gik i kirke igen om eftermiddagen. Klokken fire kom broder Archangias med sine skolebørn, for at præsten kunne prøve deres kristendomskundskab. Denne overhøring varede af og til temmelig længe. Hvis børnene viste sig alt for uregerlige, tilkaldte man La Teuse, som skræmte dem med sin kost.

Denne søndag ved firetiden var Desirée alene i præstegården. Hun kedede sig og gik derfor ud for at rive noget græs af til sine kaniner ude på kirkegården, hvor der voksede nogle prægtige valmuer, som kaninerne var henrykte for. Hun lå på knæ mellem gravene og kom hjem med forklædet fuldt af saftigt græs, som hendes dyr kastede sig grådigt over.

"Sikke dog nogle flotte vejbred!" mumlede hun, idet hun bøjede sig ned foran fader Caffins gravsten, henrykt over sit fund.

I selve gravstenens revner voksede der virkelig nogle usædvanligt store vejbred. Hun havde fået forklædet fuldt, da hun syntes, hun hørte en besynderlig lyd. En bragen af knækkede kviste og en raslen af småsten hørtes fra den kløft, der strakte sig langs den ene side af kirkegården, og på hvis bund Mascle flød, en lille flod, som kom ude fra Paradisets bakker. Skråningen var så stejl og utilgængelig, at Desirée tænkte, det måtte være en eller anden forvildet hund eller ged. Hun løb hurtigt derhen, og idet hun bøjede sig ud over

afgrunden, så hun til sin forbavselse nede i krattet en pige, som klatrede op ad skrænten, idet hun udnyttede selv de mindste fremspring i klippen.

"Jeg vil række dig hånden," råbte hun. "Man kan let brække nakken her ..."

Da pigen så sig opdaget, fo'r hun sammen af forskrækkelse, og det så ud som om, hun ville vende om. Men efter at have tøvet lidt, blev hun modigere, og tog endog mod den hånd, der raktes ned mod hende.

"Å, jeg kender dig jo godt," sagde Desirée glad og slap sit forklæde for med sin barnlige kælenhed at lægge armen om den andens liv. "Det var dig, der gav mig de drosselunger. Nu er de døde, de søde små fugle, og jeg har været så ked af det ... Vent, jeg kan huske dit navn, jeg har hørt det. La Teuse siger det ofte, når Serge ikke er i nærheden. Hun har strengt forbudt mig at sige det ... Vent lidt, jeg skal nok komme i tanker om det ..."

Hun ledte i sin hukommelse og så ganske alvorlig ud. Da hun fandt, hvad hun søgte, blev hun meget glad igen og gentog navnet flere gange for at nyde dets musik.

"Albine! ... Albine! Det lyder så mildt. Først troede jeg, at du var en blåmejse, for jeg havde engang en blåmejse, som jeg kaldte nogenlunde sådan ..."

Albine smilede ikke det mindste. Hun var helt bleg med en feberagtig glans i øjnene. Nogle bloddråber løb ned ad hendes hænder. Da hun havde fået vejret, sagde hun hurtigt:

"Nej, lad være – du får pletter på dit lommetørklæde, det er bare et par skrammer. Jeg ville ikke gå ad landevejen, der ville man have set mig. Jeg ville hellere følge floden herhen ... Er Serge hjemme?"

Desirée blev ikke stødt over, at hun udtalte hans navn så fortroligt. Hun svarede, at han var i kirken og var ved at overhøre børnene.

"Vi må ikke tale højt," sagde hun og lagde en finger på sine læber. "Serge har forbudt mig at tale højt, når han læser med børnene. Ellers kommer han ud og skænder på os … Vi går ind i laden, der har vi det godt og kan tale sammen."

"Jeg vil møde Serge," sagde Albine.

Desirée sænkede stemmen endnu mere. Hun skævede hen mod kirken og hviskede:

"Ja … Serge vil blive vældig overrasket. Kom med mig. Vi vil skjule og tie stille. Åh, hvor er det sjovt! "

Hun havde samlet alt det grønt op, som var gledet ud af hendes forklæde. Hun gik ud fra kirkegården, sneg sig med uendelig forsigtighed tilbage til præstegården og sagde til Albine, at hun skulle gemme sig bag hende og gøre sig ganske lille. Idet de løb ind i baggården, opdagede de La Teuse, som var på vej gennem sakristiet og tilsyneladende ikke så dem.

"Stille, stille!" sagde Desirée henrykt, da de var kravlet ned allerbagerst i laden. "Nu er der ingen, der vil finde os. Her er halm, sæt dig bare ned."

Albine satte sig ned på et halmneg.

"Hvor er Serge?" spurgte hun, ligesom besat af en fiks idé.

"Man kan jo høre hans stemme. Når han klapper i hænderne, er det forbi, så går børnene. Hør, nu fortæller han en historie for dem."

Fader Mourets stemme hørtes virkelig ud fra sakristiet, hvis dør La Teuse sikkert havde ladet stå åben. Det var som en from brise, en mumlen, hvori man et par gange skelnede Jesu navn.

Albine gøs. Hun rejste sig op for at ile mod denne elskede stemme, hvis kærtegnende tonefald hun genkendte, men så døde lyden hen, kvalt af døren, som var faldet til. Hun satte sig atter, hun syntes at vente med armene over kors, helt og aldeles hensunken i den tanke, som brændte i dybet af hendes klare øjne. Desirée lå for hendes fødder og så på hende med naiv beundring.

"Å, hvor du er smuk!" mumlede hun. "Du ligner det billede, som Serge havde på sit værelse. Det var helt hvidt ligesom dig. Det havde lange lokker, som hang ned over halsen, og det viste sit røde hjerte, der, på samme sted, hvor jeg kan mærke dit hjerte slå … Du hører ikke på mig, du er ked af det. Skal vi lege?"

Hun holdt inde, holdt vejret og udbrød så med dæmpet stemme:

"Sådan nogle slyngler! Nu bliver vi opdagede på grund af dem …"

Hun havde stadig græsset i sit forklæde, og dyrene stormede ind på hende. En flok kyllinger var kommet løbende; de kaglede og kaldte på hinanden og bed i de grønne stilke, som hang ned. Geden stak lumsk hovedet ind under hendes arm og bed i de store blade. Selv koen, som stod bundet til væggen, trak i sit reb, strakte mulen frem og kyssede hende med sin varme ånde.

"Nej, hør nu, I tyvepak!" sagde Desirée. "Det her er til kaninerne! Vil I lade mig være i fred! Du kan få dig en lussing – og dig, hvis jeg ser dig igen, så trækker jeg dig i halen. Sådan nogle grådige fyre! De kunne gerne æde mine hænder!"

Hun gav geden lussinger, hun sparkede efter kyllingerne for at få dem til at sprede sig, hun dunkede koen på næsen af sine knytnævers fulde styrke. Men dyrene rystede sig blot, kom

endnu grådigere tilbage, sprang op på hende, overmandede hende, trak forklædet af hende. Hun blinkede til Albine, og hviskede i hendes øre, som om dyrene kunne høre hende:

"Hvor er de sjove, de søde væsener! Vent, så skal du få dem at se, når de spiser."

Albine så på hende med et alvorligt udtryk.

"Så, vær nu rare," sagde Desirée. "I skal nok få alle sammen. Men det må gå efter tur. Først store Lisa. Du holder da vist meget af vejbred, gør du ikke?"

Store Lisa var koen. Hun tyggede langsomt en håndfuld af de fede blade, som havde vokset på fader Caffins grav. En lille tråd af savl hang ned fra hendes mule. Hendes store brune øjne var kærlige og blide.

"Nu er det din tur," sagde Desirée og vendte sig om mod geden. "Jeg ved nok, at du vil have valmuer. Du kan bedst lide dem, når de skal til at blomstre, med store knopper, som sprænges mellem tænderne, så det lyder som knallerter. Her har du nogle rigtig flotte nogen. De er fra det vestre hjørne, hvor man begravede nogen i fjor."

Idet hun sagde dette, rakte hun geden en buket blodrøde blomster, som dyret åd. Da hun kun havde stilkene tilbage i hænderne, stoppede hun dem ind mellem gedens tænder. Kyllingerne pikkede rasende i hendes nederdel bagfra. Hun kastede vild cikorie og mælkebøtter til dem, som han hun havde plukket rundt om de gamle gravsten langs kirkemuren. Kyllingerne sloges især om mælkebøtterne med en sådan grådighed og en så voldsom flaksen med vingerne, at de andre dyr i baggården hørte dem. Nu blev det et ligefremt stormløb. Først kom den store gul-røde hane Alexandre. Han hakkede en

mælkebøtte midt over, men uden at æde den. Han kaglede, kaldte på de høner, der var blevet uden for og gik til side for at indbyde dem til at æde. En hvid høne kom ind, så en sort og derpå en hel flok, som skubbede til hinanden, trådte hinanden over halerne og til sidste strømmede ind som en sky af hvirvlende fjer. Efter hønsene kom duerne, ænderne, gæssene og til sidst kalkunerne. Desirée lo, mens hun druknede i denne levende flod, og sagde:

"Det er altid på denne måde, når jeg har hentet græs fra kirkegården. De kunne slå hinanden ihjel for at komme til at æde det. Græsset må have en særlig smag ..."

Hun forsvarede sig, løftede de sidste græsstrå op i luften for at redde dem fra de grådige næb, der snappede efter dem, sagde gang på gang, at hun ville gemme det til kaninerne, at hun blev vred, at hun ville lade dem sulte ihjel alle sammen. Men til sidst gav hun efter. Gæssene trak hende så hårdt i forklædesnipperne, at hun var nær ved at fald på knæ. Ænderne åd hendes ankler. To duer var fløjet op på hendes hoved. Hønsene sprang op på hendes skuldre. Det var vildskaben hos dyr, som mærkede lugten af kød: de fede vejbredblade, de blodige valmuer, de saftige mælkebøtter, som alle havde lidt af de dødes liv i sig. Hun lo alt for meget, hun følte sig nær ved at falde omkuld og give slip på de sidste strå, da et frygteligt gryntende væsen kom og spredte panik omkring hende.

"Nå er det dig, din tykke fyr," sagde hun glad. "Æd dem, red mig fra de andre dyr."

Grisen kom ind. Det var ikke længere nogen lille pattegris, lyserød som et nymalet stykke legetøj, med hale som en ende sejlgarn, men et stort, slagtefærdigt svin, rundt som en

biskopsmave, med ryggen dækket af stride børster, der svedte fedt. Han havde for vane at sove på møddingen, så hans mave var blevet smudsiggul. Med fremstrakt tryne og rullende af sted på sine korte ben styrtede han ind midt i flokken af dyr, så Desirée kunne komme væk og hen til kaninerne med de få græsstrå, hun så tappert havde forsvaret. Da hun kom tilbage havde freden atter sænket sig. Gæssene vuggede blidt med halsene, dumme og lykkelige; ænderne og kalkunerne vippede forsigtigt af sted langs med væggen, som de ikke var helt færdige, hønsene hakkede stille i jorden og pikkede et usynligt frø op fra det hårde gulv, geden og den store ko blinkede, som om de var blevet søvnige. Udenfor begyndte det at øsregne.

"Så, nu får vi en byge," sagde Desirée og satte sig igen ned på halmen med en gysen. "I gør klogt i at blive herinde, mine kæreste, hvis I ikke vil være våde."

Idet hun vendte sig mod Albine. tilføjede hun:

"Hvor de ser dumme ud! De vågner kun, når det drejer sig om at kaste sig over maden."

Albine havde siddet tavs. Hun var blevet endnu blegere, da hun hørte hende le, denne kønne pige, som forsvarede sig mod alle disse glubske næb og munde, som kildede hende, kyssede hende, syntes at ville æde hende op. Al denne glæde, sundhed og livslyst gjorde hende fortvivlet. Hun lukkede sine febrilske arme, hun trykkede den tomme luft mod sit bryst, udtørret af al denne overgivenhed.

"Og Serge?" spurgte hun i samme bestemte og stædige tone som før.

"Stille!" sagde Desirée, "jeg hørte ham lige før, han er endnu ikke færdig. La Teuse må være blevet døv i aften. Nu må vi være

stille. Det er så dejligt at sidde og høre på regnen."

Regnen slog ind gennem den åbne dør, piskede ind over tærsklen med store dråber. Hønsene havde uroligt vovet sig frem, men trak sig så igen tilbage, længst ind i stalden. Alle dyrene søgte tilflugt rundt om de to pigers skørter, undtagen de tre ænder, som ganske roligt var gået ud for at promenere i regnen. Det kolde vand strømmede ned derude, lod til at drive baggårdens dampende hede indefter. Der var meget varmt i halmen. Desirée trak to store neg hen til sig og lagde sig på dem som på et par puder. Hun følte et velbefindende, som hun nød med hele kroppen.

"Så dejligt, så dejligt!" mumlede hun. "Læg dig ned ligesom mig. Jeg synker ned og ligger roligt på alle sider, halmen føles som kattetunger mod halsen. Og når man gnider sig mod den, går der de skønneste gys gennem hele kroppen, det er ligesom om rotterne piler rundt inde under kjolen."

Hun gned sig, lo for sig selv, slog mod højre og venstre ligesom for at forsvare sig mod rotterne. Så blev hun liggende med hovedet lavt og knæene i vejret og sagde:

"Plejer I at rulle rundt i halmen derhjemme? Jeg ved ikke noget dejligere. Nogen gange kilder jeg mig selv under fødderne. Det er også ret morsomt. Plejer du at kilde dig selv, hvad?"

Den store, rødgule hane, som kom gravitetisk spankulerende, da han så hende ligge der, hoppede op på hendes bryst.

"Vil du gå din vej, Alexandre!" råbte hun. "Hvor er han dum! Lige så snart, jeg lægger mig ned, hopper han op på den måde. Du kniber mig, du river mig med dine kløer, hører du! Du må

gerne blive stående, men så skal du være rar og lade være med at hakke mig i håret."

Så tog hun sig ikke mere af ham. Hanen holdt sig fast ved hendes kjoleliv, og ind imellem så det ud, som om han så hende op under hagen med sit ildrøde øje. De andre dyr nærmede sig hendes skørter. Efter at have rullet rundt lidt endnu lå hun som en besvimet, med skrævende ben og tilbagekastet hoved. Hun fortsatte:

"Åh, det er alt for dejligt, jeg bliver snart træt. Halmen gør en søvnig, ikke også? Serge kan ikke lide det her. Det kan du måske heller ikke. Sig mig, hvad kan du godt lide? Fortæl mig det!"

Hun faldt lidt efter lidt hen. Et øjeblik holdt hun øjnene åbne og lod til ligesom at spekulere over, hvad det var for en fornøjelse, hun ikke kendte. Så sænkede hun øjenlågene med et stille smil, ligesom fuldt tilfredsstillet. Hun så ud, som om hun sov, men nogle minutter efter slog hun øjnene op igen og sagde:

"Koen får snart en kalv. Det er også dejligt. Det er det sjoveste af alting."

Og hun faldt i dyb søvn. Dyrene var til sidst klatret op på hende. Det var et hav af levende fjer, som dækkede hende. Hønsene så ud, som om de rugede på hendes fødder. Gæssene lagde deres dunede halse langs hendes ben. Til venstre varmede grisen hendes side, til højre stak geden sit skæggede hoved ind under hendes armhule. Duer sad sammenkrøbet hist og her, i hendes åbne hænder, ved hendes midje, bag hendes skuldre. Og hun sov med røde kinder, kærtegnet af koens pustende åndedræt, næsten kvalt af den tunge hane, som med flaksende vinger og ildrød kam havde flyttet sig ned under hendes bryst

og lå sammenkrøben, så at hans mave brændte hende som et varmt kærtegn gennem tøjet.

Nu faldt der kun en fin støvregn udenfor. En solstråle tittede frem bag en sky og forgyldte det flyvende vandstøv. Albine sad ubevægelig og betragtede den sovende Desirée, denne kønne pige, som tilfredsstillede sin sanser ved at rulle sig i en dynge halm. Hun ønskede, at hun kunne blive så træt og søvnig og slumre ind af vellyst, bare fordi nogle halmstrå havde kildet hende på halsen. Hun blev misundelig på disse tykke arme, denne hårde barm, dette helt igennem kropslige liv midt i en flok dyrs frugtbare varme, denne fuldstændig animalske blomstring, som gjorde den store pige til den rød-hvide kos søster.

Hun sad og fantaserede over, hvordan det ville være at blive elsket af den rødgule hane og selv elske på samme måde, som træerne skød op, naturligt, uden skam, og åbne sine årer for safternes strømme. Det var jorden selv, der tilfredsstillede Desirées begær, når hun rullede sig sådan.

Imidlertid var regnen holdt helt op. Husets tre katte sneg sig i rad og række over gården, langs med husvæggen, med uendelig forsigtighed for ikke at blive våde. De kiggede ind i stalden, gik lige hen til den sovende, og lagde sig spindende mod hende. Moumou, den store sorte kat, som var kravlet ind til hendes ene kind, gav sig til langsomt at slikke hende på hagen.

"Og Serge?" mumlede Albine mekanisk.

Hvor var forhindringen? Hvem hindrede hende i at lade sig favne på denne måde, lykkelig i naturens skød? Hvorfor elskede hun ikke, hvorfor blev hun ikke elsket, midt i solen, frit, ligesom

træerne vokser? Hun vidste det ikke, hun følte sig forladt, for evigt ødelagt. Men hun følte et vildt, ukueligt begær efter igen at få lov til at slå armene om ham, som tilhørte hende, gemme ham væk, nyde saligheden sammen med ham. Hun rejste sig. Døren til sakristiet var blevet åbnet igen, nogen hørtes klappe let i hænderne, og derpå fulgte larmen af en flok børn, som trampede hen over stengulvet i deres træsko. Overhøringen var forbi.

Hun gled stille ud af stalden, hvor hun havde siddet i mere end en time og ventet i baggårdens varme dampe. Da hun gik ned ad gangen til sakristiet, så hun ryggen af La Teuse, som gik ind i sit køkken uden at vende sig om. Sikker på, at ingen havde set hende, åbnede hun døren og fulgte den med hånden, for at den ikke skulle støje, når den faldt til igen.

Hun stod inde i kirken.

8

Først kunne hun ikke se nogen. Udenfor regnede det igen, en fin, vedvarende regn. Kirken forekom hende ganske grå og dyster. Hun gik bag om højalteret hen til prædikestolen. Midt på gulvet stod bænkene, som skolebørnene havde efterladt i uorden. Urets pendul gav en dump, knækkende lyd i al denne tomhed. Hun gik ned for at banke på skriftestolen, som hun kunne se i den anden ende. Men idet hun gik forbi de dødes kapel, fik hun øje på fader Mouret, som lå næsegrus foran det store, blødende Kristusbillede. Han rørte sig ikke, han troede vel, at La Teuse var ved at stille bænkene i orden bag ham. Albine lagde sin hånd på hans skulder.

Albine lagde sin hånd på hans skulder.

"Serge," sagde hun, "jeg kommer for at hente dig."

Præsten løftede hovedet, blegnede og fo'r sammen. Han blev liggende på knæ, gjorde korsets tegn og bevægede stadig læberne i bøn.

"Jeg har ventet," vedblev hun. "Hver morgen, hver aften så jeg efter, om du ikke kom. Jeg talte dagene, indtil jeg ikke kunne tælle længere. Der var gået flere uger. Da jeg forstod, at du ikke ville komme, gik jeg her hen. Jeg tænkte: jeg vil tage ham med mig. – Ræk mig din hånd, så går vi herfra."

Hun rakte ham sine hænder, som for at hjælpe ham med at rejse sig. Han slog igen korsets tegn for sig. Han blev ved at bede, alt imens han betragtede hende. Han havde stilnet sin kødelige naturs første skælven. I nåden, som havde oversvømmet ham siden i morges som et himmelsk bad, hentede han overmenneskelige kræfter.

"Du hører ikke til her," sagde han højtideligt. "Gå. Du gør bare din lidelse værre."

"Jeg lider ikke mere," svarede hun smilende. "Jeg har det bedre, jeg er rask igen, blot fordi jeg ser dig. Ved du, at jeg gjorde mig mere syg end jeg var, for at man skulle hente dig. Det kan jeg godt tilstå nu. Og mit løfte om at rejse, om at forlade egnen, når jeg havde fået dig at se igen – du tror vel ikke, jeg ville have holdt det? Det kunne have været kønt! Nej, hellere havde jeg båret dig med mig over skuldrene. De andre ved ingenting, men du ved jo meget godt, at jeg ikke kan leve andre steder end ved dit bryst."

Hun blev igen glad, hun nærmede sig til ham, kærtegnede ham som et løssluppent barn, uden at se præstens kolde stivhed. Hun blev utålmodig, klappede muntert i hænderne og udbrød:

"Kom nu, beslut dig, Serge! Du spilder vores tid. Du behøver vel ikke tænke så længe over det. Jeg tager dig med mig, ganske enkelt. Hvis du ikke vil blive set, kan vi gå langs med Mascle. Det er ikke den mest bekvemme vej, men jeg har jo gået den alene, og vi vil hjælpe hinanden. Så er vi to … Du kender da godt den vej? Vi går over kirkegården, klatrer ned ad skråningen til flodbredden, og så skal vi bare følge den, til vi når parken. Og så fredeligt der er derude! Der er ikke et menneske, kun buske og de kønne runde sten. Flodsengen er næsten tørret ud. På vejen hertil tænkte jeg: 'Når jeg tager ham med mig lige om lidt, vil gå langsomt og kysse hinanden …' Så, skynd dig nu. Jeg venter på dig, Serge."

Præsten lod ikke længere til at høre hende. Han var atter begyndt at bede, han bad Himmelen om helgenernes

sjælsstyrke. Før han indlod sig på den sidste kamp, bevæbnede han sig med troens flammende sværd. Et øjeblik frygtede han at blive svag. Han havde brug for en martyrs heltemod for at blive liggende ubevægelig med knæene i stengulvet, mens hvert ord fra Albine kaldte på ham: hans hjerte droges mod hende, hans blod rejste sig og fyldte ham med et intenst begær efter at kaste sig i hendes arme og kysse hendes hår. Hun havde med den blotte duft af sit hår i et øjeblik vækket minderne om deres ømme kærlighed, den store park, vandringerne under træerne, deres forenings salighed.

Men nåden sænkede sin dug stadig mere rigeligt over ham, det var kun et øjebliks tortur, som tømte alt blodet fra hans årer, og derefter var der ikke mere noget menneskeligt tilbage i ham. Han var kun en død ting i Guds hånd.

Albine måtte igen berøre hans skulder. Hun blev urolig og hidsede sig efterhånden op.

"Hvorfor svarer du ikke? Du kan ikke nægte, du *må* følge mig. Tænk på, at jeg ville dø, hvis du nægtede. Men nej, det er ikke muligt. Husk det – vi var sammen, vi skulle aldrig skilles. Og mindst tyve gange har du fortalt mig, at du er min. Du bad mig tage dig fuldstændig, din krop, din ånde, dit liv … Jeg har ikke drømt. Der er ikke en plet på din krop, som du ikke har givet mig, jeg er herre over hvert eneste hår på dit hoved. Du har et mærke på din venstre skulder, det har jeg kysset, det er mit. Dine hænder er mine, jeg har trykket dem i dagevis i mine. Og dit ansigt, dine læber, dine øjne, din pande, alt dette er mit, min kærlighed har mærket dem, hører du, Serge?"

Hun stod foran ham, befalende, med udstrakte arme. Hun gentog med høj røst:

"Hører du, Serge? Du tilhører da mig?"

Da rejste fader Mouret sig langsomt. Han støttede sig med ryggen mod alteret og sagde:

"Nej, De tager fejl, jeg tilhører Gud."

Han var urokkelig rolig. Hans glatragede ansigt lignede en stenhelgens, som ikke opvarmes ved nogen indre varme. Hans præstekjole faldt i lige folder som et sort ligklæde og viste intet af hans legemes form. Albine veg tilbage ved synet af denne sin kærligheds mørke spøgelse. Hun så ham ikke længere med fritvoksende hår og skæg. Nu så hun en hvid plet midt i hans kortklippede hår, tonsuren, og den skræmte hende som en ukendt ondskab, et frygteligt sår, som var vokset frem og havde fortæret erindringen om de lykkelige dage. Hun kunne hverken genkende hans hænder, som før var så varme af kærtegn, eller hans smidige hals, hvis latter havde klinget så frisk, eller hans fødder, der havde løbet så blødt i de grønne krat. Var dette ynglingen med de stærke muskler, den blottede hals, som viste brystets dun, den solbrændte hud og det smidige liv; ham, i hvis favn hun havde levet en hel sommer? Nu syntes han ikke mere at have noget kød på kroppen, hans hår var ynkeligt afraget, hele hans mandighed visnede bort under denne kvindelige dragt, som gjorde ham til et kønsløst væsen.

"Du skræmmer mig," hviskede hun. "Troede du, at jeg var død, siden du har klædt dig i sorg? Smid dette sorte væk, tag en bluse på. Smøg ærmerne op, vi vil fiske krebs igen … Dine arme var lige så hvide som mine."

Hun lagde hånden på hans præstekjole, som for at rive den af ham. Han gjorde en bevægelse, så han blev fri, men uden at røre ved hende. Han så på hende, han stålsatte sig mod

fristelsen ved ikke at tage blikket fra hende. Han syntes, hun var vokset. Hun var ikke længere den lille pige pyntet med buketter af vilde blomster, som udslyngede sin støjende latter i vinden, eller den hvidklædte, elskende ungmø, som bøjede sin smidige midje og sagtnede sin kærlighedssmægtende gang bag hækkene. Nu var hende læbe dunet som en frugt, hendes hofter vuggede kækt, hendes barm var yppig som en rose i fuld blomst. Hun var kvinde, med sit langagtige ansigt, som gav hende et skær af fornem modenhed. Der slumrede et liv i hendes brede skød; hendes kinder begyndte at bære mærket af udviklingens henrivende fylde.

Og indsvøbt i hendes fuldmodne kvindeligheds lidenskabsmættede duft, fandt præsten en bitter glæde i at trodse hendes røde munds kærtegn, hendes øjnes smil, hendes barms fristelse, den beruselse, som udstrømmede fra hende ved den mindste bevægelse. Han drev sin overlegenhed så vidt som til at søge de steder på hendes krop, han en gang havde kysset som en afsindig, øjenkrogene, mundvigene, de smalle tindinger, glatte som silke, den guld-gule nakke, blød som fløjl. Aldrig, ikke engang ved Albines bryst, havde han oplevet den salighed, han nu følte, ved at gøre sig selv til martyr og se den lidenskab, han viste fra sig, ret i ansigtet. Så blev han bange for at falde i en ny kødets snare, han slog øjnene ned og sagde sagtmodigt:

"Jeg kan ikke høre Dem her. Lad os gå ud, hvis De absolut vil forhøje den pine, vi begge føler. At stå her er et helligbrøde. Vi er hos Gud."

"Hvem er Gud?" spurgte Albine ude af sig selv; hun var igen blevet det løsslupne, utøjlede naturbarn. "Jeg kender ikke din

Gud, jeg vil ikke kende ham, hvis han har stjålet dig fra mig, som aldrig har gjort ham noget. Onkel Jeanbernat har ret, når han siger, at din Gud er et udslag af ondskaben, en måde at skræmme folk på og få dem til at græde. Du lyver, du elsker mig ikke længere, din Gud findes ikke."

"De er hos ham," gentog fader Mouret fast. "De spotter. Med et pust af sin ånde kunne han forvandle Dem til støv."

Hun lo overmodigt, løftede armene og trodsede Himlen.

"Altså," sagde hun, "foretrækker du din Gud frem for mig? Du tror, han er stærkere end mig. Du bilder dig ind, at han vil elske dig højere end jeg. Ved du, at du er et barn! Sig ikke den slags vrøvl. Vi vil vende tilbage til parken sammen og elske hinanden og være lykkelige og frie. Det er livet."

Det var lykkedes hende at tage ham om livet. Hun forsøgte at trække ham med sig. Men han gjorde sig fri, skælvende over det hele efter hendes omfavnelse; han gik tilbage til alteret og støttede sig mod det, han forglemte sig og kaldte hende igen "du" ligesom dengang.

"Gå din vej!" stønnede han. "Hvis du elsker mig endnu, så gå din vej. O Gud, tilgiv hende, tilgiv mig, at vi vanhelliger dit tempel! Gik jeg med hende ud, ville jeg måske følge hende. Her hos dig er jeg stærk. Tillad mig at blive her og forsvare mig."

Albine stod tavs et øjeblik. Så sagde hun med en roligere stemme:

"Udmærket, så lad os blive her. Jeg vil gerne tale med dig. Du kan ikke være ond. Du vil forstå mig. Du vil ikke lade mig gå alene … Nej, modsig mig ikke. Jeg vil ikke tage dig med vold, siden det vil gøre dig ondt. Du ser vel, at jeg er meget rolig. Vi skal tale sammen helt stille og roligt, ligesom dengang vi gik

vild og ikke ledte efter den rigtige vej, bare for at kunne tale længere sammen."

Hun smilede ved erindringen og fortsatte:

"Jeg ved ikke hvorfor, men onkel Jeanbernat forbød mig at gå i kirke, han sagde altid: 'Din dumme pige, du har jo en hel park, hvad har du da at gøre i den rønne, hvor man dårligt kan ånde?' Jeg er vokset op i uforstyrret lykke. Jeg plukkede ikke engang blomsterne, fordi jeg var bange for at planterne skulle bløde. Du ved, at jeg aldrig har fanget et insekt for pine det. Hvorfor skulle Gud så være vred på mig?"

"Man må lære ham at kende, bede til ham, hver dag og time bringe ham den hyldest, han har krav på," svarede præsten.

"Ville du være lykkelig så? Ville du tilgive mig og elske mig som før? Nuvel, jeg vil alt, hvad du ønsker. Fortæl mig så om Gud, jeg vil tro på ham, jeg vil tilbede ham. Hvert ord, du siger, skal være en sandhed, som jeg lytter til på mine knæ. Har jeg nogensinde haft nogen anden tanke end din? Vi vil genoptage vore lange spadsereture, du skal undervise mig, du skal gøre mig til det, du ønsker. O, sig ja, jeg beder dig!"

Præsten pegede på sin præstekjole.

"Jeg kan ikke," sagde han, "Jeg er præst."

"Præst!" gentog hun, og hendes smil døde hen. "Ja, onkel siger jo, at præster har hverken kone eller søster eller mor. Det er altså sandt … Men hvorfor kom du da til os? Det var dig, der gjorde mig til din søster, din hustru. Du løj altså? "

Han løftede sit blege ansigt, hvorpå angstens sved perlede.

"Jeg har syndet," mumlede han.

"Da jeg så dig så fri," fortsatte hun, "troede jeg, at du var ikke længere en præst. Jeg troede, at det var forbi, at du skulle blive

hos mig for altid, for min skyld, sammen med mig. Og nu, hvad skal jeg nu gøre, hvis du tager hele mit liv fra mig?"

"Det samme som jeg gør," svarede han, "bøje knæ, dø på knæ, ikke rejse sig, før Gud har tilgivet."

"Du er altså fej?" udbrød hun, igen vred og med et foragteligt drag om munden.

Han vaklede, han tav. En frygtelig smerte snørede hans bryst sammen, men endnu var han stærkere end smerten, han holdt hovedet oprejst, han næsten smilede med sine skælvende læber. Albine mødte hans øjne med et trodsigt blik. Så udbrød hun med større heftighed:

"Nå, svar, anklag mig, sig, at det var mig, der fristede dig. Det ville være højden ... Gør det bare, jeg tillader dig at undskylde dig. Du må gerne slå mig, jeg tager hellere mod dine slag end ser dig sådan, stiv som et lig. Har du ikke længere noget blod tilbage i årerne? Kan du ikke høre, jeg kalder dig fej? Ja, du er fej, du burde aldrig have elsket mig, siden du ikke har kraft til at være en mand. Er det din sorte kjole, som generer dig? Flå den af! Når du står nøgen, vil du måske kunne huske ..."

Præsten gentog langsomt de samme ord:

"Jeg har syndet, der findes ingen undskyldning. Jeg gør bod for mit fejltrin, uden at håbe på tilgivelse. Hvis jeg rev min præstelige dragt af, ville mit kød følge med, for jeg har givet mig hel og holden til Gud, med krop og sjæl, jeg er præst."

"Og jeg! Hvad skal der blive af mig?" råbte Albine.

Han sænkede ikke blikket.

"Må Deres lidelser tilregnes mig som lige så mange forbrydelser! Må jeg blive evigt straffet for, at jeg nu må forlade

Dem! Det er kun retfærdigt. Så uværdig jeg end er, beder jeg for Dem hver aften."

Hun trak på skuldrene i dyb håbløshed. Hendes vrede lagde sig. Hun blev næsten grebet af medlidenhed.

"Du er ikke rigtig klog," hviskede hun. "Behold dine bønner. Det er dig selv, jeg vil have. Du kan ikke forstå mig. Jeg havde så meget at fortælle dig. Og her står du så og irriterer mig med dine enfoldige historier. Så, lad os nu begge være kloge og forstandige. Lad os vente, indtil vi bliver roligere. Vi vil tales ved igen engang. Det er umuligt, at jeg kan gå min vej på denne måde. Jeg kan ikke lade dig blive her. Det er fordi du er, at du er her, at du er ligesom død, så kold, at jeg ikke tør røre dig. Vi vil ikke tale mere. Vi vil vente."

Hun tav og gik nogle skridt. Hun så sig omkring i den lille kirke. Regnen fortsatte med at løbe ned over ruderne. Et koldt, vådt dagslys syntes at gøre væggene fugtige. Udefra trængte ingen anden lyd ind end styrtregnens ensformige plasken. Spurvene var sikkert krøbet i ly under tagstenene, rønnen løftede sine utydelige grene, druknede i det hvirvlende vand. Uret slog fem, slagene blev ligesom trukket ud, et ad gangen, af urets revnede bryst; så blev stilheden endnu dybere, endnu mere døv og blind og fortvivlet. Den endnu næppe tørrede maling gav højalteret og panelerne en dyster pænhed, som i et klosterkapel, hvor solen aldrig trænger ind. Det var, som om kirken kæmpede en jammerlig dødskamp, plettet af blodet, som løb fra det store Kristusbilledes sår; de fjorten passionsbilleder langs væggene oprullede deres frygtelige drama, skildret i rødt og gult, og ligefrem udsvedte rædsel. Det var livet, som våndede sig i denne dødens kulde, på disse altre,

der lignede grave i denne gravhvælvings nøgenhed. Alt talte om blodbad, mørke, skræk, trøstesløshed, ødelæggelse. En sidste rest af røgelse stod tilbage i luften som et sidste svagt åndepust fra en afdød, kvalt dernede under gulvbrædderne.

"Ak," sagde Albine endelig, "hvor det var dejligt i solskinnet, kan du huske det? En morgen gik vi, det var til venstre om parterret, langs en hæk af høje rosenbuske. Jeg kan huske farven på græsset: det var næsten blåt med grønlige nuancer. Da vi kom til enden af hækken, vendte vi om, så mildt og herligt duftede det i solskinnet. Det var hele vor spadseretur den formiddag, tyve skridt frem og tyve skridt tilbage, i et dejligt hjørne, som du ikke kunne forlade. Bierne summede, en sort og hvid mejse fulgte os stadig, hoppede fra gren til gren; lange rækker af dyr omkring os gik rundt og passede deres. Du hviskede: 'Hvor livet dog er herligt!' Livet, det var planterne, træerne, vandet, himlen, og solen, som gjorde os helt lyse med hår af guld."

Hun sank et øjeblik hen i drømme, så fortsatte hun:

"Livet! Det var Paradiset. Hvor forekom det os ikke stort! Vi kunne aldrig finde nogen ende på det. Løvet bølgede frit helt ud til horisonten med et brus som bølger. Og der var så meget blåt over vore hoveder! Vi kunne vokse, flyve bort, jage som skyerne, lige så uhindret som de. Luften tilhørte os."

Hun tav og viste med en gestus rundt på kirkens lave vægge:

"Og her er du i et hul. Du kan ikke strække armen ud uden at støde dine hænder mod en stenvæg. Loftet skjuler himlen for dig, tager din del af sollyset fra dig. Her er så småt, at dine lemmer stivner, som om du lå levende i jorden."

"Nej," sagde præsten, "kirken er stor som hele verden. Den rummer selve Gud."

Med en ny gestus pegede hun på korsene, billederne af den døende Kristus, passionsfortællingens pinsler.

"Og du lever omgivet af død. Planterne, træerne, vandet, solen, himlen, alt omkring dig kæmper med døden."

"Nej, alt lever op på ny, alt bliver renset, alt stiger op til lysets kilde."

Han havde rettet sig op med flammende øjne. Han forlod alteret; nu var han uovervindelig, optændt af en sådan tro, at han foragtede fristelsens farer. Han greb Albines hånd, sagde du til hende som til en søster, han førte hende hen til de smertefyldte billeder af vejen til Korset.

"Se," sagde han, "dette har min Gud lidt. Jesus bliver pisket. Du kan se, hans skuldre er nøgne, hans kød er revet op, hans blod løber helt ned til livet … Jesus bliver tornekronet. Røde tårer løber fra hans sårede pande. Et dybt sår har revet hans tinding op … Jesus bliver hånet af soldaterne. Hans bødler har for spot kastet en purpurlas over hans skuldre, og de spytter ham i ansigtet, de slår ham, de slår på tornekronen, så den trykkes ind i hans pande …"

Albine vendte hovedet bort for at slippe for at se de primitivt farvelagte billeder, hvor Jesu gulmalede lemmer var fulde at striber af rød maling. Purpurkappen på hans skuldre lignede en las af hans afflåede hud.

"Hvad nytte er det til at lide og dø!" svarede hun. "Åh, Serge, hvis du huskede! … Du fortalte mig den dag, at du var træt. Og jeg vidste, at du løj, fordi vejret var køligt og vi havde ikke gået mere end et kvarter. Men du ville sætte dig for at tage mig i dine

arme. I den fjerneste ende af haven var der, som du nok husker, et kirsebærtræ, plantet ved bredden af en bæk, som du ikke kunne gå forbi uden at føle en længsel efter at få lov at kysse mine hænder, små kys hele vejen op over mine skuldre til mine læber. Da kirsebærtiden var forbi, var det mine læber, du spiste. Blomsterne, der visnede, fik os til at græde. En dag, da du fandt en død løvsanger i græsset, blev du helt bleg og trykkede mig til dit bryst, som om du ville forbyde jorden at tage mig."

Præsten trak hende videre til de andre stationer på Korsets vej.

"Vær stille," udbrød han, "se, og lyt! Du må kaste dig i støvet af smerte og medlidenhed … Jesus segner under byrden af sit kors. Vejen op ad Golgatha er stejl. Han er sunket i knæ. Han tørrer ikke engang sveden af sit ansigt, han rejser sig og fortsætter sin vandring … Jesus segner på ny under byrden af sit kors. Han vakler for hvert skridt. Denne gang er han faldet på siden, så tungt, at han et øjeblik ikke kan få vejret. Hans sårede hænder har sluppet korset. Hans sårede fødder efterlader blodige spor efter sig. En frygtelig træthed trykker ham til jorden, for han bærer alle verdens synder på sine skuldre …"

Albine havde betragtet Jesus, som i en blå kjortel lå udstrakt under det vældige kors, hvis sorte farve løb ned og tilsmudsede guldet i hans glorie. Så mumlede hun med et drømmende blik:

"Å, gangstierne i engene! Kan du da slet intet huske mere, Serge? Kan du ikke længere huske stierne med det fine græs, som går tværs over engene gennem et helt hav af grønt? Den eftermiddag, jeg taler om, havde vi kun været ude en time. Så gik vi lige frem, stadig lige frem, så at stjernerne allerede var kommet frem, mens vi stadig vandrede af sted. Det var herligt,

dette endeløse tæppe, fint som silke. Vore fødder trådte ikke på et eneste sandskorn. Det var som et grønt hav, hvis skummende vand vuggede os. Og vi vidste nok, hvor de førte os hen, disse lokkende stier, som ikke førte nogen steder hen. De førte os til vor kærlighed, til glæden ved at leve med armene om hinandens liv, til visheden om en dag i lykke. Vi var ikke trætte, da vi gik hjem. Du var lettere, end dengang vi gik ud, for du havde givet mig dine kærtegn, og jeg havde ikke kunnet give dig dem alle sammen tilbage."

Med sine af angst skælvende hænder pegede fader Mouret på de sidste billeder. Han stammede:

"Jesus korsfæstet. Hammeren driver naglerne ind i hans åbne hænder. Én nagle er nok til fødderne, hvis knogler bliver knust. Han smiler, mens hans krop skælver, og retter blikket mod himlen … Jesus mellem de to røvere. Hans krops vægt gør hans frygtelige sår endnu værre. Fra hans pande og hans lemmer løber blodsved. De to røvere håner ham, de, der kommer forbi, glor på ham, soldaterne deler hans klæder mellem sig og kaster lod om dem. – Og mørket udbreder sig, og solen skjuler sig. … Jesus dør på korset. Han udstøder et højt råb og opgiver ånden. Frygtelige død! Forhænget i templet flænges fra oven og hele vejen ned, jorden skælver, bjergene slår revner, gravene åbner sig …"

Han var faldet på knæ, med stemmen kvalt af en hulken og med øjnene rettede mod Golgathas tre kors, hvor de korsfæstedes forfærdeligt lemlæstede legemer vred sig. Albine stillede sig foran billederne, for at han ikke skulle se dem længere.

"En aften," sagde hun, "i en lang skumring, havde jeg lagt mit hoved på dit knæ. Det var i skoven, for enden af den lange kastanjeallé, hvor den nedgående sol trængte en sidste stråle ind. Åh, hvilken kælen afskedshilsen! Solen tøvede ved vore fødder med et vældigt smil og sagde: Vi mødes igen i morgen! Himlen blegnede langsomt. Jeg sagde for spøg til dig, at den tog sin blå kåbe af og tog den sorte med guldblomsterne på for at gå til fest. Du så dig om efter skygge, utålmodig efter at få lov til at være alene, uden solen, som var os til besvær. Og det var ikke aftenmørket, som kom, det var noget sødt og rart, en tilsløret ømhed, noget hemmelighedsfuldt, ligesom disse mørke stier under et hvælv af løv, hvor man går ind under for at skjule sig et øjeblik, sikker på at genfinde det fulde dagslys' glæde i den anden ende af stien. Den aften bar den blege, fredfyldte skumring et løfte om en herlig morgen i sig. Jeg lod, som om jeg sov, da jeg så, at dagslyset ikke forsvandt så hurtigt, som du ønskede det. Nu kan jeg godt sige det: jeg sov ikke, da du kyssede mig på øjnene. Jeg nød dine kys. Jeg gjorde vold på mig selv for ikke at le. Jeg åndede regelmæssigt, og du inddrak mit åndedrag. Og så, da det blev mørkt, var det som en lang vuggen. Jeg skal sige dig, træerne sov lige så lidt som jeg. Og du husker vel nok, at blomsterne havde en stærkere duft om natten."

Da han stadig lå på knæ, med ansigtet badet i tårer, greb hun ham om håndleddene, rejste ham op og vedblev lidenskabeligt:

"Åh, hvis du vidste, hvad jeg ved, ville du føre mig bort, du ville slynge armene om min hals, så jeg ikke kunne gå nogen steder uden dig. I går ville jeg besøge parken. Den er endnu større, dybere og mere umulig at udforske end før. Jeg blev

mødt af nye dufte, så herlige, at de fik mig til at græde. I gangene var der en regn af sol, som druknede mig i et gysende velbehag. Roserne talte med mig om dig. Dompapperne var overraskede over at se mig alene. Hele parken sukkede. Ak, kom med, aldrig har græsset budt på blødere senge! Jeg mærkede mig en blomst, for at finde tilbage til det fjerne hjørne, hvor jeg vil føre dig hen. Det er en grøn hule, som en stor seng, inde i et krat. Der inde fra kan man høre parken leve, med sine træer, sit vand, sin himmel. Selve jordens åndedrag skal vugge os. O, kom, vi skal elske hinanden midt i hele naturens store kærlighed!"

Men han skubbede hende væk. Han var gået tilbage til de dødes kapel, han stod foran den store Kristusfigur af malet pap, som havde samme størrelse som et tiårs barn og kæmpede så forfærdeligt naturtro med døden. Naglerne så ud, som om de virkelig var af jern, og sårene gabte, uhyggeligt oprevne.

"Jesus, du som er død for os," råbte han, "sig hende dog, at vi er intet! Sig hende, at vi er støv, snavs, fordømmelse! Lad mig klæde mig i en hårskjorte, lad mig læne panden mod dine fødder, ligge her ubevægelig, indtil jeg rådner i døden. Jorden skal ikke længere findes for mig, solen skal være slukket. Jeg skal hverken se eller høre eller føle mere. Intet i denne elendige verden skal forstyrre min sjæl i dens tilbeden af dig ..."

Han blev mere og mere eksalteret. Han gik hen mod Albine med løftede hænder.

"Du havde ret, her bor døden, det er døden, jeg stræber efter, døden som befrier, som frelser fra al vederstyggelighed. Hør mig, jeg fornægter livet, jeg vil ikke underkaste mig det, jeg spytter på det. Dine blomster stinker, din sol gør blind, dit græs

gør den spedalsk, som lægger sig på det, din have er et benhus, hvor alle skabningers kadavere rådner bort. Jorden sveder alskens vederstyggelighed. Du lyver, når du taler om kærlighed, lys og et lyksaligt liv, dybt inde i dit palads af grønt. Hos dig findes der intet andet end mørke. Dine træer udgyder en gift, som forvandler menneskene til dyr; dine krat er sorte af hugormes gift, dine floder bølger frem med pesten skjult i deres blå vand. Hvis jeg flåede dens kjole af sol og dens bælte af grønt af din natur, ville du finde, at den er forfærdelig som en megære med ribben som en benrad og fuldstændig opædt af synd og last. Og hvis du også talte sandhed, hvis du havde hænderne fulde af lykke, hvis du førte mig til en seng af roser og dér lod mig drømme en paradisisk drøm, så ville jeg dog endnu mere fortvivlet forsvare mig mod din omfavnelse. Mellem os har der været krig i århundreder, ubønhørlig krig. Du ser, at kirken er lille, den er fattig, den er grim. Den har en skriftestol og en prædikestol af fyr, en døbefont af cement, altre, der er banket sammen af fire brædder, som jeg selv har malet. Og hvad så? Det er større end din park, end dalen, end hele jorden. Den er en vældig fæstning, som intet kan omstyrte. Vinde og skovene og havene, alt hvad der lever, skal forgæves løbe storm mod den, og den vil stå oprejst uden så meget som at blive rystet i sin grundvold. Ja, må krattene vokse, må de ryste murene med deres tornede arme, og må hærskarer af insekter myldre op af jordens revner og gnave i murene; hvor undergravet kirken end er, vil den dog aldrig kunne rives bort af dette altoversvømmende liv! Den er den uovervindelige død! Og vil du vide, hvordan det skal gå en dag? Den lille kirke vil blive så kolossal, den skal kaste en sådan skygge, at hele naturen vil

forgå. Å, døden, altings død, med himlen på vid gab for at tage mod vore sjæle fra verdens kvalmende ruiner!"

Han skreg dette ud og drev heftigt Albine hen mod døren. Hun veg tilbage, dødbleg, skridt for skridt. Da stemmen svigtede ham og han tav, sagde hun alvorligt:

"Det er altså forbi, du jager mig bort? Og alligevel er jeg din hustru. Det er dig, som har gjort mig til kvinde. Gud kan ikke straffe os så grusomt, når han har tilladt dette."

Hun stod nu i døren, og hun vedblev:

"Hør mig: hver dag ved solnedgang går jeg til den anden ende af parken til det sted, hvor muren er ødelagt. Jeg venter på dig."

Og hun gik. Sakristiets dør faldt i med et undertrykt suk.

9

Der var stille i kirken. Kun regnen, som stadig tiltog i styrke, fremkaldte ligesom et orgelbrus under hvælvingerne. I den pludselige stilhed slukkedes præstens vrede, en vag følelsesladet stemning fik magten over ham. Med ansigtet badet i tårer og skuldrene rystende af en hulken gik han tilbage og kastede sig på knæ for det store Kristusbillede. Glødende taksigelser strømmede over hans læber.

"O tak, min Gud, for den hjælp du nedlod dig til at give mig! Uden din nåde ville jeg have lyttet til kødets stemme og ynkeligt være faldet tilbage i min synd. Din nåde omgjordede mine lænder som et stridsbælte; din nåde var min rustning, mit mod, den indre støtte, som hold mig opret uden nogen svaghed. O min Gud, du var i mig, det var dig, som talte gennem mig, for jeg følte ikke længere min menneskelige svaghed, jeg følte mig så stærk, at jeg kunne sønderrive alle mit hjertes bånd. Og her er mit blødende hjerte, det tilhører ikke længere nogen, det er dit. For din skyld har jeg revet det fra verden. Men tro ikke, o Gud, at jeg er stolt over denne sejr. Jeg ved, jeg er ingenting uden dig. Jeg bøjer mit hoved i støvet, jeg ligger for dine fødder i min ydmyghed."

Han sank ned på alterets trin, kunne ikke få et ord mere frem, lod sin ånde dampe som røgelse fra sine halvåbne læber. Den vældige nåde druknede ham i ubeskrivelig ekstase. Han sank ind i sig selv, han søgte Jesus i dybet af sit indre, i den kærlighedshelligdom, som han konstant holdt rede til at modtage Ham med værdighed. Og Jesus var nærværende, han mærkede det på den uendelige lyksalighed, som fyldte ham.

Han begyndte nu en af disse indvendige samtaler med Jesus, under hvilke han blev trukket højt op over jorden, og talte ansigt til ansigt med sin Gud. Han hviskede Højsangens ord: "Min ven er min, og jeg er hans, som vogter blandt liljer; til dagen svales og skyggerne længes." Han anstillede betragtninger over ordene i "Kristi Efterfølgelse": "Det er en stor kunst at kunne samtale med Jesus og en stor klogskab at kunne beholde ham hos sig." Det blev efterhånden til en herlig fortrolighed. Jesus sænkede sig ned til ham, underholdt sig flere timer med ham om sine ønsker, sin lykke, sine håb. Og to venner, som genfinder hinanden efter en adskillelse og begiver sig afsides til en ensom flodbred, udvekslede ikke så ømme betroelser; for i disse stunder af guddommelig utvungenhed tillod Jesus ham at blive sin ven, den bedste, den mest trofaste ven, som aldrig svigtede ham, og som for en smule hengivenhed skænkede ham alle det evige livs skatte. Særlig denne gang vil præsten eje ham længe. Klokken slog seks i den tavse kirke, men endnu lyttede han, mens alle skabninger var tavse.

Det var hele hans væsens skrifte, en fri samtale uden at komme i forlegenhed for ord, en hjertets udgydelse, som fløj af sted hurtigere end tanken. Fader Mouret omtalte alting for Jesus, som for en Gud, der havde sænket sig ned i kærlighedens fortrolighed, og som kan høre alt. Han indrømmede, at han stadig elskede Albine, han undrede sig over, at han havde kunnet behandle hende dårligt, forjage hende, uden at hans indre var kommet i oprør; det overraskede ham, han smilede stille som overfor en vidunderlig heltedåd, forøvet af en anden. Og Jesus varede, at dette ikke burde overraske ham, at de

allerfrommeste ofte var ubevidste værktøjer i Guds hånd. Præsten udtalte nu en tvivl: havde han ikke handlet mindre rosværdigt, når han havde taget sin tilflugt til alteret og til sin Herres lidelser? Havde han ikke stadig for lidt sjælsstyrke, siden han ikke vovede at kæmpe alene? Men Jesus viste sig mild og tålmodig; han forklarede, at menneskets svaghed er genstand for Guds stadige omtanke, han sagde, at han foretrak svage sjæle, hvori han nedsteg for at sætte sig som en ven ved en vens hovedgærde.

Var det en dødssynd at elske Albine? Nej, det var det ikke, hvis denne kærlighed hævede sig over det kødelige, hvis den lagde et håb til længslen efter et evigt liv. Hvordan burde han elske hende? Uden et ord, uden et skridt imod hende, idet han lod denne rene kærlighed stige op som en sød og for Himlen velbehagelig duft. Nu smilede Jesus velvilligt, nærmede sig, opmuntrede til bekendelser, så at præsten lidt efter lidt tog mod til sig og udmalede Albines skønhed træk for træk. Hun havde englenes lyse hår. Hun var helt hvid, med store, milde øjne ligesom helgenerne, der har en glorie. Jesus tav, men blev ved at smile. Og hvor hun var vokset! Hun lignede nu en dronning med sin runde talje og sine herlige skuldre. Å, at få lov til at tage hende om livet, om så blot for et sekund, og føle hendes skuldre bøje sig bagover under denne omfavnelse! Jesus' smil blegnede, døde bort som et solglimt i horisonten. Fader Mouret talte nu alene. Han havde virkelig vist sig for hård. Hvorfor havde han jaget Albine bort uden kærligt ord, når Himmelen tillod ham at elske hende?

"Jeg elsker hende, jeg elsker hende!" råbte han med en lidenskabelig stemme, som opfyldte hele kirken.

Han så hende endnu for sig. Hun strakte armene ud mod ham, hun var så forførerisk, at hun kunne få ham til at bryde alle sine løfter. Og han kastede sig over hendes barm, uden ærbødighed for kirken; han greb om hendes lemmer, han tog hende i besiddelse under en regn af kys. Det var for hende, han faldt på knæ, anråbte hendes barmhjertighed, bad hende om forladelse for sin brutalitet. Han forklarede, at der nogen gange var en stemme inden i ham, som ikke var hans egen. Aldrig ville han have behandlet hende dårligt! Det var alene den fremmede stemme, der havde talt. Det kunne ikke være ham selv, han, som ikke uden en gysen havde kunnet berøre et eneste af hendes hår. Og han havde jaget hende bort. Kirken var jo tom! Hvor skulle han løbe hen for at indhente hende, føre hende tilbage og tørre hendes tårer med kærtegn? Det regnede mere voldsom end før. Vejene måtte være floder af mudder. Han forestillede sig hende, pisket af den skyllende regn, vaklende langs vejkanten, med gennemblødte skørter, der klæbede sig til hendes ben. Nej, nej, det var ikke ham, det var den anden, den skinsyge stemme, som havde været grusom nok til at ville hans kærligheds død.

"O Jesus," råbte han endnu mere fortvivlet, "vær barmhjertig, giv mig hende tilbage!"

Men Jesus var der ikke længere. Da vågnede fader Mouret og blev forfærdelig bleg. Han forstod, at han ikke havde kunnet holde Jesus tilbage. Han mistede sin ven, han havde intet forsvar mod det onde. I stedet for det indre lys, han blev gennemstrålet af, og i hvilket han havde modtaget sin Gud, fandt han nu kun mørke inde i sig, en grim røg, som ophidsede hans sanser. Jesus havde forladt ham og taget nåden med sig.

Han, som havde været så stærk lige siden i morges med Himmelens hjælp, han følte sig nu pludselig elendig, forladt, svag som et barn. Og hvilket grusomt fald, hvilken uendelig bitterhed! At have kæmpet heltemodigt, at have stået dér uovervindelig, vedholdende, mens fristelsen var der, levende foran ham, med sin runde midje, sine dejlige skuldre, sin duft af lidenskabelig kvinde, og så beskæmmet bukke under, stønne af afskyelig lyst, når fristelsen var forsvundet og kun efterlod en skælven af skørter, en svag duft af guldblond hår! Nu, da han kun havde erindringen tilbage, kom hun igen, almægtig, trængte sig ligefrem ind i kirken.

"Jesus! Jesus!" råbte præsten endnu en gang. "Kom tilbage, stig ned i mig, tal til mig endnu engang!"

Jesus forblev døv. Et øjeblik anråbte fader Mouret Himlen, med desperat løftede arme. Hans skuldre gav sig under de med en sådan brændende kraft opsendte bønner. Men snart lod han modløst sine hænder synke. I Himlen var der et af de håbløse, tavse øjeblikke, som de fromme kender til. Så satte han sig atter på alterets trappetrin, knust, askegrå i ansigtet, og pressede albuerne mod siden, ligesom for at gøre sit legeme mindre. Han gjorde sig lille under fristelsens tand.

"Min Gud, du forlader mig!" mumlede han. "Din vilje ske!"

Han sagde ikke et ord mere, han åndede temmelig heftigt, som et opsporet dyr, der står ubevægeligt af frygt for hundene. Lige siden hans syndefald havde han være en bold for Nådens luner. Den nægtede at adlyde hans mest glødende påkaldelser, den kom uventet, henrivende elskværdig, når han ikke længere håbede at kunne nyde den de næste mange år.

De første gange havde han gjort oprør, talt som en svigtet elsker, krævet at hun straks skulle komme tilbage, denne trøsterinde, hvis kys gjorde ham så stærk. Efter frugtesløse anfald af vrede havde han så forstået, at underkastelsen var mindre pinefuld, og at kun den kunne hjælpe ham til at udholde sin forladte tilstand. I timevis, ja hele dage, ydmygede han sig så i forventning om en lindring, som aldrig kom. Forgæves overlod han sig i Guds hænder, tilintetgjorde sig for ham, gentog indtil han blev led ved dem de mest virksomme bønner; han kendte ikke længere Gud, hans sanser gjorde oprør, brændte op i begær, bønnerne stivnede på hans læber og endte i en smudsig mumlen. Det var en langsom kamp mod fristelsen, hans trosvåben faldt et efter et ud af hans magtesløse hænder, han var kun en viljeløs ting i lidenskabens kløer, han så med rædsel sin egen skam, og havde ikke mod til at løfte en finger for at bortjage synden.

Sådan var hans liv nu. Han havde mærket alle syndens angreb. Der gik ikke en dag, uden at han udstod denne prøvelse. Synden antog tusinder af former, trængte ind gennem hans øjne, hans øren, greb ham forfra i struben eller sprang lumsk bagfra op på hans skuldre, pinte ham ind til marv og ben. Hele tiden så han sin synd for sig, Albines nøgne krop, blændende som en sol, der spredte sin lysglans over Paradisets grønne vegetation. Han hørte kun op med at se hende i de sjældne øjeblikke, hvor nåden nedlod sig til at lukke hans øjne med sine kølige kærtegn. Og han skjulte det som en skamfuld sygdom. Han låste sig inde i en gusten tavshed, som man ikke vidste, hvordan man skulle få ham til at bryde, han opfyldte hele præstegården med sin martyrdom og sin underdanighed og lod

sin galde gå ud over La Teuse, som bag hans ryg rystede den knyttede næve mod himlen.

I aften var han alene, han kunne klage sig ganske skamløst. Synden havde slået ham ned med en sådan voldsomhed, at han ikke havde styrke til at rejse sig fra altertrinnet, hvor han var faldet. Han vedblev at gispe kraftigt, helt opslugt af sin angst, ude af stand til at græde en eneste tåre. Og han huskede sit tidligere stille liv. O, hvilken fred, hvilken tryghed, da han første gang kom til Artaud! Vejen til saligheden forekom ham jævn og let. Han lo ad den tid, da man talte om fristelsen. Han levede midt i det onde, uden at kende det, uden at frygte det, sikker på at kunne jage det på flugt. Han var fuldkommen som præst, så kysk, så uvidende for Gud, at Gud førte ham ved hånden som et lille barn.

Nu var al denne barnlighed død. Gud hjemsøgte ham om morgenen og satte ham straks på prøve. Fristelsen blev hans liv på Jorden. Nu, da hans fulde manddom var indtrådt, efter at han havde begået sin synd, var han trådt ind i den evige kamp. Elskede Gud ham så mere nu? Alle de store helgener havde efterladt sig lunser af deres kød på den smertefulde vejs torne. Han søgte at hente trøst i denne tanke. Hver gang hans legeme blev såret og hans knogler knagede, lovede han sig selv frygtelige gengældelser. Himlen kunne aldrig slå ham nok. Han gik så langt, at han foragtede sin tidligere sindsfred, sin letantændelige trosglød, som kastede ham på knæ i piget ekstase, uden at hans så meget som bemærkede, hvordan det hårde stengulv mishandlede hans knæ. Han søgte at finde en nydelse i lidelsen, gøre den til sin hvileseng, slumre ind i den. Men samtidig med at han velsignede Gud, klaprede han tænder

i stadig større rædsel, hans oprørske blods stemme råbte, at alt dette var løgn, at den eneste, efterstræbelsesværdige lykke var at ligge i Albines arme bag en blomstrende hæk i Paradiset.

Han havde imidlertid forladt Maria for Jesus, ofret sit hjerte for at overvinde sit kød, drømte om at lægge mere mandighed i sin tro. Maria foruroligede ham for meget med sit glatkæmmede hår, sine udstrakte hænder, sit kvindelige smil. Han kunne ikke knæle for hende uden at slå øjnene ned af frygt for at strejfe kanten af hendes kjole. Videre anklagede han hende for at have gjort sig for blid mod ham; hun havde så længe holdt ham i sine skørtefolder, at han var gledet ud af hendes arme og ind i en menneskelig kvindes uden at bemærke, at han havde udskiftet sin kærlighed. Og han erindrede sig broder Archangias grovheder, hans vægring mod at tilbede Maria, det mistroiske blik, hvormed han syntes at bevogte hende. Han troede ikke selv på, at han nogensinde ville kunne hæve sig til denne strenghed; han svigtede hende helt enkelt, gemte hendes billeder væk, flygtede fra hendes alter. Men hun fandtes stadig i dybet af hans hjerte som en hemmelig, altid nærværende kærlighed. Med et helligbrøde så forfærdeligt, at han følte sig ganske knust, brugte Synden hende til at friste ham.

Da han endnu påkaldte hende i visse øjeblikke af en uimodståelig bevægelse, var det Albine, som viste sig, i hvidt slør, med et blåt skærf bundet om livet og med gyldne roser på de bare fødder. Alle madonnafigurer, madonnaen med den kongelige, gyldne kjole, den stjernekronede madonna, den af bebudelsens engel besøgte madonna, den fredfyldte madonna mellem en lilje og en guldsmed, alle mindede de ham om Albine

med sine smilende øjne eller sine fint tegnede læber eller kindernes bløde linje.

Hans synd havde dræbt Marias jomfruelighed. Med en overordentlig anstrengelse drev han derfor kvinden ud af religionen og tog sin tilflugt til Jesus, hvis mildhed også foruroligede ham i ny og næ. Han havde brug for en nidkær, en streng Gud, det gamle testamentes Gud, omgivet af lyn, som kun viste sig for at tugte den rædselsslagne verden. Der fandtes ikke længere helgener, engle, Guds moder, kun Gud fandtes, en almægtig hersker, som krævede ethvert af hans åndedrag for sig selv. Han følte, hvorledes denne Guds hånd hvilede tungt på hans nakke, holdt ham efter forgodtbefindende svævende i rummet og tiden som et forbryderisk atom. Ikke at være noget, at være dømt, at skælve for Helvedet, forgæves at stritte imod fristelsens uhyre, det var godt.

Af Jesus tog han kun korset. Han blev grebet af denne vanvittige mani for korset, som havde revet så mange læber til blods på krucifikset ved at kysse det igen og igen. Han tog korset og fulgte Jesus. Han gjorde det så tungt og nedtrykkende som muligt, havde ingen større glæde end at få lov at segne under det, at bære det på knæ med en knust ryg. Han så i korset sjælens styrke, sindets glæde, dydens højnelse, hellighedens fuldendelse. I korset fandtes alt, det største mål var at dø på korset. At lide og dø, disse ord lød stadig i hans øren som den menneskelige visdoms ypperste. Og da han havde naglet sig til korset, havde han den uendelige trøst i kærligheden til Gud. Det var ikke længere Maria, som han elskede med en søns ømhed, en elskers lidenskab. Han elskede for at elske, i den absolutte kærlighed, han elskede Gud højere end sig selv, over

alt, og denne kærlighed omgav ham ligesom med et klart skinnende lys. Han var som en fakkel, der brænder ned. Døden, som han ønskede sig den, var i hans øjne intet andet end en stærk opblussen af kærlighed.

Hvad var det da, han forsømte, siden han blev udsat for så hårde prøvelser? Han tørrede med hånden den sved bort, som løb fra hans pande, han tænkte på, at han så sent som i morges havde foretaget en prøvelse af sin samvittighed, uden at kunne finde nogen alvorlig forsyndelse. Førte han ikke et liv i den strengeste spægelse? Elskede han ikke Gud alene, blindt? O, hvor han ville have velsignet Ham, hvis han endelig havde gengivet ham sin fred og fundet ham tilstrækkelig straffet for hans synd! Men denne synd kunne måske aldrig udsones. Og mod sin vilje tænkte han igen på Albine, Paradiset og de voldsomt smertende erindringer.

Først søgte han efter undskyldninger. En aften var han sunket sanseløs om i sit værelse, ramt af en hjernefeber. I tre uger varede denne krise. Hans blod jog afsindigt gennem årerne helt ud i de yderste ender af hans lemmer, brusende som en bjergflod, der har sprængt sit leje; hans legeme blev vasket rent fra isse til fod, blev fornyet, blev så voldsomt gennemheglet af den voldsomt arbejdende sygdom, at han ofte i sin vildelse syntes at høre drønet fra hamre, der sømmede hans knogler sammen igen. Men så en morgen vågnede han op som et nyt menneske. Han fødtes for anden gang, befriet for alt, hvad femogtyve års liv lidt efter lidt havde lagt i ham, hans barndoms gudsfrygt, hans opvækst på seminariet, hans tro som ung præst, alt var forsvundet, bortvasket, der var gjort rent bord. Det var naturligvis Helvedet, som således havde beredt ham på

synden, afvæbnet ham, gjort hans hjerte til en blød seng, hvor det onde kunne vinde indpas og lægge sig til hvile.

Og han var sig det ikke bevidst, overgav sig til denne langsomme dragning mod det onde. Da han atter slog øjnene op i Paradiset, følte han sig hensat i barndom, uden erindring om det forgangne, uden længere at eje noget af præstekaldet. Hans organer fungerede legende let og ligesom med en glad overraskelse over at begynde på livet igen, som om de ikke havde kendt det, og nu følte en uendelig glæde over at få lov at lære det at kende. Å, hvilken herlig læretid, hvilke herlige fund, hvilke guddommelige opdagelser! Paradiset var en eneste stor lykke. Da den Onde førte ham derhen, vidste han fuldt vel, at han dér ville være uden forsvar. Aldrig havde han i sin første ungdom følt en sådan nydelse ved at vokse. Når han nu fremkaldte denne første ungdom i erindringen, forekom den ham helt mørk, henlevet langt fra solen, glædesløs, grå, sygelig.

Hvor havde han derfor ikke hilst solen, hvor havde han ikke forundret sig over det første træ, den første blomst, det mindste insekt, han havde kunnet se, den mindste sten, han havde samlet op! Selv stenene fængslede ham. Hvad han så rundt om sig, var et stort og fantastisk underværk. En lys morgen, som hans øjne frådsede i, en jasminduft, som han indåndede, en lærkes trille, som han lyttede til, greb ham så dybt, at hans ben gav efter under ham. Det havde været en lang glæde for ham at iagttage livets mindste bevægelser. Og den morgen, da Albine var blevet født ved hans side mellem roserne! Han lo endnu af henrykkelse ved dette minde. Hun rejste sig som en stjerne, uundværlig for selve solen. Hun oplyste alting, forklarede alting. Hun gjorde ham fuldstændig.

Da begyndte han igen på deres lystvandringer i alle Paradisets egne. Han erindrede de små hårlokker, som flagrede i hendes nakke, når hun løb foran ham. Hun duftede herligt; når hendes svajende, varme skørter berørte ham, var det som et kærtegn. Da hun slog sine bare arme om ham, smidige som slanger, ventede han at se hende, så fin og slank som hun var, sno sig rundt om ham og falde i søvn, smygende sig tæt ind til hans hud. Det var hende, der gik forrest. Hun førte ham på omveje, hvor de trak tiden ud for ikke at komme for hurtigt frem. Hun vakte en passion for jorden hos ham. Han lærte sig at elske den, når han så på, hvordan planterne elskede hinanden, en længe famlende ømhed, hvis store fryd endelig en aften var gået op for dem under kæmpetræet i skyggen, der svedte livets saft. Der havde de nået målet for deres vandring. Albine lå tilbagekastet med hovedet ombølget af hårets bølger og strakte armene ud mod ham. Han tog hende i sin favn. O, at få lov til at eje hende endnu en gang, at føle hendes skød sprudle af frugtbarhed, at få lov at skabe liv, være Gud …

Præsten udstødte pludselig en dump klagen. Han rettede sig op som for et usynligt bid, så sank han atter ned. Fristelsen havde hugget efter ham med sin tand. I hvilket smuds forvildede hans sanser sig da? Vidste han ikke, at Satan kan finde på enhver list, at han ligefrem holder øje med prøvelsens stunder og smyger sit slangehoved helt ind i sjælen? Nej, nej, ingen undskyldning! Sygdommen berettigede ikke synden. Det havde været hans pligt at være på vagt, at genfinde Gud, da feberen slap ham. Men han havde tværtimod nydt at krybe ind i kødets lyst. Og hvilket bevis på hans afskyelige lyster: han kunne ikke skrifte sin synd uden at han samtidig mod sin vilje

gled ned i ønsket om at begå det endnu engang i tankerne! Ville han ikke være i stand til at tvinge al denne vederstyggelighed til tavshed? Han fantaserede om at tømme sin hjerne for ikke mere at tænke, at åbne årerne, for at det syndige blod ikke mere skulle plage ham. Et øjeblik lå han der med hænderne for ansigtet, skælvende, skjulende det mindste stykke af sin bare hud, som om de dyr, der strejfede rundt om ham med deres hede åndedrag havde fået hårene på hans hud til at rejse sig.

Men han tænkte alligevel, og blodet buldrede stadig i hans hjerte. Øjnene, som han skjulte i sine hænder, så det smidige omrids af Albines krop tegne sig som ildlinjer mod det sorte mørke. Hendes nøgne bryster var blændende som en sol. For hver anstrengelse han gjorde sig for at trykke øjnene ind og forjage dette syn, blev hun endnu mere strålende synlig, hun bøjede sig bagud, hun rakte kaldende armene ud, så at præsten våndede sig i smerte. Gud forlod ham altså helt og aldeles, siden der ikke længere var noget sted at søge tilflugt for ham? Og skønt han opbød hele sin viljekraft, begik han sin synd igen og igen; mindet om det blev stadig mere forfærdende skarpt og klart. Han så det mindste græsstrå ved Albines kjolesøm, han så en lille tidselblomst, som havde sat sig i hendes hår og som han – huskede han – havde stukket sine læber på. Han erindrede sig selv den søde, omend lidt skarpe, lugt at af det nedtrampede græs, de fjerne lyde, en fugls monotone sang, en dyb stilhed og endelig et suk, som gik gennem træernes kroner.

Hvorfor havde Himlen ikke knust ham med det samme med sit lyn? Så ville han ikke have skullet lide så meget. Han nød sin elendighed med samme vellyst som hos en fordømt. Han skælvede som en afsindig, da han hørte de forbryderiske ord,

han havde udtalt for Albines fødder. De genlød nu som anklager mod ham for Guds åsyn. Han havde erkendt kvinden som sin herskerinde. Han havde givet sig hen til hende som en slave, han kyssede hendes fødder, fantaserede om at være vandet, hun drak, brødet, hun spiste. Nu forstod han, hvorfor han ikke kunne genvinde magten over sig selv. Gud lod kvinden beholde ham. Men han ville slå hende, han ville knuse hendes lemmer for at få hende til at slippe ham. Det var hende, der var slaven, det urene kød, som kirken burde have nægtet en sjæl. Han rettede sig op, han løftede sine knyttede næver mod Albine. Men knytnæverne åbnede sig, hænderne strøg de nøgne skuldre med blide kærtegn, og munden, som var fuld af skældsord, pressedes mod det opløste hår og stammede tilbedende ord.

Fader Mouret åbnede øjnene. Det blændende syn forsvandt. Der kom en pludselig, uventet lettelse. Han kunne græde. Langsomme tårer kølede hans kinder, han åndede dybt, men vovede endnu ikke at røre sig af frygtet for et nyt bagholdsangreb. Han hørte stadig ligesom et vildt dyrs brøl bag sig. Men det var skønt ikke længere at lide så meget, at han en tidlang nød denne befriende følelse.

Udenfor var regnen ophørt. Solen gik ned i en stærk rød glød, det var som om der var hængt lyserøde silkegardiner for vinduerne. Kirken var nu varmere, fyldt med liv fra solens sidste åndedrag. Præsten følte sig taknemmelig mod Gud for den nåde, som han forundte ham. En bred stråle, dansende guldstøv, som skød gennem kirken, belyste dens baggrund, uret, prædikestolen, højaltret. Det var måske nåden, som kom tilbage til ham på denne lysbølge, nedstigende fra Himlen? Han betragtede støvkornene, som med en forbløffende hurtighed

ilede langs denne stråle som en sværm af hastende budbringere, som til stadighed leverede hilsener fra solen til jorden. Tusind brændende vokslys ville ikke have kunnet fylde kirken med en sådan glans. Bag højaltret var udspændt gyldne tæpper; på trinnene flød en strøm af guldsager: lysestager, som brændte med hele bundter af lys, røgelseskar, hvori der luede en ild af ædelsten, nadverbægre, som løb over med kometernes stråleglans; og overalt var der en regn af lysblomster blandt svævende kniplinger, duge, buketter, guirlander af roser, fra hvis hjerter der faldt stjerner, når de åbnede sig.

Aldrig havde han ønsket sig en sådan rigdom til sin fattige kirke. Han smilede, han drømte om at lade al denne pragt blive, han arrangerede det hele efter sin egen smag. Han havde gerne set, at de gyldne forhæng havde været længere oppe; vaserne fandt han, var alt for skødesløst henslængte; han samlede nedfaldne blomster op, bandt buketterne om, satte guirlanderne i en blød kurve. Men hvor vidunderligt, som al denne herlighed var bredt ud over det hele! Han blev pave i en kirke af guld. Biskopper, fyrster, kvinder med strålende, kongelige kapper, fromme skarer, der lå næsegrus med panden i støvet, kom for at besøge kirken, slog lejr i dalen, måtte vente i ugevis ved porten, før de kunne få lov at komme ind. Man kyssede hans fødder, og selv disse fødder var af guld og gjorde underværker. Guldet nåede ham helt op til knæene. Et guldhjerte bankede i hans bryst af guld med høj tone, at masserne udenfor kunne høre det. Da opfyldtes han af en uendelig, berusende stolthed. Han var en afgud!

Solstrålen hævede sig stadig højere, højalteret flammede, præsten var overbevist om, at det var nåden, som vendte tilbage

til ham, for hans sjæl nød det så ubeskriveligt. Vilddyrets knurren bag ham blev mere kærlig. Han følte nu kun en glat fløjlspote på sin skulder, som om en kæmpekat kærtegnede ham.

Han fortsatte med at drømme. Aldrig før havde han set tingene så blændende klart. Alting forekom ham nu let, så stærk følte han sig. Hvis Albine ventede ham, ville han gå til hende. Det var helt naturligt. Han havde jo viet lange Fortune og Rosalie morgenen før. Kirken forbød ikke ægteskabet. Han så dem stadig smile til hinanden og skubbe til hinanden med albuerne, idet hans hænder velsignede dem. Om aftenen havde man vist ham deres seng. Hvert ord, han havde sagt, genlød nu højere i hans øren. Han havde sagt til lange Fortune, at Gud gav ham en ledsagerske, fordi han ikke ville, at manden skulle være alene. Han havde sagt til Rosalie, at hun skulle holde sig til sin mand, aldrig forlade ham, være hans underdanige tjenerinde. Men han sagde også alle disse ting for sig selv og for Albine. Var hun ikke hans ledsagerske, hans underdanige tjenerinde, den, som Gud havde sendt ham, således at hans manddom ikke skulle visne bort i ensomheden? Forresten var de bundet til hinanden. Han blev helt overrasket over, at han ikke havde indset alt dette straks, at han ikke var fulgt med hende, således som pligten krævede det. Men det var en afgjort ting, at han ville opsøge hende allerede i morgen. Han kunne være hos hende i løbet af en halv time. Han ville gå gennem byen, tage vejen over bakken; den var meget kortere. Han var i stand til alt, han var hersker, ingen havde lov til at befale over ham. Hvis man så på ham, ville han med en armbevægelse få alle hoveder

til at bøje sig. Og så ville han leve sammen med Albine. Han ville kalde hende sin hustru. De ville blive meget lykkelige.

Guldet steg op igen, strømmede mellem hans fingre. Han stod atter i et bad af guld. Han bar de hellige kar bort til brug for sin husholdning, levede på en stor fod, betalte sit tyende med stykker af guldkalke, som han med lethed brækkede af med fingrene. Han hang de gyldne alterduge op rundt om sin ægteseng. Som smykker gav han sin brud de guldhjerter, guldbånd og guldkors, der hang om halsen på den hellige jomfru og helgenerne. Selve kirken ville kunne tjene som palads for dem, hvis han lod bygge en etage på den. Gud ville ikke få noget at sige, eftersom han jo havde tilladt dem at elske. Hvad kom Gud for resten ham ved? Var det ikke ham selv, der var Gud, ham, med sine guldfødder, som mængden kyssede og som gjorde underværker?

Fader Mouret rejste sig. Han gjorde den samme store armbevægelse som Jeanbernat, fornægtelsens gestus, som indbefattede hele horisonten.

"Der er intet, intet, intet," sagde han. "Der er ingen Gud."

Det var, som om en kold vind gik gennem kirken. Præsten blev forskrækket, blev igen bleg som et lig, lyttede. Hvem var det, der talte? Hvem bespottede? Fløjlspoten, hvis kærtegn han havde følt på halsen, blev nu grusom, dens kløer flængede hans kød, atter løb blodet. Men han stod oprejst, kæmpede mod angrebet. Han forbandede den triumferende synd, som hånlo ved hans tindinger, hvor alle den Ondes mukkerter igen begyndte at dunke. Kendte han ikke Satans lumske kneb? Vidste han ikke, at han ofte for morskab strakte sine bløde

poter frem for siden at stikke dem i sine ofre som knive, helt ind til benet?

Og hans raseri fordobledes ved tanken om, at han havde ladet sig fange i denne snare som et barn. Skulle han for altid ligge fældet på jorden, med synden ridende som en mare på hans bryst? Nu fornægtede han jo Gud. Det var et skråplan. Boleriet dræbte troen. Så faldt dogmerne. Der krævedes kun en tvivl, vækket af kødet, som forsvarede sin vederstyggelighed, for at hele Himlen blev fejet bort. Den guddommelige morallov hidsede til trods, mysterierne fremkaldte et skævt smil, i en krog af den omstyrtede religions tempel krøb man sammen for at tale om sine gudløse forbrydelser, indtil man havde gravet sig et hul ligesom et dyr, og lå der og rugede over sin smudsighed. Så kom de andre fristelser: guldet, magten, det frie liv, et uimodståeligt begær efter at nyde, og så blev det hele et stort skørlevneri, hvor man væltede sig i rigdommens og hovmodets seng. Og man stjal fra Gud. Man brød monstranserne itu for at hænge dem på en kvindes urene krop. Ja, han var fordømt. Han lod sig ikke længere anfægte af noget, synden kunne hæve sin stemme i hans indre. Det var herligt at slippe for at kæmpe. Vilddyrene, som havde lusket om bag ham, kæmpede nu i hans indre. Han spændte brystet for bedre at føle deres tænder. Han overgav sig til dem med en bitter glæde. Han knyttede hænderne i trods mod kirken. Nej, han troede ikke længere på Kristi guddommelighed, han troede ikke længere på den hellige treenighed, han troede kun på sig selv, sine muskler, sin krops begær. Han ville leve. Han havde brug for at være mand. O, at få lov til at strejfe omkring i det fri, være stærk, ikke have en nidkær herre, dræbe sine fjender med stenkast, slå armene om

de piger han mødte, og bære dem bort! Han ville opstå fra den grav, hvori grove hænder havde lagt ham. Han ville vække sin manddom, som sikkert kun sov. Og han ville dø af skam, hvis han befandt sin manddom at være død! Og han ville forbande Gud, hvis han ved at berøre ham med sin finger havde afskilt ham fra andre af Skabelsens væsener for at beholde ham til sin tjeneste alene!

Præsten begyndte at se syner. Det forekom ham, at kirken styrtede sammen ved denne nye bespottelse. Solstrålen, som oversvømmede højaltret, var langsomt vokset og havde udbredt en brands røde skær over væggene. Der steg stadig ildtunger op, slikkede taget og slukkedes igen i blodrød glød. Kirken blev pludselig fuldstændig mørk. Det var, som om denne solnedgangs ild havde sprængt taget og murene, og åbnet gabende brecher overalt for fjenderne udefra. Det usikre skrog vaklede i venten på en eller anden forfærdelig storm. Natten blev hastigt mørkere.

Da hørte præsten i det fjerne et drøn stige op fra Artauds dal. Før i tiden forstod han ikke det glødende sprog fra denne brændte jord, hvor kun knudrede vinstokke og udmarvede mandeltræer vred sig og gamle oliventræer støttede sig usikkert på deres forkrøblede lemmer. Han gik blandt al denne lidenskab med sin uvidenheds ro. Men i dag, da hans kødelige menneske havde vundet kundskab, opfattede han det mindste suk fra de i sollyset af vellyst døvede blade. Først var der længst borte ved horisonten bakkerne, som skælvede, endnu varme efter den nedgående sols kys, og som syntes at sætte sig i bevægelse med den dumpe trampen fra en fremrykkende krigshær. Så kom de spredte klipper, vejenes sten, alle dalens

kiselsten, som også rejste sig, satte i gang, rullede af sted med et vældigt bulder, ligesom kastede fremad af selve behovet for at bevæge sig. Efter dem kom sumpene og moserne med rød jord, de få stumper agerjord, der var blevet erobret ved hakkens hjælp, og de begyndte at løbe og bruse som floder, der gik over deres bredder, og deres fossende blod medførte svulmende livsfrø, spirende rødder, planter i parring. Snart var alt i bevægelse: vinstokkene kravlede som store insekter, den magre sæd, det tørre græs dannede bataljoner, bevæbnede med lange lanser; træerne løb med flyvende hår, strakte lemmerne ud som brydere, der beredte sig til strid; det faldne løv fløj, vejstøvet rullede frem. Det var en masse, der for hvert skridt forøgedes med nye kræfter, et folk i brunst, hvis stønnen nærmede sig, en orkan af liv med en gloende ånde, som trak alting med sig i en hvirvel af vældig formering. Pludselig kom angrebet. Fra den yderste horisont styrtede hele naturen, bakkerne, stenene, jorden, træerne, sig over kirken. Kirken knagede under dette første vilde stormløb. Murene revnede, tagteglene fløj væk. Det store Kristusbillede vaklede men faldt ikke.

Der blev en kort pause. Udenfor øgedes stemmernes rasen. Nu kunne præsten skelne menneskestemmer. Det var byen, det var Artaud-boerne, denne håndfuld bastarder, som var skudt op af den stenede jord så stædige som tornekrat, og som nu rykkede frem som en stormvind sammen med et mylder af andre levende væsener. Artaudfolket bolede på jorden, plantede stadig nærmere og nærmere en skov af mennesker, hvis stammer opslugte al jord omkring sig. De klatrede op til kirken, de sprængte dens port i en håndevending, de truede med at blokere hele kirken med deres races yppige grene. Bag dem i

krattene kom dyrene travende, okser, som prøvede at gennembore murene med deres horn, hele hjorde af æsler, geder og får, der lig levende brådsøer slog kirken til ruiner, et mylder af bænkebidere og fårekyllinger, som angreb dens grundvold og fik den til at smuldre under deres savtænder. Og på den anden side var Desirées baggård, hvis mødding udsendte kvælende dunster; den store hane Alexandre blæste til storm med sin trompet, hønsene hakkede løs på grundstenene med deres næb, kaninerne gravede sig jordhuler helt ind under altrene for at underminere og omstyrte dem, grisen, som var så tyk, at han ikke kunne røre sig, gryntede og ventede på, at de hellige ornamenter skulle blive til en håndfuld varm aske, han kunne vælte sin fede bug i.

Et frygteligt brøl rullede frem, der kom endnu et angreb. Byen, dyrene, hele denne oversvømmende flodbølge af liv druknede et øjeblik kirken under en rasende bølge af legemer, som fik bjælkerne til at bøje sig. Hunnerne i mængden fødte uophørligt nye skarer af kæmpende. Denne gang faldt et stykke af den ene kirkevæg sammen, taget bovnede, vinduesrammerne blev revet ud, skumringens røg trængte stadig sortere ind gennem de forfærdelige, gabende åbninger. Det store Kristusbillede på korset hang nu kun fast med naglen i den venstre hånd.

Murens fald blev hilst med et brøl. Men endnu stod kirken fast trods sine sår. Den fortsatte at leve i bister, mørk tavshed, den klamrede sig til den mindste sten i sin grundvold. Det var som om denne ruin for at holde sig oprejst kun behøvede den mindste søjle, som ved et under af ligevægt havde holdt det revnede tag oppe. Nu så fader Mouret de stride planter fra

plateauet gå til værket, disse frygtelige, blandt klippernes tørhed hærdede gevækster, knudrede som slanger, med en hård hud og senede muskler. De rustrøde laver, der lignede en betændt spedalsk, åd først kalken væk. Så skød timianen sine rødder ind mellem teglstenene som jerntene. Lavendelen stak sine lange, krogede fingre ind under hver eneste løse stump mur, trak den til sig, flåede den ud med en langsom, vedvarende anstrengelse. Enebærbuske, rosmarin og tornet kristtjørn klatrede højere op og skubbede uimodståeligt på. Selv græsset, hvis tørre strå stak ind under den store port, rejste sig som stålsøm, løftede porten, rykkede frem over kirkegulvet, løftede gulvets stenplader med sine kraftige fingre. Det var et sejrrigt angreb; den oprørske natur byggede barrikader af de faldne altre, rev kirken ned, som i århundreder havde kastet en alt for stærk skygge over dem. De andre krigere gav plads for græs, timian, lavendel, lav, disse små gnavere, som bragte mere ødelæggelse end de stærkes kølleslag, denne sønderdeling af grundmuren, der i det skjulte til sidst ville omstyrte hele bygningen.

Så kom enden ganske pludseligt. Rønnen, hvis høje grene allerede strakte sig ind under hvælvingen gennem de knuste ruder, trængte voldsomt ind med en vældig løvmasse. Den anbragte sig midt i kirken. Der stod den og voksede enormt. Stammen blev så kæmpemæssig, at kirken sprængtes som et alt for lille bælte. Grenene udsendte monstrøse knudrede næver i alle retninger, og hver eneste af dem rev et stykke af muren, et stykke af taget; og de formerede sig stadig, hver gren forgrenede sig i en uendelighed, et nyt træ skød ud fra hver knude med en så afsindig kraft, at de overalt gennemborede

kirken, hvis rester fløj i småstykker og spredte en fin aske i alle retninger.

Nu nåede kæmpetræet helt op til stjernerne. Dets skov af grene var en skov af lemmer, arme, ben, kroppe, maver, der svedte livssaft; kvindehår hang ned, mandshoveder sprængte barken ligesom nye knopper, og allerøverst fyldte de elskende par, ligesom bedøvede på kanten af deres reder, luften med deres nydelses musik og duften af deres frugtbarhed.

Et sidste stød af den orkan, som havde løbet storm mod kirken, fejede dens rester bort, den til støv forvandlede prædikestol og skriftestolen, de knækkede helgenbilleder, de smeltede nadverkar – alle disse rester, hvori den sværm af spurve, som før havde boet under tagstenene, pikkede begærligt. Det store Kristusbillede, som var blevet revet af korset, og som et øjeblik var blevet hængende i nogle af de omkringflyvende kvindelokker, førtes nu bort, forsvandt i det sorte mørke med et bulder. Livstræet havde sprængt himlen og nåede op over stjernerne.

Fader Mouret klappede rasende i hænderne som en fordømt ved dette syn. Kirken var besejret. Gud havde ikke længere noget hus. Nu ville Gud ikke mere genere ham. Han kunne opsøge Albine, eftersom hun havde sejret. Og så lo han ad sig selv, som for en time siden havde forsikret, at kirken ville opsluge jorden med sin skygge. Jorden havde hævnet sig ved at opsluge kirken. Den vanvittige latter, han brød ud i, vækkede ham til sidst af hans hallucination. Han betragtede sløvt kirken, som langsomt sænkede sig i skumringen; gennem vinduet så han små stykker af den stjernebestrøede himmel. Han rakte

armene ud for at røre ved væggene; i samme øjeblik hørtes Desirées stemme råbe fra gangen til sakristiet:

"Serge, er du der? ... Så sig dog noget! Jeg har ledt efter dig en halv time."

Hun kom ind, bærende på en tændt lampe. Da så præsten, at kirken stadig stod. Han forstod ingenting, han følte en forfærdelig tvivl, splittedes mellem den uovervindelige kirke, som var vokset op igen af asken, og Albine, som var almægtig, og kunne bringe Gud til fald med et enkelt åndedrag.

10

Desirée nærmede sig med en klingende latter.

"Er du der? Er du der?" råbte hun. "Nå, så du leger gemmeleg? Jeg har kaldt på dig mere end ti gange, så højt jeg kunne. Jeg troede, du var gået ud."

Hun så med en nysgerrig mine ind i de mørke kroge. Hun gik også hen til skriftestolen, som om hun ventede at overraske nogen, der gemte sig der. Hun vendte skuffet tilbage og sagde:

"Du er altså alene? Du sov måske? Hvad kan du more dig med, alene i dette mørke? Kom nu, vi skal spise."

Han strøg sig med sine feberhede hænder over panden for at udslette de tanker, som alle og enhver sikkert kunne læse. Han forsøgte mekanisk at knappe sin præstekjole, som forekom ham at være revet itu og i en skammelig uorden. Så fulgte han sin søster med et strengt udtryk og uden at skælve, med en stiv, præstelig holdning, idet han skjulte sit køds pinsler under embedets værdighed. Desirée bemærkede ikke engang hans oprørte sindsstemning. Hun sagde ganske simpelt, da de kom ind i spisestuen:

"Jeg har sovet rigtig godt. Men du har talt for meget, du er helt bleg."

Om aftenen, efter middagen, kom broder Archangias for at spille sit parti med La Teuse. Han var vældig løssluppen denne aften. Når munken var i godt humør, puffede han La Teuse i siden med knytnæven, og hun svarede igen med et par bastante ørefigener. Det fik dem til at le, så loftet var ved at lette. Så fandt han på de særeste ting: han trykkede en omvendt tallerken itu med næsen, han væddede om, at han kunne slå

døren til spisestuen ind med hofterne, han smed alt det snus, han havde i sin dåse, ned i den gamle tjenestepiges kaffekop, eller han havde en håndfuld småsten med sig, som han proppede ned i hendes barm og med hænderne trykkede helt ned til bæltet. Disse anfald af blodrig munterhed kom over ham ved den mest ubetydelige anledning midt i hans vanlige surhed; en lille ting, som ingen lo ad, forsatte ham ofte i en ligefrem vanvittig munterhed, så han trampede i gulvet, fo'r rundt som en snurretop og holdt sig på maven.

"Nå, så De vil ikke fortælle mig, hvorfor De er så glad?" sagde La Teuse.

Han svarede ikke. Han satte sig overskrævs på en stol og galopperede på den rundt om bordet.

"Ja, ja, opfør De Dem bare som en tåbe," sagde hun. "Min Gud, hvor er De dog fjollet! Hvis Vorherre så Dem, ville han nok være vældig fornøjet!"

Munken var med vilje faldet baglæns på gulvet med begge ben i vejret. Uden at rejse sig igen sagde han alvorligt:

"Han ser mig, og han ser mig med glæde. Det er ham, der vil, at jeg skal være munter. Når han synes, jeg skal have lov at lege lidt, ringer han med klokken i mit skrog. Så leger jeg og raser, og hele Paradiset ler."

Han trak sig frem til væggen på ryggen, og der stillede han sig på hovedet og sparkede med hælene så højt oppe, han kunne. Hans præstekjole faldt ned og afslørede hans sorte bukser, som var lappede på knæene med firkanter af grønt stof. Han fortsatte:

"Se, hvor højt jeg kan nå, hr. pastor! Jeg vil vædde på, at De ikke kan gøre det her … Kom, le nu lidt. Det er bedre at slæbe sig

frem på ryggen end at ønske sig en ussel tøs' hvide hud til dyne. De forstår mig nok, ikke sandt? Man leger dyr et øjeblik, man gnubber sig, man slipper af med sine skadedyr. Det frisker en op. Men når jeg gnubber mig, bilder jeg mig ind, at jeg er Vorherres hund, og det er derfor, jeg siger, at hele Paradiset stiller sig ved vinduet og ler ad mig. De må også gerne le, hr. pastor. Jeg gør dette for helgenerne og for Dem. Dette er en kolbøtte for den hellige Josef, denne her er for Johannes den Døber, en for den hellige Michael, en for den hellige Markus, en for den hellige Matthæus ..."

Han blev ved at slå kolbøtter rundt i stuen og remsede en hel hoben helgener op samtidig.

Fader Mouret stod tavs med hænderne støttede mod bordkanten, men trak til sidst alligevel på smilebåndet. Munkens glædesudbrud foruroligede ham som regel. Da denne kom hen i nærheden af La Teuse, gav hun ham et spark.

"Så, skal vi ikke spille nu?" sagde hun.

Broder Archangias svarede med en brummen. Han gik på hænder og fødder lige hen til La Teuse; han legede ulv. Da han kom hen til hende, stak han hovedet ind under hendes skørter og bed hende i det højre knæ.

"Vi De så lade mig være!" skreg hun. "Skal De nu også til at have uanstændige tanker?"

"Jeg?" udbrød munken, og morede sig så voldsomt over den tanke, at han ikke kunne rejse sig for bare latter. "Kan du ikke se, jeg er ved at kløjs i det, bare fordi jeg kom til at smage på dit knæ. Jeg bider kvinderne og spytter dem ud igen, skal jeg sige dig."

Han sagde du til hende, han spyttede på hendes skørter. Da det endelig lykkedes ham at rejse sig, pustede han noget og gned sig i siderne. Hans mage rystede endnu af latter, ligesom en vandsæk, der ikke er helt tom. Endelig sagde han med dyb og alvorlig stemme:

"Lad os spille nu. Hvis jeg ler, så er det min egen sag. De behøver ikke at vide hvorfor, La Teuse."

Og kortspillet begyndte. Det blev frygtelig lidenskabeligt. Munken smækkede kortene i bordet med knytnæven. Når han råbte "krig!" klirrede vinduesruderne. Det var La Teuse, der vandt. Hun havde længe haft tre esser, og hun lurede på det fjerde med lystne blikke. Broder Archangias havde imidlertid flere narrestreger for. Han løftede bordet med fare for at vælte lampen omkuld, han snød på det frækkeste og forsvarede sig med vældige løgne, blot for spøg, som han sagde. Pludselig istemte han vespermessen, som han sang af fuld hals, som om han var kirkesanger af profession. Det blev han ved med i det uendelige, råbte ordene frem, så det lød forfærdeligt, og betonede slutningen af hvert vers ved at slå kortene mod den venstre håndflade. Når hans munterhed nåede sit højdepunkt, og han ikke kunne finde på nogen anden måde at give den luft, sang han altid vesperen på denne måde i timevis. La Teuse, som kendte denne vane, bøjede sig frem og skreg gennem de rædsomme lyde, hvormed han opfyldte stuen:

"Så ti dog stille, det er uudholdeligt! De er meget for kåd her i aften."

Så istemte han bønnerne efter aftensangen. Fader Mouret var gået hen og havde sat sig ved vinduet. Han lod hverken til at se eller høre, hvad der tildrog sig rundt om ham. Under

middagen havde han spist som han plejede, han havde endog kunnet besvare Desirées evindelige spørgsmål. Nu blev han slap, det var forbi med hans kræfter, og han blev en viljeløs kastebold for den frygtelige kamp, der vedblev at rase i ham. Han havde ikke engang mod til at rejse sig og gå op på sit værelse. Desuden var han bange for, at hvis han vendte ansigtet mod lyset, ville man kunne se hans tårer, som han ikke længere kunne holde tilbage. Han lagde panden mod ruden, stirrede ud i mørket og sank efterhånden hen i en slags dvale.

Broder Archangias, som blev ved med at synge, blinkede og kastede med hovedet i retning af den indslumrede præst.

"Hvad er der?" spurgte La Teuse.

Munken gentog sin bevægelse endnu mere tydeligt.

"Det hjælper ikke, selv om De så knækkede halsen!" sagde La Teuse. "Tal, så jeg kan forstå Dem … Aha, en konge! Herligt, så tager jeg Deres dame."

Munken lagde kortene et øjeblik, lænede sig ind over bordet og hviskede i ansigtet på hende:

"Den tøs har været her."

"Det vidste jeg nok," svarede hun. "Jeg så hende gå med mademoiselle Desirée ind i baggården."

Han så på hende med et skrækkeligt blik og knyttede næven ad hende.

"De har set hende, og lader hende komme ind! De burde have kaldt på mig, så havde jeg hængt hende op ved fødderne på et søm i Deres køkken."

Hun blev vred, men dæmpede stemmen for ikke at vække fader Mouret.

"Javel, ja!" udbrød hun. "Det er godt med Dem! Hænge folk op i mit køkken – ja, det kunne være kønt! … Så sandelig så jeg hende. Jeg vendte også ryggen til, da hun gik ind til pastoren i kirken efter at overhøringen var slut. Derinde kan de have gjort, hvad de ville. Jeg er ligeglad. Jeg havde jo mine bønner at sætte over. Jeg afskyr den pige. Men eftersom hun er pastorens gode helbred … Hun må gerne komme her, når som helst, nat eller dag, jeg skal gerne lukke dem inde sammen, hvis de har lyst til det."

"Hvis De gjorde det, La Teuse, ville jeg kvæle Dem," sagde munken med iskoldt raseri.

Hun brast i latter, og nu var det hende, der sagde du til ham:

"Du skal ikke vrøvle sådan, min gode mand! Du ved nok, at kvinder er forbudt for dig, ligesom Fadervor for et æsel. Prøv du bare at kvæle mig en dag, så skal du få at se, hvad jeg gør. Nå, vær nu rar, og lad os gøre spillet færdigt. Hov, der har jeg en konge til."

Han holdt et kort i vejret, og fortsatte med at knurre:

"Hun må være gået en vej, som kun Djævelen kender til, eftersom hun undslap mig i dag. Jeg står jo hver eneste eftermiddag på post der ude ved Paradiset. Hvis jeg en gang til overrasker dem sammen, skal jeg lade den tøs stifte bekendtskab med en knippel, som jeg har lavet mig ene og alene til hende. Nu bliver jeg nødt til at bevogte kirken også."

Han spillede ud, lod La Teuse tage en knægt fra hende, kastede sig så tilbage i stolen og skoggerlo som før. Han kunne ikke blive vred for alvor i aften. Han hviskede:

"Nå, det kan være det samme, hun traf ham ganske vist, men det forhindrede ikke, at hun faldt. Ja, jeg skal fortælle Dem det,

La Teuse. Det regnede, som De ved. Jeg stod i døren til skolen, da jeg så hende komme ned fra kirken. Hun gik helt rank med sin storsnudede mine, selv om det øsede ned. Men netop som hun kom ned til landevejen, gled hun på den glatte jord og faldt pladask omkuld. Åh, hvor jeg lo! Jeg kunne ikke lade være med at klappe i hænderne. Da hun rejste sig, blødte den ene hånd. Det gjorde mig glad for en hel uge. Jeg kan ikke forestille mig hende der på jorden, uden at det kilder mig i halsen og i maven, og jeg ler, så jeg er ved at besvime."

Nu hengav han sig til spillet igen, men istemte samtidig *De Profundis*. Da han var færdig, begyndte han forfra igen. Kortspillet afsluttedes under denne klagesang, som han smældede ud fra tid til anden, ligesom for at nyde den dobbelt. Det var ham, der tabte, men det generede ham ikke det mindste.

Da La Teuse lukkede ham ud, efter at have vækket fader Mouret, hørte man ham forsvinde i nattemørket, skrålende det sidste salmevers endnu engang: "*Et ipse redimet Israhel ex omnibus iniquitatibus ejus*" i et tonefald af jublende henrykkelse.

11

Fader Mouret sov en blytung søvn denne nat. Da han endelig slog øjnene op, senere end han plejede, var hans ansigt og hænder fugtige af tårer, som han havde grædt hele natten i søvne. Han læste ikke messen den morgen. Trods sin lange søvn var han så træt efter gårsdagen, at han blev siddende oppe på sit værelse på en stol ved sengen lige til klokken tolv. Den slaphed, som overvældede ham mere og mere, gjorde, at han ikke engang var bevidst om sine lidelser. Han mærkede kun en stor tomhed; han var lettet, amputeret, tilintetgjort. Det kostede ham den største anstrengelse at læse i sit breviarium; dets latin forekom ham at være et barbarisk sprog, hvis ord han næppe længere kunne stave.

Senere, da han havde smidt bogen fra sig på sengen, tilbragte han flere timer med at sidde og se ud gennem det åbne vindue, uden at orke at rejse sig og gå hen til vindueskarmen. Langt væk så han Paradisets hvide mur som en smal, lys streg langs bjergskråningerne mellem granklyngernes mørke pletter. Til venstre, bag en af disse klynger, var åbningen i muren; han så den ikke, men han vidste, at den var der: han huskede den mindste revne mellem stenene. Så sent som i går ville han ikke have vovet at hæve blikket på denne måde mod den forfærdelige udsigt. Men nu kunne han ustraffet, mellem hvert afbrud af vegetation, igen følge muren, som var ligesom den broderede bort på en hvid kjortel, der var ophængt over alle buskene. Det fik ikke engang hans puls til at slå hurtigere. Det var, som om fristelsen foragtede hans træge blod og havde forladt hans slappe legeme. Den efterlod ham ude af stand til at kæmpe.

Efter at nåden havde forladt ham, og synden ikke mere var i stand til at vække hans lidenskab, var han beredt til af ren og skær sløvhed at underkaste sig alt, hvad han dagen i forvejen rasende stødte fra sig.

Et øjeblik talte han til sin egen forbløffelse højt. Når nu åbningen i muren stadig var der, ville han gå til Albine ved solnedgang. Denne beslutning foranledigede ham et let ubehag. Men han syntes ikke, han kunne gøre andet. Hun ventede på ham, hun var hans hustru. Da han prøvede at se hendes ansigt for sig, så han det kun ganske blegt og på lang afstand. Så blev han bange for, hvordan de skulle leve sammen. De kunne næppe blive der på egnen; de måtte flygte i største hemmelighed, og når de så havde fået gemt sig godt af vejen et eller andet sted, skulle de bruge mange penge for at kunne leve lykkeligt. Tyve gange forsøgte han at lægge en plan til at føre hende bort og arrangere deres liv som et lykkeligt elskende par. Han kunne ikke finde på noget. Nu, da han ikke længere opildnedes af begæret, forfærdedes han af den praktiske side af sagen, hvor han stod med sine svage hænder foran en indviklet opgave, hvoraf han ikke fattede det allermindste.

Hvor skulle de få heste til at flygte? Hvis de gik deres vej til fods, ville man så ikke anholde dem som vagabonder? Ville han overhovedet kunne bruges til nogen form for tjeneste, kunne han overhovedet finde noget arbejde, hvormed han kunne forsørge sin hustru? Han havde aldrig fået lov at lære noget praktisk. Han kendte ikke noget til livet; når han ledte i erindringen, fandt han kun stumper af bønner, ritualdetaljer, sider fra Bouviers *Teologi-instruktioner*, som han havde skullet lære udenad på seminariet. Selv betydningsløse ting gjorde

ham forlegen. Han spekulerede på, om han ville gå arm i arm med sin kone på gaden. Han ville ganske sikkert ikke have forstand på at gå med en kvinde ved armen. Han ville se så akavet ud, at folk ville vende sig om og se efter ham. Man ville gætte, at han var præst, og fornærme Albine. Forgæves ville han prøve at vaske præstekaldet af; han ville dog altid beholde den dystre bleghed og røgelseslugten. Og hvis de fik børn en dag? Denne uventede tanke fik ham til at fare sammen. Han følte nu en underlig modvilje. Han troede ikke, han ville komme til at elske dem. Der var imidlertid to, en lille dreng og en lille pige. Han holdt dem på afstand, pintes ved at føle deres hænder på hans tøj, havde ikke samme glæde som andre fædre af at lade dem ride ranke på sit knæ. Han kunne ikke vænne sig til dette kød af sit kød, som forekom ham at være en evig påmindelse om hans menneskelige urenhed. Særlig den lille pige foruroligede ham med sine store øjne, i hvis dyb den kvindelige ømhed allerede begyndte at anes. Nej, han ville ikke have nogen børn, han ville spare sig for den rædsel, han følte ved den blotte tanke om at se sine lemmer spire frem i en ny form og leve videre i evighed. Han lullede sig ind et håb om at være ufrugtbar. Hele hans manddom var sikkert visnet bort under hans lange ynglingetid. Dette fik ham til at beslutte sig. Allerede samme aften ville han flygte med Albine.

Men om aftenen følte fader Mouret sig for træt, han udskød sin afrejse til dagen efter. Men dagen efter fandt han på en ny undskyldning: han kunne ikke lade sin søster tilbage alene med La Teuse, han ville efterlade sig et brev, så onkel Pascal tog hende til sig. I tre dage satte han sig for at skrive dette brev; skrivetøjet stod klar på bordet i hans værelse. Og den tredje dag

begav han sig af sted uden at have skrevet brevet. Han tog pludselig sin hat og gik ud til Paradiset, besat af tanken om, at han måtte gå, underkastende sig en vanskelig opgave, som han ikke vidste, hvordan han skulle blive fri for. Albines billede var blevet udslettet; han så hende ikke længere, han adlød en gammel drift, som nu var død i ham, men hvis indflydelse stadig levede i den dybe stilhed i hans indre.

Da han først var kommet ud, iagttog han ikke nogen forsigtighedsregler for at skjule sit forehavende. I udkanten af byen blev han stående og talte et øjeblik med Rosalie; hun fortalte, at hendes barn havde krampe, og alligevel lo hun denne latter med mundvigene, som var hende egen. Så begav han sig ind mellem klipperne og gik lige frem mod åbningen i muren. Af gammel vane havde han taget sit breviarium med sig. Da det var en lang vej, slog han op i bogen og begyndte for at slå tiden ihjel at læse de reglementerede bønner. Da han atter tog den under armen, havde han glemt Paradiset. Han gik stadig lige frem og tænkte på en ny messehagel, som han ville købe i stedet for den gamle af guldbrokade, der nu for alvor truede med at falde fra hinanden; han havde allerede i nogen tid lagt en franc fra i ny og næ, og han regnede med, at han om syv måneder ville have penge nok. Han var allerede kommet op på bakken; da hørte han i afstand en bondevise, som mindede ham om en salme, han havde kunnet dengang på seminariet. Han ledte efter de første vers af salmen, men kunne ikke huske dem. Det ærgrede ham, at han havde sådan en dårlig hukommelse. Da han til sidst kom i tanke om orden, beredte det ham en sød glæde at synge dem halvhøjt, efterhånden som de vendte tilbage i hans erindring. Det var en lovsang til Maria. Han

smilede, som om en frisk brise fra hans ungdom havde kølet hans ansigt. Hvor var han lykkelig dengang! Han kunne naturligvis stadig være lykkelig; han var ikke blevet større, han ønskede stadig samme lykke, en stille fred, et hjørne i et kapel, hvor hans knæ havde efterladt mærker, et ensomt liv, kun oplivet af nogle få, henrivende barnlige små glæder. Han hævede efterhånden stemmen, han sang salmen med ligesom udtrukne, lange fløjtetoner; så opdagede han pludselig åbningen i muren foran sig.

Et øjeblik stod han ligesom overrasket. Men så holdt han op med at smile og mumlede for sig selv:

"Albine venter mig. Solen er allerede på vej ned."

Men netop som han gik hen for at fjerne stenene og slippe ind, standsedes han af en forfærdelig snorken. Han blev nødt til at trække sig tilbage, for han havde været lige ved at sætte foden midt i ansigtet på broder Archangias, som lå på jorden og sov dybt. Han var vel blevet overrasket af søvnen, mens han bevogtede indgangen til Paradiset. Han blokerede dets tærskel, som han lå der så lang han var, med skrævende ben i en noget usømmelig stilling. Han havde lagt højre hånd under hovedet, og den holdt endnu om kniplen, så det så ud som om han svingede den som et flammende sværd. Han snorkede der mellem tornebuskene, med ansigtet lige i solen, uden at der gik så meget som en trækning over hans barkede hud. En stor sværm af fluer fløj over hans gabende mund.

Fader Mouret betragtede ham et øjeblik. Han misundte ham, at han kunne ligge på den måde på den bare jord som en helgen og sove. Han ville vifte fluerne væk, men de vendte stædigt tilbage og satte sig på munkens blårøde løber, uden at denne

mærkede dem. Så skrævede præsten over den lange munk og trådte ind i Paradiset.

12

Albine sad i græsset, nogle skridt fra muren. Hun rejste sig op, da hun fik øje på Serge.

"Er det dig?" udbrød hun voldsomt skælvende.

"Ja," sagde han roligt, "nu kommer jeg."

Hun kastede sig om hans hals. Men hun kyssede ham ikke. Hun havde mærket de kolde perler på hans krave mod sin bare arm. Hun så på ham, allerede urolig, og sagde:

"Hvad er der med dig? Du kysser mig ikke på munden som før; husker du, hvordan dine læber sang? Hvis du er syg, vil jeg helbrede dig endnu en gang. Nu hvor du er her, skal vi atter genoptage vort lykkelige liv. Der er ingen sorg længere. Du ser jo, at jeg smiler. Du må også smile, Serge."

Da han vedblev at være alvorlig, fortsatte hun:

"Jeg har naturligvis også kedet mig forfærdeligt. Jeg er stadig helt bleg, ikke sandt? I otte dage har jeg boet der, på græsset, hvor du fandt mig. Jeg ville kun én ting, at se dig komme ind gennem det hul i muren. Ved hver en lyd rejste jeg mig og løb dig i møde. Men det var ikke dig, det var bare løvet, som vinden førte med sig. Men jeg vidste, at du ville komme. Jeg ville have ventet i årevis."

Så spurgte hun:

"Elsker du mig endnu?"

"Ja," svarede han, "jeg elsker dig endnu."

De stod foran hinanden, lidt forlegne. Der opstod en dyb tavshed mellem dem. Serge prøvede ikke at bryde den. Albine åbnede munden to gange, men lukkede den straks igen, overrasket over de ord, hun havde på tungen. Hun kunne finde

på andet end bitre ord. Hun mærkede, hvordan hendes øjne blev fugtige af tårer. Hvoraf kom det sig, at hun ikke var glad, når hun nu havde fået sin kærlighed tilbage?

"Hør," sagde hun endelig, "vi vil ikke blive her. Det er det hul i muren, som gør det så koldt og uhyggeligt her. Lad os gå ind til vort gamle hjem. Giv mig din hånd."

Og de gik ind i Paradiset. Efteråret nærmede sig, træerne stod triste med deres gulnede hoveder, som tabte det ene blad efter det andet. På stierne lå allerede en dyne af død, våd vegetation, hvorpå deres skridt lød som kvalte suk. På den anden side af græsplænerne svævede tåger, som indsvøbte de blånende vidder i et sørgeflor. Hele parken tav, der var kun en enkelt vemodig brise i ny og næ, som en skælven. De gik ind i en allé af høje træer.

Serge frøs og sagde halvt hviskende:

"Hvor er her koldt!"

"Du fryser," sagde Albine sørgmodigt. "Min hånd varmer dig ikke længere. Vil du have, at jeg skal svøbe en flig af min kjole om dig? Kom, så skal vi genoplive vor kærlighed."

Hun førte ham hen til parterret. Rosenskoven duftede endnu. De sidste blomster havde en bitter duft, løvet, som var vokset enormt, dækkede jorden med en sovende sø. Men Serge viste en sådan modvilje mod at gå ind i buskadset, at de standsede ved kanten af det og så sig om efter de stier, de havde fulgt om foråret. Hun huskede den mindste krog, hun pegede på grotten, hvor marmorkvinden sov, kaprifoliernes og klematisernes vajende lokker, violmarkerne, fontænen, der sprøjtede røde nelliker, den store trappe med dens bølger af gul-røde levkøjer, den forfaldne søjlegang, i hvis midte liljerne

byggede en hvid pavillon. Det var der de begge blev genfødt i solen. Og hun genkaldte til mindste enkeltheder denne første dag, hvordan de var gået, hvilken duft luften havde haft i skyggen. Han lod til at lytte; men så viste han med et spørgsmål, at han ikke forstod noget. Han var bleg og rystede endnu lidt af kulde.

Hun tog ham til frugthaven, men de kunne ikke komme ind i den. Åen var svulmet op. Serge havde ikke mere nogen tanke om at tage Albine på ryggen og i tre spring bære hende over til den anden bred. Men æble- og pæretræerne stod endnu tungt læssede med frugt; vingården, hvis løv var tyndet ud, vaklede under lyse klaser, hvor hver drue havde en rød solplet. Som de dog havde leget og raset i disse ærværdige træers skygge! Albine smilede endnu ad den ublufærdighed, hvormed hun havde vist sine ben, da grenene knækkede. Men han kunne da vel huske de blommer, han havde spist? Serge svarede med en hovedrysten. Han lod til allerede at være træt. Frugthaven med dens grønlige dyb, dens labyrint af mosbegroede stammer, som lignede et forfaldent, væltet stillads, skræmte ham, gjorde indtryk på ham af et fugtigt, mørkt sted, fyldt med brændenælder og slanger.

Hun førte ham til engene. Der måtte han gå nogle skridt i græsset. Det nåede dem nu helt op til skuldrene. Han syntes, det var tynde arme, som søgte at sno sig om ham for at trække ham omkuld og drukne ham i dette uendelige grønne hav. Og han bad inderligt Albine om ikke at gå længere. Hun gik foran, hun standsede ikke, men da hun så, at han led, holdt hun sig ved siden af ham, blev lidt efter lidt dyster til mode og blev til sidst grebet af kuldegysninger ligesom han. Hun talte dog stadig. Med en omfattende bevægelse viste hun bækkene,

rækkerne af piletræer, græsmarkerne, som strakte sig helt ud i horisonten. Alt dette havde tilhørt dem før. De levede der hele dage i træk. Derhenne mellem de tre pile, ved bredden af den lille flod, havde de leget elskende par. Dengang vil de gerne have haft, at græsset var højere end dem, så de kunne forsvinde i dets bølgende flod, være mere ensomme, være langt fra alting, som lærker, der holder til i en kornmark. Hvorfor skælvede han da i dag, blot ved følelsen af tåspidsen, der dykkede ned og forsvandt i græsset?

Hun førte ham til skoven. Træerne skræmte Serge endnu mere. Han kunne ikke kende dem igen, så højtidelige var de med deres mørke stammer. Det forgangne forekom ham mere end noget andet sted dødt mellem disse høje, alvorlige træer, mellem hvilke dagslyset faldt frit ned. Den første regn havde udslettet deres spor i gangenes sand; vinden førte alle spor væk, alle de spor, de havde efterladt sig på buskenes lave grene. Men Albine protesterede med et dybt bedrøvet blik. Hun genfandt i sandet de mindste spor efter deres vandringer. Ved hver busk mærkede hun den varme luft, de havde efterladt sig, da de rørte ved den, stige op i sit ansigt, og med bønfaldende blikke forsøgte hun atter at vække Serges erindringer. På denne sti havde de gået, tavse og ophidsede og ikke vovet at tilstå, at de elskede hinanden. På den lille skoveng havde de en aften forglemt sig ved at kigge på stjernerne, der regnede ned over dem som ilddråber. Længere væk, under den eg derhenne, havde de udvekslet deres første kys. Egen havde stadig duften af dette kys ved sig; mosset på dens stamme hviskede endnu om det. Det var en usandhed at sige, at skoven var tavs og fortørret.

Og Serge vendte hovedet for at undvige Albines øjne, der trykkede ham.

Hun førte ham til de store klipper. Der ville han måske ikke skælve og se så elendig ud, at det gjorde hende fortvivlet. Kun de store klipper var på denne tid endnu varme af den nedgående sols røde glød. De havde stadig samme tragiske lidenskabelighed, samme glødende stensenge, hvor tykke planter væltede sig i fantastisk parring. Og uden at sige et ord, uden så meget som at vende hovedet, trak Albine Serge med sig op ad den stejle skråning, hun ville føre ham højere op, endnu højere, ud på den anden side af kilderne, indtil de igen begge to var i solen. De skulle hilse på cedertræet, hvor de havde følt det første begær. De skulle lægge sig på jorden, på de glødende sten, og vente på, at jordens brunst meddelte sig til dem. Men lidt efter snublede Serge og kunne ikke gå længere. Først faldt han på knæ. Albine løftede ham op med en voldsom anstrengelse og slæbte ham med sig et lille stykke. Så faldt han omkuld igen og blev liggende midt på vejen. Foran ham og under ham udbredte det umådelige Paradis sig.

"Du har narret mig!" råbte Albine. "Du elsker mig ikke mere!"

Hun stod ved siden af ham og græd og følte, at hun ikke var i stand til at bringe ham videre. Endnu var der ingen vrede i hende, hun græd over deres døende kærlighed. Han lå der, knust.

"Parken er død, og jeg fryser stadig," mumlede han.

Men hun tog hans hoved og pegede på Paradiset.

"Se dog! Det er dine øjne, der er blinde, dine ører, dine lemmer, hele din krop. Du er gået igennem hele vor lykke, uden at se eller høre eller mærke den. Og du er bare snublet af sted,

du er faldet omkuld her af bare træthed og modvilje. Du elsker mig ikke længere."

Han protesterede sagtmodigt. Så fik hun det første, heftige udbrud.

"Ti stille! Parken kan aldrig nogensinde dø! Den vil sove til vinter og vågne i maj, den vil give os al den ømme kærlighed tilbage, vi har givet den at passe på; vore kys ville blomstre igen i parterret, vore løfter spire frem igen sammen med græsset og træerne. Hvis du så det, hørte det! Den er fuld af endnu dybere følelser, den elsker på en endnu mere sødt gribende måde her om efteråret, hvor den slumrer ind i al sin frugtbarhed. – Du elsker mig ikke længere, du kan ikke længere forstå ..."

Han så op på hende, bad hende ydmygt om ikke at blive vred. Hans udtærede ansigt blegnede af en barnlig rædsel. Han fo'r sammen, når hun hævede stemmen. Til sidst fik han hende til at sætte sig og hvile sig et øjeblik ved siden af ham, midt på vejen. De skulle tale roligt sammen, forklare sig. Og her, foran Paradiset, talte de nu om deres kærlighed, uden så meget som at røre hinandens fingerspidser.

"Jeg elsker dig, jeg elsker dig," sagde han med sin rolige stemme. "Hvis jeg ikke elskede dig, ville jeg ikke være kommet ... Det er rigtigt, at jeg er træt. Jeg ved ikke hvorfor. Jeg troede, at jeg her ville finde den dejlige varme igen, som det føltes som et kærtegn blot at huske. Men jeg fryser, parken forekommer mig så mørk, jeg ser intet af det, jeg har efterladt her. Men det er ikke min skyld. Jeg gør mit bedste for at være som dig, jeg ville så gerne gøre dig glad ..."

"Du elsker mig ikke mere," gentog Albine.

"Jo, jeg elsker dig. Jeg led voldsomt forleden, da jeg havde afvist dig. O, jeg elskede dig med en sådan glød, at jeg ville have knust dig i mit favntag, hvis du var kommet tilbage og havde kastet dig i mine arme. Aldrig har jeg følt en så rasende længsel efter dig. I flere timer stod dit billede foran mig. Når jeg lukkede øjnene, lyste du op som en sol, du svøbte mig i dine flammer … Da gik jeg den lige vej til dig."

Han tav lidt, tankefuld, så fortsatte han:

"Og nu føles mine arme ligesom de er brækkede. Hvis jeg ville trykke dig til mit bryst, ville jeg ikke kunne holde dig, jeg ville lade dig falde … Vent, indtil jeg ikke længere mærker disse kuldegysninger. Så skal du give mig dine hænder, og jeg vil kysse dem igen. Vær sød ved mig, og se ikke på mig med sådanne vrede blikke. Hjælp mig med at overvinde mit hjerte."

Hans sorg var så ægte, han havde en så tydelig længsel efter at få lov til atter at optage deres kærlighedsliv, at Albine blev rørt. Et øjeblik blev hun ligefrem helt blid. Hun spurgte ham med kærlig bekymring:

"Hvor gør det ondt? Hvad er det, der gør dig så syg?"

"Jeg ved det ikke. Det forekommer mig, at alt mit blod løber væk. Før, da jeg kom, syntes jeg, at en iskold kappe blev kastet over mine skuldre; den klæbede sig til min hud og forvandlede hele mit legeme til sten. Jeg har allerede en gang før mærket denne iskappe … jeg husker ikke hvornår …"

Hun afbrød ham med en venlig latter.

"Du er et barn, du er blevet forkølet, det er det hele … Hør, det kan vel ikke være mig, du er bange for? Til vinter skal vi ikke blive her i parken som et par vilde. Vi vil tage hen, hvor du har lyst, til en eller anden stor by. Vi vil elske hinanden mellem alle

menneskene lige så ubesværet som mellem træerne. Og du vil få at se, at jeg ikke bare er en dum tøs, der kan hente fuglereder ned og gå i timevis uden at blive træt. Da jeg var lille, gik jeg klædt i broderede kjoler, med gennembrudte strømper, flæser og flitterstads. Det er der nok ikke nogen, der har fortalt dig?"

Han lyttede ikke til hende, men udbrød pludselig, næsten med et skrig:

"Åh, nu husker jeg ...!"

Men da hun spurgte ham, ville han ikke svare. Han havde husket, hvad han engang følte i seminariets kapel. Det var der, han havde følt den iskolde kappe over sine skuldre og havde fået hele sit legeme forvandlet til sten. Han blev atter uimodståeligt grebet af sin fortid som præst. De vage erindringer, som var vågnet i ham på vejen fra Artaud til Paradiset, blev tydeligere, tvang sig ind på ham med vold. Mens Albine fortsatte med at tale med ham om det lykkelige liv, de skulle føre sammen, hørte han klokken ringe til hostiens ophøjelse, han så monstransen tegne et kors af ild over store, knælende folkemasser.

"Nuvel," sagde hun, "for din skyld vil jeg igen gå i broderede kjoler. Jeg ønsker, at du skal være glad og munter. Vi vil finde ud af, hvad der kan adsprede dig. Du vil måske komme til at elske mig mere, når du ser mig så smuk, klædt som en dame. Jeg vil ikke længere gå med kammen sat på skrå og hårtotter hængende ned på halsen. Jeg vil ikke smøge ærmerne op over albuerne. Jeg vil knappe min kjole og ikke vise skuldre. Og jeg ved stadig, hvordan man nejer, går anstændigt og vipper lidt med hagen. O, hvor jeg vil være en fin dame, når jeg går med dig arm i arm på gaderne."

"Gik du nogensinde i kirke, da du var lille?" spurgte han halvhøjt, som om han ubevidst udtalte de drømme, som forhindrede ham i at lytte til hende. "Jeg kunne ikke gå forbi en kirke uden at gå derind. Når døren dæmpet faldt i bag mig, syntes jeg, at jeg var i selve Paradiset, hvor englenes stemmer hviskede smukke historier i mit øre, og helgenernes åndepust kærtegnede mig. Ja, jeg ville gerne have blevet der, boet der for evigt, nedsunket i denne lyksalighed."

Hun så uafvendt på ham og det strålede i hendes ømme øjne. Hun fortsatte, stadig underdanig:

"Jeg vil være sådan, som du vil have det. Før i tiden spillede jeg, jeg var en velopdragen lille dame, som man lod lære alt muligt fint. Jeg vil begynde forfra i skolen og lægge mig efter musikken igen. Hvis du vil høre mig spille en melodi, som du holder af, behøver du bare at sige mig hvilken, og jeg vil arbejde i månedsvis for at lære mig den, og så en aften vil jeg lade dig høre den hjemme hos os selv i et lukket værelse og med alle gardiner trukket for. Og du skal belønne mig med et eneste kys – vil du det? Et kys på munden, og det skal vække din kærlighed til live igen. Så skal du slutte mig ind til dit bryst og knuse mig i dine arme."

"Ja," mumlede han, stadig som svar på sine egne tanker, "først var det min største glæde at tænde vokslysene, at ordne nadverkarrene, bære messehagelen med begge mine foldede hænder. Derefter nød jeg Guds tilnærmelse, og jeg troede, jeg skulle dø af kærlighed. Jeg har ingen andre minder, jeg ved ingenting. Når jeg løfter hånden, er det for at velsigne. Når jeg rækker læberne frem, at det for at kysse alteret. Hvis jeg søger

efter mit hjerte, finder jeg det ikke mere, jeg har givet det til Gud, og han har taget det."

Hun blev meget bleg, og hendes øjne luede. Hun fortsatte med en skælven i stemmen:

"Og jeg vil ikke have, at min datter skal forlade mig. Du kan jo, hvis du finder det passende, sende drengen i skole. Jeg beholder den kære lille lyshårede pige hos mig. Det er mig, der skal lære hende at læse. Å, jeg skal nok finde ud af det – jeg skaffer hende lærere, hvis jeg selv har glemt, hvad jeg kunne. Vi vil leve tæt omgivet af alle disse små skabninger. Du vil blive lykkelig, ikke sandt? Svar mig, sig mig, at du vil blive varm, at du vil smile glad, ikke mere savne noget?"

Men Serge vedblev:

"Jeg har ofte tænkt på stenhelgenerne, som man i århundreder har svinget røgelseskarrene for i deres nicher," sagde han meget lavmælt. "De må med tiden blive gennemtrængt med røgelse, helt ind i deres allerinderste. Og jeg er som en af disse helgener. Jeg har røgelse helt ind i mine inderste organer. Det er denne balsamering, der gør, at jeg så rolig og stille, at mine sanser er døde, at jeg nyder den fred det er, ikke at leve … Ak, måtte intet forstyrre min bevægelighed! Jeg vil stå der kold og stiv, med et evigt smil på mine granitlæber, ude af stand til at stige ned blandt menneskene. Det er mit eneste ønske."

Hun rettede sig op, vred, truende. Hun rystede ham og udbrød:

"Hvad siger du? Taler du i søvne? Er jeg ikke din hustru? Er du ikke kommet hertil for at være min mand?"

Han rystede endnu heftigere og trak sig tilbage fra hende.

"Nej, lad mig være, jeg er bange," stønnede han.

"Og vores samliv, vores lykke, de børn vi skal have?"

"Nej, nej, jeg er bange."

Han udstødte ligesom et skrig af angst:

"Jeg kan ikke, jeg kan ikke!"

Et øjeblik stod hun målløs foran den ulykkelige, som lå skælvende for hendes fødder. Hendes ansigt flammede. Hun havde åbnet armene, ligesom for at tage ham, trykke ham ind til sig i et anfald af vrede og begær. Men hun tøvede, hun greb kun hans hånd og løftede ham op.

"Kom!" sagde hun.

Og hun førte ham hen til kæmpetræet, hvor hun havde givet sig hen til ham og hvor han havde taget hende i besiddelse. Det var samme lyksalige skygge, samme stamme, der åndede ind og ud som et bryst, samme grene, der strakte sig langt ud ligesom beskyttende lemmer. Træet var stadig venligt, stærkt, mægtigt, frugtbart. Ligesom den dag, da de havde holdt deres bryllup der, lå der over den en grønlig, klar luft, der badede den lille lysning i en vemodig alkovestemning, en sommernats glød på en elskende kvindes nøgnes arm, en næppe hørlig kærlighedshvisken, som pludselig døde bort i en vellystig dvale. Og trods efterårets tidligere kulde, begyndte selv Paradiset at suse med glødende, hviskende stemmer. Det blev en forfører ligesom det havde været før. Fra parterret, fra frugthaven, fra engene, fra skoven, fra de store klipper, fra den høje himmel trængte atter en latter af vellyst, en luftning, som udspredte et befrugtende støv, hvor den kom frem. Aldrig havde parken i forårets varmeste aftener været så fuld af dyb ømhed som i disse sidste smukke dage, hvor planterne tog afsked med

hinanden og slumrede ind. Gennem det tynde løv drog en berusende, vemodsvækkende duft af modne livsfrø.

"Hører du, hører du?" hviskede Albine i øret på Serge, som hun havde ladet synke ned på græsset under træet.

Serge græd.

"Du ser jo, at Paradiset ikke er dødt. Det råber til os, at vi skal elske. Det ønsker stadig vor forening. Ak, prøv dog at huske. Tag mig i dine arme. Lad os tilhøre hinanden."

Serge græd stadig.

Hun sagde ikke mere. Hun tog ham selv vildt i sin favn. Hendes læber pressedes mod dette lig for at vække det til live. Men Serge havde stadig kun tårer.

Efter en lang tavshed talte Albine igen. Hun havde rettet sig op, fuld af foragt, beslutsom.

"Forsvind med dig! Gå!" sagde hun med lav stemme.

Serge rejste sig anstrengt. Han tog sit breviarium op, som var faldet ned i græsset. Han gik.

"Forsvind med dig! Gå!" gentog Albine med hævet stemme og fulgte efter ham, jog ham foran sig.

Sådan drev hun ham fra busk til busk, fulgte ham mellem de alvorlige træers stammer til hullet i muren. Og da Serge standsede der, ubeslutsom og med sænket hoved, skreg hun heftigt:

"Gå! Gå!"

Derpå gik hun langsomt tilbage, ind i Paradiset, uden at vende sig om. Tusmørket begyndte at falde på, parken var nu kun som en stor sarkofag af mørke.

13

Broder Archangias var vågnet, han stod ved hullet i muren og slog med kniplen på stenene, mens han bandede indædt.

"Må Djævelen knuse knoglerne i dem! Måtte han slæbe dem til Helvede ved fødderne med næsen deres eget møg!"

Men da han så, at Albine drev præsten ud, stod han et øjeblik forbløffet. Så slog han endnu heftigere med kniplen og udstødte en høj hånlatter.

"Farvel, din møgkælling. Lykke på rejsen! Gå nu ind i parken igen for at bole med dine ulve! En helgen kan ikke tilfredsstille dig, du skal have stærkere legemer. Egestammerne passer til dig … Vil du have min knippel? Se her, lig med den, måske kan den tilfredsstille dig."

Og af alle kræfter slyngede han sin stok efter Albine i tusmørket. Derpå så han på fader Mouret og brummede:

"Jeg vidste, at du var derinde. Stenene var blevet flyttet … Hør, hr. pastor, Deres synd har gjort mig til Deres overordnede. Herren siger Dem gennem min mund, at Helvede ikke har tilstrækkeligt forfærdelige pinsler til en præst, der er en slave af sit kød. Hvis han tilgiver Dem, er han alt for god, han nedgør sin egen retfærdighed."

Begge vendte med langsomme skridt tilbage til Artaud. Præsten havde ikke åbnet munden. Efterhånden hævede han hovedet, han rystede ikke længere. Da han på afstand blev opmærksom på Eremittens sorte streg mod den violette himmel og tagstenenes røde pletter, smilede han mat. Hans klare øjne antog et udtryk af stor sindsro.

Munken sparkede nu og da til en sten. Så vendte han sig mod sin følgesvend og sagde heftigt:

"Er det slut nu? Da jeg var på Deres alder, var jeg besat, en ond ånd rasede i mig og vækkede mine lyster. Men så blev den træt og forlod mig. Nu kender jeg ikke til nogen lyster mere, jeg lever i ro og mag … Å, jeg vidste jo nok, at De ville gå derhen. Det er nu tre uger, jeg har holdt øje med Dem. Jeg så ind i parken gennem hullet i muren. Tit og ofte kastede jeg sten derind. Når jeg havde held til at brække en gren, var jeg rigtig fornøjet … Sig mig, er det da virkelig sådanne vidunderlige nydelser, man har derinde?"

Han havde fået fader Mouret til at standse midt på vejen og stod og så på ham med øjne, der lyste af en uhyggelig misundelse. Han pintes af Paradisets herligheder, som han kun havde fået et glimt af. I flere uger havde han stået på tærsklen og på lang afstand lugtet de syndige glæder. Men da præsten stadig tav, begyndte han at gå, hånlo og brummede nogle tvetydigheder. Så fortsatte han med højere stemme:

"Ser De, når en præst gør det, som De har gjort, vækker han forargelse blandt alle andre præster. Jeg følte mig ikke mere selv kysk, når jeg gik ved siden af Dem. Det stank af utugt fra Dem. Men nu er De blevet fornuftig igen. De behøver skam ikke at skrifte. Jeg kender nok det stokkeslag. Himlen har knækket ryggen på Dem ligesom på andre – lysterne er flygtet deres vej. Gudskelov for det!"

Han triumferede, han gned sig i hænderne. Præsten gik og drømte og hørte ikke efter ham. Hans smil var blevet større. Og da munken skiltes fra ham udenfor præstegården, gik han rundt om huset og ind i kirken. Den var ganske mørk, ligesom

den forfærdelige uvejrsaften, da fristelsen fo'r så hårdt frem mod ham. Men den var fattig og andagtsfuld, uden flydende guld, uden angstsukke, som trængte ind fra naturen uden for. En højtidelig stilhed rådede derinde. Kun ligesom et pust af barmhjertighed syntes at opfylde den.

Præsten faldt på knæ foran det store Kristusbillede af malet pap, og brast i tårer, som han lod løbe ned ad sine kinder som lige så mange velsignelser hviskede:

"O Gud, det er ikke rigtigt, at du er uden skånsel. Jeg føler, at du allerede har tilgivet mig. Jeg føler det på din nåde, som i de sidste timer er trængt ind i mig dråbe for dråbe, og langsomt, men sikkert har skænket mig frelse. O Gud, i det øjeblik, da jeg forlod dig, beskyttede du mig allermest. Du skjulte dig for mig for så meget mere sikkert at drage mig bort fra syndens vej. Du lod mine sanser rase ud, for at jeg kunne mærke deres afmagt. Og nu, o Gud, ser jeg, at du for altid har sat dit mærke på mig, dette forfærdelige og søde mærke, som adskiller en mand fra andre mænd og hvis aftryk er så uudviskeligt, at det altid før eller senere atter bliver synligt, selv på de forbryderiske lemmer. Med synd og fristelse har du knækket mig. Du har ødelagt mig med din flamme. Det har været din vilje, at hele mit indre kun skulle være grus og aske, så at du trygt kunne komme derind. Jeg er et tomt hus, hvor du kan bo. Velsignet være du, o Gud!"

Han kastede sig næsegrus og mumlede bønner. Kirken havde sejret; den stod oprejst over præstens hoved med sine altre, sin skriftestol, sin prædikestol, sine kors, sine helgenbilleder. Verden var ikke længere. Fristelsen var slukket lig en brand, som fra nu af ikke mere var nødvendig for at rense hans kød. En

overjordisk fred omgav ham. Han udstødte et råb af den højeste ekstase:

"Hinsides livet, hinsides alle Skabelsens væsener, hinsides alt, er jeg din, o Gud, kun din i al evighed!"

14

Samtidig vandrede Albine stadig rundt i Paradiset, kæmpende sin tavse dødskamp som et såret vildt. Hun græd ikke længere. Hendes ansigt var kridhvidt, og hun havde en dyb fure på tværs af panden. Hvorfor skulle hun igennem denne dødskamp? Hvilke forbrydelse havde hun begået, siden parken nu ikke mere holdt de løfter, den havde givet hende siden hendes barndom? Hun gik i rette med sig selv, vandrede lige frem uden at se gangene, hvor skyggerne lidt efter lidt strømmede ind. Hun havde altid adlydt træerne. Hun kunne ikke huske at hun nogensinde havde nedtrådt en blomst. Hun havde altid været naturens elskede datter, underdanigt adlydt den, hengivet sig til den, fuld af tro på den lykke, den havde i beredskab til hende. Da Paradiset den sidste dag havde råbt til hende om at lægge sig under kæmpetræet, havde hun lagt sig og åbnet sin favn, sådan som græsset hviskende havde lært hende. Hvis hun ikke havde noget at bebrejde sig, måtte det altså være parken, som svigtede hende og pinte hende, kun for den fornøjelse at se hende lide.

Hun stod stille og så sig omkring; over de vældige, mørke masser af løv lå en højtidelig stilhed; gangstierne, indhegnet af sorte mure, blev til smalle gyder, fulde af mørke; græsplænerne længere væk dæmpede vinden, som strøg frem over dem. Hun strakte fortvivlet hænderne ud, hun udstødte et protesterende råb. Det kunne ikke ende på den måde! Men hendes stemme kvaltes under de tavse træer. Tre gange besvor hun Paradiset at svare, men der kom ingen forklaring fra trækronerne, ikke et blad følte medlidenhed med hende. Da hun igen begyndte at

vandre omkring på må og få, følte hun, at hun gik den uundgåelige vinter i møde. Nu, da hun ikke længere kastede trodsige spørgsmål til jorden, hørte hun en svag stemme langs marken, planternes afskedsstemme, idet de ønskede hinanden en lykkelig død. Efter at de havde drukket sol en hel sommer, hele tiden levet i blomstring og udåndet deres væsen i en stadig duft, skulle de nu forsvinde, med et håb om atter at spire frem et eller andet sted; var dette ikke et tilstrækkelig langt liv, et vel anvendt liv, som kun ville have tabt noget, hvis de stædigt havde fortsat at leve? Å, hvor det måtte være skønt at være død, at have en endeløs nat foran sig, at tænke på den korte dag, man havde levet og frådse i dens flygtige glæde for evigt!

Hun standsede igen, men hun protesterede ikke længere mod denne Paradisets højtidelige tavshed. Nu syntes hun, at hun forstod. Parken holdt ganske sikkert døden i beredskab til hende som den yderste nydelse. Det var til døden, den havde førte hende så ømt. Efter kærligheden fandtes intet andet end døden. Og aldrig havde parken elsket hende så højt; hun havde vist sig utaknemmelig, da hun anklagede den, hun var dog endnu dens kæreste datter. Det tyste løv, de af mørket spærrede veje, græsmåtterne, hvor vinden døde hen, syntes kun at indbyde hende til den lange tavsheds lykke. De ville have hende med sig i den kolde seng, de ville så gerne have, at hun skulle følge dem i det visnende løvs hvirvlende dans, med frosne øjne som kildernes vand, stive lemmer som de nøgne grene, blodet sovende ligesom sivene. Hun ville dele deres tilværelse lige til enden, dø den samme død som de. Måske havde de allerede besluttet, at hun næste sommer skulle være en rosenbusk i

parterret, en lysstammet pil på engen eller en ung birk i skoven. Det var livets store lov: hun skulle dø.

For sidste gang gik hun nu gennem parken, søgende efter døden.

Hvilke duftende vækst kunne bruge hendes hår til at forøge sine blades vellugt? Hvilken blomst bad hende om hendes silkeglatte hud, hendes armes rene hvidhed, hendes barms skære glans? Til hvilken syg busk burde hun skænke sit unge blod? Hun ville gerne have været til nytte for de urter, der førte en usikker eksistens ved vejkanten, og dræbe sig der, for at en herlig, fed vegetation skulle spire frem af hende, fuld af fugle i maj og fyrigt kærtegnet af solen. Men Paradiset tav endnu i lang tid, det kunne ikke bekvemme sig til at fortælle hende, ved hvilket sidste kys det skulle tage hendes liv. Hun måtte vende tilbage til alle stederne, gentage sine vandringers pilgrimsfærd. Det var næsten helt mørkt nu, og hun syntes, at hun efterhånden blev en del af jorden. Hun klatrede op til de store klipper og spurgte dem, om det var i deres stenseng, hun skulle dø. Hun gik gennem skoven, sagtnede med vilje sin gang og ventede, at en eg skulle vælte og begrave hende i sit majestætiske fald. Hun vandrede langs floderne på engen, bøjede sig frem ved næsten hvert eneste skridt og så ned på bunden for at se efter, om der ikke skulle være en seng, der ventede hende dernede blandt nøkkeroserne. Ingen steder kaldte døden på hende, ingen steder rakte den hende sine kølige hænder. Og dog havde hun ikke taget fejl. Det var virkelig Paradiset, som skulle lære hende at dø, ligesom det havde lært hende at elske. Hun begyndte at strejfe omkring mellem buskene, endnu mere sanseligt sulten end på de lune

formiddage, dengang hun søgte kærligheden. Men pludselig, netop som hun kom til parterret, fandt hun døden i aftenens dufte. Hun begyndte at løbe og lo af henrykkelse. Hun ville dø med blomsterne.

Først ilede hun hen til rosenskoven. Hun gennemsøgte dens vældige buskadser i skumringens sidste lysglimt, plukkede alle roserne, der svandt for den kommende vinter. Hun plukkede dem nede ved jorden, uden at tage sig af tornene; hun plukkede dem foran sig med begge hænder; hun plukkede dem over sig, idet hun stillede sig på tå og bøjede kvistene ned mod sig. Hun havde så travlt, at hun knækkede hele grene af, hun, som ellers tog hensyn til det mindste græsstrå. Snart havde hun favnen fuld af roser, en mægtig byrde af roser, som hun vaklede under. Så gik hun hjem og ind i pavillonen, efter at hun havde plukket blomsterne fra kvistene og taget selv de kronblade, der var faldet af, med sig; og da hun havde kastet sin rosenbyrde fra sig på gulvet i værelset med det blå loft, gik hun atter ned i parterret.

Nu ledte hun efter violer. Hun lavede vældige buketter af dem og trykkede dem en ad gangen mod sit bryst. Så søgte hun efter nelliker, skar dem alle af, selv knopperne, bandt af de hvide nelliker kæmpebuketter, der lignede skåle med mælk, af de røde nelliker kæmpemæssige buketter, der lignede skåle med blod. Hun søgte også levkøjer, jalapablomster, heliotroper, liljer, hun tog hele håndfulde af de sidste levkøjers stilke og knuste nådesløst deres silkeagtige kronblade, hun nedlagde jalaparabatterne, hvis blomster kun åbnede sig en ubetydelighed i aftenluften; hun mejede hele heliotropbedet og samlede sig en vældig høst af blomster; hun stak bundter af

liljer under armene, som om det var siv. Da hun igen var fuldt belæsset, gik hun op i pavillonen og smed violer, nelliker, levkøjer, jalapablomster, heliotroper og liljer ved siden af roserne. Så gik hun ned igen, uden at standse for at få vejret.

Denne gang gik hun til det vemodige hjørne, der ligesom var parterrets kirkegård. Det varme efterår havde fremkaldt en ny vækst af forårsblomster dér. Hun kastede sig især ivrigt over rabatterne med tuberoser og hyacinter; hun lå på knæ mellem dem og høstede med begærlig omhu. Tuberoserne forekom hende at være kostelige blomster, der ville udsondre dråber af guld, vældige skatte. Hyacinterne med deres perlerækker af blomster var som halsbånd, hvor hver perle ville berede hende glæder, der var ukendte for andre mennesker. Og selv om hun fuldstændig forsvandt under de hyacinter og tuberoser, hun havde plukket, hærgede hun også et valmuebed lidt længere væk, og plyndrede også en rabat med morgenfruer. Valmuer og morgenfruer blev dynget ovenpå hyacinterne og tuberoserne. Så skyndte hun sig at læsse af i værelset med det blå tag og holdt nøje øje med, at vinden ikke frastjal hende så meget som en støvdrager. Så ilede hun ned igen.

Hvad skulle hun nu plukke? Hun havde afhøstet hele parterret. Når hun stod på tæer, kunne hun endnu i den grå skumring se parterret, der nu lå dødt foran hende, det havde ikke længere sine rosers ømme øjne, sine nellikers røde latter, sine heliotropers duftende hår. Men hun kunne jo ikke gå tilbage med tomme hænder. Hun forgreb sig nu på de vilde blomster; hun krøb, med brystet mod jordbunden, hun søgte i en sidste lidenskabelig omfavnelse at tage selv jorden med sig. Hun fyldte sit skørt med alle mulige duftende vækster:

citrontimian, mynte, jernurt. Hun faldt over en gruppe duftsalvia og lod ikke et blad sidde tilbage. Hun tog endog et par store fennikelstængler, som hun kastede over skulderen som to træer. Hvis hun havde kunnet, ville hun have slæbt hele parterrets grønne klæde med sig mellem tænderne. I døren til pavillonen vendte hun sig om og kastede et sidste blik på Paradiset. Det var blevet helt mørkt nu; natten havde bredt et sort slør over dens ansigt. Og så gik hun for sidste gang op ad trappen for aldrig at gå ned igen.

Det store værelse var snart pyntet op. Hun havde stillet en brændende lampe på toiletbordet. Hun sorterede blomsterne, som lå i bunker på gulvet, og lavede store bundter, som hun fordelte i alle hjørnerne. Først satte hun liljerne på toiletbordet bag lampen, en stor knipling, hvis blændende hvidhed fik lampens lys til at forekomme mat. Så tog hun hænderne fulde af nelliker og levkøjer og bar dem hen til den gamle sofa, hvis betræk allerede var overstrøet med røde buketter, blegnede gennem hundrede år, og stoffet forsvandt; sofaen strakte sig langs med hele væggen som en stor dynge af levkøjer blandet med nelliker. Hun stillede nu de fire lænestole foran alkoven, fyldte den første med morgenfruer, den anden med valmuer, den tredje med jalapablomster, den fjerde med heliotroper; lænestolene druknede i blomster, så kun det yderste af armlænene kunne ses. Endelig tænkte hun på sengen. Hun rullede et lille bord frem til hovedgærdet og lagde en vældig bunke violer ovenpå. Så tog hun hele favnen fuld af blomster og dækkede sengen helt og holdent med alle de hyacinter og tuberoser, hun havde båret op; blomstersengen var så tyk, at den løb over ved fodenden og ved hovedgærdet, på siderne, så

at store bundter hang udenfor. Sengen var en stor blomsterhøst.

Roserne havde hun dog stadig tilbage. Hun kastede dem overalt, hvor som helst, hun så ikke engang efter, hvor de faldt; toiletbordet, sofaen, lænestolene, alle fik deres andel, et hjørne af sengen blev helt oversvømmet af dem. I nogle minutter regnede det med roser i bundtevis, en styrtregn af tunge blomster som uvejrsdråber, der dannede pytter på gulvet. Men da bunken ikke lod til at blive mindre, lavede hun guirlander, som hun hang op på væggene. Gipsamorinerne, som morede sig over alkoven, fik rosenkranse om halsen, på armene, om livet; deres nøgne maver og bagdele blev helt klædt i roser. Det blå tag, de ovale, med kødfarvede båndrosetter indrammede paneler, de af tiden udviskede erotiske malerier, alt blev pakket ind i en kappe, et draperi af roser. Det store rum var endelig helt dækket. Nu kunne hun dø der.

Hun stod et øjeblik og kiggede rundt. Hun tænkte, hun ledte efter, om døden var der. Hun tog de duftende vilde blomster op, citrontimian, mynte, jernurt, duftsalvie, fennikel, snoede dem sammen, bøjede dem, lavede lister og bundter, hvormed hun stoppede den mindste sprække, det mindste hul i døren og vinduerne. Så trak hun de hvide shirtingsgardiner for. Og tavs, uden et suk, lagde hun sig på sengen, på blomstersengen af hyacinter og tuberoser.

Det var en sidste glæde. Med vidt åbne øjne smilede hun til værelset. Hvor hun dog havde elsket i dette værelse! Hvor lykkelig døde hun dog alligevel der! I dette øjeblik vakte gipsamorinerne ikke nogen urene tanker, intet foruroligende steg ned fra malerierne, hvor de nøgne kvindekroppe væltede

sig rundt. Under det blå loft svævede kun blomsternes kvælende duft. Og denne duft syntes kun at være den duft af gammel kærlighed, hvis varme alkoven altid havde bevaret, en duft, som var vokset, blevet hundredfold forøget, blevet så stærk, at den nu virkede kvælende. Måske var det den dames åndedrag, der var død derinde for hundrede år siden. Albine blev nu helt omsluttet af dette åndedrag. Hun lå ubevægelig med hænderne foldede over hjertet og vedblev at smile, lyttende til duftene, som hviskede i hendes summende hjernevindinger. De spillede en sælsom duftenes musik for hende og bedøvede hende langsomt og mildt.

Først var der et muntert, barnligt forspil: hendes hænder, som var blevet revet af de stærkt duftende, vilde blomster, udsendte de nedtrådte planters skarpe dufte, fortalte hende om hendes strejftog som lille pige i Paradisets vilde krat. Så hørtes en fløjtesang, små moskusduftende toner, der perlede fra violbunken på bordet ved hovedgærdet; og denne fløjten, som broderede sin melodi over det rolige åndedræt, det regelmæssige akkompagnement fra liljerne på toiletbordet, besang hendes kærligheds første henrykkelse, den første bekendelse, det første kys i skoven. Men nu blev den kvælende duft voldsommere, lidenskaben kom med de smældende fanfarer fra de peberduftende nelliker, hvis messingstemme et øjeblik druknede alle andre. Hun troede, at hun skulle dø under de sygelige toner fra morgenfruerne og valmuerne, som mindede hende om hendes fortærende begær. Men pludselig stilnedes alt, hun åndede lettere, gled ind i den sødeste fred, vuggedes af en faldende skala fra levkøjerne, som døde hen i en henrivende hymne fra heliotroperne, hvis vaniljeduftende

åndedrag bebudede brylluppet. Jalapablomsterne stak en generт trille ind hist og her. Så blev der stille. Roserne istemte deres længselsfulde sang. Fra loftet tonede flere stemmer, et fjernt kor. Det var en rig harmoni, hvortil hun i begyndelsen lyttede med en let gysen. Koret svulmede op, og snart vibrerede hele hendes væsen af den vidunderlige klang, som brød ud omkring hende. Brylluppet var inde, rosernes fanfarer anmeldte det frygtelige øjeblik. Hun trykkede hænderne stadig hårdere mod sit hjerte og lå bedøvet, stønnende, døende. Hun åbnede læberne, søgte det kys, som ville kvæle hende. Da udsendte hyacinterne og tuberoserne en dampende sky, indsvøbte hende i et sidste suk, så dybt, at det druknede rosernes kor.

Albine var død i dette blomsternes sidste, krampagtige åndedrag.

15

Dagen efter ved tretiden stod La Teuse og broder Archangias på præstegårdens veranda og snakkede, da de så doktor Pascals cabriolet køre i skarpt trav gennem byen. Der blev smældet voldsomt med pisken under den opslåede kaleche.

"Hvor skal han hen i den fart?" mumlede den gamle tjenestepige. "Han kører sig selv ihjel."

Vognen var kommet til foden af den bakke, hvor kirken var bygget. Pludselig standsede hesten, og doktoren stak sit hvide, pjuskede hoved ud under kalechen.

"Er Serge hjemme?" råbte han i et rasende tonefald.

La Teuse gik ud på vejen.

"Præsten er på sit værelse," svarede hun. "Han er sikkert ved at læse i sit breviarium. Vil De ham noget? Skal jeg kalde på ham?"

Doktoren, som så i allerhøjeste grad oprørt ud, gjorde en frygtelig gestus med sin højre hånd, som holdt pisken. Han bøjede sig frem, så at han var lige ved at falde ud, og udbrød:

"Åh, han læser i sit breviarium! … Nej, De skal ikke kalde på ham. Jeg ville kvæle ham, og det er vel unødvendigt. Jeg ville bare fortælle ham, at Albine er død, skal jeg sige Dem. Sig ham fra mig, at hun er død."

Dermed forsvandt han, gav et så voldsomt smæld med pisken, at hesten sprang af sted. Men tyve meter væk stoppede han igen, stak hovedet frem igen og råbte:

"Fortæl ham også fra mig, hun var med barn! Det vil sikkert more ham."

Vognen fortsatte sin vilde fart. Den rullede med foruroligende stød og hop op ad den bakkede og stenede vej, der førte til Paradiset. La Teuse stod og var nær ved at kvæles. Broder Archangias grinede og så på hende med øjne, der lyste af ondskab. Hun stødte til ham, så han var ved at falde ned ad trappen.

"Forsvind med Dem!" udbrød hun, idet hun lod sin vrede gå ud over ham. "Nu får jeg da virkelig afsky for Dem! Hvordan er det muligt at glæde sig over et menneskes død? Jeg brød mig ikke om den pige. Men at dø så ung er i alle tilfælde trist. Gå med Dem, stå ikke og le på den måde, eller jeg kaster min saks lige i synet på Dem!"

Først ved et-tiden havde en bonde, som var i Plassans for at sælge grøntsager, kommet og havde fortalt doktor Pascal om Albines død og tilføjet, at Jeanbernat gerne ville se ham. Nu følte lægen sig lidt lettet ved, at han havde givet sig luft, da han kørte forbi kirken. Han var kørt en omvej for at have den tilfredsstillelse. Han bebrejdede sig selv dette dødsfald som en forbrydelse, hvor han havde været medskyldig. Hele vejen havde han overdænget sig selv med skældsord, tørret øjnene for at kunne se at køre, og ladet vognen slingre hid og did mellem stenene, næsten som om han havde haft lyst til at køre i grøften og brække både arme og ben. Da han nåede hulvejen langs den endeløse parkmur, vågnede et håb i ham. Albine var måske kun besvimet. Bonden havde fortalt ham, at hun havde kvalt sig med blomster. Å, tænk om han kom i tide, hvis han endnu kunne nå at redde hende! Og han piskede som en rasende på hesten, som om det havde været sig selv, han piskede.

Det var en meget smuk dag. Ligesom i de smukke majdage så han hele huset badet i sol. Men vedbenden, som klatrede helt op til taget, havde rustrøde pletter på bladene, og humlebierne summede ikke længere rundt om levkøjerne, som var blevet endnu større i murens revner. Han bandt hurtigt sin hest og skubbede porten op til den lille have. Der herskede den samme dybe stilhed som altid. Men den gamle mand sad ikke på sin bænk og røg sin pibe og så på sine salathoveder.

"Jeanbernat!" råbte lægen.

Ingen svarede. Da han kom ind i forstuen, så han noget, han aldrig havde set før. Længst borte stod en dør åben til Paradiset, den vældige park lå der i det matte solskin med efterårets vemod over sit gulnede løv. Han gik ud gennem denne dør og tog et par skridt over det fugtige græs.

"Nå, er det Dem, doktor?" lød Jeanbernats rolige stemme.

Den gamle var i færd med, med vældige spadestik at grave et hul ved foden af et morbærtræ. Han rettede sit lange legeme, da han hørte fodtrin; så genoptog han arbejdet og løftede en enorm lerklump op på spaden.

"Hvad laver De?" spurgte doktor Pascal.

Jeanbernat rettede sig op igen. Han tørrede sveden af panden med sit ærme.

"Jeg er graver en grav," svarede han roligt. "Hun har altid holdt af parken. Her vil hun sove godt."

Lægen kunne næsten ikke trække vejret. Han stod et øjeblik på kanten af graven uden at kunne få et ord frem. Han så på, hvordan Jeanbernat tog det ene kraftige tag med spaden efter det andet.

"Hvor er hun?" sagde han endelig.

"Deroppe på sit værelse. Jeg har ladet hende ligge på sengen. Jeg vil gerne have, at du skal lytte til hendes hjerte, inden jeg putter hende ned. Jeg har selv lyttet, men jeg har ikke hørt noget."

Lægen gik op. Rummet var urørt. Kun et vindue var blevet åbnet. De visne blomster, der var blevet kvalt af deres egen duft, spredte nu kun deres døde skønheds fade lugt. Men i alkoven stod der endnu en kvælende hede, der syntes at flyde ud i værelset som små røgstriber. Albine lå der, hvid som sne med hænderne på hjertet og sov smilende på sin seng af hyacinter og tuberoser. Hun var virkelig lykkelig, hun var virkelig død. Doktoren stod ved siden af sengen og betragtede hende længe med et stirrende blik, som om han forsøgte at vække hende til live. Men han ville ikke så meget som flytte hendes foldede hænder, han kyssede hende på panden, på den plet, hvor hendes svangerskab allerede havde sat en mørk skygge. Nede fra haven hørtes stadig de dumpe, regelmæssige tag af Jeanbernats spade.

Men efter et kvarters tid kom den gamle op. Han var færdig med sit arbejde. Han fandt lægen siddende ved sengen, hensunket i så dybe tanker, at han ikke lod til at mærke de store tårer, der en for en løb ned ad hans kinder. De to mænd udvekslede blot et blik.

Efter nogen tids tavshed sagde Jeanbernat langsomt, idet han gjorde sin store armbevægelse horisonten rundt:

"Jeg havde ret, der er intet, intet, intet … Det hele er kun et narrespil."

Han stod ved siden af sengen, tog de roser, der var faldet ned, og kastede dem én efter én på Albines kjole.

"Blomsterne lever kun en eneste dag," sagde han, "men de usle nælder, som jeg luger væk mellem stenene, hvor de skyder frem … Nå – godnat – nu kan jeg lægge mig til at dø når som helst. Det er bare et narrespil det hele."

Han satte sig ned. Han græd ikke, hans fortvivlelse var stiv som hos en mekanisk dukke, hvis maskineri var gået itu. Han strakte mekanisk hånden frem og tog en bog på det af violer dækkede lille bord. Det var en af bøgerne oppe fra loftet, et ufuldstændigt bind af Holbach, som han havde læst i siden om morgenen, mens han vågede over Albines lig Da lægen stadig tav, overvældet af sine følelser, begyndte han atter at bladre i bogen. Men pludselig fik han en idé.

"Hvis De vil hjælpe mig," sagde han til lægen, "vil vi to bære hende ned og begrave hende sammen med alle disse blomster."

Dr. Pascal gøs. Han sagde, at det ikke var tilladt at grave sine døde ned hjemme hos sig selv på den måde.

"Hvad, er det ikke tilladt?" udbrød den gamle. "Men jeg agter at tage mig den frihed! Er hun ikke min? Tror De, jeg vil lade præsterne tage hende fra mig? Lad dem bare prøve, hvis de har lyst til at blive modtaget af mit gevær!"

Han rejste sig og svingede truende sin bog. Lægen greb hans hænder, trykkede dem og bønfaldt ham om at falde til ro. Han talte længe, sagde alt, hvad de faldt ham ind, anklagede sig selv, kom med halve bekendelser og ubestemte hentydninger til dem, der havde taget Albines liv.

"Hør," sagde han endelig, "hun er ikke længere Deres, De er nødt til at opgive hende."

Men Jeanbernat rystede på hovedet og gjorde en benægtende gestus. Han var imidlertid kommet i tvivl. Endelig sagde han:

"Udmærket, lad dem tage hende, og måtte de forløfte sig på hende! Jeg ønsker, at hun vil hjemsøge dem og skræmme dem til døde! Jeg har for øvrigt en ting, jeg skal have ordnet derovre. Jeg går derhen i morgen. Farvel, doktor. Jeg lader graven være til mig selv."

Og da lægen var gået, satte han sig igen ved den dødes hovedgærde og fortsatte med at læse.

16

Denne morgen var der liv og røre i præstegårdens baggård. Slagteren i Artaud havde stukket grisen Mathieu i skuret. Desirée havde henrykt holdt Mathieus fødder, mens man tappede blodet af ham; hun kyssede ham på ryggen, for at han skulle mærke kniven mindre, og sagde til ham, at man jo var nødt til at tage livet af ham, nu hvor han var så fed. Ingen kunne som hende hugge halsen af en gås med et eneste øksehug og åbne kråsen på en høne med en saks. Trods sin kærlighed til dyrene fandt hun sig let i dette blodbad. Det var nemlig nødvendigt, sagde hun, for derved blev der plads til ungerne, som blev større. Hun var virkelig begejstret.

"De bliver syg, mademoiselle Desirée," brummede La Teuse uophørligt. "Det er jo ikke rigtig klogt at hidse sig op på den måde, bare fordi en gris skal slagtes. De er rød i hovedet, som om De har danset en hel aften."

Men Desirée klappede i hænderne, snurrede rund om sig selv og havde et vældigt arbejde med grisen. La Teuse derimod var så træt, at det værkede i skankerne på hende, som hun sagde. Siden klokken seks i morgen var hendes vældige kropsmasse rullet frem og tilbage mellem køkkenet og baggården. Hun skulle lave pølse. Det var hende, der havde pisket blodet, to store røde terriner fulde, midt i solen. Hun blev aldrig færdig, for mademoiselle Desirée råbte hele tiden på hende uden nogen grund.

Men så var Desirée også, netop samtidig som slagteren var i gang med Mathieu, blevet mødt af en stor overraskelse, idet

hun kom ind i laden. Lisa, koen, var ved at kælve. Hun blev så glad, at hun ganske tabte hovedet.

"Den ene kommer, den anden går!" udbrød hun og dansede af glæde. "Kom og se, La Teuse!"

Klokken var elleve. Nu og da trængte sang ud fra kirken. Man kunne skelne en forvirret mumlen af sørgmodige stemmer, halvt fremhviskede bønner, pludseligt afbrudte latinske fraser, som blev udslynget med høj stemme.

"Kom dog!" gentog Desirée for tyvende gang.

"Jeg må hen og ringe," mumlede den gamle tjenestepige, "jeg bliver aldrig færdig med det her. Hvad er det, De vil nu igen, mademoiselle?"

Men hun ventede ikke på svar. Hun løb ind i en flok høns, som grådigt drak af blodet i terrinerne, og skræmte dem væk med rasende spark. Så dækkede hun terrinerne til og sagde:

"I stedet for at plage mig, kunne De godt holde øje med det der tyvepak. Hvis De lader dem gøre, som de vil, får vi jo ingen pølse, kan De vel nok begribe!"

Desiree lo. Hvad skulle det gøre, om hønsene drak en smule blod! Det blev de bare fede af. Så ville hun trække La Teuse med sig hen til koen, men denne strittede imod.

"Jeg må hen og ringe. Begravelsesprocessionen kommer snart ud. Det kan De jo høre."

I dette øjeblik steg stemmerne i kirken og døde så ud i lang tone. Man hørte tydeligt skridt, der nærmede sig.

"Nej, kom og se," blev Desirée ved og skubbede hende hen mod laden. "Fortæl mig, hvad jeg skal gøre."

Koen lå på sit halm, vendte hovedet, og fulgte dem med sine store øjne. Og Desirée påstod, at hun helt bestemt havde brug

for et eller andet. Man kunne måske hjælpe hende, så hun ikke led så meget. La Teuse trak på skuldrene. Dyrene klarede bedst den slags på egen hånd. Man skulle ikke herse rundt med koen, det var det vigtigste. Hun var allerede på vej ind i sakristiet, men da hun gik forbi skuret, udstødte hun et råb.

"Nej men se!" sagde hun og pegede. "Å, den skurk!"

Mathieu lå på ryggen i skuret og med benene i vejret, mens han ventede på at blive skoldet. Hullet efter kniven i halsen var endnu fugtigt med perlende bloddråber. En lille hvid høne, som så meget fin og fornem ud, pikkede bloddråberne i sig, en ad gangen.

"Nå ja, hun gør sig rigtigt til gode," sagde Desirée ganske roligt.

Hun bukkede sig ned, klappede grisen på den runde mave og fortsatte:

"Jaja, din tykke krabat, du har vist stjålet deres mad fra dem så mange gange, at det ikke er særlig mærkeligt, hvis de nu hakker dig lidt på halsen."

La Teuse tog hurtigt forklædet af og lagde det om halsen på Mathieu. Så ilede hun ind i kirken. Den store dør havde netop knirket på sine hængsler, sangen strømmede ud i solen. Og pludselig begyndte klokken at ringe med regelmæssige slag. Desirée, som lå på knæ ved siden af grisen og klappede ham på maven, løftede hovedet og lyttede, stadig smilende. Da hun så, at hun var alene, så hun sig stjålent omkring og listede sig så ind laden og lukkede døren bag sig. Hun ville hjælpe koen.

Kirkegårdens lille låge, som man havde åbnet helt for at få kisten igennem, hang, halvvejs løftet af sine hængsler, ind mod muren. Solen slumrede i det tørre græs på den tomme

kirkegård. Processionen kom ind, syngende sidste vers af *Miserere*. Så blev der stille.

"*Requiem eternam dona ei, Domine*," sagde fader Mouret med højtidelig stemme.

"*Et lux perpetua luceat ei*," tilføjede broder Archangias, skrålende som en kirkesanger.

Forrest gik Vincent i messeskjorte, bærende korset, et stort messingkors med halvt afslidt forsølvning, Han bar det meget højt og med begge hænder. Så kom fader Mouret, helt bleg i sin sorte messehagel, med højt løftet hoved, syngende uden så meget som en svag skælven over læberne, med øjnene stirrende lige frem for sig med et fjernt blik. Det brændende vokslys, han bar, var næppe mere end en varm dråbe i dagslyset. Et par skridt fra ham, så den næsten berørte ham, kom Albines kiste, der blev båret af fire bønder på en slags sortmalet båre. Kisten, som kun delvis var dækket af et for kort ligklæde, viste i den ene ende sine friske fyrrebrædder, hvori sømhovederne blinkede som stålstjerner. Midt på klædet havde man strøet blomster, hele bundter af hvide roser, hyacinter og tuberoser, som man havde taget fra den dødes seng.

"Pas på!" råbte broder Archangias til bønderne, da de holdt båren lidt på skrå, for at den kunne komme igennem uden at sidde fast i porten til kirkegården. "I taber det hele!"

Og han holdt fast i kisten med sin grove hånd. Han bar også røgelseskarret – i mangel af en anden kordreng – og han gjorde også tjeneste i stedet for kirkesangeren, landbetjenten, som ikke havde kunnet komme.

"Kom I bare ind også," sagde han og vendte sig om.

Det var en anden begravelsesprocession; Rosalies lille dreng, som var død dagen før af krampe, blev ført til graven. I processionen deltog forældrene, gamle fru Brichet, Catherine og to store piger, Rødhætte og Lisa. De to sidstnævnte bar kisten, en i hver ende.

Pludselig sænkedes stemmerne. Der blev på ny stilhed. Klokken ringede stadig, uden hast, ligefrem vemodigt. Processionen gik over hele kirkegården til det hjørne, som dannedes af kirken og muren til baggården. Sværme af græshopper fløj op, firbenene skyndte sig ned i deres huller. Endnu lå der en kvælende, trykkende varme over dette hjørne med den fede jord. Det tørre græs knækkede under processionens fødder med en lyd som en halvkvalt hulken.

"Bliv der," sagde munken og spærrede vejen for pigerne, der bar barnekisten. "Vent, til det bliver jeres tur. I behøver ikke at være lige i hælene på os."

Pigerne stillede den lille på jorden. Rosalie, Fortune og gamle fru Brichet standsede midt på kirkegården, mens Catherine listede sig efter broder Archangias. Albines grav var opkastet til venstre for fader Caffins, hvis hvide sten i solen syntes oversået med sølvpailletter. Det gabende hul, der var gravet samme morgen, åbnede sig mellem høje græstuer; langs kanterne stod høje planter, halvt trukket op af jorden, og bøjede deres stilke; en blomst var faldet ned i graven og dens røde kronblade lyste mod den sorte jord. Da fader Mouret gik frem, gav den bløde muld efter under hans fødder, og han måtte trække sig lidt tilbage for ikke at falde ned i graven.

"*Ego sum* ..." begyndte han med høj røst, som druknede klokkens klagende toner.

Og under salmen kastede de tilstedeværende instinktivt stjålne blikke ned i den endnu tomme grav. Vincent, som havde sat korset ved gravens fodende, lige foran præsten, kom til at støde til jorden, så den faldt ned i graven i små strømme, til hans store henrykkelse. Catherine, som stod bag ham, lo og bøjede sig frem for at se bedre. Bønderne havde stillet kisten i græsset. De strakte armene, mens broder Archangias gjorde vievandskosten klar.

"Voriau, ici!" råbte Fortune.

Den sorte hund, som havde snuset til kisten, kom uvilligt tilbage.

"Hvorfor har I taget hunden med?" udbrød Rosalie.

"Å, han fulgte bare med os," sagde Lisa og smilede stille.

Alle stod og snakkede dæmpet rundt om den lilles kiste. Forældrene glemte ham ind imellem, men så blev de tavse, når de så ham stå der mellem dem ved deres fødder.

"Nå, Bambousse ville ikke komme med?" spurgte Rødhætte.

Gamle fru Brichet vendte øjne.

"Han blev afsindig vred i går, da drengen døde," sagde hun. "Nej, han er ikke noget godt menneske, det siger jeg gerne højt, så du kan høre det, Rosalie. Han var lige ved at kvæle mig, og skreg, at vi havde bestjålet ham, at han gerne havde givet en hel eng for at drengen var død tre dage før brylluppet."

"Det kunne man jo ikke vide i forvejen," sagde lange Fortune med en durkdreven mine.

"Hvad betyder det, at den gamle er vred?" sagde Rosalie. "Nu er vi jo i hvert tilfælde gift."

De smilede til hinanden med tindrende øjne over den lille kiste. Lisa og Rødhætte skubbede til hinanden med albuerne. Så

blev de alle sammen alvorlige igen. Fortune havde samlet en klump jord op for at kaste den efter Voriau, som nu gik og rodede mellem de gamle gravsten.

"Så, nu er det snart slut," hviskede Rødhætte.

Fader Mouret læste *De profundis* ved graven. Så gik han hen til kisten med langsomme skridt, rettede sig op og så på den et øjeblik uden at fortrække en mine. Han virkede højere end han plejede, hans ansigt havde et udtryk af stille fred, som gav ham noget forklaret.

Han bøjede sig ned og tog en håndfuld jord, som han strøede på kisten i form af et kors. Derpå læste han med så klar en stemme, at ikke en stavelse gik tabt:

"*Revertitur in terrram suam unde erat, et spiritus redit ad Deum, qui dedit illum*."

Der gik en gysen gennem de tilstedeværende. Lisa blev tankefuld og sagde med et bedrøvet udtryk:

"Det er ikke rart at tænke på, at man selv skal den samme vej en dag."

Broder Archangias rakte præsten vievandskosten. Han rystede den flere gange over kisten og mumlede:

"*Requiescat in pace*."

"Amen," svarede Vincent og munken samtidig, den ene så skingert og den anden med en lav, brummende bas, så at Catherine måtte holde hånden for munden for ikke at briste i latter.

"Nej, det er virkelig ikke særlig rart …," vedblev Lisa. "Men der er jo næsten ingen med til denne begravelse. Hvis vi ikke havde været her, ville kirkegården have været tom."

"Man siger, hun begik selvmord," sagde gamle fru Brichet.

"Ja, det ved jeg," afbrød Rødhætte. "Munken ville ikke have, at hun skulle få en kristelig begravelse. Men pastoren svarede ham, at evigheden tilhører alle mennesker. Jeg hørte det selv. Men Filosoffen kunne da i hvert fald godt være kommet."

Men Rosalie tyssede på dem og hviskede:

"Se, der kommer han jo, Filosoffen!"

Jeanbernat var virkelig kommet ind på kirkegården. Han gik lige hen mod gruppen omkring graven. Han gik med sin sædvanlige raske og lette gang, så man ikke kunne høre ham. Da han nåede frem, standsede han bag broder Archangias, hvis nakke han et kort sekund lod til at sluge med øjnene. Da fader Mouret var færdig med sine bønner, tog Jeanbernat ganske roligt en kniv op af sin lomme, foldede den ud og skar med ét eneste snit munkens højre øre af.

Der var ingen, der kunne nå at gå imellem dem. Munken udstødte et skrig.

"Det venstre må vente til en anden gang," sagde Jeanbernat roligt og smed øret fra sig på jorden.

Og dermed gik han. Alle var så forbløffede, at ikke en så meget som tænkte på at standse ham. Broder Archangias var sunket ned på jordbunken ved siden af graven. Han trykkede sit sammenrullede lommetørklæde mod såret. En af de fire bærere ville føre ham bort og følge ham hjem. Men han afslog med en håndbevægelse. Han blev siddende, hvor han var, med et ondskabsfuldt udtryk og ventede; han ville se Albine blive sænket i graven.

"Endelig er det vores tur," sagde Rosalie med et let suk.

Fader Mouret stod imidlertid tilbage ved graven og så på bærerne, som lagde reb om Albines kiste for at få den til at glide

jævnt og roligt ned i graven. Klokken ringede stadig, men La Teuse var vel ved at blive træt, for klokkeslagene var blevet mere ujævne, ligesom ærgerlige over den lange ceremoni.

Solen blev varmere, Eremittens skygge gled langsomt over græsset med dets små forhøjninger af grave. Da fader Mouret måtte trække sig tilbage for ikke at stå i vejen, traf hans øjne marmorstenen over fader Caffin, præsten som også havde elsket, og som nu sov der så fredeligt under de vilde blomster.

Mens kisten blev sænket ned i graven, båret af rebene, hvis knuder fik den til at knage, hørte man pludselig en frygtelig støj fra baggården på den anden side af muren. Geden brægede. Ænder, gæs og kalkuner kaglede og slog med vingerne. Hønsene sang æggets lovsang, alle sammen samtidig. Den gulrøde hane Alexandre istemte sit trompetsignal. Man hørte endog kaninerne hoppe i deres bure og slå mod bræddevæggen. Men al denne larm fra dyreverdenen overdøvedes af en klingende latter. En raslen af skørter hørtes. Desirée viste sig, med forpjusket hår, armene blottede op til albuerne, rød i hovedet af triumferende glæde. Hun stod og støttede hænderne til murkronen, hun var åbenbart klatret op på møddingen.

"Serge! Serge!" råbte hun.

Nu var Albines kiste nået ned til bunden af graven. Man trak rebene op. En af bønderne kastede den første skovlfuld jord ned.

"Serge! Serge!" skreg hun endnu højere. "Koen har fået en kalv!"

Om "Fader Mourets synd"

Forfatter: Émile Zola (1840-1902).
Org.udgave: *La Faute de l'abbé Mouret.* Føljeton som *Эмиль Золя: Проступок аббата Мурэ* i *Вестник Европы* (~ Den europæiske Budbringer, Sankt Petersborg januar – marts 1875, fransk bogudgave G. Charpentier, Paris 1875.
Oversat og redigeret af: Kim N. Jensen (f. 1955).
Forside: Efter litografi af Albert-Emile Artigue (1875-1906): *Albine* (1897).

ISBN 978-87-7628-272-1
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-225-8.

© 2025 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk

Serien Rougon-Macquart

er med sine tyve bind Zolas uomtvistelige hovedværk, hvori han udforsker en families natur- og socialhistorie under det andet kejserdømme fra 1851, hvor Napoleon III indsatte sig selv som kejser, til 1871, hvor kejserdømmet faldt sammen efter krigen mellem Frankrig og Tyskland.

Da jeg første gang udgav serien, var der flere af bindene, der (så vidt vides) ikke tidligere havde været oversat til dansk (*La Faute de l'Abbé Mouret*, *Son Excellence Eugéne Rougon* og *La joie de vivre*), eller kun eksisterer som dengang uopdrivelige føljetonudgaver: *La Curée* – i min udgave med titlen *Kampen om byttet* – har været bragt i flere af den socialdemokratiske presses aviser under titlen *Guldkalven* i 1891-92; *La Conquête de Plassans* skulle findes som føljeton i et dagblad *Nordjyllands Folkeblad* i 1880 (sidstnævnte har jeg dog kun fundet annoncer for i andre blade, det har ikke været muligt at få fat i nogle af de pågældende numre af *Folkebladet* selv).

Selv om der er mange personer, der optræder i flere af romanerne, og enkelte af dem er direkte fortsættelser af hinanden, er det ikke nødvendigt at læse dem alle eller at følge nogen bestemt rækkefølge – hver roman er et selvstændigt værk, som kan læses uafhængigt af de øvrige, og serien er således nærmest ét stort tag-selv-bord.

Zola anbefalede i en introduktion til *Doktor Pascal* at læse serien i en rækkefølge, der er en smule anderledes end den

rækkefølge, han skrev den i, og det er den rækkefølge, jeg har fulgt ved nummereringen af bindene, og den rækkefølge, der er angivet i listen nedenfor. I parentes den franske titel og årstallet for den første franske bogudgave.

1. Familien Rougon (La Fortune des Rougon – 1871)
2. Hans Excellence Eugène Rougon (Son Excellence Eugène Rougon – 1876)
3. Kampen om byttet (La Curée – 1872)
4. Penge (L'Argent – 1891)
5. Drømmen (Le Rêve – 1888)
6. Erobringen af Plassans (La Conquête de Plassans – 1874)
7. Storborgerliv (Pot-Bouille – 1882)
8. Damernes Paradis (Au Bonheur des Dames – 1883)
9. **Fader Mourets synd (La Faute de l'Abbé Mouret – 1875)**
10. Et blad af kærlighedens bog (Une page d'amour – 1878)
11. Paris' mave (Le Ventre de Paris – 1873)
12. Livsglæde (La joie de vivre – 1884)
13. Faldgruben (L'Assommoir – 1877)
14. Mesterværket (L'Œuvre – 1886)
15. Menneskedyret (La Bête humaine – 1890)
16. Germinal (Germinal – 1885)
17. Nana (Nana – 1880)
18. Jord (La Terre – 1887)
19. Det store sammenbrud (La Débâcle – 1892)
20. Doktor Pascal (
21. Le Docteur Pascal – 1893)

Men uanset om man kun læser nogle udvalgte bind eller hele alle tyve, anbefales det dog, at man starter med *Familien Rougon*, hvor man møder de fleste af hovedpersonerne i de øvrige bind, og slutter med *Doktor Pascal*, hvor Zola samler trådene og fortæller om mange af personernes senere skæbne.